

CURRENT AFFIARS

MIRACLES

EXCLUSIVE FOR GPSC

સંપાદક : મૌલિક ગોંધિયા | VOLUME - 63 | 21 to 27 Feb. 2022

મૂડીએ ભારતનો અનુમાનીત ગ્રોથ વધારીને
9.5 ટકા કર્યો

G D P

ICEE®

 icerajkotofficial
join our telegram channel

 icerajkot
follow us on youtube channel

 joinicerajkot.com
click to join our whatsapp

 icerajkot
follow us on instagram

 icerajkot
follow us on facebook channel

INDEX

01

બંધારણ અને રાજ્ય વ્યવસ્થા..01

1. કોસ્ટલ રેગ્યુલેશન ઝોન (CRZ) ધારાધોરણો.....01
2. ગંગુબાઈ કાઠિયાવાડી.....01
3. ચૂંટણી ચિહ્ન.....02
4. યુરોપીય સંઘ ડેટા એક્ટનો ડ્રાફ્ટ જાહેર.....03
5. જમ્મુ-કાશ્મીર સીમાંકન પંચનો કાર્યકાળ વધારવામાં આવ્યો.....04
6. જમ્મુ-કાશ્મીરમાં Women Safety Squad શરૂ.....04
7. પ્રેસિડેન્શિયલ ફ્લીટ રિવ્યૂ.....04
8. માહિતી અને પ્રસારણ મંત્રાલયે ડેટા સુરક્ષા અંગે માર્ગદર્શિકા જાહેર કરી.....05
9. મણિપુરમાં બળવો.....05
10. વિતરિત પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જા માટે નીતિગત મુસદ્દો.....07
11. મૂળભૂત ફરજોનું અમલીકરણ.....08
12. ગ્રીન હાઈડ્રોજન/ગ્રીન એમોનિયા પોલિસી.....09
13. પ્લાસ્ટિક વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ (સુધારા) નિયમો, 2022.....11
14. પ્રશ્નોત્તરી.....12

02

અર્થતંત્ર.....15

1. એકેડેમિક ક્રેડિટ બેંક.....15
2. ભારતને એપ્રિલ-ડિસેમ્બર 2021 માં 43 અબજ ડોલરનું પ્રત્યક્ષ વિદેશી રોકાણ (FDI) મળ્યું.....16
3. ફાઇનાન્સિયલ એક્શન ટાસ્ક ફોર્સ.....16
4. મૂડીઝે ભારતનો અનુમાનીત ગ્રોથ વધારીને 9.5 ટકા કર્યો.....17
5. જમ્મુ-કાશ્મીરની FDI નીતિને ઉપરાજ્યપાલે મંજૂરી આપી.....17
6. ગ્રીન ફાઇનાન્સિંગ એટલે શું?.....18
7. નાણાકીય સ્થિરતા અને વિકાસ પરિષદ શું છે?.....18
8. 24 ફેબ્રુઆરી: સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ ડે.....19
9. વાજબી અને વળતરદાયક કિંમતો (FRP).....19
10. એડિટિવ મેન્યુફેક્ચરિંગ પોલિસી માટે રાષ્ટ્રીય વ્યૂહરચના.....20
11. એનિમેશન, વિઝ્યુઅલ ઇફેક્ટ્સ, ગેમિંગ એન્ડ કોમિક્સ (AVGC) સેક્ટર.....21
12. આયુષ સ્ટાર્ટ-અપ ચેલેન્જ.....22
13. લવંડરની ખેતી.....23
14. પ્રશ્નોત્તરી.....24

03

આંતરરાષ્ટ્રીય ઘટનાઓ.....26

1. ભારત સામે TRIPS હેઠળ મુક્તિમાંથી બાકાત રહેવાનું જોખમ.....26
2. સ્થાયી સિંધુ કમિશન.....27
3. રશિયા-યુક્રેન યુદ્ધની ભારત પર શું અસર થશે?.....27
4. ભારતમાં પ્રથમ વખત OCEANS 2022 કોન્ફરન્સ યોજાઈ.....28
5. ભારતે અફઘાનિસ્તાનને મદદ મોકલી.....28
6. અમેરિકાએ રશિયા પર લગાવ્યા નવા પ્રતિબંધ.....29
7. ભારત અને ફ્રાંસ વચ્ચે બ્લ્યુ અર્થવ્યવસ્થા અને સમુદ્રી વહીવટ પર રોડમેપ પર સંમતિ.....29
8. રશિયા અને યુક્રેનનો ઇતિહાસ.....30
9. 2023 ના G-20 સમિત માટે સચિવાલય.....31
10. ભારત-ફ્રાંસના વિદેશ મંત્રીઓની બેઠક.....34
11. યુક્રેનના બળવાખોર વિસ્તારોને સ્વતંત્ર પ્રદેશો તરીકે માન્યતા આપવામાં આવી.....35
12. પ્રશ્નોત્તરી.....36

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

04

વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી.....39

1. ભૂ-સ્થાનિક ટેકનોલોજી.....39
2. જાપાનીઝ એન્સેફ્રાલિટિસ.....40
3. ખેડૂત ડ્રોન.....41
4. ફાસ્ટ રેડિયો બર્સ્ટ.....42
5. 'કવોન્ટમ ક્વી' ડિસ્ટ્રિબ્યુશન ટેકનોલોજી.....43
6. નેશનલસુપરકમ્પ્યુટીંગમિશન..45
7. કાર્બન કેપ્ચર અને યુટિલાઇઝેશન ટેકનોલોજી.....45
8. P-81 પેટ્રોલ એરક્રાફ્ટ.....46
9. ભારત માટે બહુ જલદી શરૂ થશે MH-60R મલ્ટીરોલ હેલિકોપ્ટરની ડિલિવરી.....47
10. જાપાને હાઇડ્રોજન ટ્રેન શરૂ કરી..48
11. પેનેશિયા બાયોટેક (Panacea Biotech) નવી કોવિડ રસી બનાવશે.....48
12. ઇઝરાયેલે સી-ડોમ ડિફેન્સ સિસ્ટમનું સફળતાપૂર્વક પરીક્ષણ કર્યું.....49
13. ભારત અને ઓમાન વચ્ચે ઇસ્ટર્ન બ્રિજ-6 (Eastern Bridge) હવાઈ અભ્યાસ શરૂ.....49
14. રાષ્ટ્રપતિ રામનાથ કોવિંદે 'વિજ્ઞાન સર્વત્ર પૂજ્યતે સખાહનું ઉદ્દઘાટન કર્યું.....50

15. એરટેલ SEA-ME-WE-6 અંડરસી કેબલ કન્સોર્ટિયમમાં જોડાયું.....51
16. ઇરાને ખૈબર-બસ્ટર મિસાઇલનું અનાવરણ કર્યું.....51
17. Exercise Cobra Warriorમાં ભાગ લેશે ભારતનું LCA તેજસ ફાઇટર એરક્રાફ્ટ.....52
18. ભારતીય નૌકાદળ 'મિલન' બહુપક્ષીય નૌસેના અભ્યાસનું આયોજન કરશે.....52
19. ચંદ્રયાન-2 (Chandrayaan-2) એ સૌર પ્રોટોનની ઘટનાઓ શોધી કાઢી.....53
20. ભારત અને જાપાન વચ્ચે યોજાશે ધર્મ ગાર્ડિયન અભ્યાસ (Dharma Guardian Exercise).....53
21. નાસાનું પર્સિવેન્સ રોવર.....54
22. ડાર્ક એનર્જી અને ડાર્ક મેટર.....54
23. નાસાનું લ્યુસી મિશન.....55
24. નોન-ફ્રન્ટિયરલ ટોકન.....56
25. પ્રશ્નોત્તરી.....57

05

યોજના/પોર્ટલ/રિપોર્ટ.....61

1. સસ્ટેનેબલ સિટીઝ ઇન્ડિયા પ્રોગ્રામ શું છે?.....61
2. ભારતની COVID-19 રસીના વિકાસ પર રિપોર્ટ.....61
3. પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના - ગ્રામીણ (PMAYG)નું ડેશબોર્ડ લોન્ચ કરવામાં આવ્યું.....62
4. શ્યામા પ્રસાદ મુખર્જી રુર્બન મિશન.....62
5. 24 ફેબ્રુઆરી: પ્રધાનમંત્રી કિસાન સન્માન નિધિ યોજના (PM-KISAN)ના 3 વર્ષ પૂર્ણ થયા.....63
6. કેન્દ્ર સરકારે National Means-cum-Merit Scholarship ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપી.....63
7. 'જનભાગીદારી સશક્તિકરણ'.....64
8. કેન્દ્ર સરકારે 'રાષ્ટ્રીય ઉચ્ચતર શિક્ષા અભિયાન' યોજનાના વિસ્તરણને મંજૂરી આપી.....64
9. હુરુને ડોલર કરોડપતિ પરિવારો પરનો અહેવાલ જાહેર કર્યો.....64
10. અપર ભદ્રા પ્રોજેક્ટને રાષ્ટ્રીય પ્રોજેક્ટનો દરજ્જો આપવામાં આવ્યો.....65
11. 'મેરી પોલિસી મેરે હાથ' અભિયાન શરૂ.....65
12. 'રિવોર્ડ' પ્રોજેક્ટ.....66

06

પર્યાવરણ અને ભૌગોલિક ઘટનાઓ.....79

13. Project Arohan.....66
14. ગોબર-ધન પ્લાન્ટ: SBM-Uનો
બીજો તબક્કો.....66
15. વર્ષ 2022-23ના બજેટમાં
બાળકોનો હિસ્સો.....67
16. બોર્ડર ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર એન્ડ
મેનેજમેન્ટ.....68
17. વાર્ષિક ફ્રન્ટિયર્સ રિપોર્ટ-
2022.....69
18. બાળકો માટે પીએમ-કેયર્સ
યોજના.....71
19. પ્રશ્નોત્તરી.....72

1. યુરોપમાં વાવાઝોડા યુનિસે
વિનાશ વેર્યો.....75
2. સસ્ટેઇનેબલ સિટીઝ ઇન્ડિયા
પ્રોગ્રામ.....75
3. રઝઝાઝા સરોવર.....76
4. સિમલીપાલ બાયોસ્ફિયર રિઝર્વ:
ઓડિશા.....76
5. ખારા પાણીનો મગર.....77
6. પ્રશ્નોત્તરી.....78

07

ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ.....79

1. 26ફેબ્રુઆરી:સ્વાતંત્ર્યસેનાનીવીર
સાવરકરની પુણ્યતિથિ.....79
2. લલિત બોરફુકન.....79
3. દેવાયતનમ: મંદિર સ્થાપત્ય પર
પરિષદ.....80
4. પ્રશ્નોત્તરી.....82

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

08

અન્ય સંક્ષિપ્ત વર્તમાન પ્રવાહો.....83

1. આંતરરાષ્ટ્રિય માતૃભાષા દિવસ.....83
2. રક્તપિત.....84
3. તાજમહોલ્સવ2022.....85
4. RCS ફ્લાઇટ- દિલ્હી અને ખજુરાહો વચ્ચે પ્રથમ ફ્લાઇટ શરૂ.....86
5. મુંબઈમાં 2023ની આંતરરાષ્ટ્રીય ઓલિમ્પિક સમિતિ સિઝનની યજમાની કરવામાં આવશે.....86
6. ભારત સરકાર નેશનલ ડિજિટલ યુનિવર્સિટીની સ્થાપના કરશે....86
7. દિલ્હીમાં યોજાશે ICCR ઇન્ડિયન ક્રાફ્ટ્સ ફેર.....87
8. રાજસ્થાનના બારમેરમાં તેલ મળી આવ્યું.....87
9. ભારતના 16 વર્ષીય પ્રજ્ઞાનાનંદએ વર્લ્ડ ચેમ્પિયન મેગ્નેસ કાર્લસનને હરાવ્યો.....88
10. IIT રૂરકીએ લોન્ચ કરી 'કિસાન' (KISAN) મોબાઇલ એપ.....88
11. નીના ગુપ્તાને 'રામાનુજન પ્રાઇઝ ફોર યંગ મેથેમેટિક્સ' એનાયત કરવામાં આવ્યું.....89
12. FSSAI પેકેજ્ડ ફૂડ્સ માટે હેલ્થ સ્ટાર રેટિંગ શરૂ કરશે(FSSAI Health Star Rating).....90
13. મનરેગા માટે લોકપાલ એપ લોન્ચ કરવામાં આવી.....90
14. 27 ફેબ્રુઆરી : રાષ્ટ્રીય પ્રોટીન દિવસ.....91
15. ભારતીય રેલવેનો પ્રથમ સોલાર પાવર પ્લાન્ટ શરૂ.....91
16. પ્રશ્નોત્તરી.....92

1 બંધારણ અને રાજ્યવ્યવસ્થા

કોસ્ટલ રેગ્યુલેશન ઝોન (CRZ) ધારાધોરણો

- 'ગેરકાયદે બાંધકામ' અને 'કોસ્ટલ રેગ્યુલેશન ઝોન' (CRZ) ના નિયમોના ભંગની ફરિયાદો મળ્યા બાદ બૃહમ્બુબઈ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન (BMC)એ જુહુમાં કેન્દ્રીય પ્રધાન 'નારાયણ રાણેના બંગલાનું નિરીક્ષણ પૂર્ણ કર્યું છે.

સંબંધિત કેસ

- કેન્દ્રીય મંત્રીનો બંગલો 'કોસ્ટલ રેગ્યુલેશન ઝોન' (CRZ)ના નિયમોનું ઉલ્લંઘન કરીને દરિયાથી 50 મીટરના અંતરમાં ગેરકાયદેસર રીતે બાંધવામાં આવ્યો છે.

કોસ્ટલ રેગ્યુલેશન ઝોન'ના માપદંડ

- ભારતના પર્યાવરણ સંરક્ષણ અધિનિયમ, 1986ની ધારા 3 હેઠળ, 'કોસ્ટલ રેગ્યુલેશન ઝોન' નું જાહેરનામું સૌ પ્રથમ ફેબ્રુઆરી 1991 માં બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું.
- વર્ષ 2018માં કોસ્ટલ રેગ્યુલેશન ઝોન અંગે નવા નિયમો જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા. તેનો ઉદ્દેશ્ય આ વિસ્તારમાં બાંધકામ પરના કેટલાક નિયંત્રણો દૂર કરવાનો, નો-ઓબ્જેક્શન પ્રક્રિયાને સુવ્યવસ્થિત કરવાનો અને દરિયાકાંઠાના વિસ્તારોમાં પર્યટનને પ્રોત્સાહન આપવાનો હતો.

કોસ્ટલ રેગ્યુલેશન ઝોનનાં ધારાધોરણો

- આ ધારાધોરણો ચોક્કસ પ્રવૃત્તિઓ પર પ્રતિબંધ મૂકે છે, જેમ કે મોટું બાંધકામ, નવા ઉદ્યોગોની સ્થાપના, જોખમી સામગ્રીનો સંગ્રહ અથવા નિકાલ, ખાણકામ, જમીનના ઉપયોગમાં ફેરફારો અને દરિયાકિનારાથી ચોક્કસ અંતરે બંધનું નિર્માણ.
- 'રેગ્યુલેશન ઝોન'ની વ્યાખ્યા
- તમામ નિયમોમાં, નિયમન ઝોનને હાઈ-ટાઈડ લાઈનથી 500 મીટર સુધીના વિસ્તાર તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો છે.

CRZમાં નિયંત્રણો

- CRZમાં નિયંત્રણો તે વિસ્તારની વસ્તી, ઈકોલોજીકલ સંવેદનશીલતા, કિનારાથી અંતર અને તે વિસ્તારને કુદરતી બગીચો અથવા વન્યપ્રાણી ક્ષેત્ર તરીકે સૂચિત કરવા જેવા પરિમાણો પર આધારિત છે.

- નવા નિયમો અનુસાર, મેઈનલેન્ડના દરિયાકિનારાને અડીને આવેલા તમામ ટાપુઓ અને મેઈનલેન્ડના તમામ બેકવોટર ટાપુઓ માટે 20 મીટરની હદ સુધી નો-ડેવલપમેન્ટ ઝોન જાહેર કરવામાં આવ્યો છે.

CRZ-III (ગ્રામીણ) માટે નિયંત્રણોની નિર્ધારિત બે જુદી જુદી કેટેગરીઓ

- 2011ની વસતી ગણતરી મુજબ, ગીચ વસ્તીવાળા ગ્રામીણ વિસ્તારો (CRZ-IIIA)માં 2,161 પ્રતિ ચોરસ કિ.મી.ની વસ્તી ગીચતા સાથે, નો-ડેવલપમેન્ટ ઝોનની હદ હાઈ-ટાઈડ લાઈનથી 50 મીટર ઉપર નક્કી કરવામાં આવી છે, જેની અગાઉની 200 મીટરની મર્યાદા હતી.
- CRZ-IIIB કેટેગરી (2,161 પ્રતિ ચોરસ કિ.મી.થી ઓછી વસ્તી ગીચતા ધરાવતા ગ્રામીણ વિસ્તારો)માં નો-ડેવલપમેન્ટ ઝોનનું પ્રમાણ હાઈ-ટાઈડ લાઈનથી 200 મીટર ઊંચું નક્કી કરવામાં આવ્યું છે.

અમલીકરણ

- કોસ્ટલ રેગ્યુલેશન ઝોન (CRZ)ના નિયમો કેન્દ્રીય પર્યાવરણ મંત્રાલય દ્વારા ઘડવામાં આવ્યા હોવા છતાં તેનો અમલ રાજ્ય સરકારો દ્વારા કોસ્ટલ ઝોન મેનેજમેન્ટ ઓથોરિટીઝ દ્વારા કરવામાં આવે છે.

ગંગુબાઈ કાઠિયાવાડી

- અભિનેત્રી આલિયા ભટ્ટ અભિનીત એક ફિલ્મ કાનૂની મુશ્કેલીનો સામનો કરી રહી છે કારણ કે આ ફિલ્મમાં તેના ચિત્રણ સામે મુખ્ય પાત્ર, 'ગંગુબાઈ કાઠિયાવાડી'ના પરિવારના સભ્ય હોવાનો દાવો કરતી વ્યક્તિઓ દ્વારા વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો છે.

કોણ હતા ગંગુબાઈ કાઠિયાવાડી?

- **આખું નામ:** ગંગા હરજીવનદાસ કાઠિયાવાડી
- **વતન:** ગુજરાત
- **ખ્યાતિ:** 50 અને 60 ના દાયકામાં મુંબઈના પ્રખ્યાત અને પ્રભાવશાળી વેશ્યાલયના માલિકોમાંના એક. તેઓ સેક્સ વર્ક્સના કલ્યાણ અને અધિકારો માટે પણ લડ્યા હતા.

તેમના જીવનનો ટૂંકો ઇતિહાસ

- એવું કહેવામાં આવે છે કે 'ગંગુબાઈ કાઠિયાવાડી'ને તેના પતિએ એક વેશ્યાલયના માલિકને વેચી દીધી હતી.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- ▶ પાછળથી ગંગુબાઈએ ધીમે ધીમે પોતાનું વેશ્યાલય શરૂ કર્યું.
- ▶ તે વ્યવસાયિક ચૌનકામદારોના હક માટે લડાઈ લડવા માટે પણ જાણીતા છે.
- ▶ દેખીતી રીતે જ ગંગુબાઈએ આ મુદ્દે રાજકારણીઓની તરફેણમાં જનમત તૈયાર કર્યો હતો.

તેમના જીવન પર આધારિત ફિલ્મનો વિરોધ કેમ કરવામાં આવી રહ્યો છે?

- ▶ ‘ગંગુબાઈ કાઠિયાવાડી’ના દત્તક બાળકોએ આ ફિલ્મમાં તેમના ચિત્રણ સામે વાંધો ઉઠાવ્યો છે અને તેની રજૂઆત પર રોક લગાવવાની માંગ કરી છે.
- ▶ અરજદારોનું કહેવું છે કે આ ફિલ્મમાં તેને ‘વેશ્યા’ અને ‘માફિયા ક્વીન’ તરીકે દર્શાવવામાં આવી છે.
- ▶ તેમનો દાવો છે કે ફિલ્મનું ટ્રેલર રિલીઝ થયા બાદ તેમની પ્રતિષ્ઠાને અસર પહોંચી છે અને કમાઠીપુરાના રેડ લાઈટ વિસ્તારોમાં રહેતા તેમના પરિવારની મહિલા સભ્યોને પુરુષો તરફથી વાંધાજનક અને અપમાનજનક ટિપ્પણી કરવામાં આવી છે.

સેક્સ વર્કસ સામે પડકારો

- ▶ સેક્સ વર્કને “કાયદેસરના કાર્ય” તરીકે માન્યતા આપવામાં આવતી નથી કારણ કે “કાયદેસરના કૃત્યો” તરીકે
- ▶ સરકાર દ્વારા ચલાવવામાં આવતા રાહત કાર્યક્રમોનો લાભ સેક્સ વર્કર્સને મળવાપાત્ર નથી.

સેક્સ વર્કર્સની સુરક્ષા માટેની જોગવાઈઓ

- ▶ 1956માં ‘ધ સપ્રેસન ઓફ ઈમોરલ ટ્રાફિક ઈન વિમેન એન્ડ ચિલ્ડ્રન એક્ટ’ બનાવવામાં આવ્યો હતો.
- ▶ પાછળથી, કાયદામાં સુધારો કરવામાં આવ્યો અને આ કાયદાનું નામ બદલીને ‘અનૈતિક ટ્રાફિક (નિવારણ) અધિનિયમ’ કરવામાં આવ્યું.
- ▶ હાલમાં, તે ભારતમાં ‘સેક્સ વર્ક’ને સંચાલિત કરતો કાયદો છે.
- ▶ બંધારણના અનુચ્છેદ-23(1)ની જોગવાઈઓ અનુસાર, માનવ તસ્કરી અને તેનો વ્યવહાર તથા અન્ય જબરદસ્તી પર પ્રતિબંધ છે અને આ જોગવાઈનું કોઈ પણ ઉલ્લંઘન કાયદા દ્વારા સજાને પાત્ર ગુનો ગણાશે.
- ▶ અનુચ્છેદ-23(2) કહે છે, “આ લેખમાં એવું કશું જ નથી જે રાજ્યને જાહેર હેતુઓ માટે ફરજિયાત સેવા લાદવાથી અટકાવી શકે.” આવી સેવા લાદવામાં, રાજ્ય માત્ર ધર્મ, જાતિ, જાતિ અથવા વર્ગ અથવા આમાંની કોઈપણ વસ્તુના આધારે કોઈ ભેદ કરી શકશે નહીં.

વેશ્યાવૃત્તિને કાયદેસર બનાવવાની તરફેણમાં અને વિરુદ્ધમાં દલીલો

- **લાભ:**
- ▶ જો વેશ્યાવૃત્તિને કાયદેસર ઠેરવવામાં આવે તો વેશ્યાલયના સંચાલનની જવાબદારી રાજ્યની રહેશે અને રાજ્ય અધિકૃત

વ્યક્તિઓને લાયસન્સ આપીને આ જવાબદારી અદા કરી શકે છે.

- ▶ આ સંદર્ભમાં, રાજ્ય વેશ્યાઓની ઉંમર, ગ્રાહકોનો ડેટાબેઝ, વેશ્યાઓને પૂરતું મહેનતાણું અને તબીબી સુવિધાઓ સંબંધિત માર્ગદર્શિકા પણ તૈયાર કરશે.
- ▶ આ રીતે, વેશ્યાઓને તબીબી સંભાળ, તેમના બાળકોનું શિક્ષણ, શોષણ અને બળાત્કાર સામે રક્ષણ વગેરે જેવા કેટલાક અધિકારો હોઈ શકે છે.
- ▶ આ પદ્ધતિ સેક્સ રેકેટના ઓપરેશન, છૂપાયેલી અને શેરી વેશ્યાવૃત્તિ, વેશ્યાઓનો દુરુપયોગ વગેરેને નાબૂદ કરવામાં મદદરૂપ થઈ શકે છે.
- ▶ વેશ્યાઓ માટે સુરક્ષા ઘરો સ્થાપવા જોઈએ, જેમણે તેમની આજીવિકા ગુમાવી દીધી છે અને વેશ્યાવૃત્તિમાં દબાણ કરવામાં આવે છે પરંતુ આ વ્યવસાય છોડવા માંગે છે.
- ▶ સાથે જ સરકાર આ વેશ્યાઓને તાલીમ અને પાયાનું શિક્ષણ આપી શકે છે, જેથી તેઓ પૈસા કમાવવા અને તેમની આજીવિકા ચલાવવા માટે અન્ય માધ્યમો અપનાવી શકે.

■ **ખામી:**

- ▶ બીજી બાજુ, ‘વેશ્યાવૃત્તિને કાયદેસર કરવામાં આવી રહી છે’ તે વેશ્યાવૃત્તિને માન્યતા આપવા તરીકે ગેરસમજ કરી શકાય છે.
- ▶ વેશ્યાવૃત્તિને કાયદેસર બનાવવાથી વેશ્યાઓ માટે પૈસા કમાવવાનો સરળ માર્ગ મોકળો થઈ શકે છે, જે મહિલાઓને વેશ્યાવૃત્તિ કરવા માટે વધુ પ્રોત્સાહન આપે છે.
- ▶ સરકાર માટે તે આવક ઉત્પન્ન કરનાર ઉદ્યોગ બની શકે તેવી સંભાવના ખૂબ ઉંચી છે.

ચૂંટણી ચિહ્ન

- ▶ તાજેતરમાં, ઉત્તર પ્રદેશમાં એક ચૂંટણી ભાષણ દરમિયાન, વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી સંકેત આપતા દેખાયા હતા કે 2008 ના અમદાવાદ વિસ્ફોટો અને સમાજવાદી પાર્ટી વચ્ચે ‘ચૂંટણી ચિહ્ન - સાઈકલ’ને કારણે સંબંધ છે.

સંબંધિત કેસ

- ▶ વર્ષ 2006માં માલેગાંવ બ્લાસ્ટમાં સાઈકલનો ઉપયોગ પ્રથમ વખત બોમ્બ લઈને જઈ રહેલા કેરિયર તરીકે કરવામાં આવ્યો હતો. વિસ્ફોટકારોએ જુદી જુદી સાયકલ પર બે બોમ્બ બાંધીને શહેરમાં મૂક્યા હતા.
- ▶ વિશ્વભરના આતંકવાદી જૂથો દ્વારા બોમ્બ પ્લાન્ટ કરવા માટે લાંબા સમયથી સાયકલનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. આ સાયકલને વિશ્વમાં ગમે ત્યાં સરળતાથી અને સસ્તામાં ખરીદી શકાય છે, અને વિસ્ફોટ પછી, તેની ગોળીઓ અને ધાતુના ટુકડાઓ વિસ્ફોટની અસરમાં વધારો કરે છે.

રાજકીય પક્ષોને ચિહ્નોની ફાળવણી

- ચૂંટણી પંચની માર્ગદર્શિકા મુજબ: રાજકીય પક્ષને ચૂંટણી પ્રતીકની ફાળવણી માટે નીચે મુજબની પ્રક્રિયા અનુસરવામાં આવે છે:
- ઉમેદવારી પત્ર ભરતી વખતે રાજકીય પક્ષો / ઉમેદવારને ચૂંટણી પંચના પ્રતીકોની સૂચિમાંથી ત્રણ પ્રતીકો આપવામાં આવે છે.
- તેમાંથી રાજકીય પક્ષો/ ઉમેદવારને 'પહેલા આવો-પહેલા-પીરસો'ના ધોરણે ચૂંટણી ચિન્હ ફાળવવામાં આવે છે.
- માન્યતા પ્રાપ્ત રાજકીય પક્ષના વિભાજન પર, પક્ષને ફાળવવામાં આવેલા પ્રતીક / ચિન્હનો નિર્ણય ચૂંટણી પંચ દ્વારા લેવામાં આવે છે.

ચૂંટણી પંચની સત્તાઓ

- ચૂંટણી પ્રતીકો (અનામત અને ફાળવણી) આદેશ, 1968 હેઠળ, ચૂંટણી પંચને રાજકીય પક્ષોને માન્યતા આપવા અને ચિહ્ન ફાળવવાની સત્તા આપવામાં આવી છે.
- આદેશના અનુચ્છેદ-15 હેઠળ ચૂંટણી પંચ પક્ષના નામ અને ચિહ્ન સંબંધિત દાવાઓની બાબતો પર હરીફ જૂથો અથવા માન્યતા પ્રાપ્ત રાજકીય પક્ષના જૂથો દ્વારા નિર્ણય લઈ શકે છે.
- રાજકીય પક્ષોના કોઈપણ વિવાદ અથવા મર્જર અંગે નિર્ણય લેવા માટે ચૂંટણી પંચ પણ એકમાત્ર અધિકાર છે. સર્વોચ્ચ અદાલતે સાંકેતિક અલી અને અન્ય વિરુદ્ધ ભારતીય ચૂંટણી પંચ (ECI) કેસ (1971)માં તેની માન્યતાને જાળવી રાખી હતી.

ચૂંટણી ચિહ્નોના પ્રકારો

- ચૂંટણી પ્રતીકો (અનામત અને ફાળવણી) (સુધારા) આદેશ, 2017 મુજબ, રાજકીય પક્ષોના પ્રતીકો નીચેના બે પ્રકારના છે:
- અનામત: દેશભરના આઠ રાષ્ટ્રીય પક્ષો અને 64 રાજ્ય પક્ષોને 'અનામત' ચિહ્ન આપવામાં આવ્યું છે.
- **સ્વતંત્ર:** ચૂંટણી પંચ પાસે લગભગ 200 'સ્વતંત્ર' પ્રતિક ચિન્હોનું ભંડોળ છે, જે હજારો બિન-માન્યતાપ્રાપ્ત પ્રાદેશિક પક્ષોને ફાળવવામાં આવે છે, જે અચાનક ચૂંટણી પહેલાં દેખાય છે.

જ્યારે પક્ષ વિલાજિત થાય છે ત્યારે 'ચૂંટણી ચિહ્ન' પરના

વિવાદમાં ચૂંટણી પંચની શક્તિઓ

- વિધાનસભાની બહાર કોઈ રાજકીય પક્ષના વિભાજનના કિસ્સામાં, 'ચૂંટણી પ્રતીકો (અનામત અને ફાળવણી) આદેશ'ના ફકરા 15, 1968 માં જણાવાયું છે કે:
- "જ્યારે ચૂંટણી પંચને સંતોષ થાય કે માન્યતા પ્રાપ્ત રાજકીય પક્ષમાં બે કે તેથી વધુ હરીફ વર્ગો અથવા જૂથો રહ્યા છે અને દરેક હરીફ વર્ગ અથવા જૂથ તે 'રાજકીય પક્ષ' પર દાવો કરે છે, ત્યારે આવી પરિસ્થિતિમાં, ચૂંટણી પંચ, આ હરીફ વર્ગો અથવા જૂથોમાંના કોઈપણ એકને 'રાજકીય પક્ષ' તરીકે

માન્યતા આપશે, અથવા આમાંના એકેયને માન્યતા ન આપવાનો નિર્ણય લેવાની સત્તા હશે, અને કમિશનનો નિર્ણય આ બધા હરીફ વર્ગો અથવા જૂથો માટે બંધનકર્તા રહેશે."

- આ જોગવાઈ તમામ રાષ્ટ્રીય અને રાજ્ય પક્ષોમાં (એલજેપી જેવા આ કિસ્સામાં) થતા વિવાદોને લાગુ પડે છે.
- જ્યારે નોંધાયેલા, પરંતુ માન્યતા વગરના પક્ષોમાં ભાગલા પડે છે, ત્યારે ચૂંટણી પંચ સામાન્ય રીતે સંઘર્ષગ્રસ્ત જૂથોને તેમના મતભેદો આંતરિક રીતે ઉકેલવા અથવા કોર્ટમાં જવાની સલાહ આપે છે.
- મહેરબાની કરીને નોંધ લેશો કે વર્ષ 1968 પહેલાં, ચૂંટણી પંચ દ્વારા 'ચૂંટણી આચરણ નિયમો', 1961 હેઠળ અધિસૂચનાઓ અને કાર્યકારી આદેશો જારી કરવામાં આવ્યા હતા.

યુરોપીય સંઘ ડેટા એક્ટનો ડ્રાફ્ટ જાહેર

- 23 ફેબ્રુઆરી, 2022 ના રોજ, યુરોપિયન કમિશને તેનો ડ્રાફ્ટ ડેટા એક્ટ પ્રકાશિત કર્યો હતો.

મુખ્યમુદ્દા

- યુરોપિયન કમિશને ડેટા શેરિંગ માટે નવા નિયમોનો સમૂહ નક્કી કર્યો છે.
- આ જૂથને ડેટા-ચપળ અર્થતંત્રમાં અગ્રણી બનાવવાની યુરોપીય સંઘની વ્યૂહરચનાનો એક ભાગ છે.

સૂચિત કાયદાનો હેતુ

- આ સૂચિત કાયદાનો હેતુ ડેટા શેર કરવાનો અને સરળ ઉપયોગ કરવાનો અને યુરોપીય સંઘ સ્તરે ધોરણ નક્કી કરવાનો છે. તે ઉત્પાદકોને કનેક્ટેડ ઉપકરણોના માલિકોને તેઓ કયો ડેટા એકત્રિત કરી રહ્યા છે તે જોવાની મંજૂરી આપવા કહે છે. તે કંપનીઓ અને ગ્રાહકોને તેમના ડેટા સાથે શું કરી શકાય તેના પર વધુ નિયંત્રણ આપવાનો પ્રયત્ન કરે છે. તે સ્પષ્ટ કરે છે કે, કોણ ડેટાને એક્સેસ કરી શકે છે અને કઈ શરતો પર. નવા નિયમોનો અર્થ એ પણ થાય છે કે સરકારી સંસ્થાઓ અને જાહેર સંસ્થાઓ કાનૂની જવાબદારીઓ અથવા જાહેર કટોકટી માટે ખાનગી રીતે રાખવામાં આવેલા ડેટાની એક્સેસની વિનંતી કરી શકશે, પરંતુ દૈનિક કાયદા અમલીકરણ પ્રવૃત્તિઓ માટે નહીં.

શું તે યુરોપિયન નવીનતાને પ્રોત્સાહન આપશે?

- નવા કાયદાની યુરોપની ડેટા ઈકોનોમી પર મોટી અસર પડી શકે છે અને નવીનતા પ્રદાન કરી શકે છે. તે તકો અને પડકારો પ્રદાન કરશે. તે કંપનીની વ્યવસાયિક મોડેલને અનુકૂળ થવાની અને તૈયાર કરવાની ક્ષમતા તેમજ પડકારો અથવા અવસરોની તકો પર આધારિત છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

ડેટા એક્સેસ જોગવાઈઓ

- આ હેઠળ, વપરાશકર્તાઓ દ્વારા સરળતાથી એક્સેસ મળી શકે તે માટે ઉત્પાદનો અને સેવાઓની રચના કરવી જોઈએ.
- કોઈપણ વિલંબ કર્યા વિના, ડેટા એક્સેસ વિના મૂલ્યે અને વાસ્તવિક સમયમાં પ્રદાન કરવામાં આવશે.
- ડેટા ધારકો સેવાઓ અથવા ઉત્પાદનનો ઉપયોગ કરતી વખતે જનરેટ કરેલા ડેટા પર વ્યાપક માહિતી પ્રદાન કરશે.

જમ્મુ-કાશ્મીર સીમાંકન પંચનો કાર્યકાળ વધારવામાં આવ્યો

- કેન્દ્ર સરકારે બીજી વખત જમ્મુ-કાશ્મીર સીમાંકન પંચની મુદત વધારી છે. આ પંચને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશના વિધાનસભા ક્ષેત્રોને ફરીથી સુનિશ્ચિત કરવાનું કામ સોંપવામાં આવ્યું હતું.

મુખ્યમુદ્દા

- પંચની મુદત બે મહિના વધારવામાં આવી છે અને તે 6 મેના રોજ સમાપ્ત થશે.
- સીમાંકનની પ્રક્રિયા જમ્મુ-કાશ્મીરની રાજકીય પ્રક્રિયા શરૂ કરવામાં મુખ્ય ભૂમિકા ભજવશે.
- સીમાંકનની પ્રક્રિયા પૂર્ણ થયા બાદ કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશમાં ચૂંટણી પ્રક્રિયા શરૂ થશે.
- આ સીમાંકન આયોગની રચના 6 માર્ચ 2020ના રોજ કરવામાં આવી હતી.
- આ પંચનું નેતૃત્વ સુપ્રીમ કોર્ટના નિવૃત્ત ન્યાયાધીશ રંજના પ્રકાશ દેસાઈ કરી રહ્યા છે.
- આ કમિશનને ગયા વર્ષે જ એક વર્ષનું એક્સટેન્શન આપવામાં આવ્યું હતું.
- જમ્મુ-કાશ્મીર પુનર્ગઠન બિલ હેઠળ જમ્મુ-કાશ્મીરમાં વિધાનસભા બેઠકોની સંખ્યા 107થી વધીને 114 થઈ જશે, જેનો ફાયદો જમ્મુ ક્ષેત્રને મળશે.

સીમાંકન પંચના સભ્ય

- દેસાઈની સાથે પેનલના હોદ્દાની રૂએ સભ્યો ચૂંટણી કમિશનર સુશીલ ચંદ્રા અને જમ્મુ-કાશ્મીરના રાજ્ય ચૂંટણી કમિશનર કે.કે. શર્મા છે. આ પેનલમાં પાંચ સહયોગી સભ્યોનો પણ સમાવેશ થાય છે: નેશનલ કોન્ફરન્સના સાંસદો મોહમ્મદ અકબર લોન, ફાઝલ અબ્દુલ્લા અને હસ્નેન મસૂદી, ભાજપના સાંસદ જુગલ કિશોર શર્મા અને વડાપ્રધાન કાર્યાલયમાં કેન્દ્રીય રાજ્ય મંત્રી જિતેન્દ્ર સિંહ. પેનલે પોતાના રિપોર્ટમાં કેન્દ્ર શાસિત પ્રદેશમાં વિધાનસભા અને લોકસભા ક્ષેત્રોમાં ફેરફારની ભલામણ કરી છે, જેને પોતાના પાંચ સંલગ્ન સભ્યો સાથે શેર કરવામાં આવી છે.

જમ્મુ-કાશ્મીરમાં Women Safety Squad શરૂ

- જમ્મુ-કાશ્મીર પોલીસે તાજેતરમાં જ શ્રીનગર શહેરમાં બે મહિલા સુરક્ષા ટુકડીઓ(Women Safety Squad) શરૂ કરી છે. દરેક સ્કવોડમાં 5 મહિલા પોલીસ અધિકારીઓ અથવા કર્મચારીઓનો સમાવેશ કરવામાં આવશે. બંને ટુકડીઓનું નેતૃત્વ ઈન્સ્પેક્ટર ખાલિદા પરવીન (Khalida Parveen) કરશે.

Women Safety Squadનો હેતુ

- મુશ્કેલીમાં મુકાયેલી મહિલાઓને મદદ કરવા માટે Women Safety Squad શરૂ કરવામાં આવી હતી. તેનો મુખ્ય ઉદ્દેશ ખાસ કરીને શાળા, કોલેજો, યુનિવર્સિટીઓ, કોચિંગ સેન્ટરો અને આવા અન્ય સ્થળોએ છોકરીઓની સલામતી સુનિશ્ચિત કરવાનો છે. તેઓ દિવસ દરમિયાન શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ સહિત સમગ્ર શહેરમાં પેટ્રોલિંગ કરશે. સંસ્થાઓના વડાઓને પણ તેમના કેન્દ્રોની બહાર કોઈ ઘટના બને તો મહિલા ટુકડીનો સંપર્ક કરવા જણાવ્યું છે.

મહત્વ

- શ્રીનગર શહેરની મહિલા સુરક્ષા ટુકડી મહિલાઓને સલામતીનો અહેસાસ કરાવશે. ઘણી છોકરીઓને કોલેજો અથવા કોચિંગ સેન્ટરોની બહાર ત્રાસ આપવામાં આવી રહ્યો હતો. હવે આ ઈવેન્ટ્સ બંધ થઈ જશે કારણ કે રિપોર્ટ કરવા માટે એક સમર્પિત ટુકડી હશે. આ સ્કવોડ મહિલાઓની સુરક્ષા માટે સમર્પિત કરવામાં આવશે.

મહિલા હેલ્પલાઈન

- શ્રીનગર પોલીસે એક સમર્પિત મહિલા હેલ્પલાઈન નંબર પણ શરૂ કર્યો હતો. ખાસ કરીને મહિલાઓની સુરક્ષાને લગતા મુદ્દાઓ માટે તે 24x7 કાર્યરત છે.

પુષ્કભૂમિ

- તાજેતરમાં શ્રીનગર શહેરમાં થયેલા એસિડ એટેકની ઘટનાને પગલે મહિલા સુરક્ષા ટુકડીની રચના કરવામાં આવી છે. બાળકોને બંને આંખમાં ગંભીર ઈજાઓ પહોંચી હતી. અન્ય એક ઘટનામાં બે તસ્કરોએ બે યુવતીઓ પર હુમલો કર્યો હતો, જેમાં તેમને ઈજા થઈ હતી.

પ્રેસિડેન્શિયલ ફ્લીટ રિવ્યૂ

- 21 ફેબ્રુઆરીએ રાષ્ટ્રપતિ રામનાથ કોવિંદે વિશાખાપટ્ટનમમાં ભારતીય નૌકાદળનું ફ્લીટ રિવ્યૂ કર્યું.

મુખ્યમુદ્દા

- રાષ્ટ્રપતિ કોવિંદ વિશાખાપટ્ટનમમાં પૂર્વ નૌસેના કમાનની ત્રણ દિવસની યાત્રા પર છે.
- વિશાખાપટ્ટનમ બીજી વખત ફ્લીટ રિવ્યૂનું આયોજન કરી રહ્યું છે.
- 2006માં તત્કાલીન રાષ્ટ્રપતિ એપીજે અબ્દુલ કલામના કાર્યકાળ દરમિયાન પ્રથમ ફ્લીટ રિવ્યૂ હાથ ધરવામાં આવી હતી.
- ફ્લીટ રિવ્યૂ ભારતીય નૌસેનાની તૈયારી, મજબૂત મનોબળ અને અનુશાસનની દેશને ખાતરી આપવાના ઉદ્દેશ્યથી કરવામાં આવે છે.
- આ વર્ષે 12મી ફ્લીટ રીવ્યુ જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું.
- ભારતની આઝાદીની 75મી વર્ષગાંઠ નિમિત્તે તેનું આયોજન કરવામાં આવી રહ્યું છે.

ભારતના રાષ્ટ્રપતિ ભારતીય નૌકાદળનું ફ્લીટ રિવ્યૂ શા માટે કરે છે?

- ભારતના દરેક રાષ્ટ્રપતિ તેમના કાર્યકાળ દરમિયાન એક વખત ભારતીય નૌકાદળનું ફ્લીટ રિવ્યૂ કરે છે, કારણ કે તેઓ ભારતીય સશસ્ત્ર દળોના સર્વોચ્ચ કમાન્ડર છે.

પ્રેસિડેન્શિયલ ફ્લીટ રિવ્યૂ

- ભારતીય સશસ્ત્ર દળોના સર્વોચ્ચ કમાન્ડર હોવાને કારણે ભારતના રાષ્ટ્રપતિ ફ્લીટ રિવ્યૂમાં નૌકાદળની ક્ષમતાઓનો તાગ મેળવે છે. રાષ્ટ્રપતિ એક યાટ પર ચડે છે, જેને રાષ્ટ્રપતિની યાટ કહેવામાં આવે છે અને ભારતીય નૌકાદળનું ફ્લીટ રિવ્યૂ કરે છે. આ વર્ષે, તમામ નૌકાદળના કમાન્ડ અને આંદામાન અને નિકોબાર કમાન્ડના જહાજોને વિશાખાપટ્ટનમમાં સમીક્ષા માટે નૌકાદળના એક બંદર પર લાંગરવામાં (ડોક કરવામાં) આવ્યા હતા. આ કવાયતના ભાગરૂપે, પ્રમુખની યાટ ગોદીમાં બંધ વહાણોના થાંભલાઓને વટાવી ગઈ હતી, અને તેમને ઔપચારિક સલામી આપવામાં આવી હતી. આ સમીક્ષા દરમિયાન રાષ્ટ્રપતિને 21 તોપોની સલામી પણ આપવામાં આવી હતી.

પૃષ્ઠભૂમિ

- અત્યાર સુધીમાં 11 વખત ફ્લીટ રિવ્યૂ હાથ ધરવામાં આવ્યું છે. પ્રથમ ફ્લીટ 1953માં રાષ્ટ્રપતિ રાજેન્દ્ર પ્રસાદના નેતૃત્વ હેઠળ ચલાવવામાં આવ્યો હતો. એકંદરે, 2001 અને 2016 માં બે સમીક્ષાઓ આંતરરાષ્ટ્રીય હતી, જેમાં અન્ય દેશોના જહાજોએ પણ ભાગ લીધો હતો.

માહિતી અને પ્રસારણ મંત્રાલયે ડેટા સુરક્ષા અંગે માર્ગદર્શિકા જાહેર કરી

- માહિતી અને પ્રસારણ મંત્રાલયે ડેટા સુરક્ષા અંગે પોતાની નવી ગાઈડલાઈન્સમાં પોતાના અધિકારીઓ દ્વારા ગુપ્ત દસ્તાવેજો ઈન્ટરનેટ પર શેર કરવા પર પ્રતિબંધ લગાવી દીધો છે.

મુખ્યમુદ્દા

- તેમણે એમ પણ કહ્યું છે કે તેઓ પોતાના સ્માર્ટફોન કે ઘડિયાળમાં એમેઝોનની ઈકો, ગૂગલ હોમ, એપલના હોમપોડ જેવી ડિજિટલ એસેસરીઝનો ઉપયોગ ન કરે અને સિરી અને એલેક્સા સહિતના ડિજિટલ આસિસ્ટન્ટને બંધ કરે.
- અધિકારીઓને ગુપ્ત મુદ્દાઓ પર ચર્ચા દરમિયાન મીટિંગ રૂમની બહાર તેમના સ્માર્ટ ફોન સબમિટ કરવા કહેવામાં આવ્યું છે.

નવી માર્ગદર્શિકા શા માટે જારી કરવામાં આવી?

- મોટી સંખ્યામાં સરકારી અધિકારીઓ ગુપ્ત માહિતીના સંદેશાવ્યવહાર માટે ટેલિગ્રામ અને વોટ્સએપ જેવા ખાનગી મેસેજિંગ પ્લેટફોર્મનો ઉપયોગ કરે છે તેવું જાણવા મળ્યા બાદ સરકારે નવી માર્ગદર્શિકા જારી કરી હતી. મંત્રાલયના જણાવ્યા અનુસાર, આ પ્રકારની પ્રથા રાષ્ટ્રીય માહિતી સુરક્ષા નીતિની માર્ગદર્શિકા તેમજ ખાતાકીય સુરક્ષા નિર્દેશોનું ઉલ્લંઘન કરે છે.
- રાષ્ટ્રીય માહિતી સુરક્ષા નીતિ માર્ગદર્શિકા (National Information Security Policy Guidelines – NISPG)
- NISPG ગૃહ મંત્રાલય દ્વારા વર્તમાન સુરક્ષા ધોરણો અને માળખાના અનુભવ તેમજ વૈશ્વિક શ્રેષ્ઠ પદ્ધતિઓની પૃષ્ઠભૂમિમાં અમલીકરણના અનુભવ અને માહિતી સુરક્ષા જોખમના દૃશ્યના વિસ્તરણના આધારે તૈયાર કરવામાં આવી છે. તે સંબંધિત સુરક્ષા અને શ્રેષ્ઠ પ્રથાઓને પણ પ્રકાશિત કરે છે અને મૂળભૂત માહિતી સુરક્ષા નીતિને વિસ્તૃત કરે છે.

મણિપુરમાં બળવો

- હાલમાં જ કેન્દ્ર સરકારે જાહેરાત કરી છે કે, તે આ વિસ્તારમાં સ્થાયી શાંતિ સ્થાપવા માટે મણિપુરમાં આતંકવાદી જૂથો સાથે વાતચીત કરવા તૈયાર છે.
- મણિપુરમાં વિદ્રોહનો ઉદય વર્ષ 1964માં 'યુનાઈટેડ નેશનલ લિબરેશન ફ્રન્ટ' (UNLF)ની રચના સાથે થયો હતો, જે હજુ પણ સૌથી ઉગ્ર આતંકવાદી સંગઠનોમાંનું એક છે.

icerajkot

[joinicerajkot.com](https://www.joinicerajkot.com)
 join our whatsapp

[icerajkotofficial](https://t.me/icerajkotofficial)
 join official telegram channel

મણિપુરમાં આતંકવાદ વધવાના કારણો

- **બળપૂર્વક વિલીનીકરણ:** મણિપુરમાં અલગાવવાદી વિદ્રોહનો ઉદય મુખ્યત્વે મણિપુરના ભારત સંઘ સાથે “બળપૂર્વક” જોડાણ અંગે કથિત અસંતોષ અને પાછળથી તેને પૂર્ણ રાજ્યનો દરજ્જો આપવામાં વિલંબને કારણે થયો હતો.
- મણિપુરના તત્કાલીન સામ્રાજ્યને 15 ઓક્ટોબર, 1949ના રોજ ભારતમાં ભેળવી દેવામાં આવ્યું હતું, પરંતુ વર્ષ 1972માં તેને રાજ્યનો દરજ્જો આપવામાં આવ્યો હતો.
- **આતંકવાદનો ઉદય:** પછીના વર્ષોમાં પીપલ્સ લિબરેશન આર્મી (પીએલએ), પીપલ્સ રિવોલ્યુશનરી પાર્ટી ઓફ કાંગલીપાક (પ્રિપેક), કાંગલીપાક કોમ્યુનિસ્ટ પાર્ટી (કેસીપી) અને કાંગલે ચાવલ કન્ના લુપ (કેવાયકેએલ) સહિત અનેક આતંકવાદી સંગઠનોની રચના થઈ.
- ખીણના આ સંગઠનો સ્વતંત્ર મણિપુરની માંગ કરી રહ્યા છે.
- **‘ગ્રેટર નાગાલેન્ડ’ની માંગની વ્યાપક અસર:** નાગાલેન્ડમાં નાગા ચળવળ મણિપુરના પર્વતીય જિલ્લાઓમાં ફેલાઈ હતી, જેમાં એનએસસીએન-આઈએમએ “નાગાલેન્ડ” (ગ્રેટર નાગાલેન્ડ) માટે દબાણ કરીને તેને નિયંત્રિત કર્યું હતું, જેને ખીણમાં મણિપુરની ‘પ્રાદેશિક અખંડિતતા’ માટે “ખતરો” માનવામાં આવે છે.
- **વેલી-હિલ્સ કન્ફ્યુલીકન્ટ:** મણિપુરના ભૌગોલિક વિસ્તારનો નવ-દસ ટકા વિસ્તાર ડુંગરાળ છે જે ઓછી વસ્તી ધરાવતો વિસ્તાર છે, જ્યારે રાજ્યની મોટાભાગની વસ્તી ખીણમાં કેન્દ્રિત છે.
- ઈમ્ફાલ ખીણમાં મેટેઈ સમુદાયની બહુમતી છે, જ્યારે આસપાસના પર્વતીય જિલ્લાઓમાં નાગા અને કુકીઓ રહે છે.
- **નાગા-કુકી સંઘર્ષ:** 1990ના દાયકાની શરૂઆતમાં નાગા અને કુકીઓ વચ્ચેના વંશીય સંઘર્ષને કારણે સંખ્યાબંધ કુકી બળવાખોર જૂથોની રચના થઈ, જેણે હવે કુકી રાજ્યથી અલગ પ્રાદેશિક પરિષદની તેમની માગણીનો ત્યાગ કર્યો છે.
- આતંકવાદને કારણે જેલિયાંગરોંગ યુનાઈટેડ ફ્રન્ટ (ZUF), પીપલ્સ યુનાઈટેડ લિબરેશન ફ્રન્ટ (PULF) અને અન્ય નાના જૂથો જેવા નાના સંગઠનોની રચના થઈ.

સરકારે લીધેલા પગલાં

- **લશ્કરી કાર્યવાહી:**
- **AFSPA:** વર્ષ 1980માં, કેન્દ્રએ સમગ્ર મણિપુરને “અશાંત વિસ્તાર” જાહેર કર્યો હતો અને ઉગ્રવાદી પ્રવૃત્તિઓને દબાવવા માટે વિવાદાસ્પદ સશસ્ત્ર દળો (વિશેષાધિકારો) અધિનિયમ (AFSPA) બનાવ્યો હતો, જે આજદિન સુધી અમલમાં છે.
- **ઓપરેશન ઓલ ક્લિયર:** આસામ રાઈફલ્સ અને આર્મી દ્વારા પર્વતીય વિસ્તારોમાં “ઓપરેશન ઓલ ક્લિયર” હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં મોટાભાગના આતંકવાદીઓના મથકોને નિષ્ક્રિય કરવામાં આવ્યા હતા, જેમાંથી ઘણા ખીણમાં સ્થળાંતરિત થયા હતા.

■ યુદ્ધવિરામ સમજૂતી:

- 1997માં NSCN-IMએ ભારત સરકાર સાથે યુદ્ધવિરામના કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા, જ્યારે તેમની વચ્ચે શાંતિ મંત્રણા હજુ પણ ચાલુ છે.
- કુકી નેશનલ ઓર્ગનાઈઝેશન (KNO), બે મુખ્ય જૂથો, અને યુનાઈટેડ પીપલ્સ ફ્રન્ટ (UPF) હેઠળના કુકી સંગઠનોએ 22 ઓગસ્ટ, 2008 ના રોજ ભારત અને મણિપુરની સરકારો સાથે ત્રિપક્ષીય સસ્પેન્શન ઓફ ઓપરેશન (SoO) કરાર પર પણ હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.
- જો કે, તેમની ઘણી નાની સંસ્થાઓએ રાજ્ય સરકાર સાથે એસઓઓ કરારો કર્યા છે, જેણે આવા જૂથો માટે પુનર્વસન કાર્યક્રમ શરૂ કર્યો છે.
- જો કે, UNLF, PLA, KYKL વગેરે જેવા મુખ્ય ખીણ-આધારિત આતંકવાદી સંગઠનો હજી સુધી વાટાઘાટો માટે એકઠા થયા નથી.

મણિપુરમાં શાંતિ પુનઃસ્થાપિત કરવાના પડકારો

- **વિરોધાભાસી માગણીઓ :** આતંકવાદી સંગઠનો સાથે શાંતિપૂર્ણ ઉકેલ માટે કેન્દ્ર સરકારનો અભિગમ પ્રતિકૂળ પુરવાર થયો છે.
- ઘણા સંગઠનોની માંગણીઓ એકબીજા સાથે અથડાતી હોવાથી, એક જૂથ સાથેની કોઈપણ પરંપરાગત સમજૂતી અન્ય જૂથો દ્વારા હિલચાલનું કારણ બને છે.
- **પ્રોક્સી જૂથીકરણ:** બળવાખોર જૂથો સાથે શાંતિ મંત્રણા ચાલી રહી છે તે જોતાં, જૂથો માટે માત્ર નામ બદલીને અથવા નવા જૂથની રચના કરીને અન્ય જૂથ દ્વારા સશસ્ત્ર બળવો ચાલુ રાખવાનું વલણ રહ્યું છે.
- **રાજકારણી-બળવાખોર જોડાણ:** રાજકારણીઓ અને બળવાખોરો અને ગુનેગારો વચ્ચેની સાંઠગાંઠ રાજ્યની કટોકટીને વધુ તીવ્ર બનાવે છે.
- કેટલાક સંગઠનો ગુનાહિત ગેંગસ્ટર તરીકે કામ કરે છે જે ખંડણી, અપહરણ અને કોન્ટ્રાક્ટ કિલિંગમાં સામેલ હોય છે.
- જો કે બદમાશો અશાંતિનો લાભ ઉઠાવીને પોતાને બળવાખોર ગણાવીને પૈસા પડાવે છે.
- આ ઉપરાંત રાજકીય પક્ષો દ્વારા મોટા ભાગના સુરક્ષા મુદ્દે રાજકીય પક્ષો દ્વારા વિવાદો વધારી વોટબેંકને લાભ મળે તે માટે રાજકારણ કરવામાં આવે છે.
- **સરહદી રાજ્યો:** મણિપુર એક સરહદી રાજ્ય છે, જે જંગલનું વાતાવરણ ધરાવતું આંતરરાષ્ટ્રીય સરહદ ધરાવતું રાજ્ય છે, જે વિદ્રોહી સંગઠનોને તાલીમ, શસ્ત્રો માટે વિદેશી દેશો પર નિર્ભરતા અને જરૂરી લોજિસ્ટિક્સ જેવી સરહદ પારની પ્રવૃત્તિઓથી પ્રભાવિત થાય છે.

આગળ શું/લવિચ્ચના પગલાં

- **સુશાસન:** રાજ્યમાં પારદર્શક સરકાર, ન્યાયી ન્યાય વ્યવસ્થા, કાયદાનું શાસન અને હોસ્પિટલો, શાળાઓ, પોલીસ સ્ટેશન જેવી લઘુત્તમ પ્રાથમિક સુવિધાઓની જોગવાઈ દ્વારા સુશાસન સ્થાપિત કરવાની જરૂર છે.
- ખીણ અને ટેકરીઓ બંનેમાં રાજ્યના સર્વાંગી વિકાસ માટે ભંડોળના યોગ્ય વિતરણની સાથે રાજકીય પ્રામાણિકતા જરૂરી છે.
- આ પછી સરકારી, અર્ધ-સરકારી અને ખાનગી ઉદ્યોગસાહસિકતા ભાગીદારી દ્વારા આર્થિક વિકાસ થવો જોઈએ.
- **સરહદનું વ્યવસ્થાપન :** કોઈ પણ પ્રકારની આતંકવાદ વિરોધી નીતિ/કામગીરી શરૂ કરતાં પહેલાં ભારત-મ્યાનમાર આંતરરાષ્ટ્રીય સરહદનું યોગ્ય વ્યવસ્થાપન જરૂરી છે.
- **લોકોથી લોકો વચ્ચેનું જોડાણ:** રાષ્ટ્રીય એકતાને પ્રોત્સાહન આપવા મણિપુરનાં વિવિધ સમુદાયોનું સમગ્ર ભારત સાથેનું જોડાણ વધારે અસરકારક બનાવવું જોઈએ.
- આ માટે બિનસરકારી સંસ્થાઓ (એનજીઓ), મહિલા સંગઠનો, રમતગમત અને સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમોનો વધુ સારી રીતે ઉપયોગ કરી શકાય છે.

વિતરિત પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જા માટે નીતિગત મુસદ્દો

- તાજેતરમાં, કેન્દ્રીય નવીન અને નવીનીકરણીય ઊર્જા મંત્રાલય (MNRE) એ 14 ફેબ્રુઆરી, 2022 ના રોજ ડિસ્ટ્રિબ્યુટેડ રિન્યુએબલ એનર્જી (DRE) આજીવિકા અરજીઓ માટે ડ્રાફ્ટ પોલિસી ફ્રેમવર્ક બહાર પાડ્યું છે.
- તેનો ઉદ્દેશ દેશમાં વિકેન્દ્રિત અને વિતરિત પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જાનો પુરવઠો સુનિશ્ચિત કરવાનો છે, ખાસ કરીને ગ્રામીણ વસતિ ધરાવતા વિસ્તારોમાં, જ્યાં વીજળી ઓછી છે અથવા સુલભ નથી.

નીતિના માળખાના મુસદ્દાની જોગવાઈઓ

- **પ્રગતિ પર દેખરેખ માટેની સમિતિ:**
 - MNREએ DRE પ્રોજેક્ટ્સની પ્રગતિ પર નજર રાખવા માટે એક સમિતિની રચના કરવાનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો છે, જે દર છ મહિનામાં ઓછામાં ઓછી એક વખત મળશે.
 - સમિતિની અંદર, દરેક સભ્ય મંત્રાલય આંતર-મંત્રાલય સહકાર માટે સંપર્ક અધિકારીની નિમણૂક કરશે.
- **DRE-સંચાલિત ઉકેલોનો ડિજિટલ કેટલોગ:**
 - MNRE જાગૃતિ વધારવા માટે વિવિધ હિતધારકો દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા DRE-સંચાલિત સોલ્યુશન્સની ડિજિટલ કેટલોગ પ્રદાન કરશે.

નવા માળખામાં દર્શાવવામાં આવેલા મુખ્ય ઉદ્દેશો

- બજારલક્ષી ઈકોસિસ્ટમને સક્ષમ બનાવવી.
- અંતિમ-વપરાશકર્તા માટે સરળ ધિરાણને સક્ષમ બનાવીને DRE-આધારિત આજીવિકા ઉકેલો અપનાવવા.
- ઉચ્ચ ગુણવત્તાવાળા ઉત્પાદનોના વિકાસ અને સંચાલનને પ્રોત્સાહિત કરવા.
- નવીનતા તેમજ સંશોધન અને વિકાસ દ્વારા અસરકારક DRE આજીવિકા એપ્લિકેશનોનો વિકાસ કરવો.
- ઉચ્ચ ક્ષમતા આજીવિકા ઉત્પાદનો માટે ઊર્જા કાર્યક્ષમતા ધોરણો સ્થાપિત કરવા.
- મુખ્ય ગ્રીડ તેમજ હાઇબ્રિડ મોડમાં કાર્યરત મિનિ/માઈક્રો-ગ્રીડ દ્વારા સંચાલિત એપ્લિકેશન્સનો ઉપયોગ કરવો.

વિતરિત પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જાનું મહત્વ

- DRE અને તેની ડાઉનસ્ટ્રીમ એપ્લિકેશન્સ માત્ર ભારતના આબોહવા અને ઊર્જા સુલભતાના લક્ષ્યાંકોને પહોંચી વળવાની તક જ પૂરી પાડતી નથી, પરંતુ નાણાકીય રોકાણકારોને આકર્ષક વળતર પણ પૂરું પાડે છે.
- તે ફૂડ ઓઇલ પર ભારતની આયાત નિર્ભરતા તેમજ લાંબા ગાળે આર્થિક વિકાસ અને રોજગાર નિર્માણને ઘટાડવાનો માર્ગ પણ પૂરો પાડે છે.
- વધુમાં, પ્રવર્તમાન નીતિ અને નાણાકીય ખામીઓને દૂર કરવાથી સરકારી ખર્ચમાં કાર્યક્રમોને વધુ સારી રીતે લક્ષ્યાંકિત કરવા અને જોખમ-પ્રતિરક્ષા મળશે એટલું જ નહીં, પરંતુ મૂડીને અસરકારક રીતે રિસાયકલ કરવાની પણ છૂટ મળશે, જેથી તેની અસર અને તીવ્રતા બંનેમાં વધારો થશે.

DRE સાથે સંબંધિત મુદ્દાઓ

- **ટેકનોલોજીનો અભાવ:**
 - તેમની આજીવિકામાં પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જાનો ઉપયોગ કરવા માટે, લોકોને ટેકનોલોજી અને ધિરાણની સુલભતાની જરૂર છે જે ભારતમાં મોટાભાગનાં ગ્રામીણ કુટુંબો માટે ઉપલબ્ધ નથી, જ્યારે નાના પાયે પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જા-આધારિત આજીવિકા એપ્લિકેશન્સના અમલીકરણ માટે ઘણા ટેકનોલોજિકલ વિકલ્પો ઉપલબ્ધ છે.
 - ગામડાંઓના સ્થાનિક સમુદાયોને આ નવીનતાઓ માટે અગાઉથી ચૂકવણી કરવી ઘણીવાર મુશ્કેલ હોય છે.
- **મહિલાઓ સામે વિવિધ પડકારો:**
 - જ્યારે સંપત્તિ પ્રાપ્ત કરવાની વાત આવે છે ત્યારે માઈક્રોબસિઝનેસ, ઓછા લોકો ધરાવતા સમૂહ અને મહિલાઓને અલગ પ્રકારના પડકારોનો સામનો કરવો પડે છે. પરિણામે, જે વ્યવસાયો ઓપરેટિંગ ખર્ચ-આધારિત નાણાકીય મોડેલ પર આધારિત હોય, જેમ કે ચૂકવણી, અથવા ભાડાપટ્ટા, તે કેડિટ સુવિધા માટે પાત્ર હોઈ શકે છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

■ અન્ય:

- યોગ્ય ધિરાણ ચેનલોનો અભાવ, ગ્રાહક જાગૃતિ, ગ્રાહકોની પરવડે તેવી ક્ષમતા અને ગુણવત્તાયુક્ત ઉત્પાદનો/ઘોરણો એ ભારતમાં DRE દ્વારા સામનો કરવામાં આવતા કેટલાક મોટા પડકારો છે.

આગળ શું/ભવિષ્યના પગલાં

- **અંતિમ-વપરાશકર્તાઓ અને કોર્પોરેટ ફાઇનાન્સિંગ:** નાણાકીય સંસ્થાઓ નાણાકીય વિકલ્પો વિકસાવવા પર વિચાર કરી શકે છે જેમાં કોલેટરલની જરૂર નથી. રાજ્ય ગ્રામીણ આજીવિકા મિશન જેવી અન્ય રાજ્ય નોડલ એજન્સીઓ તેમના વર્તમાન સંસ્થાકીય માળખાનો ઉપયોગ મહિલા સ્વ-સહાય જૂથોના સભ્યોને નાણાકીય સહાય પૂરી પાડવા માટે કરી શકે છે.
- **અપસ્ટ્રીમ અને ડાઉનસ્ટ્રીમ એમ બંને પ્રકારની આજીવિકાને ધ્યાનમાં લેવી:** અપસ્ટ્રીમ આજીવિકાઓ સ્થાનિક ઉત્પાદન અને ટેકનિકલ સર્વિસ પ્રોવાઇડર્સને DRE સિસ્ટમ્સની ડિઝાઇન, ઈન્સ્ટોલ અને જાળવણી માટે પ્રભાવિત કરે છે.
- **જાગૃતિને પ્રોત્સાહન આપવું:** જાગૃતિ અભિયાનો અંતિમ વપરાશકર્તાઓ અને ફાઇનાન્સરોને આ ઉત્પાદનો પર વિશ્વાસ કરવા અને અપનાવવામાં મદદ કરશે, કારણ કે આ તકનીકો ઘણા ગ્રાહકો માટે નવી છે.

મૂળભૂત ફરજોનું અમલીકરણ

- તાજેતરમાં સુપ્રીમ કોર્ટે વ્યાપક, સુવ્યાખ્યાયિત કાયદાઓ દ્વારા દેશની રાષ્ટ્રભક્તિ અને દેશની એકતા સહિત નાગરિકોની મૂળભૂત ફરજોનો અમલ કરવાની અરજીનો જવાબ આપવા કેન્દ્ર અને રાજ્યોને નોટિસ પાઠવી હતી.
- મૂળભૂત ફરજો બંધારણના અનુચ્છેદ 51A (ભાગ IVA) હેઠળ નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવી છે, આ દેશના આદર્શોને જાળવવાનો અને તેના વિકાસમાં ફાળો આપવાનો પ્રયાસ કરે છે.

મૂળભૂત ફરજો

- મૂળભૂત ફરજોનો વિચાર રશિયાના બંધારણ (તત્કાલીન સોવિયેટ યુનિયન)થી પ્રેરિત છે.
- 42મા બંધારણ સુધારા અધિનિયમ, 1976 દ્વારા સ્વર્ણ સિંહ સમિતિની ભલામણો પર બંધારણના ભાગ IV-A માં તેનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.
- મૂળભૂત ફરજોની સંખ્યા 10 હતી, બાદમાં 86મા બંધારણ સુધારા અધિનિયમ, 2002 દ્વારા વધુ એક ફરજ ઉમેરવામાં આવી હતી.
- રાજ્યની નીતિના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતોની જેમ, મૂળભૂત ફરજો પણ બિન-ન્યાયિક પ્રકૃતિની હોય છે.

■ મૂળભૂત ફરજોની યાદી:

- બંધારણને અનુસરો અને તેના આદર્શો, સંસ્થાઓ, રાષ્ટ્રધ્વજ અને રાષ્ટ્રગીતનો આદર કરો.
- સ્વતંત્રતા માટેની રાષ્ટ્રીય ચળવળને પ્રેરણા આપતા ઉચ્ચ આદર્શોને તમારા હૃદયમાં વળગી રહો અને તેનું પાલન કરવું.
- ભારતની સંપ્રભુતા, એકતા અને અખંડતાનું રક્ષણ કરે અને તેને જાળવી રાખવી.
- જ્યારે જરૂર પડે ત્યારે દેશની રક્ષા કરો અને રાષ્ટ્રની સેવા કરવી.
- ભારતના તમામ લોકોમાં સંવાદિતા અને સમાન બંધુત્વની ભાવના કેળવવી, જે ધર્મ, ભાષા, પ્રદેશ કે વર્ગ આધારિત તમામ પ્રકારના ભેદભાવથી પર છે, સ્ત્રીઓની ગરિમાની વિરુદ્ધ હોય તેવી પ્રથાઓનો ત્યાગ કરવો.
- આપણી સંમિશ્રિત સંસ્કૃતિની ગૌરવશાળી પરંપરાનું મહત્વ સમજીને તેનું જતન કરવું.
- કુદરતી પર્યાવરણનું રક્ષણ અને પ્રોત્સાહન આપો કે જેના હેઠળ જંગલો, તળાવો, નદીઓ અને વન્યપ્રાણીસૃષ્ટિ આવે છે અને પ્રાણીઓ પ્રત્યે કરુણા રાખવી.
- વૈજ્ઞાનિક દ્રષ્ટિકોણથી માનવતાવાદ અને પ્રબુદ્ધતા અને સુધારણાની ભાવના વિકસાવવી.
- સાર્વજનિક સંપત્તિને સુરક્ષિત રાખો અને હિંસાથી દૂર રહેવું.
- વ્યક્તિગત અને સામૂહિક પ્રવૃત્તિઓના તમામ ક્ષેત્રોમાં ઉત્કૃષ્ટતા તરફ આગળ વધવાનો સતત પ્રયાસ કરો જેથી રાષ્ટ્ર પ્રગતિની નવી ઊંચાઈઓ પર પહોંચી શકે અને સતત વધતી સિદ્ધિઓ પ્રાપ્ત કરી શકે.
- છથી ચૌદ વર્ષની વયના તમારા બાળકને શિક્ષણની તકો પૂરી પાડવી (86મા બંધારણ સુધારા અધિનિયમ, 2002 દ્વારા ઉમેરવામાં આવ્યું છે).

મૂળભૂત ફરજોનું મહત્વ

■ અધિકારો અને ફરજો પરસ્પર સંકળાયેલાં છે:

- મૂળભૂત ફરજો એક રીતે દેશના નાગરિકો માટે વ્હિપ તરીકે કાર્ય કરે છે, તેમ છતાં બંધારણે તેમને ચોક્કસ મૂળભૂત અધિકારો આપ્યા છે, પરંતુ તેમાં નાગરિકોએ લોકશાહી આચરણ અને લોકશાહી વર્તનના મૂળભૂત ઘોરણોનું પાલન કરવું પણ જરૂરી છે.
- આ ફરજો રાષ્ટ્રનું અપમાન કરનારાઓની અસામાજિક પ્રવૃત્તિઓ સામે ચેતવણી તરીકે કામ કરે છે, જેમ કે ધ્વજ સળગાવવો, જાહેર સંપત્તિનો નાશ કરવો અથવા જાહેર શાંતિને ખલેલ પહોંચાડવી વગેરે.
- આ શિસ્ત અને રાષ્ટ્ર પ્રત્યેની પ્રતિબદ્ધતાની ભાવનાને પ્રોત્સાહન આપવામાં મદદ કરે છે. આ માત્ર પ્રેક્ષકો દ્વારા નહીં પણ નાગરિકોની સક્રિય ભાગીદારી દ્વારા રાષ્ટ્રીય લક્ષ્યોને સાકાર કરવામાં મદદ કરે છે.

- આ કાયદાની બંધારણીયતા નક્કી કરવામાં કોર્ટને મદદ કરે છે. ઉદાહરણ તરીકે, વિધાનસભાઓ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા કોઈપણ કાયદાને જ્યારે કાયદાની બંધારણીય માન્યતા માટે અદાલતમાં લઈ જવામાં આવે છે અને જો તે કોઈ મૂળભૂત ફરજને પ્રોત્સાહન આપે છે, તો આવા કાયદાને યોગ્ય માનવામાં આવશે.
- મૂળભૂત ફરજોની કાયદાકીય રીતે અમલ કરવાની જરૂરીયાત
- પ્રાચીન કાળથી જ ભારતીય સમાજમાં શાસ્ત્રો અનુસાર વ્યક્તિના 'કર્તવ્ય' પર ભાર મૂકવામાં આવે છે.
- આ શાસ્ત્રોમાં સમાજ, દેશ અને ખાસ કરીને તેમના માતા-પિતા પ્રત્યેની ફરજો પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે.
- ગીતા અને રામાયણ લોકોને તેમના અધિકારોને ધ્યાનમાં લીધા વિના તેમની ફરજો નિભાવવાનો આદેશ આપે છે.
- તત્કાલીન સોવિયત સંઘના બંધારણમાં અધિકારો અને ફરજો સમાન ધોરણે રાખવામાં આવી હતી.
- ઓછામાં ઓછી કેટલીક મૂળભૂત ફરજો કાયદેસર રીતે લાગુ કરવાની તાતી જરૂરિયાત છે.
- જેમ કે, ભારતની સંપ્રભુતા, એકતા અને અખંડતા જાળવી રાખવાની અને ભારતની રક્ષા કરવી, રાષ્ટ્રવાદની ભાવના ફેલાવવી અને ભારતની એકતા જાળવી રાખવા માટે દેશભક્તિની ભાવનાને પ્રોત્સાહન આપવું એ મૂળભૂત ફરજ છે.
- ચીનના મહાસત્તા તરીકેના ઉદ્ભવ પછી આ મૂળભૂત ફરજો વધુ મહત્વપૂર્ણ બની છે.
- વર્મા કમિટી ઓન ફંડામેન્ટલ ડ્યુટીઝ ઓફ સિટિઝન્સ (1999)એ કેટલીક મૂળભૂત ફરજોના અમલીકરણ માટેની કાનૂની જોગવાઈઓને ટેકો આપ્યો હતો.
- **સમિતિએ સૂચવેલી કેટલીક જોગવાઈઓ નીચે મુજબ છે:**
- રાષ્ટ્ર ગૌરવના અપમાન નિવારણ અધિનિયમ, 1971 હેઠળ કોઈ પણ વ્યક્તિ રાષ્ટ્રધ્વજ, ભારતના બંધારણ અને રાષ્ટ્રગીતનો અનાદર કરી શકે નહીં.
- પ્રોટેક્શન ઓફ સિવિલ રાઈટ્સ એક્ટ (1955) માં જાતિ અને ધર્મને લગતા કોઈપણ ગુનાના કિસ્સામાં દંડની જોગવાઈ છે.
- અરજીમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે મૂળભૂત ફરજોનું પાલન ન કરવું એ ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ 14 (કાયદા સમક્ષ સમાનતા), 19 (વાણી સ્વાતંત્ર્યના સંદર્ભમાં ચોક્કસ અધિકારોનું રક્ષણ) અને 21 (જીવનનો અધિકાર) હેઠળ બાંહેધરી આપવામાં આવેલા મૂળભૂત અધિકારો પર સીધી અસર કરે છે.
- ઉદાહરણ તરીકે, વાણી અને અભિવ્યક્તિની સ્વતંત્રતાની આડમાં વિરોધીઓ દ્વારા વિરોધના નવા ગેરકાયદેસર વલણને કારણે મૂળભૂત ફરજો લાગુ કરવાની જરૂરિયાત અનુભવાય છે.

મૂળભૂત ફરજો પર સુપ્રીમ કોર્ટનું વલણ

- રંગનાથ મિશ્રાના ચુકાદા (2003)માં, સુપ્રીમ કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે મૂળભૂત ફરજો માત્ર કાનૂની પ્રતિબંધો દ્વારા જ નહીં પરંતુ સામાજિક પ્રતિબંધો દ્વારા પણ લાગુ કરવી જોઈએ.
- એઈમ્સ વિદ્યાર્થી સંઘ વિરુદ્ધ એઈમ્સ (2001)ના કિસ્સામાં સર્વોચ્ચ ન્યાયાલયે એવું ઠરાવ્યું હતું કે મૂળભૂત ફરજો મૂળભૂત અધિકારો જેટલી જ મહત્વની છે.
- મૂળભૂત ફરજોને મૂળભૂત અધિકારો તરીકે લાગુ કરી શકાતી નથી, તેમ છતાં, ભાગ IV Aમાં ફરજો તરીકે તેમની અવગણના કરી શકાતી નથી.

આગળ શું/લવિધ્યના પગલાં

- મૂળભૂત ફરજોની “યોગ્ય સંવેદનશીલતા, સંપૂર્ણ કામગીરી અને અમલીકરણ” માટે એક સમાન નીતિની જરૂર છે જે “નાગરિકોને જવાબદાર બનાવવામાં ખૂબ મદદરૂપ થશે”.

ગ્રીન હાઈડ્રોજન/ગ્રીન એમોનિયા પોલિસી

- તાજેતરમાં ઊર્જા મંત્રાલયે પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જાના સ્ત્રોતોનો ઉપયોગ કરીને ગ્રીન હાઈડ્રોજન અથવા ગ્રીન એમોનિયાના ઉત્પાદન માટે ‘ગ્રીન હાઈડ્રોજન/ગ્રીન એમોનિયા પોલિસી’ને નોટિફાઈડ કરી છે.
- 2021માં શરૂ કરવામાં આવેલા ‘નેશનલ હાઈડ્રોજન મિશન’નો હેતુ સરકારને જળવાયુ લક્ષ્યોને પહોંચી વળવામાં મદદ કરવાનો અને ભારતને ગ્રીન હાઈડ્રોજન હબ બનાવવાનો છે.

ગ્રીન હાઈડ્રોજન/ગ્રીન એમોનિયા નીતિની મુખ્ય જોગવાઈઓ

- આ નીતિ હેઠળ, સરકાર ઉત્પાદન સુવિધા જૂન 2025 પહેલાં કાર્યરત થઈ જાય ત્યારે પ્રાથમિકતાના ધોરણે ISTS (ઇન્ટર-સ્ટેટ ટ્રાન્સમિશન સિસ્ટમ) સાથે ઉત્પાદન, કનેક્ટિવિટી અને 25 વર્ષ માટે મફત ટ્રાન્સમિશન માટે ચોક્કસ મેન્યુફેક્ચરિંગ ઝોન સ્થાપવાની ઓફર કરી રહી છે.
- આનો અર્થ એ થયો કે ગ્રીન હાઈડ્રોજન ઉત્પાદકો આસામમાં ગ્રીન હાઈડ્રોજન પ્લાન્ટને પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જાનો પુરવઠો પૂરો પાડવા રાજસ્થાનમાં સોલર પાવર પ્લાન્ટ સ્થાપી શકશે અને તેમને કોઈ ‘આંતર-રાજ્ય ટ્રાન્સમિશન ફી’ ચૂકવવી પડશે નહીં.
- આ ઉપરાંત ઉત્પાદકોને શિપિંગ દ્વારા નિકાસ માટે ગ્રીન એમોનિયાના સંગ્રહ માટે બંદરો નજીક બંકરો સ્થાપવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે.
- ઉત્પાદન લક્ષ્યાંક પણ 2030 સુધીમાં 10 લાખ ટનથી પાંચ ગણો વધારીને 50 લાખ ટન કરવામાં આવ્યો છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- ઓક્ટોબર 2021 માં, જાહેરાત કરવામાં આવી હતી કે ભારત શરૂઆતમાં 2030 સુધીમાં લગભગ 1 મિલિયન ટનના વાર્ષિક ગ્રીન હાઇડ્રોજન ઉત્પાદનનું લક્ષ્ય રાખે છે.
- ગ્રીન હાઇડ્રોજન અને એમોનિયાના ઉત્પાદકોને વીજ વિનિમયમાંથી પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જા ખરીદવાની અથવા તો રિન્યુએબલ એનર્જી (RE) ક્ષમતા કોઈ પણ જગ્યાએ જાતે અથવા અન્ય કોઈ પણ ડેવલપર દ્વારા સ્થાપિત કરવાની છૂટ છે.
- આ ઉપરાંત, તે ઉત્પાદકોને ડિસ્કોમ્સ (પાવર ડિસ્ટ્રિબ્યુશન કંપનીઓ) દ્વારા ઉત્પન્ન થતી કોઈપણ વધારાની નવીનીકરણીય ઊર્જાને 30 દિવસ સુધી સંગ્રહિત કરવાની અને જરૂરિયાત મુજબ તેનો ઉપયોગ કરવાની સુવિધા આપે છે.
- ડિસ્કોમ ગ્રીન હાઇડ્રોજન ઉત્પાદકોને સપ્લાય કરવા માટે પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જા પણ ખરીદી શકે છે, પરંતુ તે માત્ર રાહત દરે જ ખરીદી શકે છે, જેમાં નવી નીતિ હેઠળ રાજ્ય કમિશન દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલા ખરીદી, વ્હીલિંગ ચાર્જ અને નાના માર્જિનના ખર્ચનો જ સમાવેશ કરવામાં આવશે.
- આવી ખરીદીની ગણતરી રાજ્યની રિન્યુએબલ પરચેઝ ઓબ્લિગેશન (RPO)માં કરવામાં આવશે, જે અંતર્ગત તેની જરૂરિયાતોનો અમુક હિસ્સો પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જા સ્ત્રોતોમાંથી મેળવવો જરૂરી છે.
- નવી અને પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જા મંત્રાલય (MNRE) દ્વારા વેપાર-વાણિજ્ય સરળ કરવા માટે સમયબદ્ધ વૈધાનિક મંજૂરી સહિત તમામ પ્રવૃત્તિઓ માટે એક જ પોર્ટલની સ્થાપના કરવામાં આવશે.

ગ્રીન હાઇડ્રોજન

- **પરિચય:**
 - પવન અને સૌર ઊર્જા જેવા પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જાના સ્ત્રોતોનો ઉપયોગ કરીને પાણીના વિદ્યુતવિભાજન દ્વારા હાઇડ્રોજન અને ઓક્સિજનને અલગ કરીને તેનું ઉત્પાદન થાય છે.
 - આ ઇંધણ ભારતની ઊર્જા સુરક્ષા માટે ગેમ-ચેન્જર બની શકે છે, જે તેના 85 ટકા ઓઇલ અને 53 ટકા ગેસની જરૂરિયાતની આયાત કરે છે.
 - સ્વચ્છ ઇંધણને પ્રોત્સાહન આપવા માટે, ભારત ખાતર પ્લાન્ટ્સ અને ઓઇલ રિફાઇનરીઓ માટે ગ્રીન હાઇડ્રોજન ફરજિયાત બનાવવાની વિચારણા કરી રહ્યું છે.
- **મહત્વ:**
 - ગ્રીન હાઇડ્રોજન ઊર્જા ભારત માટે તેના રાષ્ટ્રીય સ્તરે નિર્ધારિત યોગદાન (INDC)ના લક્ષ્યાંકો પૂર્ણ કરવા તથા પ્રાદેશિક અને રાષ્ટ્રીય ઊર્જા સુરક્ષા, સુલભતા અને ઉપલબ્ધતા સુનિશ્ચિત કરવા મહત્વપૂર્ણ છે.
 - ગ્રીન હાઇડ્રોજન ઊર્જા સંગ્રહ વિકલ્પ તરીકે કામ કરી શકે છે, જે ભવિષ્યમાં (નવીનીકરણીય ઊર્જાના) અંતરને ભરવા માટે જરૂરી બનશે.

- ગતિશીલતાની દ્રષ્ટિએ, ગ્રીન હાઇડ્રોજનનો ઉપયોગ રેલવે, મોટા જહાજો, બસો અથવા ટ્રક વગેરેમાં શહેરો અને રાજ્યોમાં શહેરી ચીજવસ્તુઓના પરિવહન માટે અથવા મુસાફરોના લાંબા અંતરની મુસાફરી માટે કરી શકાય છે.
- ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરના સમર્થનમાં, હાઇડ્રોજન મુખ્ય નવીનીકરણીય લક્ષ્યને પ્રાપ્ત કરવાની ક્ષમતા ધરાવે છે.

ગ્રીન એમોનિયા

- **પરિચય:**
 - એમોનિયા એક એવું રસાયણ છે જેનો ઉપયોગ મુખ્યત્વે યુરિયા અને એમોનિયમ નાઇટ્રેટ જેવા નાઇટ્રોજનયુક્ત ખાતરોના ઉત્પાદનમાં થાય છે, પરંતુ તેનો ઉપયોગ એન્જિનની કામગીરી જેવા અન્ય ઉપયોગો માટે પણ થઈ શકે છે.
 - ગ્રીન એમોનિયાનું ઉત્પાદન થાય છે, જ્યાં એમોનિયા બનાવવાની પ્રક્રિયા 100% નવીનીકરણીય અને કાર્બન-મુક્ત હોય છે.
 - ગ્રીન એમોનિયા બનાવવાની એક રીત છે પાણીના વિદ્યુતવિભાજન દ્વારા હાઇડ્રોજન અને નાઇટ્રોજનને હવા વડે અલગ કરવા. ત્યારબાદ, ટકાઉ/સતત ઊર્જાનો ઉપયોગ કરીને, તે પછી હેબર પ્રક્રિયા (હેબર-બોશ તરીકે પણ ઓળખાય છે) આવે છે.
 - હેબર પ્રક્રિયામાં હાઇડ્રોજન અને નાઇટ્રોજનને ઊંચા તાપમાને અને દબાણે એકસાથે ક્રિયા કરીને એમોનિયા (NH₃) પેદા કરવામાં આવે છે.
- **મહત્વ:**
 - ગ્રીન એમોનિયાનો કાર્બન-તટસ્થ ખાતરના ઉત્પાદન તરીકે ઉપયોગ કરી શકાય છે, જે ખાદ્ય મૂલ્ય શૃંખલાને ડીકાર્બનાઇઝ કરે છે અને ભવિષ્યના આબોહવા-તટસ્થ શિપિંગ ઇંધણ તરીકે ઉપયોગમાં લઈ શકાય છે.
 - ગ્રીન એમોનિયાના ઉત્પાદનમાં પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જાના સ્ત્રોતો જેવા કે હાઇડ્રો-ઇલેક્ટ્રિક, સૌર ઊર્જા અથવા વિન્ડ ટર્બાઇનનો ઉપયોગ થાય છે.
 - વધતી જતી વૈશ્વિક વસતિને અનાજ ઉપલબ્ધ કરાવવા, CO₂-મુક્ત ઊર્જાનું ઉત્પાદન કરવા અને પર્યાપ્ત આહારનું ઉત્પાદન કરવાના વર્તમાન પડકારોને પહોંચી વળવા માટે ગ્રીન એમોનિયા મહત્વપૂર્ણ છે.

આગળ શું/ભવિષ્યના પગલાં

- ભારત ઓછા ખર્ચે પુનઃપ્રાપ્ય ઉત્પાદન પ્લાન્ટ અને ખર્ચમાં કાપ મૂકીને ગ્રીન હાઇડ્રોજનની કિંમતમાં ઘટાડો કરવાની ક્ષમતા ધરાવે છે.
- યુવા જનસંખ્યાવિજ્ઞાન અને સમૃદ્ધ અર્થતંત્રના પરિણામે સરકારને લાંબા ગાળાનો ફાયદો થશે, જેમાં વિશાળ બજારની ગર્ભિત ક્ષમતા હશે અને હાઇડ્રોજન-આધારિત ટેકનોલોજીઓના ઉપયોગમાં વધારો થશે.

- હાઈડ્રોજનને છેલ્લા અને એકમાત્ર ઉપાય તરીકે ગણવાને બદલે વિકલ્પ તરીકે ગણવો જોઈએ કારણ કે તેની પોતાની મર્યાદાઓ છે.
- 2030 સુધીમાં, હાલની સંગ્રહ અને પરિવહન તકનીકો પરિપક્વ અને ખર્ચઅસરકારક હોવાની અપેક્ષા છે.
- તેથી, અનિચ્છનીય ખર્ચ સામે રોકાણને સુરક્ષિત રાખવા માટે એક જગ્યાએ હાઈડ્રોજનના ઉત્પાદન અને વાસ્તવિક સમયના ઉપયોગને પ્રોત્સાહન આપી શકાય છે.

પ્લાસ્ટિક વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ (સુધારા) નિયમો, 2022

- તાજેતરમાં, પર્યાવરણ, વન અને આબોહવા પરિવર્તન મંત્રાલયે પ્લાસ્ટિક વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ (સુધારા) નિયમો, 2022 ની જાહેરાત કરી હતી, જેમાં પ્લાસ્ટિક પેકેજિંગ માટે વિસ્તૃત ઉત્પાદક જવાબદારી (EPR) પરના નિર્દેશોને સૂચિત કરવામાં આવ્યા હતા.
- સિંગલ યુઝ પ્લાસ્ટિક (SUP)ને નાબૂદ કરવા અને તેના વિકલ્પોને પ્રોત્સાહન આપવા માટે પ્લાસ્ટિક વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ રૂલ્સ 2016માં સુધારો કરવામાં આવ્યો છે.
- વિસ્તૃત ઉત્પાદક જવાબદારી શબ્દનો અર્થ એ છે કે ઉત્પાદકની જવાબદારી છે કે તે જીવનના અંત સુધી ઉત્પાદનને પર્યાવરણને અનુકૂળ રીતે સંચાલિત કરે.

પ્લાસ્ટિક કચરાના વ્યવસ્થાપનના નિયમો, 2016

- તેમાં પ્લાસ્ટિકના કચરાનું ઉત્પાદન ઘટાડવા, પ્લાસ્ટિકના કચરાને ફેલાતો અટકાવવા અને અન્ય પગલાંઓ ઉપરાંત સ્ત્રોત પર કચરાનો અલગ સંગ્રહ સુનિશ્ચિત કરવા પગલાં લેવા પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે.
- આ નિયમો સ્થાનિક સંસ્થાઓ, ગ્રામ પંચાયતો, કચરાના ઉત્પાદકો, રિટેલર્સ અને પુથપથ વિકેતાઓ માટે પ્લાસ્ટિક કચરાના વ્યવસ્થાપન માટેની જવાબદારીઓ પણ ફરજિયાત કરે છે.

નવા નિયમો હેઠળની જોગવાઈઓ

- **પ્લાસ્ટિકનું વર્ગીકરણ:**
 - **શ્રેણી 1:** કઠોર પ્લાસ્ટિક પેકેજિંગ.
 - **શ્રેણી 2:** સિંગલ લેયર અથવા મલ્ટિલેયર (વિવિધ પ્રકારના પ્લાસ્ટિક સાથે એક કરતા વધુ સ્તરો), પ્લાસ્ટિક શીટ્સ અને પ્લાસ્ટિક શીટ્સ, કેરી બેગ્સ, પ્લાસ્ટિકના પાઉચ અથવા પાઉચ વગેરેના બનેલા કવર્સનું ફ્લેક્સિબલ પ્લાસ્ટિક પેકેજિંગ વગેરે.
 - **શ્રેણી 3:** મલ્ટિ-લેયર પ્લાસ્ટિક પેકેજિંગ (પ્લાસ્ટિકનું ઓછામાં ઓછું એક સ્તર અને પ્લાસ્ટિક સિવાયની સામગ્રીનું ઓછામાં ઓછું એક સ્તર) આ કેટેગરીમાં શામેલ છે.

- **શ્રેણી 4:** કમ્પોસ્ટેબલ પ્લાસ્ટિકથી બનેલી પેકેજિંગ અથવા કેરી બેગ માટે ઉપયોગમાં લેવામાં આવતી પ્લાસ્ટિક શીટ્સ આ કેટેગરીમાં આવે છે.

■ પ્લાસ્ટિક પેકેજિંગ:

- પેકેજિંગ માટે પ્લાસ્ટિક સામગ્રીનો ઉપયોગ ઘટાડવા માટેની માર્ગદર્શિકામાં સખત પ્લાસ્ટિક પેકેજિંગ સામગ્રીનો ફરીથી ઉપયોગ કરવો ફરજિયાત બનાવ્યો છે.
- પુનઃઉપયોગમાં લઈ શકાય તેવા પ્લાસ્ટિક પેકેજિંગની પુનઃઉપયોગમાં લઈ શકાય તેવી પદ્ધતિ EPR હેઠળ એકત્ર કરવામાં આવતા કચરાની પુનઃઉપયોગમાં લઈ શકાય તેવી પદ્ધતિ તેમજ રિસાયકલ પ્લાસ્ટિક સામગ્રીના ઉપયોગથી પ્લાસ્ટિકનો વપરાશ ઘટશે અને પ્લાસ્ટિક પેકેજિંગ વેસ્ટના રિસાયક્લિંગમાં મદદ મળશે.

■ વિસ્તૃત ઉત્પાદક જવાબદારી પ્રમાણપત્ર:

- આ માર્ગદર્શિકા સરપ્લસ વિસ્તૃત ઉત્પાદક જવાબદારી પ્રમાણપત્રોના વેચાણ અને ખરીદીની મંજૂરી આપે છે.
- આ પ્લાસ્ટિકના કચરાના વ્યવસ્થાપન માટે એક બજાર મિકેનિઝમ બનાવશે.

■ કેન્દ્રીકૃત ઓનલાઈન પોર્ટલ:

- સરકારે 31 માર્ચ, 2022 સુધીમાં પ્લાસ્ટિક પેકેજિંગ વેસ્ટના ઉત્પાદકો, આયાતકારો અને બ્રાન્ડ-માલિકો માટે વાર્ષિક રિટર્ન ફાઇલ કરવા તેમજ રજિસ્ટ્રેશન માટે કેન્દ્રીય પ્રદૂષણ નિયંત્રણ બોર્ડ (CPCB) દ્વારા સેન્ટ્રલાઈઝ્ડ ઓનલાઈન પોર્ટલની સ્થાપના કરવા તેમજ પ્લાસ્ટિક પેકેજિંગ વેસ્ટના ઉત્પાદકો, બ્રાન્ડ-માલિકો માટે વાર્ષિક રિટર્ન ફાઇલ કરવા પણ જણાવ્યું છે.
- તે પ્લાસ્ટિક વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ રૂલ્સ, 2016 હેઠળ પ્લાસ્ટિક પેકેજિંગ માટે ઈપીઆરના અમલીકરણ સાથે સંબંધિત આદેશો અને માર્ગદર્શિકાઓના સંબંધમાં સિંગલ ડેટા રિપોઝિટરી તરીકે કામ કરશે.

■ પર્યાવરણીય વળતર:

- પર્યાવરણીય પ્રદૂષણને રોકવા, નિયંત્રિત કરવા અને ઘટાડવાના હેતુથી ઉત્પાદકો, આયાતકારો અને બ્રાન્ડ માલિકોના લક્ષ્યોની પૂર્તિ ન કરવાના સંદર્ભમાં 'પ્રદૂષક ચુકવણી સિદ્ધાંત'ના આધારે પર્યાવરણીય વળતર લેવામાં આવશે.
- 'પ્રદૂષક ચુકવણીનો સિદ્ધાંત' પર્યાવરણને પ્રદૂષિત કરનાર વ્યક્તિ પર ચુકવણીની જવાબદારી મૂકે છે, જે પર્યાવરણને થયેલા નુકસાનની ભરપાઈ કરી શકે છે.

■ પગલાંની ભલામણ કરવા માટે સમિતિ:

- CPCBના ચેરમેનની અધ્યક્ષતામાં રચાયેલી એક સમિતિ EPRના અસરકારક અમલીકરણ માટે પર્યાવરણ મંત્રાલયને પગલાંની ભલામણ કરશે, જેમાં વિસ્તૃત ઉત્પાદક જવાબદારી (EPR) માર્ગદર્શિકામાં સુધારા સામેલ છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

■ EPR પોર્ટલ પરનો વાર્ષિક અહેવાલ:

- રાજ્ય પ્રદૂષણ નિયંત્રણ બોર્ડ (SPCBs) અથવા પ્રદૂષણ નિયંત્રણ સમિતિઓ (PCCs)ને રાજ્ય/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશમાં ઉત્પાદકો, આયાતકારો અને બ્રાન્ડ-માલિકો અને પ્લાસ્ટિક વેસ્ટ પ્રોસેસર્સ દ્વારા તેની પરિપૂર્ણતા અંગે ઈપીઆર પોર્ટલ પર વાર્ષિક અહેવાલ સુપરત કરવાની જવાબદારી સોંપવામાં આવી છે.

માર્ગદર્શિકાઓનું મહત્વ

- આ પ્લાસ્ટિકના નવા વિકલ્પોના વિકાસને પ્રોત્સાહન આપશે અને ટકાઉ પ્લાસ્ટિક પેકેજિંગ તરફ આગળ વધવા માટે વ્યવસાયો માટે એક રોડમેપ પ્રદાન કરશે.
- માર્ગદર્શિકામાં પ્લાસ્ટિક પેકેજિંગ કચરાના ચક્રીય અર્થતંત્રને મજબૂત કરવા માટે એક માળખું પ્રદાન કરવામાં આવ્યું છે.
- ચક્રીય અર્થતંત્ર ક્લોઝ-લૂપ સિસ્ટમ્સનું નિર્માણ કરવા, સંસાધનોનો ઉપયોગ ઘટાડવા, કચરાના ઉત્પાદન, પ્રદૂષણ અને કાર્બન ઉત્સર્જનને ઘટાડવા માટે સંસાધનોના પુનઃઉપયોગ, વહેંચણી, નવીનીકરણ, પુનઃ નિર્માણ અને રિસાયક્લિંગ પર આધાર રાખે છે.
- દેશમાં ફેલાતા પ્લાસ્ટિકના કચરાથી થતા પ્રદૂષણને ઓછું કરવાની દિશામાં આ એક મહત્વપૂર્ણ પગલું છે.
- ભારતમાં વાર્ષિક આશરે 3.4 મિલિયન ટન પ્લાસ્ટિક કચરો ઉત્પન્ન થાય છે. યુનાઈટેડ નેશન્સ ડેવલપમેન્ટ પ્રોગ્રામનો હેતુ વર્ષ 2024 સુધીમાં ભારતના 100 શહેરોમાં તેમના પ્લાસ્ટિક વેસ્ટ મેનેજમેન્ટને લગભગ ત્રણ ગણો કરવાનો છે.
- પ્લાસ્ટિકના કચરાનો સંચય પર્યાવરણ માટે હાનિકારક છે અને જ્યારે આ કચરો દરિયામાં જાય છે, ત્યારે તે જળચર ઈકોસિસ્ટમને પણ મોટા પાયે નુકસાન પહોંચાડે છે.

પ્લાસ્ટિકના કચરાને અંકુશમાં લેવા માટેની અન્ય પહેલો

- સ્વચ્છ ભારત મિશન
- ઈન્ડિયા પ્લાસ્ટિક પેક્ટ
- પ્રોજેક્ટ રિપ્લાન
- અન-પ્લાસ્ટિક કેલકટિવ
- ગોલિટર(GoLitter) પાર્ટનરશિપ પ્રોજેક્ટ

આગળ શું/ભવિષ્યના પગલાં

- સંપૂર્ણ પ્રતિબંધથી ઉત્પાદકોને સિંગલ યુઝ પ્લાસ્ટિક ઉત્પાદનોનું ઉત્પાદન કરતા અટકાવાશે નહીં.
- પ્લાસ્ટિકના ઉપયોગ અને ફેંકના વિકલ્પોની શોધ કરવી, ઉત્પાદકો, કચરો વીણનારાઓ અને પ્લાસ્ટિકના વ્યવસાય સાથે સંકળાયેલા અન્ય જૂથો માટે વૈકલ્પિક આજીવિકાની ખાતરી કરવી એ સમસ્યાને હલ કરવામાં ઘણી આગળ વધશે.
- સરકારે માત્ર માર્ગદર્શિકાના ઉલ્લંઘન માટે દંડ લાદવો જોઈએ નહીં, પરંતુ ઉત્પાદકોને વધુ ટકાઉ ઉત્પાદનો બનાવવા

માટે પણ પ્રોત્સાહિત કરવા જોઈએ. યોગ્ય દેખરેખની સાથે જવાબદાર ઉપભોક્તાવાદ સંસ્કૃતિને પ્રોત્સાહન આપવું ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે.

- નાગરિકોએ પણ તેમની વર્તણૂક બદલવી પડશે અને કચરો ન ફેલાવીને કચરો અલગ પાડવા અને કચરાના સંચાલનમાં મદદ કરીને ફાળો આપવો પડશે.

પ્રશ્નોત્તરી

- કોસ્ટલ રેગ્યુલેશન ઝોન (CRZ) ધારાધોરણો સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
 - 2011ની વસતી ગણતરી મુજબ, ગીચ વસ્તીવાળા ગ્રામીણ વિસ્તારો (CRZ-III A)માં 2,161 પ્રતિ ચોરસ કિ.મી.ની વસ્તી ગીચતા સાથે, નો-ડેવલપમેન્ટ ઝોનની હદ હાઈ-ટાઈડ લાઈનથી 50 મીટર ઉપર નક્કી કરવામાં આવી છે, જેની અગાઉની 200 મીટરની મર્યાદા હતી.
 - CRZ-III B કેટેગરી (2,161 પ્રતિ ચોરસ કિ.મી.થી ઓછી વસ્તી ગીચતા ધરાવતા ગ્રામીણ વિસ્તારો)માં નો-ડેવલપમેન્ટ ઝોનનું પ્રમાણ હાઈ-ટાઈડ લાઈનથી 200 મીટર ઊંચું નક્કી કરવામાં આવ્યું છે.
 ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

(A) માત્ર 1	(B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને	(D) એક પણ નહીં
- સેક્સ વર્કર્સની સુરક્ષા માટેની જોગવાઈઓ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
 - 1956માં 'ધ સપ્રેસન ઓફ ઈમોરલ ટ્રાફિક ઈન વિમેન એન્ડ ચિલ્ડ્રન એક્ટ' બનાવવામાં આવ્યો હતો.
 - પાછળથી, કાયદામાં સુધારો કરવામાં આવ્યો અને આ કાયદાનું નામ બદલીને 'અનૈતિક ટ્રાફિક (નિવારણ) અધિનિયમ' કરવામાં આવ્યું.
 ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

(A) માત્ર 1	(B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને	(D) એક પણ નહીં
- ચૂંટણી ચિહ્ન સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
 - ચૂંટણી પ્રતીકો (અનામત અને ફાળવણી) આદેશ, 1968 હેઠળ, ચૂંટણી પંચને રાજકીય પક્ષોને માન્યતા આપવા અને ચિહ્ન ફાળવવાની સત્તા આપવામાં આવી છે.
 - આદેશના અનુચ્છેદ-15 હેઠળ ચૂંટણી પંચ પક્ષના નામ અને ચિહ્ન સંબંધિત દાવાઓની બાબતો પર હરીફ જૂથો અથવા માન્યતા પ્રાપ્ત રાજકીય પક્ષના જૂથો દ્વારા નિર્ણય લઈ શકે છે.
 ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

(A) માત્ર 1	(B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને	(D) એક પણ નહીં

4) યુરોપીય સંઘના ડેટા એક્ટના ડ્રાફ્ટ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. આ સૂચિત કાયદાનો હેતુ ડેટા શેર કરવાનો અને સરળ ઉપયોગ કરવાનો અને યુરોપીય સંઘ સ્તરે ધોરણ નક્કી કરવાનો છે.
2. તે ઉત્પાદકોને કનેક્ટેડ ઉપકરણોના માલિકોને તેઓ કયો ડેટા એકત્રિત કરી રહ્યા છે તે જોવાની મંજૂરી આપવા મનાઈ કરે છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

5) જમ્મુ-કાશ્મીર સીમાંકન પંચનો કાર્યકાળ વધારવામાં આવ્યો તે સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. પંચની મુદત બે મહિના વધારવામાં આવી છે અને તે 6 મેના રોજ સમાપ્ત થશે.
2. સીમાંકનની પ્રક્રિયા જમ્મુ-કાશ્મીરની રાજકીય પ્રક્રિયા શરૂ કરવામાં મુખ્ય ભૂમિકા ભજવશે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

6) જમ્મુ-કાશ્મીરમાં Women Safety Squad સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. શ્રીનગર શહેરની મહિલા સુરક્ષા ટુકડી મહિલાઓને સલામતીનો અહેસાસ કરાવશે.
2. તાજેતરમાં શ્રીનગર શહેરમાં થયેલા એસિડ એટેકની ઘટનાને પગલે મહિલા સુરક્ષા ટુકડીની રચના કરવામાં આવી છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

7) પ્રેસિડેન્શિયલ ફ્લીટ રિવ્યૂ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. ભારતીય સશસ્ત્ર દળોના સર્વોચ્ચ કમાન્ડર ન હોવાને કારણે ભારતના રાષ્ટ્રપતિને ફ્લીટ રિવ્યૂમાં નૌકાદળની ક્ષમતાઓનો તાગ મેળવવાનો અધિકાર નથી.
2. રાષ્ટ્રપતિ એક યાટ પર ચડે છે, જેને રાષ્ટ્રપતિની યાટ કહેવામાં આવે છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

8) માહિતી અને પ્રસારણ મંત્રાલયે ડેટા સુરક્ષા અંગે માર્ગદર્શિકા જાહેર કરી તેના વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. પોતાના સ્માર્ટફોન કે ઘડિયાળમાં એમેઝોનની ઇકો, ગૂગલ હોમ, એપલના હોમપોડ જેવી ડિજિટલ એસેસરીઝનો ઉપયોગ ન કરે અને સિરી અને એલેક્સા સહિતના ડિજિટલ આસિસ્ટન્ટને બંધ કરે.
2. અધિકારીઓને ગુપ્ત મુદ્દાઓ પર ચર્ચા દરમિયાન મીટિંગ રૂમની બહાર તેમના સ્માર્ટ ફોન વાપરવાનું કહેવામાં આવ્યું છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

9) મણિપુરમાં બળવા સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. મણિપુરમાં અલગાવવાદી વિદ્રોહનો ઉદય મુખ્યત્વે મણિપુરના ભારત સંઘ સાથે “બળપૂર્વક” જોડાણ અંગે કથિત અસંતોષ અને પાછળથી તેને પૂર્ણ રાજ્યનો દરજ્જો આપવામાં વિલંબને કારણે થયો હતો.
2. મણિપુરના તત્કાલીન સામ્રાજ્યને 15 ઓક્ટોબર, 1949ના રોજ ભારતમાં ભેળવી દેવામાં આવ્યું હતું, પરંતુ વર્ષ 1972માં તેને રાજ્યનો દરજ્જો આપવામાં આવ્યો હતો.
3. પછીના વર્ષોમાં પીપલ્સ લિબરેશન આર્મી (પીએલએ), પીપલ્સ રિવોલ્યુશનરી પાર્ટી ઓફ કાંગલીપાક (પ્રિપેક), કાંગલીપાક કોમ્યુનિસ્ટ પાર્ટી (કેસીપી) અને કાંગલે યાવલ કન્ના લુપ (કેવાયકેએલ) સહિત અનેક આતંકવાદી સંગઠનોની રચના થઈ.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

10) વિતરિત પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જા માટે નીતિગત મુસદ્દાના ઉદ્દેશ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. બજારલક્ષી ઇકોસિસ્ટમને સક્ષમ બનાવવી.
2. અંતિમ-વપરાશકર્તા માટે સરળ ધિરાણને સક્ષમ બનાવીને DRE-આધારિત આજીવિકા ઉકેલો અપનાવવા.
3. ઉચ્ચ ગુણવત્તાવાળા ઉત્પાદનોના વિકાસ અને સંચાલનને પ્રોત્સાહિત કરવા.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

12) ગ્રીન હાઈડ્રોજન/ગ્રીન એમોનિયા પોલિસી સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. આ નીતિ હેઠળ, સરકાર ઉત્પાદન સુવિધા જૂન 2025 પહેલા કાર્યરત થઈ જાય ત્યારે પ્રાથમિકતાના ધોરણે આઈએસએસ (ઇન્ટર-સ્ટેટ ટ્રાન્સમિશન સિસ્ટમ) સાથે ઉત્પાદન, કનેક્ટિવિટી અને 25 વર્ષ માટે મફત ટ્રાન્સમિશન માટે ચોક્કસ મેન્યુફેક્ચરિંગ ઝોન સ્થાપવાની ઓફર કરી રહી છે.
2. આનો અર્થ એ થયો કે ગ્રીન હાઈડ્રોજન ઉત્પાદકો આસામમાં ગ્રીન હાઈડ્રોજન પ્લાન્ટને પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જાનો પુરવઠો પૂરો પાડવા રાજસ્થાનમાં સોલર પાવર પ્લાન્ટ સ્થાપી શકશે અને તેમને કોઈ 'આંતર-રાજ્ય ટ્રાન્સમિશન ફી' ચૂકવવી પડશે નહીં.
3. ઉત્પાદકોને શિપિંગ દ્વારા નિકાસ માટે ગ્રીન એમોનિયાના સંગ્રહ માટે બંદરો નજીક બંકરો સ્થાપવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

13) પ્લાસ્ટિક વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ (સંશોધન) નિયમો, 2022 સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. પર્યાવરણ, વન અને આબોહવા પરિવર્તન મંત્રાલયે પ્લાસ્ટિક વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ (સુધારા) નિયમો, 2022 ની જાહેરાત કરી હતી, જેમાં પ્લાસ્ટિક પેકેજિંગ માટે વિસ્તૃત ઉત્પાદક જવાબદારી (EPR) પરના નિર્દેશોને સૂચિત કરવામાં આવ્યા હતા.
2. સિંગલ યુઝ પ્લાસ્ટિક (SUP)ને નાબૂદ કરવા અને તેના વિકલ્પોને પ્રોત્સાહન આપવા માટે પ્લાસ્ટિક વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ રૂલ્સ 2016માં સુધારો કરવામાં આવ્યો છે.
3. વિસ્તૃત ઉત્પાદક જવાબદારી શબ્દનો અર્થ એ છે કે ઉત્પાદકની જવાબદારી છે કે તે જીવનના અંત સુધી ઉત્પાદનને પર્યાવરણને અનુકૂળ રીતે સંચાલિત કરે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

**મહેક મહેક થાય છે, ગ્રામ જગતની માટી
હે તેજસ્વી યુવાનો! આવી બનવા તલાટી...**

ઘો.12 પાસ માટે સુવર્ણ તક

તલાટી & જૂ.કલાર્ક

14 તારીખ સુધી
એડમિશન લેનારને
10% DISCOUNT

ટૂંક સમયમાં સફળતા
પ્રાપ્ત કરવાની આક્રમક
વ્યૂહરચના

Weekly
Test

સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાના
નિષ્ણાંતો દ્વારા અભ્યાસ
પરીક્ષાલક્ષી મટીરિયલ્સ અને
FREE BOOKS
નવા અભ્યાસક્રમ
મુજબની પરિણામલક્ષી તૈયારી

**એડમિશન
વેહલા તે પહેલાના ધોરણે**

**93757-01110
93280-01110**

ICE
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

કાલાવડ રોડ, તિરૂપતી પેટ્રોલ પંપ સામે,
સ્વામિનારાયણ મંદિર પાસે,
રાજકોટ.

offline

રાજકોટ

એકેડેમિક ક્રેડિટ બેંક

- 'એકેડેમિક બેંક ઓફ ક્રેડિટ (ABC) આ શૈક્ષણિક વર્ષથી દેશમાં અમલી બને તેવી શક્યતા છે. જો કે, આ યોજના અને મુદ્દાઓના ઘણા ફાયદા અને ગેરફાયદા છે, જે હજી પણ યોજના લાગુ થાય તે પહેલાં ધ્યાન આપવાની જરૂર છે.

યોજના સાથે સંબંધિત ચિંતાઓ અને પડકારો

- 'એકેડેમિક ક્રેડિટ બેંક' (ABC) આયોજિત અને વ્યવસ્થિત શિક્ષણને અસર કરશે. વિદ્યાર્થીઓને જુદી જુદી યુનિવર્સિટીઓમાંથી કોલેજો બદલવામાં મુશ્કેલી પડી શકે છે.
- જે યુનિવર્સિટીમાં કે કોલેજમાં વિદ્યાર્થી અભ્યાસ કરે છે તે નામ અને શિક્ષણની ગુણવત્તાની દ્રષ્ટિએ તેની બદલાતી કોલેજ કે યુનિવર્સિટી સમયે ફરક પાડે છે.
- દૂરસ્થ સંસ્થાઓ પર અસર: 'નેશનલ એસેસમેન્ટ એન્ડ એક્રેડિટેશન કાઉન્સિલ' (NAAC) દ્વારા સૂચિબદ્ધ સંસ્થાઓ જ 'એકેડેમિક બેંક ઓફ ક્રેડિટ' માં જોડાઈ શકે છે. આ જોગવાઈ, જે પહેલેથી જ હાંસિયામાં ધકેલાઈ ગઈ છે, તે દૂરસ્થ સંસ્થાઓને વધુ હાંસિયામાં ધકેલી દેવાની ફરજ પાડી શકે છે.
- 'એકેડેમિક ક્રેડિટ બેંક'ના અમલીકરણ માટે તેમની નીતિઓમાં ફેરફાર કરવાની જરૂરિયાત પર, વિવિધ રાજકીય પક્ષો દ્વારા સંચાલિત વિવિધ રાજ્યો વચ્ચે હિતોનો ટકરાવ થઈ શકે છે.
- પહેલેથી જ ખૂબ જ માંગમાં રહેલી અગ્રણી સંસ્થાઓમાં, 'એકેડેમિક ક્રેડિટ બેંક' હેઠળ વિદ્યાર્થીઓને વધારાની બેઠકો પૂરી પાડવા માટે સંસ્થાઓ માટે વધારાનો ખર્ચ સહન કરવો પડશે.

'એકેડેમિક ક્રેડિટ બેંક' (ABC) શું છે?

- 'યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશન' (UGC) દ્વારા 'એકેડેમિક બેંક ઓફ ક્રેડિટ'ની સ્થાપના કરવામાં આવશે.
- આ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ કરવા અને કોર્સ પૂરો કરવા માટે અનેક વિકલ્પો આપવામાં આવશે.
- 'એકેડેમિક ક્રેડિટ બેંક' હેઠળ, વિદ્યાર્થીઓને ડિગ્રી અથવા કોર્સ છોડીને સંબંધિત પ્રમાણપત્ર મેળવવાનો વિકલ્પ આપવામાં આવશે. ચોક્કસ સમયગાળા પછી, વિદ્યાર્થીઓ સમાન સ્તરેથી તેમના અધૂરા બાકી રહેલા અભ્યાસને ફરીથી શરૂ કરી શકે છે.

- તે વિદ્યાર્થીઓને ડિગ્રી પૂર્ણ કરતી વખતે અથવા કોઈ અભ્યાસક્રમ છોડતી વખતે સંસ્થાઓ બદલવાની પણ સુવિધા આપશે.

કાર્ય-સંચાલન

- 'એકેડેમિક ક્રેડિટ બેંક' એક વર્ચ્યુઅલ સ્ટોર-હાઉસ છે, જે વિદ્યાર્થીઓને 'એકેડેમિક ક્રેડિટ'નો રેકોર્ડ રાખશે. તે વિદ્યાર્થીઓ પાસેથી સીધા કોઈ પણ અભ્યાસક્રમના કોઈ પણ ક્રેડિટ કોર્સના દસ્તાવેજો સ્વીકારશે નહીં, પરંતુ માત્ર ઉચ્ચ શિક્ષણ સંસ્થાઓ પાસેથી, વિદ્યાર્થીઓના ખાતામાં જમા થયેલા 'ક્રેડિટ કોર્સ' દસ્તાવેજોને સ્વીકારે છે.

લાભ

- 'એકેડેમિક ક્રેડિટ બેંક' ક્રેડિટ વેરિફિકેશન, ક્રેડિટ સંચય, ક્રેડિટ ટ્રાન્સફર, વિદ્યાર્થીઓની મુક્તિ અને વિદ્યાર્થીઓને બઢતી આપવામાં મદદ કરશે.

આસાન શબ્દોમાં

- 'એકેડેમિક ક્રેડિટ બેંક' હેઠળ, કોઈપણ વિદ્યાર્થી, પ્રવેશ અને બહાર નીકળવાના અનેક વિકલ્પોની સુવિધા સાથે, કોઈપણ ઉચ્ચ શિક્ષણ સંસ્થામાંથી ડિગ્રી મેળવી શકે છે. એક જ કોલેજમાં ત્રણ વર્ષ ગાળવાને બદલે, વિદ્યાર્થી સરળતાથી એક કોલેજમાંથી બીજી કોલેજમાં સ્વિચ કરી શકે છે. ડિગ્રી પ્રાપ્ત કરવા માટે, વિદ્યાર્થીએ તેના ખાતા (ખાતામાં) ચોક્કસ સંખ્યામાં 'ક્રેડિટ્સ' રાખવી જરૂરી રહેશે.
- ઉદાહરણ તરીકે, જો બીકોમનો વિદ્યાર્થી, કોલેજમાં અભ્યાસ કરે છે, તો તે એક વર્ષ પછી તેની કોલેજ બદલી શકે છે. અને, કોઈ પણ અંતરાલ પછી સમાન અભ્યાસક્રમમાં જોડાઈ શકે છે.
- ત્યાં સુધી જે તે એક વર્ષમાં વિદ્યાર્થીએ મેળવેલી 'ક્રેડિટ્સ' તેના એબીસી એકાઉન્ટમાં રાખવામાં આવશે અને જ્યારે વિદ્યાર્થી બીજી કોલેજમાં તે જ કોર્સમાં એડમિશન લે ત્યારે આ 'ક્રેડિટ્સ'નો ઉપયોગ કરી શકાશે.
- આગળ વાંચો 'નેશનલ એજ્યુકેશન પોલિસી' વિશે વધુ જાણવા માટે.

ભારતને એપ્રિલ-ડિસેમ્બર 2021 માં 43 અબજ ડોલરનું પ્રત્યક્ષ વિદેશી રોકાણ (FDI) મળ્યું

- ડિપાર્ટમેન્ટ ફોર પ્રમોશન ઓફ ઇન્વેસ્ટમેન્ટ એન્ડ ઇન્ટરનલ ટ્રેડ (DPIIT)ના ડેટા અનુસાર એપ્રિલ-ડિસેમ્બર 2021 દરમિયાન ભારતનો ફોરેન ડાયરેક્ટ ઇન્વેસ્ટમેન્ટ (FDI) ઇક્વિટી ઇનફ્લો 16 ટકા ઘટીને 43.17 અબજ ડોલર થયો છે.

મુખ્યમુદ્દા

- ગયા વર્ષે આ જ સમયગાળા દરમિયાન FDIનો પ્રવાહ 51.47 અબજ ડોલર રહ્યો હતો.
- ચાલુ નાણાકીય વર્ષના પ્રથમ નવ મહિનામાં FDIનો કુલ પ્રવાહ (પુનઃરોકાણ આવક, ઇક્વિટી પ્રવાહ અને અન્ય મૂડી) 60.34 અબજ ડોલર રહ્યો હતો, જે ગયા વર્ષે 67.5 અબજ ડોલર હતો.
- ચાલુ નાણાકીય વર્ષના ત્રીજા ત્રિમાસિક ગાળા (ઓક્ટોબર-ડિસેમ્બર 2021)માં ઇક્વિટી ઇનફ્લો ઘટીને 12 અબજ ડોલર થયો છે. 2020ના સમાન ગાળામાં આ રકમ 21.46 અમેરિકન ડોલર હતી.
- ચાલુ વર્ષના ત્રીજા ત્રિમાસિક ગાળા દરમિયાન FDIનો પ્રવાહ ઘટીને 17.94 અબજ ડોલર થયો છે, જે ગયા વર્ષના સમાન ગાળામાં 26.16 અબજ ડોલર હતો.
- એપ્રિલ-ડિસેમ્બર 2021 ના સમયગાળા દરમિયાન, 11.7 અબજ ડોલરના રોકાણ સાથે, સિંગાપોર ટોચ પર રહ્યું હતું. અમેરિકા 7.52 અબજ ડોલર, મોરેશિયસ 6.58 અબજ ડોલરના રોકાણ સાથે, કેમેન આઇલેન્ડ 2.74 અબજ ડોલર સાથે, નેધરલેન્ડ્સ 2.66 અબજ ડોલર સાથે અને યુકે સિંગાપોર 1.44 અબજ ડોલર સાથે પાછળ હતા.

કયા વિસ્તારોમાં સૌથી વધુ આગમન થયું છે?

- ચાલુ નાણાકીય વર્ષના નવ મહિનાના સમયગાળા દરમિયાન સૌથી વધુ ધસારો હાર્ડવેર અને કમ્પ્યુટર સોફ્ટવેર સેક્ટરમાં 10.25 અબજ ડોલર સાથે નોંધાયો હતો.
- ઓટોમોબાઇલ ઉદ્યોગ 5.96 અબજ ડોલર સાથે બીજા ક્રમે રહ્યો હતો, ત્યારબાદ 5.35 અબજ ડોલર સાથે સર્વિસ સેક્ટર, 1.6 અબજ ડોલરના ઇનફ્લો સાથે કન્સ્ટ્રક્શન (ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર) પ્રવૃત્તિઓ અને 1.2 અબજ ડોલરના ધસારા સાથે ફાર્માનો નંબર આવે છે.

ફાઇનાન્સિયલ એક્શન ટાસ્ક ફોર્સ

- 'ફાઇનાન્સિયલ એક્શન ટાસ્ક ફોર્સ' પેરિસમાં રિલીઝ કરવામાં આવેલ ફાઇનાન્સિયલ એક્શન ટાસ્ક ફોર્સ (Financial Action Task Force - FATF)ની બેઠકો દરમિયાન આતંકવાદને મળતું નાણાકીય પોષણ સામે લડવા માટે સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દ્વારા નિયુક્ત આતંકવાદી જૂથોના નેતાઓની તપાસ કરીને તેમની સામે કેસ ચલાવવાના પાકિસ્તાનના પ્રયાસોનું મૂલ્યાંકન કરવામાં આવશે.
- તે પાકિસ્તાનને 'ગ્રે લિસ્ટ' અથવા 'એકસ્ટ્રા મોનિટરિંગ દેશોની સૂચિ'માં મૂકવા અંગે નિર્ણય લેશે, જે એક બહુપક્ષીય નાણાકીય વોયડોગ છે.
- નિષ્ણાતો માને છે કે પાકિસ્તાનને 'ગ્રે લિસ્ટ' માં મૂકવાનું નક્કી છે અને દેશ "બ્લેક લિસ્ટ" માં જોડાય તેવી સંભાવના ઓછી છે. દેશને 'બ્લેક લિસ્ટ' પર રાખવા માટે કડક આર્થિક પ્રતિબંધો અને નાણાકીય વ્યવહારોની વધુ સંપૂર્ણ તપાસની જરૂર હોય છે. હાલ માત્ર ઉત્તર કોરિયા અને ઈરાન જ 'બ્લેક લિસ્ટ'માં છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- પેરિસ સ્થિત 'ફાઇનાન્સિયલ એક્શન ટાસ્ક ફોર્સ' (FATF) દ્વારા જૂન 2018માં પાકિસ્તાનને 'ગ્રે લિસ્ટ'માં સામેલ કરવામાં આવ્યું હતું. ત્યાર બાદથી જ પાકિસ્તાન આ લિસ્ટમાંથી બહાર નીકળવા માટે સંઘર્ષ કરી રહ્યું છે.
- પાકિસ્તાને વર્ષ 2018માં 27 એક્શન પોઇન્ટ લાગુ કરવાની અંતિમ તારીખ નક્કી કરી હતી, જેમાંથી અત્યાર સુધીમાં તેણે 26 એક્શન પોઇન્ટ લાગુ કર્યા છે.

ફાઇનાન્સિયલ એક્શન ટાસ્ક ફોર્સ (FATF) વિશે

- FATFની રચના 1989માં પેરિસમાં યોજાયેલી G-7 બેઠકમાં કરવામાં આવી હતી. તે એક આંતર-સરકારી સંસ્થા છે.
- તે એક 'નીતિ-નિર્માણ સંસ્થા' છે જે વિવિધ ક્ષેત્રોમાં રાષ્ટ્રીય સ્તરે કાયદાકીય અને નિયમનકારી સુધારાઓ હાથ ધરવા માટે જરૂરી રાજકીય ઇચ્છાશક્તિ પેદા કરવા માટે કામ કરે છે.
- તેનું સચિવાલય પેરિસમાં ઓર્ગેનાઇઝેશન ફોર ઇકોનોમિક કોઓપરેશન એન્ડ ડેવલપમેન્ટ (Economic Cooperation and Development- OECD)ના મુખ્યમથકે આવેલું છે.

ભૂમિકા અને કાર્યો

- શરૂઆતમાં, FATFની સ્થાપના મની લોન્ડરિંગને પહોંચી વળવા માટેના પગલાંની તપાસ અને વિકાસ માટે કરવામાં આવી હતી.
- ઓક્ટોબર 2001માં, FATF એ મની લોન્ડરિંગ ઉપરાંત આતંકવાદી ધિરાણને પહોંચી વળવાના પ્રયાસોને સામેલ કરવા માટે તેના આદેશનો વિસ્તાર કર્યો હતો.

- એપ્રિલ 2012માં, તેણે સામૂહિક વિનાશના શસ્ત્રોના પ્રસાર માટે ધિરાણને અંકુશમાં લેવાના તેના પ્રયાસોનો સમાવેશ કર્યો હતો.

માળખું

- 'ફાઇનાન્સિયલ એક્શન ટાસ્ક ફોર્સ'માં હાલમાં 39 સભ્યોનો સમાવેશ થાય છે. તેના સભ્યો વિશ્વના મોટા ભાગના નાણાકીય કેન્દ્રોનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે. તેમાં બે પ્રાદેશિક સંગઠનોનો પણ સમાવેશ થાય છે - ગલ્ફ ઓફ કોઓપરેશન કાઉન્સિલ (GCC) અને યુરોપિયન કમિશન (EC).
- તેમાં સુપરવાઇઝર્સ અને એસોસિએટ મેમ્બર્સ પણ સામેલ છે.
- બ્લેક લિસ્ટ તથા ગ્રે લિસ્ટ
- બ્લેક લિસ્ટ: જે બિન-સહકારી દેશો અથવા પ્રદેશો (NCCTS) આતંકવાદીઓને ધિરાણ અને મની લોન્ડરિંગ સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓને ટેકો આપે છે અને આ પ્રવૃત્તિઓને અંકુશમાં લેવા માટે વૈશ્વિક જોગવાઈઓ સાથે સહકાર આપતા નથી, તેમને 'બ્લેક લિસ્ટ' માં મૂકવામાં આવે છે.
- બ્લેકલિસ્ટમાં FATF દ્વારા નિયમિતપણે સુધારો કરવામાં આવે છે, જેમાં નવી એન્ટ્રીનો સમાવેશ કરવામાં આવે છે અથવા કાઢી નાખવામાં આવે છે.
- ગ્રે લિસ્ટ: જે દેશોને ટેરરિસ્ટ ફાઇનાન્સિંગ અને મની લોન્ડરિંગ સંબંધિત ગતિવિધિઓ માટે સુરક્ષિત માનવામાં આવે છે તેમને FATF દ્વારા 'ગ્રે લિસ્ટ'માં રાખવામાં આવે છે.
- 'ગ્રે લિસ્ટ' પરના દેશો નીચેની પરિસ્થિતિઓનો સામનો કરી શકે છે
- IMF, વર્લ્ડ બેંક, ADB તરફથી આર્થિક પ્રતિબંધો.
- IMF, વિશ્વ બેંક, ADB અને અન્ય દેશો પાસેથી લોન મેળવવામાં સમસ્યા.
- આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારમાં ઘટાડો.
- આંતરરાષ્ટ્રીય બહિષ્કાર.

મૂડીઝે ભારતનો અનુમાનીત ગ્રોથ વધારીને 9.5 ટકા કર્યો

- મૂડીઝ ઈન્વેસ્ટર્સ સર્વિસે ભારતના GDP ગ્રોથના અંદાજમાં ફેરફાર કર્યો છે. ચાલુ નાણાકીય વર્ષ માટેનું અનુમાન 7 ટકાથી વધારીને 9.5 ટકા કરવામાં આવ્યું છે.

મુખ્યમુદ્દા

- આર્થિક રિકવરીને ટાંકીને ગ્રોસ ડોમેસ્ટિક પ્રોડક્ટ (GDP)ના અનુમાનમાં વધારો કરવામાં આવ્યો છે.
- નાણાકીય વર્ષ 23 માટે GDP અનુમાન 5.5 ટકા પર યથાવત રાખવામાં આવ્યું છે.

- મૂડીઝના જણાવ્યા અનુસાર રિટેલ એક્ટિવિટી, સેલ્સ ટેક્સ કલેક્શન અને પરચેઝિંગ મેનેજર્સ ઇન્ડેક્સ (PMI) આ તમામ બાબતો વધુ વૃદ્ધિ તરફ ઈશારો કરી રહી છે. જો કે, પુરવઠામાં વિક્ષેપો અને તેલના ઊંચા ભાવો GDPને નીચે ખેંચવાનું ચાલુ રાખશે.

- મૂડીઝે એમ પણ કહ્યું છે કે 2022 માટે 9.5 ટકાની આગાહી પ્રતિબંધિત સતત વિકાસ દર પર આધારિત છે.
- તેમાં એમ પણ કહેવામાં આવ્યું છે કે 2022ના બજેટમાં વૃદ્ધિને પ્રાધાન્ય આપવામાં આવ્યું છે અને આરબીઆઈની નાણાકીય નીતિ તેને ટેકો આપે છે.

મૂડીઝ ઈન્વેસ્ટર્સ સર્વિસ

- મૂડીઝ ઈન્વેસ્ટર્સ સર્વિસ, જેને ઘણીવાર મૂડીઝ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે, તે મૂડીઝ કોર્પોરેશનનો બોન્ડ કેડિટ રેટિંગ બિઝનેસ છે. આ સંસ્થા સરકારી અને વાણિજ્યિક સંસ્થાઓ દ્વારા જારી કરાયેલા બોન્ડ્સ પર વૈશ્વિક સ્તરે નાણાકીય સંશોધન પ્રદાન કરે છે. મૂડીઝ, ફ્રિય ગ્રૂપ અને સ્ટાન્ડર્ડ એન્ડ પુઅર્સ સાથે ત્રણ મોટી કેડિટ રેટિંગ એજન્સીઓ પણ ધ્યાનમાં લેવામાં આવી છે. તેનું વડું મથક ન્યૂયોર્કમાં છે.

જમ્મુ-કાશ્મીરની FDI નીતિને ઉપરાજ્યપાલે મંજૂરી આપી

- જમ્મુ-કાશ્મીરના ઉપરાજ્યપાલ મનોજ સિંહાએ જમ્મુ-કાશ્મીર માટે ફોરેન ડાયરેક્ટ ઈન્વેસ્ટમેન્ટ (FDI) નીતિને મંજૂરી આપી દીધી છે, જેમાં ઓછામાં ઓછા 51 ટકા વિદેશી હિસ્સાનો સમાવેશ થાય છે.

મુખ્યમુદ્દા

- એલજી મનોજ સિંહાએ જમ્મુમાં એડમિનિસ્ટ્રેટિવ કાઉન્સિલની બેઠક દરમિયાન જમ્મુ-કાશ્મીરમાં ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રમાં વિદેશી રોકાણને પ્રોત્સાહન આપવાની નીતિને મંજૂરી આપી હતી.
- નવી નીતિ ડિપાર્ટમેન્ટ ફોર પ્રમોશન ઓફ ઈન્ડસ્ટ્રી એન્ડ ઈન્ટરનલ ટ્રેડ (DPIIT) અને રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા (RBI) ના FDI પર માર્ગદર્શન માળખા પર આધારિત છે.
- આ પોલિસી આગામી દસ વર્ષ માટે લાગુ રહેશે.
- જમ્મુ-કાશ્મીરમાં FDI નીતિનો ઉદ્દેશ 100 કરોડ રૂપિયાથી વધુના વિદેશી રોકાણ સાથે ઓછામાં ઓછો 51 ટકા વિદેશી હિસ્સો રાખવાનો છે.

આ નીતિ જમ્મુ-કાશ્મીરને કેવી રીતે મદદ કરશે?

- આ નીતિ જમ્મુ-કાશ્મીરમાં વિદેશી રોકાણને આકર્ષિત કરવામાં મદદ કરશે. આમ કરવાથી જમ્મુ-કાશ્મીરને વધુ રોજગારીનું સર્જન કરવામાં અને રોકાણ પેદા કરવામાં મદદ મળશે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- જમ્મુ-કાશ્મીર સરકાર વિદેશી રોકાણ માટે મલ્ટિફંક્શનલ કોમ્પ્લેક્સ વિકસાવવાની યોજના ધરાવે છે. આ આઈટી ટાવર પ્રોજેક્ટ્સ પમ્પોર, સેમપોરા અને પ્રદર્શની ગ્રાઉન્ડ, જમ્મુમાં ખાનગી કંપનીઓના ઉપયોગ મારફતે વિકસાવવામાં આવશે.
- જમ્મુ-કાશ્મીર સરકારે સુલભ આવાસ સંકુલના નિર્માણ માટે બડગામ અને શ્રીનગર જિલ્લાના 17 સ્થળોના સાત ગામોમાં આશરે 290 એકર જમીન વિદેશી રોકાણ માટે સ્થાનાંતરિત કરવાની મંજૂરી આપી દીધી છે.

FDI શું છે?

- FDI અથવા વિદેશી સીધા રોકાણ એ એક પ્રકારનું રોકાણ છે જ્યાં વિદેશી દેશની સંસ્થા બીજા દેશમાં વ્યવસાયમાં રોકાણ કરે છે. આ સામાન્ય રીતે વિદેશી દેશમાં વેપારને વિસ્તૃત કરવા માટે કરવામાં આવે છે.

ગ્રીન ફાઇનાન્સિંગ એટલે શું?

- નીતિ આયોગના જણાવ્યા મુજબ ભારતમાં ક્લીન મોબિલિટીને પ્રોત્સાહન આપવા માટે વધુ નાણાકીય સાધનોની જરૂર છે.

મુખ્યમુદ્દા

- નીતિ આયોગે પર્યાવરણની દ્રષ્ટિએ અને નાણાકીય દ્રષ્ટિકોણથી પણ ટકાઉ અને આબોહવા-કેન્દ્રિત અભિગમ અપનાવવા પર ભાર મૂક્યો છે.
- સ્વચ્છ ગતિશીલતાના ક્ષેત્રમાં ધિરાણને પ્રોત્સાહન આપવા માટે, આંતરરાષ્ટ્રીય અને સ્થાનિક નાણાકીય સંસ્થાઓ, રાજ્યો, ઓપરેટર્સ અને ઉત્પાદકોને એક જ મંચ પર લાવવા જોઈએ.
- તેનો ઉદ્દેશ ભારતના નાગરિકોની જરૂરિયાતોમાં સંતુલન લાવવાનો રહેશે જેથી ઉત્પાદકતા અને આજીવિકામાં સુધારો થાય. સંતુલિત અને આબોહવા-કેન્દ્રિત અભિગમ મારફતે લોજિસ્ટિક્સ ખર્ચઘટાડીને અને સ્વચ્છ ગતિશીલતાને વેગ આપીને આ કરી શકાય છે.
- NDC-Transport Initiative for Asia (NDC-TIA) પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત 'ફાઇનાન્સિંગ ફોર ડિકાર્બનાઇઝેશન ઓફ ટ્રાન્સપોર્ટ' વર્કશોપનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. નીતિ આયોગ દ્વારા વર્લ્ડ રિસોર્સીસ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ (World Resources Institute - WRI), ભારત અને GIZ ઇન્ડિયાના સહયોગથી આ વર્કશોપનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

ગ્રીન ફાઇનાન્સિંગ કેવી રીતે મદદ કરશે?

- નીતિ આયોગે કહ્યું છે કે ગ્રીન ફાઇનાન્સિંગથી ઇલેક્ટ્રિક વાહનોના ઓછા વ્યાજના ફાઇનાન્સિંગને સક્ષમ બનાવશે.

- તે જ સમયે, ભારતને પરિવહનના વિદ્યુતીકરણના હેતુથી યોગ્ય યોજનાની જરૂર છે અને ગ્રીન ફાઇનાન્સ આમાં મુખ્ય ભૂમિકા ભજવશે.

ગ્રીન ફાઇનાન્સિંગ એટલે શું?

- જ્યારે ફાઇનાન્સનો પ્રવાહ માર્કેટ-ફાઇનાન્સ, બેંક અને અન્ય નાણાકીય ક્ષેત્રો જેવાકે માર્કેટ-ફાઇનાન્સ, બેંક અને અન્ય નાણાકીય ક્ષેત્રોમાંથી ટકાઉ વિકાસ તરફ વધે છે, ત્યારે તેને ગ્રીન ફાઇનાન્સિંગ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. કોઈપણ નાણાકીય પ્રવૃત્તિ કે જે વધુ સારા પર્યાવરણીય પરિણામોની ખાતરી કરવાના હેતુથી બનાવવામાં આવે છે તે ગ્રીન ફાઇનાન્સિંગ છે.

નાણાકીય સ્થિરતા અને વિકાસ પરિષદ શું છે?

- મુંબઈમાં ફાઇનાન્સિયલ સ્ટેબિલિટી એન્ડ ડેવલપમેન્ટ કાઉન્સિલ (FSDC)ની 25મી બેઠક મળી હતી. આ બેઠકની અધ્યક્ષતા નાણામંત્રી નિર્મલા સીતારમણે કરી હતી.

મુખ્યમુદ્દા

- કાઉન્સિલે FSDCના વિવિધ આદેશો તેમજ કેટલાક સ્થાનિક અને વૈશ્વિક વિકાસના પરિણામે ઊભી થયેલી મહત્વપૂર્ણ મેક્રો-ફાઇનાન્સિયલ ચિંતાઓ અંગે ચર્ચા કરી હતી.
- કાઉન્સિલે એમ પણ કહ્યું હતું કે સરકાર તેમજ અન્ય સત્તાવાળાઓએ મુખ્ય નાણાકીય સંસ્થાઓની નાણાકીય કામગીરી અને સ્થિતિ પર ચાંપતી નજર રાખવી જોઈએ કારણ કે તે લાંબા અને મધ્યમ ગાળામાં નાણાકીય નબળાઈઓને ઊજાગર કરી શકે છે.
- કાઉન્સિલે નાણાકીય ક્ષેત્રને વધુ વિસ્તૃત કરવા અને મેક્રોઇકોનોમિક સ્થિરતા જાળવવાની સાથે આર્થિક વૃદ્ધિને સુનિશ્ચિત કરવા માટે લેવામાં આવેલા પગલાં વિશે પણ વાત કરી હતી.
- કાઉન્સિલે કરન્સી મેનેજમેન્ટ ઓપરેશનલ મુદ્દાઓ વિશે પણ વાત કરી હતી તેમજ એફએસડીસીની સબ-કમિટીની પ્રવૃત્તિઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કર્યું હતું.

નાણાકીય સ્થિરતા અને વિકાસ પરિષદ

- સરકારે નાણાકીય બજારના નિયમનકારોના સહયોગથી નાણાકીય સ્થિરતા અને વિકાસ પરિષદની સ્થાપના કરી હતી. નાણાકીય સ્થિરતા જાળવવા, આંતર-નિયમનકારી સંકલનમાં સુધારો કરવા અને નાણાકીય ક્ષેત્રના વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા માટે સિસ્ટમને સંસ્થાકીય સ્વરૂપ આપવા અને મજબૂત કરવા માટે આમ કરવામાં આવ્યું હતું.

- આ પરિષદ અર્થતંત્રની મેક્રો-પ્રુડેન્શિયલ દેખરેખ, ખાસ કરીને મોટા નાણાકીય જૂથોની કામગીરી પર દેખરેખ રાખે છે અને આંતર-નિયમનકારી સંકલન અને નાણાકીય ક્ષેત્રના વિકાસના મુદ્દાઓનું નિરાકરણ લાવે છે. તે નાણાકીય જાગૃતિને પ્રોત્સાહન આપવા પર પણ ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.

24 ફેબ્રુઆરી: સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ ડે

- સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ ઇન્ડાયરેક્ટ ટેક્સિસ એન્ડ કસ્ટમ્સ દ્વારા દેશભરમાં દર વર્ષે 24 ફેબ્રુઆરીએ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ ડે મનાવવામાં આવે છે. આ દિવસની ઉજવણી સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ એક્સાઈઝ એન્ડ કસ્ટમ્સની દેશ પ્રત્યેની સેવામાં ફાળો આપવા માટે કરવામાં આવે છે.

મુખ્યમુદ્દા

- આ દિવસ દ્વારા, સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ ઇન્ડાયરેક્ટ ટેક્સિસ એન્ડ કસ્ટમ્સના અધિકારીઓને તેમની સેવાઓ માટે સન્માનિત કરવામાં આવે છે. આ દ્વારા અધિકારીઓને ઈમાનદારી અને ઈમાનદારી સાથે સેવા નિભાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવે છે. આ દિવસ 24 ફેબ્રુઆરી, 1944ના રોજ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એન્ડ સોલ્ટ એક્ટના અમલની યાદમાં ઉજવવામાં આવે છે.
- આ પહેલા સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ ઇન્ડાયરેક્ટ ટેક્સિસ એન્ડ કસ્ટમ્સ (CBIC)નું નામ સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ એક્સાઈઝ એન્ડ કસ્ટમ્સ (CBEC) હતું, બાદમાં કેન્દ્ર સરકારે તેમાં ફેરફાર કર્યો હતો.

સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ ઇન્ડાયરેક્ટ ટેક્સિસ એન્ડ કસ્ટમ્સ (CBIC)

- CBIC (Central Board of Indirect Taxes and Customs) ભારતમાં સર્વિસ ટેક્સ, જીએસટી, સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ અને નાર્કોટિક્સ માટે જવાબદાર મુખ્ય રાષ્ટ્રીય એજન્સી છે. તે કેન્દ્રીય નાણાં મંત્રાલય હેઠળના મહેસૂલ વિભાગનો એક ભાગ છે, જેનું મુખ્ય મથક નવી દિલ્હીમાં આવેલું છે. તે ભારતના સૌથી જૂના સરકારી વિભાગોમાંનો એક છે, જેની સ્થાપના 1855માં તત્કાલીન બ્રિટિશ ગવર્નર દ્વારા ભારતમાં કસ્ટમ કાયદા, આયાત જકાત અને જમીન મહેસૂલની વસૂલાતના વહીવટ માટે કરવામાં આવી હતી. માર્ચ 2017માં તેનું નામ બદલીને સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ એક્સાઈઝ એન્ડ કસ્ટમ્સ (CBEC) કરવામાં આવ્યું હતું. તે સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ કમિશનરો, કસ્ટમ હાઉસીસ અને સેન્ટ્રલ રેવન્યુ કન્ટ્રોલ લેબોરેટરી સહિત તેના ગૌણ સંગઠનો માટે વહીવટી સત્તા છે.

વાજબી અને વળતરદાયક કિંમતો (FRP)

- તાજેતરમાં મહારાષ્ટ્ર સરકાર દ્વારા એક સરકારી દરખાસ્ત બહાર પાડવામાં આવી હતી, જે ખાંડ મિલોને બે તબક્કામાં મૂળભૂત વાજબી અને વળતરદાયક કિંમત (Fair and Remunerative Price- FRP) ચૂકવવાની મંજૂરી આપશે.

મુખ્યમુદ્દા

- **સરકાર દ્વારા જારી કરવામાં આવેલા પ્રસ્તાવમાં ફેરફાર:**
 - ▶ પ્રથમ હપ્તો શેરડીની ડિલિવરીના 14 દિવસની અંદર ચૂકવવાનો રહેશે અને તે જિલ્લાની સરેરાશ વસૂલાત (Average Recovery Of The District) મુજબનો રહેશે.
 - ▶ અંતિમ વસૂલાતની ગણતરી થયા બાદ મિલ બંધ થયાના 15 દિવસમાં બીજો હપ્તો મિલ દ્વારા ખેડૂતોને ચૂકવવામાં આવશે, જેમાં ('C' Molasses) અને 'બી હેવી' (B Heavy) અથવા 'સી' મોલેસિસ ('C' Molasses)માંથી ઇથેનોલને ધ્યાનમાં લઈને ચૂકવણી કરવામાં આવશે.
 - ▶ આમ, ખેડૂતોને પાછલી સિઝનની FRP પર આધાર રાખવાને બદલે ચાલુ સિઝનની રિકવરી પ્રમાણે ચૂકવણી કરવામાં આવશે.
- **મહારાષ્ટ્રમાં ખેડૂતોના વિરોધનું કારણ:**
 - ▶ ખેડૂતોની દલીલ છે કે આ પદ્ધતિથી તેમની આવકને અસર થશે અને FRP હપ્તામાં ચૂકવવામાં આવશે, જેમાં નોંધપાત્ર તફાવત હશે, અને અગાઉની જેમ બેંક લોન અને અન્ય ખર્ચની ચુકવણીનો સમાવેશ થાય તેવી અપેક્ષા છે.
 - ▶ ખેડૂતોને મોટાભાગે સિઝનની શરૂઆતમાં (ઓક્ટોબર-નવેમ્બર) એકમુશ્ત રકમની જરૂર હોય છે કારણ કે તેમનું આગામી પાક ચક્ર તેના પર આધારિત છે.
- **FRP વિશે:**
 - ▶ FRP એ સરકાર મારફતે જાહેર કરવામાં આવેલી કિંમત છે જેના પર મિલો ખેડૂતો પાસેથી ખરીદેલી શેરડી માટે ચૂકવણી કરવા કાયદેસર રીતે બંધાયેલા છે.
 - ▶ મિલો પાસે ખેડૂતો સાથે કરાર પર હસ્તાક્ષર કરવાનો વિકલ્પ છે, જે મિલોને ખેડૂતોને હપ્તામાં FRP ચૂકવવાની મંજૂરી આપે છે.
 - ▶ ચુકવણીમાં વિલંબ થવાથી વાર્ષિક 15 ટકા સુધીનું વ્યાજ મળી શકે છે અને ખાંડ કમિશનર (Sugar Commissioner) ટેક્સ રેવન્યુ રિકવરી હેઠળ બાકી નીકળતી રકમ તરીકે અવેતન FRPની વસૂલાત માટે મિલોની મિલકતો ટાંચમાં લઈ શકે છે.
 - ▶ દેશભરમાં FRPની ચુકવણી આવશ્યક ચીજવસ્તુ અધિનિયમ (EAC), 1955 હેઠળ જારી કરાયેલા સુગરકેન કંટ્રોલ ઓર્ડર, 1966 દ્વારા નિયંત્રિત થાય છે, જે શેરડીની ડિલિવરીની તારીખના 14 દિવસની અંદર ચુકવણી ફરજિયાત કરે છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- તેનો નિર્ણય કૃષિ ખર્ચ અને કિંમત પંચ (CACP)ની ભલામણને આધારે લેવામાં આવે છે અને તેની જાહેરાત આર્થિક બાબતો પરની મંત્રીમંડળીય સમિતિ (CCEA) દ્વારા કરવામાં આવે છે.
- CACP એ કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ મંત્રાલયની સંલગ્ન કચેરી છે. તે એક સલાહકાર મંડળ છે, તેથી, તેની ભલામણો સરકાર માટે બંધનકર્તા નથી.
- CCEAની અધ્યક્ષતા ભારતનાં પ્રધાનમંત્રી કરે છે.
- FRP શેરડી ઉદ્યોગના પુનર્ગઠન અંગેની રંગરાજન સમિતિના અહેવાલ પર આધારિત છે.

■ FRPની જાહેરાત માટેના મુખ્ય પરિબલો:

- શેરડીના ઉત્પાદનનો ખર્ચ.
- વૈકલ્પિક પાકમાંથી ઉત્પાદકોનું પાછા ખેંચાવું અને કૃષિ યીજવસ્તુઓના ભાવોનું સામાન્ય વલણ.
- ગ્રાહકોને વાજબી ભાવે ખાંડની ઉપલબ્ધતા.
- ખાંડ ઉત્પાદકો દ્વારા વેચાતી ખાંડની કિંમત.
- શેરડીમાંથી ઉત્પાદિત થતી ખાંડનો જથ્થો.
- આડપેદાશો એટલે કે મોલાસીસ, ખોઈ અને તેના પર લેવામાં આવતી કિંમતનાં વેચાણથી થતી આવક.
- શેરડી ઉગાડનારાઓ માટે જોખમ અને નફાને કારણે વાજબી માર્જિન.

■ FRP ચૂકવણી:

- FRPની ચૂકવણી શેરડીમાંથી મેળવેલી ખાંડ પર આધારિત છે.
- ખાંડની સિઝન 2021-22 માટે 10%ની બેઝ રિકવરી પર FRP 2,900 રૂપિયા પ્રતિ ટન નક્કી કરવામાં આવી છે.
- ખાંડની રિકવરી (Sugar Recovery) ઉત્પાદિત ખાંડ તથા શેરડીના પિલાણના ગુણોત્તરની બરાબર હોય છે, જેને ટકાવારી તરીકે દર્શાવવામાં આવે છે.
- રિકવરી જેટલી વધુ હશે, તેટલી જ FRP વધુ હશે અને ખાંડનું ઉત્પાદન વધશે.

શેરડી (Sugarcane)

- **તાપમાન:** ગરમ અને ભેજવાળી આબોહવા સાથે 21-27 ડિગ્રી સેલ્સિયસ વચ્ચે.
- **વરસાદ:** લગભગ 75-100 સે.મી.
- **જમીનનો પ્રકાર:** ઊંડી સમૃદ્ધ લોમી માટી.
- **શેરડીનું ઉત્પાદન કરતા ટોચના રાજ્યો:** ઉત્તર પ્રદેશ> મહારાષ્ટ્ર> કર્ણાટક> તમિલનાડુ> બિહાર.
- બ્રાઝિલ પછી ભારત શેરડીનો બીજો સૌથી મોટો ઉત્પાદક દેશ છે.
- તે રેતાળ લોમથી માંડીને સુંવાળી લોમી જમીન સુધીની તમામ પ્રકારની જમીનમાં ઉગાડવામાં આવે છે, કારણ કે તેમાં સારી પાણીની નિકાસ કરનાર જમીનની જરૂર પડે છે.
- તેમાં વાવણીથી લઈને લણણી સુધી શારીરિક શ્રમની જરૂર પડે છે.
- તે ખાંડ, ગોળ, ખાંડસરી અને રાબનો મુખ્ય સ્ત્રોત છે.

- ખાંડ ઉદ્યોગને ટેકો આપવા માટે સરકારે બે પહેલ કરી છે – ખાંડ એન્ટરપ્રાઇઝીસને નાણાકીય સહાય યોજના (SEFASU) અને જૈવ ઈંધણ પર રાષ્ટ્રીય નીતિ, શેરડી ઉત્પાદન યોજના.

એડિટિવ મેન્યુફેક્ચરિંગ પોલિસી માટે રાષ્ટ્રીય વ્યૂહરચના

- તાજેતરમાં ઈલેક્ટ્રોનિક્સ અને ઈન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી મંત્રાલય (MeitY) દ્વારા એડિટિવ મેન્યુફેક્ચરિંગ પોલિસી (Additive Manufacturing Policy) માટે રાષ્ટ્રીય વ્યૂહરચનાની જાહેરાત કરવામાં આવી છે.

મુખ્યમુદ્દા

■ નીતિની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ:

- આ નીતિનો ઉદ્દેશ આગામી ત્રણ વર્ષમાં વૈશ્વિક એડિટિવ નિર્માણમાં ભારતનો હિસ્સો વધારીને 5% અને GDPમાં 1 અબજ ડોલરનો હિસ્સો કરવાનો છે.
- આ ઉપરાંત તેનો ઉદ્દેશ મટિરિયલ્સ, મશીનો અને સોફ્ટવેર માટે 50 ભારત-વિશિષ્ટ ટેકનોલોજીને વિકસિત કરવાનો, એડિટિવ મેન્યુફેક્ચરિંગ માટે 100 નવા સ્ટાર્ટઅપ્સ, 500 નવા ઉત્પાદનો અને ઓછામાં ઓછા 1 લાખ નવા કુશળ કામદારોને તાલીમ આપવાનો છે.
- આ નીતિ 'મેક ઇન ઈન્ડિયા' અને 'આત્મનિર્ભર ભારત અભિયાન'ના સિદ્ધાંતોને અનુરૂપ છે, જે ઉત્પાદનના દાખલામાં ટેકનોલોજીકલ ફેરફારો મારફતે આત્મનિર્ભરતાને પ્રોત્સાહન આપશે.

■ 3D પ્રિન્ટિંગ:

- **3D પ્રિન્ટિંગ વિશે:** 3D પ્રિન્ટિંગને એડિટિવ મેન્યુફેક્ચરિંગ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે, જે પ્લાસ્ટિક અને ઘાતુ જેવા પદાર્થોનો ઉપયોગ કરીને કમ્પ્યુટર-એડેડ ડિઝાઇન પર કલ્પિત ઉત્પાદનોને વાસ્તવિક ત્રિ-પરિમાણીય પદાર્થોમાં રૂપાંતરિત કરે છે.
- 3D પ્રિન્ટિંગ એ સબટ્રેક્ટિવ મેન્યુફેક્ચરિંગથી વિપરીત છે, જેનો ઉપયોગ ઘાતુ અથવા પ્લાસ્ટિકના ટુકડાને કાપવા/ખોખલું કરવા માટે થાય છે, જેમકે મિલિંગ મશીન.
- **ટેકનોલોજીનું આંતરછેદ:** એડિટિવ મેન્યુફેક્ચરિંગ એ ડિજિટલ ઉત્પાદનની આગામી પેઢી છે જે કમ્પ્યુટિંગ ઈલેક્ટ્રોનિક્સ ઈમેજિંગ અને આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સના ઉભરતા ક્ષેત્રો, પેટર્ન ઓળખના આંતરછેદની મંજૂરી આપે છે તથા તેનાથી બૌદ્ધિક સંપત્તિ અને નિકાસ માટે તકો ઉભી થશે.
- **સંભવિત અસર:** એડિટિવ મેન્યુફેક્ચરિંગ (Additive Manufacturing) ડિજિટલ પ્રક્રિયાઓ, સંચાર, ઈમેજિંગ, આર્કિટેક્ચર અને એન્જિનીયરિંગ મારફતે ભારતનાં ઉત્પાદન

અને ઔદ્યોગિક ઉત્પાદન ક્ષેત્રમાં ક્રાંતિ લાવવાની પ્રચૂર સંભવિતતા ધરાવે છે.

- આ ક્ષેત્રમાં સ્ટાર્ટઅપ્સ માટેની અપાર સંભાવના છે.
- **ઉપયોગ:** 3D પ્રિન્ટિંગનો ઉપયોગ પરંપરાગત રીતે પ્રોટોટાઇપિંગ માટે થાય છે. શ્રીડી પ્રિન્ટિંગમાં કૃત્રિમ ઉપકરણો, સ્ટેન્ટ, ડેન્ટલ ક્રાઉન, ઓટોમોબાઇલ પાર્ટ્સ અને કન્ઝ્યુમર ગુડ્સ વગેરે બનાવવા માટે ઘણો અવકાશ છે.

■ ભારત માટે સંભાવનાઓ:

- મોટી મૂડી રોકાણની જરૂરિયાતને દૂર કરવી: તેની સાથે સંબંધિત મશીનો સસ્તા હોય છે, તેમજ ઈન્વેન્ટરી માટે વધારે જગ્યાની જરૂરિયાત નથી.
- આમ, જમ્પ-સ્ટાર્ટિંગ મેન્યુફેક્ચરિંગને મોટી મૂડીની જરૂરિયાત માટે કોઈ મોટી અડચણનો સામનો કરવો પડતો નથી, તેમજ પરંપરાગત નાના અને મધ્યમ ઉદ્યોગોને ઉચ્ચ તકનીકી ઉત્પાદનમાં સરળતાથી લઈ જઈ શકાય છે.
- ભારતની આઈટી શક્તિનો લાભ લેવો: ભારતીય સોફ્ટવેર ઉદ્યોગ હાલમાં ઘણી સારી સ્થિતિમાં છે અને 'ડિજિટલ ઈન્ડિયા' ના ભાગરૂપે કનેક્ટિવિટી વધારવાની યોજના સારી રીતે પ્રસારિત થઈ રહી છે.
- તે નાના શહેરોમાં એડિટિવ મેન્યુફેક્ચરિંગ સુવિધાઓના નિર્માણ અને મોટા શહેરોની બહાર ઔદ્યોગિક વિકાસને પ્રોત્સાહન આપશે.
- એકસમાન ગુણવત્તાના માપદંડો: એકસમાન ઉત્પાદનની ગુણવત્તા જાળવવી ઘણી સરળ છે, કારણ કે સમગ્ર સિસ્ટમ સમાન રીતે કાર્ય કરે છે અને તેમાં કોઈ પણ પ્રકારના એસેમ્બલિંગની જરૂર પડતી નથી.

સંબંધિત પડકારો

- **માપદંડોનો અભાવ:** જોકે 3D પ્રિન્ટિંગ એ વિશિષ્ટ અને નવું ડોમેન હોવાથી, કોઈ વૈશ્વિક લાયકાત અને પ્રમાણપત્રના માપદંડ અસ્તિત્વમાં નથી.
- **વપરાશ સંબંધિત મૂંઝવણ:** એક અન્ય અને મહત્વપૂર્ણ પડકાર એ છે કે વ્યક્તિગત ઉદ્યોગો અને સરકારી મંત્રાલયોને તેમના સંબંધિત ક્ષેત્રોમાં નવી તકનીક તરીકે 3D પ્રિન્ટિંગને અપનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવે, કારણ કે આ નવી તકનીકને સામાન્ય લોકોમાં સ્થાન બનાવવામાં સમય લાગશે.
- **નોકરી ઘટવાનું જોખમ:** ઘણા નિષ્ણાતો આ ટેકનોલોજીનો વિરોધ કરતા કહે છે કે તેનાથી મેડિકલ ઈક્વિપમેન્ટ કે એરોસ્પેસ ટેકનોલોજીના ક્ષેત્રમાં અત્યંત કુશળ કામદારોની નોકરી સામે ખતરો ઊભો થશે.
- **વધારે કિંમત:** આ ટેકનોલોજીમાં પ્રિન્ટિંગનો ખર્ચ ઘણો ઓછો હોવા છતાં 3D પ્રિન્ટર બનાવવા માટે ઉપયોગમાં લેવાતા ઉપકરણોની કિંમત ઘણી વધારે છે. આ ઉપરાંત આ પ્રકારના ઉત્પાદનોની ગુણવત્તા અને વોરંટી પણ ચિંતાનો વિષય છે, જેના કારણે ઘણી કંપનીઓ ઉત્પાદન માટે 3D પ્રિન્ટિંગનો ઉપયોગ કરતાં અચકાય છે.

- **ક્ષેત્ર સ્પેસિફિક પડકારો:** ઓટોમોટિવ ઉદ્યોગ ભારત સહિત સમગ્ર વિશ્વમાં 3D પ્રિન્ટિંગ પ્રોડક્ટ્સનો સૌથી મોટો કન્ઝ્યુમર છે, જે હાલમાં BS-VI ઉત્સર્જન માપદંડો અને ઈલેક્ટ્રિક વાહનો જેવા ફેરફારોનો સામનો કરી રહ્યો છે. આ કારણે નવા વાહનોના ઉત્પાદનની ગતિ ધીમી પડી છે, તેથી 3D પ્રિન્ટિંગ પ્રોડક્ટ્સની માંગમાં પણ નોંધપાત્ર ઘટાડો થયો છે.

આગળ શું/લવિષ્ઠના પગલાં

- **સંશોધન અને અનુસંધાનને પ્રોત્સાહન આપવું:** આપણી અગ્રણી ઈજનેરી કોલેજોમાં મેન્યુફેક્ચરિંગ મશીનો અને પદ્ધતિઓ પરના સંશોધનને વેગ આપવાની અને પ્રોડક્ટ ડિઝાઇન કેન્દ્રોની રચનાને પ્રોત્સાહિત કરવાની જરૂર છે જેથી ઉત્પાદનોને ભારતીય પર્યાવરણ અને ગ્રાહકોને અનુરૂપ બનાવી શકાય.
- **સરકારના ટેકાની જરૂરિયાત:** નાના શહેરોમાં ઉત્પાદનને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે સરકારી સમર્થનની જરૂર છે અને આઈટી ઉદ્યોગે એવા પ્લેટફોર્મ અને માર્કેટપ્લેસ બનાવવા પર કામ કરવાની જરૂર છે જે ગ્રાહકોની માંગ, પ્રોડક્ટ ડિઝાઇનર્સ અને ઉત્પાદકોને એકીકૃત રીતે જોડે છે.

એનિમેશન, વિઝ્યુઅલ ઈફેક્ટ્સ, ગેમિંગ એન્ડ કોમિક્સ (AVGC) સેક્ટર

- નાણાકીય વર્ષ 2022-23 ના બજેટમાં, સરકારે 'ભારતીય બજારો અને વૈશ્વિક માંગને પહોંચી વળવા માટે ઘરેલું ક્ષમતા નિર્માણ' માટે 'એનિમેશન, વિઝ્યુઅલ ઈફેક્ટ્સ, ગેમિંગ એન્ડ કોમિક્સ' (AVGC) ટાસ્ક ફોર્સની સ્થાપના કરવાની જાહેરાત કરી છે.
- અગાઉ, કર્ણાટક હાઈકોર્ટે કર્ણાટક પોલીસ (સુધારા) અધિનિયમ, 2021 ની મુખ્ય જોગવાઈઓને રદ કરી હતી, જેમાં ઓનલાઇન જુગાર અને કૌશલ્ય-આધારિત ગેમિંગ પ્લેટફોર્મ પર પ્રતિબંધ મૂકવામાં આવ્યો હતો.
- વર્ષ 2021 માં, માહિતી અને પ્રસારણ મંત્રાલયે IIT-બોમ્બેના સહયોગથી ગેમિંગ અને અન્ય સંબંધિત ક્ષેત્રોમાં ઉત્કૃષ્ટતા કેન્દ્ર સ્થાપવાનો નિર્ણય કર્યો હતો.

AVGC ક્ષેત્રનું મહત્વ શું છે?

- **વૈશ્વિક માંગને પહોંચી વળવા મોટી ભૂમિકા:**
- તેનાથી ભારતને મેટાવર્સની રચનામાં મોટી ભૂમિકા ભજવવામાં મદદ મળશે, જે ભારતીય બજારમાં મેટાવર્સ સંબંધિત સેવાઓનો પુરવઠો પૂરો પાડવા સક્ષમ બનાવશે અને તેની વૈશ્વિક માંગને પણ પહોંચી વળશે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- 'મેટાવર્સ' એ 3D વર્ચ્યુઅલ વર્લ્ડનું નેટવર્ક છે, જે સામાજિક જોડાણો પર કેન્દ્રિત છે અને તેને સિમ્યુલેટેડ ડિજિટલ વાતાવરણ તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરી શકાય છે, જે ઓગમેન્ટેડ રિયાલિટી (AR), વર્ચ્યુઅલ રિયાલિટી (VR), બ્લોકચેન અને સોશિયલ મીડિયાના ખ્યાલો સાથે વાસ્તવિક વિશ્વને સીમ્યુલેટ કરે છે.

- તે એજન્ટો અને પ્લેટફોર્મ માટે નવા માર્ગો પણ ખોલી શકે છે તેમજ સમતગમત કલા શિક્ષણને ઓપચારિક સ્વરૂપ આપી શકે છે કારણ કે ઉદ્યોગમાં મોટાભાગના લોકો પ્રાયોગિક રીતે શીખે છે.

■ આવકમાં ફાળો:

- નાણાકીય વર્ષ 2018-19ના અંત સુધીમાં ભારતમાં સરકારી સંખ્યા લગભગ 250 મિલિયન ગેમર્સથી વધીને 2020ના મધ્ય સુધીમાં લગભગ 400 મિલિયન થઈ ગઈ છે.
- આ તેને ચીન પછી વિશ્વમાં ઓનલાઇન ગેમર્સનો બીજો સૌથી મોટો આધાર બનાવે છે.
- ઓનલાઇન કેઝ્યુઅલ ગેમિંગ, જે કુલ ગેમિંગ આવકનો મોટો હિસ્સો ધરાવે છે, તે આગામી ચાર વર્ષમાં લગભગ 29 ટકાના ચક્રવૃદ્ધિ વાર્ષિક વૃદ્ધિ દર (CAGR) પર વૃદ્ધિ પામશે અને નાણાકીય વર્ષ 2025 સુધીમાં 169 અબજ રૂપિયા સુધી પહોંચવાનો અંદાજ છે.

■ રોજગાર નિર્માણ:

- AVGC ક્ષેત્રમાં રોજગારની તકો માટે પુષ્કળ સંભાવનાઓ છે.
- રોજગારીની તકોની આ સંખ્યા સમગ્ર ક્ષેત્ર માટે આશરે 70,000થી 1.2 લાખ વચ્ચે હશે.
- AVGC ક્ષેત્રને લગતી સમસ્યાઓ

■ કોઈ ઓપચારિકતાઓ નથી:

- AVGC ક્ષેત્ર ઝડપથી વિકસી રહ્યું છે, પરંતુ સારા પ્રોગ્રામર્સ, ગ્રાફિક ડિઝાઇનર્સ અથવા નિકાસ મેનેજરો માટે શૂન્યની સ્થિતિ છે કારણ કે કોઈ ઓપચારિક ગેમિંગ અભ્યાસક્રમો અસ્તિત્વમાં નથી.

■ નિયમનકારી મુદ્દાઓ:

- નિયમનકારી સ્પષ્ટતા આ ક્ષેત્ર માટે એક મોટી સમસ્યા રહે છે કારણ કે રાજ્ય સરકારો કથિત જુગાર માટે કંપનીઓ સામે અદાલતોનો આશરો લે છે.
- કંપનીઓએ આ વાતનો જોરદાર ઈનકાર કરતા કહ્યું છે કે આ કોઈ 'ગેમ ઓફ ચાન્સ' નથી પરંતુ 'ગેમ ઓફ સ્કિલ' છે.

આગળ શું/ભવિષ્યના પગલાં

- આ ક્ષેત્રમાં નિયમનકારી સ્પષ્ટતા સુનિશ્ચિત કરવા માટે કેન્દ્ર અને રાજ્યની સમાન ભાગીદારીની જરૂર છે.
- ટાસ્ક ફોર્સે ક્ષમતાઓનું નિર્માણ કેવી રીતે કરવું, ભવિષ્યમાં ક્ષમતા નિર્માણ માટે તેને શિક્ષણ પ્રણાલીમાં કેવી રીતે સામેલ કરવું જેવા પાસાઓ પર ધ્યાન આપવું જોઈએ.

- આ ક્ષેત્રમાં શિક્ષણને ઓપચારિક બનાવવાના માર્ગો શોધવા જરૂરી છે, જેથી દેશમાં એનિમેટર્સ, ડિઝાઇનરો અને એવા લોકો છે કે જેઓ ભારતમાંથી તે સમતો બનાવી શકે અને તેમનું વાતાવરણ બનાવી શકે.

આયુષ સ્ટાર્ટ-અપ ચેલેન્જ

- તાજેતરમાં ઓલ ઈન્ડિયા ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ આયુર્વેદ (All India Institute of Ayurveda- AIIA)એ સ્ટાર્ટ-અપ ઈન્ડિયા સાથે જોડાણ કરીને 'આયુષ સ્ટાર્ટ-અપ ચેલેન્જ' શરૂ કરી છે.
- આયુષ આરોગ્ય સંભાળ અને સારવારની પરંપરાગત અને બિન-પરંપરાગત પદ્ધતિઓ જેમાં આયુર્વેદ, યોગ, નિસર્ગોપચાર, યુનાની, સિદ્ધ, સોવા-રિગ્પા અને હોમિયોપેથી વગેરે સહિત શામેલ છે.

મુખ્ય મુદ્દા

■ આયુષ સ્ટાર્ટ-અપ ચેલેન્જ વિશે:

- આયુર્વેદ અને વૈકલ્પિક ઉપચારના ક્ષેત્રમાં નવીનતાઓ પર કામ કરતા સ્ટાર્ટ-અપ્સ અને વ્યક્તિઓને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે આની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી.
- આયુષ સ્ટાર્ટ-અપ ચેલેન્જના વિજેતાઓને એઆઈઆઈએ તરફથી રોકડ ઈનામો અને ઈન્ક્યુબેશન સપોર્ટ મળશે.
- વિજેતાને એક લાખ રૂપિયાનું રોકડ ઈનામ અને ઉપવિજેતાને 50 હજાર રૂપિયાનું રોકડ ઈનામ આપવામાં આવશે.

■ કેટેગરીઓ:

- ભાગ લેનારા સ્ટાર્ટ-અપ્સ માટે 3 એન્ટ્રી કેટેગરીઓ:
- આયુષ ફૂડ ઈનોવેશન
- આયુષ બાયો-ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટેશન (હાર્ડવેર સોલ્યુશન્સ)
- આયુષ આઈટી સોલ્યુશન્સ (સોફ્ટવેર સોલ્યુશન્સ)
- દરેક 3 કેટેગરીમાં બે-બે વિજેતા હશે.

આયુષ માર્કેટ (AYUSH Market)ની સ્થિતિ

- વર્ષ 2014-20માં આયુષ સેક્ટરનું માર્કેટ 17 ટકા વધીને 18.1 અબજ અમેરિકન ડોલર થયું છે.
- વૈશ્વિક હિસ્સામાં ભારતે વિશ્વ કરતાં આયુષ બજારમાં ઝડપી વૃદ્ધિ હાંસલ કરી છે અને બજારમાં તેનો હિસ્સો આશરે 2.8 ટકા છે અને તે ચાલુ રહેવાની શક્યતા છે.
- હાલમાં આયુષ બજાર આશરે 10 અબજ અમેરિકન ડોલર હોવાનો અંદાજ છે અને આગામી પાંચ વર્ષમાં તેમાં 50 ટકાનો વધારો થવાની અપેક્ષા છે.

આયુષ સાથે સંબંધિત અન્ય યોજનાઓ

- રાષ્ટ્રીય આયુષ મિશન
- આયુષ ક્ષેત્ર સાથે સંબંધિત નવા પોર્ટલ

- આયુષ આંતરિન્યોરશિપ પ્રોગ્રામ
- આયુષ વેલનેસ સેન્ટર
- એસીસીઆર પોર્ટલ અને આયુષ સંજીવની એપ

લવંડરની ખેતી

- CSIR-IIIM's ના એરોમા મિશન હેઠળ પર્પલ રિવોલ્યુશનના ભાગરૂપે રામવન જિલ્લા (જમ્મુ-કાશ્મીર)માં 'લવંડરની ખેતી' શરૂ કરવામાં આવશે.
- સુગંધિત છોડમાં લવંડર, દમાસ્ક ગુલાબ, મુશક બાલા વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.
- ધ કાઉન્સિલ ઓફ સાયન્ટિફિક એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીયલ રિસર્ચ (CSIR) એ વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી મંત્રાલય હેઠળની સમકાલીન સંશોધન અને વિકાસ સંસ્થા છે.

ધ પર્પલ રિવોલ્યુશન

■ પરિચય:

- પર્પલ અથવા લવંડર રિવોલ્યુશનની શરૂઆત 2016માં કેન્દ્રીય વિજ્ઞાન અને પ્રૌદ્યોગિકી મંત્રાલય દ્વારા કાઉન્સિલ ઓફ સાયન્ટિફિક એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીયલ રિસર્ચ (CSIR) એરોમા મિશન દ્વારા કરવામાં આવી હતી.
- લવંડરની ખેતી જમ્મુ-કાશ્મીરના લગભગ તમામ 20 જિલ્લાઓમાં કરવામાં આવે છે.
- આ મિશન અંતર્ગત પ્રથમ વખત લવંડર પ્લાન્ટ મફતમાં આપવામાં આવ્યા હતા, જ્યારે અગાઉ લવંડરની ખેતી કરતા ખેડૂતો પાસેથી છોડ દીઠ 5-6 રૂપિયા લેવામાં આવતા હતા.

■ લક્ષ્ય:

- આયાતી સુગંધિત તેલમાંથી ઘરેલુ જાતો તરફ આગળ વધીને સ્થાનિક સુગંધિત પાક-આધારિત કૃષિ અર્થતંત્રને ટેકો આપવો.

■ પ્રોડક્ટ:

- મુખ્ય ઉત્પાદન લવંડર તેલ છે જે ઓછામાં ઓછા 10,000 રૂપિયા પ્રતિ લિટર વેચાય છે.
- લવંડર પાણી જે લવંડર તેલથી અલગ છે તેનો ઉપયોગ અગરબત્તી બનાવવા માટે થાય છે.
- હાઇડ્રોસોલ, જે ફૂલોમાંથી નિસ્ચંદન પછી રચાય છે, તેનો ઉપયોગ સાબુ અને ફેશનર્સ બનાવવા માટે થાય છે.

■ મહત્વ:

- આ 2022 સુધીમાં ખેડૂતોની આવક બમણી કરવાની સરકારની નીતિને અનુરૂપ છે.
- તે ઉભરતા ખેડૂતો અને કૃષિ-ઉદ્યોગસાહસિકોને આજીવિકાનાં સાધનો પ્રદાન કરવામાં મદદ કરશે તથા સ્ટાર્ટ-અપ ઇન્ડિયા અભિયાનને પ્રોત્સાહન આપશે, ત્યારે આ ક્ષેત્રમાં ઉદ્યોગસાહસિકતાનાં જુસ્સાને પણ પ્રોત્સાહન આપશે.

- પર્પલ રિવોલ્યુશનથી 500થી વધુ યુવાનોને ફાયદો થયો અને તેમની આવકમાં અનેકગણો વધારો થયો.

અરોમા મિશન

- **ઉદ્દેશ:** એરોમા મિશનનો ઉદ્દેશ એરોમા ઉદ્યોગ અને ગ્રામીણ રોજગારના વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા માટે કૃષિ, પ્રોસેસિંગ અને ઉત્પાદન વિકાસમાં ઈચ્છિત હસ્તક્ષેપ દ્વારા સુગંધના ક્ષેત્રમાં નોંધપાત્ર ફેરફારો લાવવાનો છે.
- આ મિશન આવશ્યક તેલ માટે સુગંધિત પાકની ખેતીને પ્રોત્સાહન આપશે, જેની સુગંધ ઉદ્યોગમાં ખૂબ માંગ છે.
- આ મિશન ભારતીય ખેડૂતો અને સુગંધ ઉદ્યોગને 'મેન્થોલિક મિંટ' જેવા કેટલાક અન્ય આવશ્યક તેલોના ઉત્પાદન અને નિકાસમાં વૈશ્વિક પ્રતિનિધિ બનવામાં મદદ કરશે.
- તેનો ઉદ્દેશ ઊંચા નફા દ્વારા, પડતર જમીનનો ઉપયોગ કરીને અને પાકને જંગલી અને પાળેલા પ્રાણીઓથી રક્ષણ આપીને સમૃદ્ધ બનાવવાનો છે.

■ એરોમા મિશનનો પ્રથમ અને બીજો તબક્કો:

- પ્રથમ તબક્કા દરમિયાન CSIR એ 6000 હેક્ટર જમીનની ખેતી કરવામાં મદદ કરી હતી અને દેશભરમાં 46 મહત્વાકાંક્ષી જિલ્લાઓને આવરી લીધા હતા. આ ઉપરાંત 44 હજારથી વધુ લોકોને તાલીમ આપવામાં આવી હતી.
- 9 ફેબ્રુઆરી, 2021 ના રોજ, CSIR એ એરોમા મિશનના બીજા તબક્કાની શરૂઆત કરી હતી, જેમાં 45,000 થી વધુ કુશળ માનવ સંસાધનોને સમાવવાની દરખાસ્ત છે અને તેનાથી દેશભરના 75,000 થી વધુ ખેડૂત પરિવારોને લાભ થશે.

■ નોડલ એજન્સી:

- નોડલ લેબોરેટરી સીએસઆઈઆર-સેન્ટ્રલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ મેડિસિનલ એન્ડ એરોમેટિક પ્લાન્ટ્સ (CSIR-CIMAP), લખનઉ છે.

■ ઈચ્છિત પરિણામો:

- આશરે 5500 હેક્ટર વધારાના વિસ્તારને સુગંધિત રોકડિયા પાકોની કેપ્ટિવ ખેતી હેઠળ લાવવા, ખાસ કરીને દેશભરમાં વરસાદ આધારિત/અધઃપતન પામેલી જમીનને લક્ષ્યાંક બનાવવી.
- સમગ્ર દેશમાં ખેડૂતો/ઉત્પાદકોને મૂલ્ય સંવર્ધન માટે ટેકનિકલ અને માળખાગત સહાયતા પ્રદાન કરવી.
- ખેડૂતો/ઉત્પાદકો માટે લાભદાયક કિંમતો સુનિશ્ચિત કરવા માટે અસરકારક બાય-બેક વ્યવસ્થા વિકસાવવી.
- વૈશ્વિક વેપાર અને અર્થવ્યવસ્થામાં તેમના એકીકરણ માટે આવશ્યક તેલ અને સુગંધિત સામગ્રીનું મૂલ્ય સંવર્ધન.

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) એકેડેમિક ક્રેડિટ બેંક સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
1. 'યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશન' (UGC) દ્વારા 'એકેડેમિક બેંક ઓફ ક્રેડિટ'ની સ્થાપના કરવામાં આવશે.
 2. આ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ કરવા અને કોર્સ પૂરો કરવા માટે અનેક વિકલ્પો આપવામાં આવશે.
- ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં
-
- 2) ભારતના પ્રત્યક્ષ વિદેશી રોકાણ (FDI) સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
1. ડિપાર્ટમેન્ટ ફોર પ્રમોશન ઓફ ઇન્વેસ્ટમેન્ટ એન્ડ ઇન્ટરનલ ટ્રેડ (DPIIT)ના ડેટા અનુસાર એપ્રિલ-ડિસેમ્બર 2021 દરમિયાન ભારતનો ફોરેન ડાયરેક્ટ ઇન્વેસ્ટમેન્ટ (FDI) ઇક્વિટી ઇન્ફ્લો 16 ટકા ઘટીને 43.17 અબજ ડોલર થયો છે.
 2. ગયા વર્ષે આ જ સમયગાળા દરમિયાન FDIનો પ્રવાહ 51.47 અબજ ડોલર રહ્યો હતો.
- ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં
-
- 3) ફાઈનાન્સિયલ એક્શન ટાસ્ક ફોર્સ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
1. FATFની સ્થાપના મની લોન્ડરિંગને પહોંચી વળવા માટેના પગલાંની તપાસ અને વિકાસ માટે કરવામાં આવી હતી.
 2. ઓક્ટોબર 2001માં, FATF એ મની લોન્ડરિંગ ઉપરાંત આતંકવાદી ધિરાણને પહોંચી વળવાના પ્રયાસોને સામેલ કરવા માટે તેના આદેશનો વિસ્તાર કર્યો હતો.
- ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં
-
- 4) મૂડીઝે ભારતનો અનુમાનીત ગ્રોથ વધારીને 9.5 ટકા કર્યો આ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
1. મૂડીઝે કહ્યું છે કે 2022 માટે 9.5 ટકાની આગાહી પ્રતિબંધિત સતત વિકાસ દર પર આધારિત છે.
 2. 2022ના બજેટમાં વૃદ્ધિને પ્રાધાન્ય આપવામાં આવ્યું છે અને RBIની નાણાકીય નીતિ તેને ટેકો આપે છે.
- ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

- 5) જમ્મુ-કાશ્મીરની FDI નીતિ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
1. આ નીતિ જમ્મુ-કાશ્મીરમાં વિદેશી રોકાણને આકર્ષિત કરવામાં મદદ કરશે.
 2. જમ્મુ-કાશ્મીર સરકાર વિદેશી રોકાણ માટે મલ્ટિફંક્શનલ કોમ્પ્લેક્સ વિકસાવવાની યોજના ધરાવતું નથી.
- ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) નથી?
- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં
-
- 6) ગ્રીન ફાઈનાન્સિંગ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
1. નીતિ આયોગે પર્યાવરણની દ્રષ્ટિએ અને નાણાકીય દ્રષ્ટિકોણથી પણ ટકાઉ અને આબોહવા-કેન્દ્રિત અભિગમ અપનાવવા પર ભાર મૂક્યો છે.
 2. સ્વચ્છ ગતિશીલતાના ક્ષેત્રમાં ધિરાણને પ્રોત્સાહન આપવા માટે, આંતરરાષ્ટ્રીય અને સ્થાનિક નાણાકીય સંસ્થાઓ, રાજ્યો, ઓપરેટર્સ અને ઉત્પાદકોને એક જ મંચ પર લાવવા જોઈએ.
- ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં
-
- 7) નાણાકીય સ્થિરતા અને વિકાસ પરિષદ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
1. સરકારે નાણાકીય બજારના નિયમનકારોના સહયોગથી નાણાકીય સ્થિરતા અને વિકાસ પરિષદની સ્થાપના કરી હતી.
 2. નાણાકીય સ્થિરતા જાળવવા, આંતર-નિયમનકારી સંકલનમાં સુધારો કરવા અને નાણાકીય ક્ષેત્રના વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા માટે સિસ્ટમને સંસ્થાકીય સ્વરૂપ આપવા અને મજબૂત કરવા માટે આમ કરવામાં આવ્યું હતું.
- ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં
-
- 8) સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ ડે સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
1. આ દિવસ દ્વારા, સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ ઇનડાયરેક્ટ ટેક્સિસ એન્ડ કસ્ટમ્સના અધિકારીઓને તેમની સેવાઓ માટે સન્માનિત કરવામાં આવે છે.
 2. આ દિવસ 24 ફેબ્રુઆરી, 1944ના રોજ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એન્ડ સોલ્ટ એક્ટના અમલની યાદમાં ઉજવવામાં આવે છે.
- ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

9) વાજબી અને વળતરદાયક કિંમતો (FRP) સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. FRP એ સરકાર મારફતે જાહેર કરવામાં આવેલી કિંમત છે જેના પર મિલો ખેડૂતો પાસેથી ખરીદેલી શેરડી માટે ચૂકવણી કરવા કાયદેસર રીતે બંધાયેલા છે.
2. મિલો પાસે ખેડૂતો સાથે કરાર પર હસ્તાક્ષર કરવાનો વિકલ્પ છે, જે મિલોને ખેડૂતોને હપ્તામાં FRP ચૂકવવાની મંજૂરી આપે છે.
3. FRP શેરડી ઉદ્યોગના પુનર્ગઠન અંગેની રંગરાજન સમિતિના અહેવાલ પર આધારિત છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 **(D) 1, 2 અને 3**

10) એડિટિવ મેન્યુફેક્ચરિંગ પોલિસીના ઉદ્દેશ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. આ નીતિનો ઉદ્દેશ આગામી ત્રણ વર્ષમાં વૈશ્વિક એડિટિવ નિર્માણમાં ભારતનો હિસ્સો વધારીને 5% અને GDPમાં 1 અબજ ડોલરનો હિસ્સો કરવાનો છે.
2. આ ઉપરાંત તેનો ઉદ્દેશ મટિરિયલ્સ, મશીનો અને સોફ્ટવેર માટે 50 ભારત-વિશિષ્ટ ટેકનોલોજીને વિકસિત કરવાનો, એડિટિવ મેન્યુફેક્ચરિંગ માટે 100 નવા સ્ટાર્ટઅપ્સ, 500 નવા ઉત્પાદનો અને ઓછામાં ઓછા 1 લાખ નવા કુશળ કામદારોને તાલીમ આપવાનો છે.
3. આ નીતિ 'મેક ઇન ઇન્ડિયા' અને 'આત્મનિર્ભર ભારત અભિયાન'ના સિદ્ધાંતોને અનુરૂપ છે, જે ઉત્પાદનના દાખલામાં ટેકનોલોજીકલ ફેરફારો મારફતે આત્મનિર્ભરતાને પ્રોત્સાહન આપશે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 **(D) 1, 2 અને 3**

11) એનિમેશન, વિઝ્યુઅલ ઇફેક્ટ્સ, ગેમિંગ એન્ડ કોમિક્સ (AVGC) સેક્ટર સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. કર્ણાટક હાઈકોર્ટે કર્ણાટક પોલીસ (સુધારા) અધિનિયમ, 2021 ની મુખ્ય જોગવાઈઓને રદ કરી હતી, જેમાં ઓનલાઈન જુગાર અને કૌશલ્ય-આધારિત ગેમિંગ પ્લેટફોર્મ પર પ્રતિબંધ મૂકવામાં આવ્યો હતો.
2. વર્ષ 2021 માં, માહિતી અને પ્રસારણ મંત્રાલયે IIT-બોમ્બેના સહયોગથી ગેમિંગ અને અન્ય સંબંધિત ક્ષેત્રોમાં ઉત્કૃષ્ટતા કેન્દ્ર સ્થાપવાનો નિર્ણય કર્યો હતો.
3. AVGC સેક્ટરથી ભારતને મેટાવર્સની રચનામાં મોટી ભૂમિકા ભજવવામાં મદદ મળશે, જે ભારતીય બજારમાં મેટાવર્સ સંબંધિત સેવાઓનો પુરવઠો પૂરો પાડવા સક્ષમ બનાવશે અને તેની વૈશ્વિક માગને પણ પહોંચી વળશે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 **(D) 1, 2 અને 3**

12) આયુષ સ્ટાર્ટ-અપ ચેલેન્જ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. વર્ષ 2014-20માં આયુષ સેક્ટરનું માર્કેટ 17 ટકા વધીને 18.1 અબજ અમેરિકન ડોલર થયું છે.
2. વૈશ્વિક હિસ્સામાં ભારતે વિશ્વ કરતાં આયુષ બજારમાં ઝડપી વૃદ્ધિ હાંસલ કરી છે અને બજારમાં તેનો હિસ્સો આશરે 2.8 ટકા છે અને તે ચાલુ રહેવાની શક્યતા છે.
3. હાલમાં આયુષ બજાર આશરે 10 અબજ અમેરિકન ડોલર હોવાનો અંદાજ છે અને આગામી પાંચ વર્ષમાં તેમાં 50 ટકાનો વધારો થવાની અપેક્ષા છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 **(D) 1, 2 અને 3**

13) લવંડરની ખેતી સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. CSIR-IIIM'S ના એરોમા મિશન હેઠળ પર્યાવરણ રિવોલ્યુશનના ભાગરૂપે રામવન જિલ્લા (જમ્મુ-કાશ્મીર)માં 'લવંડરની ખેતી' શરૂ કરવામાં આવશે.
2. સુગંધિત છોડમાં લવંડર, દમાસ્ક ગુલાબ, મુશક બાલા વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.
3. ઘ કાઉન્સિલ ઓફ સાયન્ટિફિક એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીયલ રિસર્ચ (CSIR) એ વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી મંત્રાલય હેઠળની સમકાલીન સંશોધન અને વિકાસ સંસ્થા છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 **(D) 1, 2 અને 3**

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

ભારત સામે TRIPS હેઠળ મુક્તિમાંથી બાકાત રહેવાનું જોખમ

- WTOની વાટાઘાટો દરમિયાન, કોવિડ-19 નો સામનો કરવા માટે રસીઓ, રોગનિવારક પદ્ધતિઓ અને નિદાન પર પશ્ચિમી દેશોની માલિકીના 'બૌદ્ધિક સંપદા અધિકાર' (IPR) ને "અસ્થાયી રીતે દૂર કરવા" માટેના પ્રસ્તાવમાંથી ભારત બહાર નીકળી જવાનો ભય છે.
- આ પ્રસ્તાવ ભારત અને દક્ષિણ આફ્રિકાએ સંયુક્ત રીતે તૈયાર કર્યો હતો.

ભારતના વૈશ્વિક અભિયાનને અસર કરતી નબળાઈઓ

- સમગ્ર રોગચાળા દરમિયાન, ભારતે ન્યાયતંત્ર દ્વારા સૂચવવામાં આવ્યું હોવા છતાં, કોવિડ-19 તબીબી ઉત્પાદનોનો પુરવઠો વધારવા માટે 'ભારતીય પેટન્ટ્સ એક્ટ' હેઠળની હાલની લવચિકતાનો ભાગ્યે જ ઉપયોગ કર્યો છે, જેમ કે 'ફરજિયાત લાઈસન્સ' - જે ટ્રિપ્સ કરાર સાથે પણ સુસંગત છે.
- 'ટ્રિપ્સ મુક્તિ' એ વર્લ્ડ ટ્રેડ ઓર્ગેનાઈઝેશનમાં ફક્ત એક સક્ષમ માળખું છે. સભ્ય દેશોએ આ 'મુક્તિ' લાગુ કરવા માટે તેમના ઘરેલું 'બૌદ્ધિક સંપત્તિ કાયદા' માં સુધારો કરવાની જરૂર છે. તેમ છતાં, ભારતે, WTOમાં 'ટ્રિપ્સ મુક્તિ' ને અપનાવવાના સમયે, તેને અમલમાં મૂકવા માટે કોઈ 'રાષ્ટ્રીય વ્યૂહરચના' સક્રિયપણે વિકસાવી ન હતી.
- જો તે સમયે ભારત દ્વારા આ પ્રકારની 'રાષ્ટ્રીય રણનીતિ' તૈયાર કરવામાં આવી હોત તો તેનાથી આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે ભારતની સ્થિતિ મજબૂત બની હોત એટલું જ નહીં પરંતુ સંવાદને પ્રભાવિત કરવા માટે દબાણ બિંદુ તરીકે પણ કામ કર્યું હોત.
- સરકાર તેના અભિયાનમાં 'ભારતીય ફાર્માસ્યુટિકલ ઉદ્યોગ' ને જોડવામાં નિષ્ફળ ગઈ. ઘણી 'ભારતીય ફાર્માસ્યુટિકલ સંસ્થાઓ' આ મુક્તિની તરફેણમાં નથી અને તેથી તે ભારતના 'વૈશ્વિક અભિયાન' ને નબળી પાડી રહી છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- ઓક્ટોબર 2020 માં, 'વર્લ્ડ ટ્રેડ ઓર્ગેનાઈઝેશન' માં ભારત અને દક્ષિણ આફ્રિકા દ્વારા સંયુક્ત રીતે એક દરખાસ્ત પ્રાયોજિત કરવામાં આવી હતી અને પછીથી અપડેટ કરવામાં આવી હતી, જેમાં કેટલાક ઓછી અને મધ્યમ આવક ધરાવતા દેશોના પ્રતિનિધિત્વને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી -

ચીનને નોંધપાત્ર રીતે છોડી દીધું હતું, અને 'તમામ આરોગ્ય ઉત્પાદનો અને તકનીકો' ને તેના કાર્યક્ષેત્ર હેઠળ લાવ્યા હતા અને ઓછામાં ઓછા એક વર્ષ માટે તેમને 'બૌદ્ધિક સંપત્તિ અધિકાર' (IPR) માંથી મુક્તિ આપી હતી. જવા માટે, માંગનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

સંબંધિત કેસ

- WTOના સભ્યોનું એક નાનું જૂથ, ભારત અને ચીનના દવા ઉત્પાદકોને - વૈશ્વિક સ્તરે દવાઓના બે મુખ્ય સપ્લાયર્સ - 'સંભવિત IPR જવાબદારીઓમાંથી મુક્તિ' માંથી બાકાત રાખવા માટે "સૂચનો પર ચર્ચા" કરી રહ્યું છે.
- 'IPR જવાબદારીઓમાંથી મુક્તિ'ની જોગવાઈ 'બૌદ્ધિક સંપદા અધિકારોનાં વેપાર સંબંધિત પાસાંઓ (TRIPS) સમજૂતીમાંથી ઉતરી આવી છે અને તમામ સભ્યો તેનું પાલન કરવા કટિબદ્ધ છે.
- તદ્દુપરાંત, પશ્ચિમી દેશોના ફાર્માસ્યુટિકલ ઉત્પાદકો, ડિસ્કાઉન્ટના કોઈપણ લાભોને માત્ર આફ્રિકન દેશોને મર્યાદિત કરવા માગે છે, અને મોટી ઉત્પાદન ક્ષમતા ધરાવતા ભારતીય ઉત્પાદકો માટે, પશ્ચિમી હરીફોના બજારને સરળતાથી ઘટાડવાનો કોઈ માર્ગ મોકળો કરવા માંગતા નથી.

'IPRમાંથી મુક્તિ'નો વિરોધ કરવાનું કારણ અને તેની સામેની દલીલ

- બૌદ્ધિક સંપદા અધિકારો (IPR) માંથી મુક્તિ સાથે, ન તો રસીના ઉત્પાદનમાં વધારો થશે કે ન તો તેમના વિતરણમાં વધારો થશે અને 'બૌદ્ધિક સંપત્તિ' (IP) અવરોધ ન હોવાથી, 'IPRમાંથી મુક્તિ' - કોવિડ-19 રસીઓ - વાયરસ સામે લડવા માટે વ્યવહારિક સમાધાન નહીં હોય.
- 'બૌદ્ધિક સંપત્તિ અધિકારો'માંથી મુક્તિ, સપ્લાય ચેઇનમાં નક્કલી રસીઓના પ્રવેશ માટેના દરવાજા ખોલી શકે છે, જે દર્દીની સલામતીને અસર કરશે.

સમયની માંગ

- હાલમાં, અમારી ટોચની અગ્રતા 'બૌદ્ધિક સંપત્તિ' (IP) અવરોધો સહિત પુરવઠાના અવરોધોને દૂર કરવાની હોવી જોઈએ, જેથી વર્તમાન રોગચાળાની સારવાર, નિવારણ અને નિયંત્રણ માટે જરૂરી રસીઓ, થેરાપ્યુટિક્સ અને ડાયગ્નોસ્ટિક્સના સર્જનને વધારવા માટે.

સ્થાયી સિંધુ કમિશન

- 1થી 3 માર્ચ સુધી ચાલનારા 'સ્થાયી સિંધુ આયોગ' (Permanent Indus Commission)ની વાર્ષિક બેઠકમાં ભાગ લેવા માટે 10 સભ્યોનું ભારતીય પ્રતિનિધિમંડળ પાકિસ્તાનની મુલાકાત લેશે.
- 'સિંધુ જળ સંધિ' (Indus Water Treaty) હેઠળ દર વર્ષે 31 માર્ચ સુધી ઓછામાં ઓછી એક વખત, વારાફરતી ભારત અને પાકિસ્તાનમાં નિયમિત રીતે 'સ્થાયી સિંધુ આયોગ'ની બેઠકો યોજવી ફરજિયાત છે.

મહત્વ

- બંને દેશો વચ્ચે 'સિંધુ જળ સંધિ' પર હસ્તાક્ષર થયા બાદ, ભારતીય પ્રતિનિધિમંડળમાં પહેલી વખત ત્રણ મહિલા અધિકારીઓ પણ ભાગ લેશે, અને બેઠક દરમિયાન વિવિધ મુદ્દાઓ પર ભારતીય કમિશનરને સલાહ આપશે.
- બેઠકમાં ચર્ચાના કેન્દ્રીય મુદ્દાઓ
- આ બેઠકના એજન્ડા પર જમ્મુ-કાશ્મીરના ચિનાબ બેસિનમાં 'પાકલ દુલ' (1000 મેગાવોટ), લોઅર કલનાઈ (48 મેગાવોટ) અને કિરુ (624 મેગાવોટ)ના વાંધા પર ચર્ચા થવાની સંભાવના છે.

સિંધુ જળ સંધિ વિશે

- આ એક જળ વિતરણ કરાર છે, જેના પર વર્ષ 1960માં ભારતના વડાપ્રધાન જવાહરલાલ નહેરુ અને પાકિસ્તાનના રાષ્ટ્રપતિ અયુબ ખાને વિશ્વ બેંકની મધ્યસ્થીથી હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.

ભારત અને પાકિસ્તાન વચ્ચે સિંધુ નદીના પાણીની વહેંચણી

- સિંધુ જળ સંધિ (Indus Water Treaty - IWT) અનુસાર, ભારતને ત્રણ પૂર્વીય નદીઓ - રાવી, બિયાસ અને સતલજના પાણી પર સંપૂર્ણ નિયંત્રણ આપવામાં આવ્યું હતું.
- પશ્ચિમી નદીઓ - સિંધુ, ચિનાબ અને ઝેલમ પર પાકિસ્તાનનો અંકુશ છે.
- 1960માં ભારત અને પાકિસ્તાન વચ્ચે થયેલી 'સિંધુ જળ સંધિ'ની જોગવાઈઓ હેઠળ, પૂર્વીય નદીઓ - સતલુજ, બિયાસ અને રાવીના કુલ પાણીના જથ્થામાંથી લગભગ 33 મિલિયન એકર-ફીટ (MAF) ભારતને દર વર્ષે અવરોધ વિના ઉપયોગ માટે ફાળવવામાં આવે છે.
- પશ્ચિમી નદીઓ - સિંધુ, જેલમ અને ચિનાબના લગભગ 135 MAF પાણીનો ઉપયોગ દર વર્ષે સંપૂર્ણપણે પાકિસ્તાન દ્વારા કરવામાં આવે છે.

જળવિદ્યુત ઉત્પાદનનો અધિકાર

- સિંધુ જળ સંધિ હેઠળ ભારતને પશ્ચિમી નદીઓ પર વહેતી નદી પરિયોજનાઓ 'ડિઝાઈન અને સંચાલન માટેના ચોક્કસ માપદંડોને આધિન' દ્વારા જળવિદ્યુત પેદા કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે.
- આ સમજૂતી હેઠળ પાકિસ્તાનને પશ્ચિમી નદીઓ પર ભારતીય જળવિદ્યુત પરિયોજનાઓની ડિઝાઈન પર ચિંતા વ્યક્ત કરવાનો પણ અધિકાર છે.

કાયમી સિંધુ કમિશન

- કાયમી સિંધુ કમિશન ભારત અને પાકિસ્તાનના અધિકારીઓના સભ્યપદ સાથેનું દ્વિપક્ષીય કમિશન છે, તેની રચના સિંધુ જળ સંધિ, 1960ના લક્ષ્યોના અમલીકરણ અને સંચાલન માટે કરવામાં આવી હતી.
- સિંધુ જળ સમજૂતી મુજબ, આ પંચ, વર્ષમાં ઓછામાં ઓછું એક વાર, બદલામાં ભારત અને પાકિસ્તાનમાં નિયમિતપણે યોજવું જોઈએ.

કમિશનની કામગીરી

- નદીઓના પાણીને લગતી કોઈપણ સમસ્યાનો અભ્યાસ કરવો અને બંને સરકારોને જાણ કરવી.
- પાણીની વહેંચણીથી ઉદ્ભવતા વિવાદોનું નિરાકરણ લાવવું.
- પ્રોજેક્ટ સાર્ટ્સ પર અને નદીના મહત્વપૂર્ણ છેડા પર કરવાના કામો માટે તકનીકી નિરીક્ષણની વ્યવસ્થા કરવી.
- દર પાંચ વર્ષે એકવાર, તથ્યોની તપાસ કરવા માટે નદીઓનું નિરીક્ષણ કરવા માટે એક સામાન્ય મુલાકાત લેવી.
- સમજૂતીની જોગવાઈઓના અમલીકરણ માટે જરૂરી પગલાં લેવા.

રશિયા-યુક્રેન યુદ્ધની ભારત પર શું અસર થશે?

- 24 ફેબ્રુઆરી, 2022 ના રોજ, રશિયન રાષ્ટ્રપતિ વ્લાદિમીર પુતિને યુક્રેનમાં લશ્કરી કાર્યવાહીની જાહેરાત કરી હતી, જેને યુક્રેનના વિદેશ પ્રધાન દ્વારા "સંપૂર્ણ-પાયે આક્રમણ" કહેવામાં આવ્યું છે.

મુખ્યમુદ્દા

- અમેરિકાના રાષ્ટ્રપતિ જો બિડેને રશિયાના આ પગલાને "બિનઉશ્કેરણીજનક અને ગેરવાજબી હુમલો" ગણાવ્યો છે.
- અમેરિકા અને તેના સાથી દેશો રશિયા પર પ્રતિબંધો લાદીને રશિયન આક્રમણનો જવાબ આપી રહ્યા છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

ઉર્જા પર અસર

- આક્રમણના પરિણામે ફૂડ ઓઈલના ભાવ 7 વર્ષના ઉચ્ચતમ સ્તર પર પહોંચી ગયા છે. બ્રેન્ટ ઓઈલના ભાવ 2014 પછી પહેલીવાર 100 અમેરિકન ડોલર પ્રતિ બેરલની ઉપર પહોંચ્યા હતા. રશિયા વિશ્વભરમાં ઉર્જાનો મોટો સપ્લાયર છે. યુરોપ તેના તેલના પુરવઠા તેમજ તેના ત્રીજા ભાગના ગેસ માટે રશિયા પર નિર્ભર છે. જેપી મોર્ગન ચેઝ એન્ડ કંપનીના જણાવ્યા અનુસાર રશિયા-યુક્રેન કટોકટીના કારણે બીજા ત્રિમાસિક ગાળામાં ઓઈલના ભાવ સરેરાશ 110 ડોલર પ્રતિ બેરલની સપાટીએ રહેવાની શક્યતા છે. રશિયાની તેલ નિકાસ માટે ચીન સૌથી મોટો સિંગલ ગ્રાહક છે. જ્યારે રશિયાના કુલ ફૂડ ઓઈલમાં એશિયા અને ઓસેનિયાનો હિસ્સો 42 ટકા છે. વર્ષ 2020માં ચીન રશિયાના ફૂડ ઓઈલનો સૌથી મોટો આયાતકાર દેશ હતો.

ભારત પર અસર

- નાણામંત્રી નિર્મલા સીતારમણના જણાવ્યા અનુસાર રશિયા-યુક્રેન તણાવ અને કાચા તેલની કિંમતોમાં વધારો ભારતમાં નાણાકીય સ્થિરતા માટે જોખમ ઉભું કરશે. રશિયાની કાચા તેલની નિકાસમાં ભારતનો હિસ્સો 1 ટકાથી પણ ઓછો છે. આ એટલા માટે છે કારણ કે મોટાભાગની ભારતીય રિફાઈનરીઓ રશિયા દ્વારા નિકાસ કરવામાં આવતા ભારે ફૂડ પર પ્રક્રિયા કરી શકતી નથી. ફૂડ ઓઈલના ઊંચા ભાવને પરિણામે લાંબા ગાળા માટે CPI ફુગાવો વધશે. વળી, યુરોપિયન યુનિયન ભારતની નિકાસનું સૌથી મોટું બજાર હોવાથી પુરવઠામાં વિક્ષેપ ઊભો થશે અને સ્ટીલ, એન્જિનિયરિંગ ગૂડ્ઝ વગેરેની માગ વધુ રહેશે, જેના માટે ભારત વૈકલ્પિક સપ્લાયર છે.

ભારતમાં પ્રથમ વખત OCEANS 2022 કોન્ફરન્સ યોજાઈ

- ઈન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી મદ્રાસ રિસર્ચ પાર્ક નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ઓશન ટેકનોલોજી (NIOT)ના સહયોગથી “ઓશન્સ 2022 કોન્ફરન્સ”નું આયોજન કર્યું હતું.

મુખ્યમુદ્દા

- OCEANS કોન્ફરન્સ વૈશ્વિક દરિયાઈ સંશોધકોની દ્વિ-વાર્ષિક ઇવેન્ટ છે.
- તે પ્રથમ વખત ભારતમાં યોજાઈ હતી.
- મરીન ટેકનોલોજી સોસાયટી અને ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ઇલેક્ટ્રિકલ એન્ડ ઇલેક્ટ્રોનિક્સ એન્જિનિયરિંગ (IEEE) ઓશન એન્જિનિયરિંગ સોસાયટી વતી ઓશન એન્જિનિયરિંગ વિભાગ OCEANS 2022 કોન્ફરન્સનું સંકલન કરી રહ્યું છે.

હાઈબ્રિડ મોડ કોન્ફરન્સ

- OCEANS 2022 પરિષદ હાઈબ્રિડ મોડમાં યોજાઈ હતી. તેમાં પ્રતિનિધિઓ દ્વારા આબોહવામાં પરિવર્તન, ગ્લોબલ વોર્મિંગ, દરિયાઈ પ્રદૂષણ, માઈક્રોપ્લાસ્ટિક્સ, હવામાનની અનિશ્ચિતતા અને દરિયાકાંઠાના ધોવાણને પહોંચી વળવા જેવા વિષયો પર 400 પ્રેઝન્ટેશન આપવામાં આવ્યા હતા. આ ચાર દિવસીય કાર્યક્રમ હતો જેની શરૂઆત 21 ફેબ્રુઆરી, 2022થી થઈ હતી.

કોન્ફરન્સની થીમ

- “OCEANS 2022” સંમેલનનો વિષય “પ્રેરણા-નવીનતા-ટકાઉ” હતો.

કોન્ફરન્સનો એજન્ડા

- OCEANS 2022 કોન્ફરન્સમાં એ વાત પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી કે કેવી રીતે “યુનાઈટેડ નેશન્સ ડિકેડ ઓફ ઓશન સાયન્સ ફોર સસ્ટેઈનેબલ ડેવલપમેન્ટ” નવીનીકરણીય ઉર્જા દ્વારા આબોહવા પરિવર્તનની અસરને ઘટાડવાના પ્રયત્નો કરી રહ્યું છે.

મરીન ટેકનોલોજી સોસાયટી(Marine Technology Society)

- મરીન ટેકનોલોજી સોસાયટીની સ્થાપના જૂન 1963માં કરવામાં આવી હતી. તે શિક્ષણ, ઉદ્યોગ અને સરકારના સભ્યોને માહિતી અને વિચારોના આદાનપ્રદાન માટે એક સમાન પ્લેટફોર્મ આપવા માટે બનાવવામાં આવ્યું હતું. તેનો ઉદ્દેશ દરિયાઈ ટેકનોલોજીની જાગૃતિ, પ્રગતિ, સમજણ અને એપ્લિકેશનને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.

IEEE ઓશનિક એન્જિનિયરિંગ સોસાયટી

- IEEE ઓશનિક એન્જિનિયરિંગ સોસાયટી ઇલેક્ટ્રોટેકનોલોજીની થિયરી અને પ્રેક્ટિસની પ્રગતિ માટે કામ કરે છે, એન્જિનિયરિંગની સંલગ્ન શાખાઓ, તેમજ સંબંધિત કલા અને વિજ્ઞાન, ઉપરાંત તેના સાથીદારો અને સભ્યોમાં ઉચ્ચ વ્યાવસાયિક અને નૈતિક ધોરણોની જાળવણી માટે પણ કામ કરે છે.

ભારતે અફઘાનિસ્તાનને મદદ મોકલી

- 22 ફેબ્રુઆરી, 2022 ના રોજ, ભારતે 50 ટ્રકોમાં ભરેલા 2,500 મેટ્રિક ટન ઘઉંનો પ્રથમ જથ્થો અફઘાનિસ્તાન મોકલ્યો હતો.

મુખ્યમુદ્દા

- પ્રથમ કાફલો આ કન્સાઈન્મેન્ટ અફઘાનિસ્તાનના જલાલાબાદમાં વર્લ્ડ ફૂડ પ્રોગ્રામ (WFP)ને સોંપશે.

- અનેક માલમાં ઘઉંની સહાય પહોંચાડવામાં આવશે.
- દરેક બેગમાં અંગ્રેજી, ડારી અને પશતો ભાષામાં લખેલી “ભારતના લોકો તરફથી અફઘાનિસ્તાનના લોકો તરફથી મળેલી ભેટ” છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- આ શિપમેન્ટ ભારત સરકાર દ્વારા કરવામાં આવેલી પ્રતિબદ્ધતાનો એક ભાગ છે. આ હેતુસર સરકારે અફઘાનિસ્તાનમાં 50,000 મેટ્રિક ટન ઘઉંનું વિતરણ કરવા માટે WFP સાથે કરાર કર્યો હતો.
- અમૃતસરમાં યોજાયેલા એક કાર્યક્રમમાં 2500 મેટ્રિક ટન ઘઉંની સહાય અફઘાનિસ્તાન લઈ જતા 50 ટ્રકોના પ્રથમ કાફલાને રવાના કરવામાં આવ્યો હતો. વિદેશ સચિવ હર્ષવર્ધન શ્રંગલા, અફઘાન રાજદૂત ફરીદ મમુંડજે અને વર્લ્ડ ફૂડ પ્રોગ્રામ કન્ટ્રીના ડિરેક્ટર બિશો પરઝુલીએ તેને લીલી ઝંડી આપી હતી.

અફઘાનિસ્તાનને ભારતની મદદ

- ભારત અફઘાન લોકો સાથે તેના વિશેષ સંબંધો માટે પ્રતિબદ્ધ છે. પોતાનો ટેકો આપતા, ભારતે શિયાળુ વસ્ત્રોના 500 યુનિટ, 13 ટન જીવન રક્ષક દવાઓ અને કોવાક્સિનના 5,00,000 ડોઝ પૂરા પાડ્યા છે. આ માલ કાબુલની ઈન્દિરા ગાંધી હોસ્પિટલ અને વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગેનાઈઝેશન (WHO)ને સોંપવામાં આવ્યો હતો.

અમેરિકાએ રશિયા પર લગાવ્યા નવા પ્રતિબંધ

- અમેરિકાના રાષ્ટ્રપતિ જો બિડેને રશિયા સામે નવા પ્રતિબંધોની જાહેરાત કરતા કહ્યું છે કે, પૂર્વયુક્રેનમાં બે અલગાવવાદી વિસ્તારોને મોસ્કોની સ્વતંત્ર માન્યતા રશિયન આક્રમણની શરૂઆત છે.

મુખ્યમુદ્દા

- અમેરિકાએ ડોનેટ્સ્ક અને લુહાન્સ્કની સ્વતંત્રતાને માન્યતા આપવાના અને આ ક્ષેત્રમાં શાંતિ જાળવવાની આડમાં રશિયન સૈનિકોની તૈનાતીને અધિકૃત કરવાના રશિયાના નિર્ણયની ટીકા કરી છે.
- અમેરિકાના પ્રતિબંધોમાં રશિયાના સાર્વભૌમ ઋણ અને રશિયાની સૈન્ય બેંક સહિત દેશની બે નાણાકીય સંસ્થાઓને નિશાન બનાવવામાં આવી છે.
- આ પ્રતિબંધોનો અર્થ એ છે કે રશિયા હવે પશ્ચિમી અને યુરોપિયન બજારોમાંથી ભંડોળ એકત્ર કરી શકશે નહીં.

આ પ્રતિબંધો શા માટે લાદવામાં આવ્યા?

- રશિયન સરકારે લુહાન્સ્ક પીપલ્સ રિપબ્લિક અને ડોનેટ્સ્ક પીપલ્સ રિપબ્લિકને સ્વતંત્ર પ્રદેશો તરીકે માન્યતા આપી હતી અને યુક્રેનના પૂર્વીય ભાગમાં લશ્કરી હાજરી સ્થાપિત કરવા માટે તેમની સાથે કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા. યુ.એસ.એ આ સોદાને યુક્રેન પર આક્રમણની શરૂઆત તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરી છે અને આ રીતે રશિયા પર પ્રતિબંધો લાદ્યા છે.

રશિયા પર લાદવામાં આવેલા અન્ય પ્રતિબંધો

- અમેરિકાની સાથે લુહાન્સ્ક અને ડોનેટ્સ્ક સાથે રશિયાના કરાર બાદ અન્ય યુરોપિયન દેશોએ પણ રશિયા પર પ્રતિબંધો લાદ્યા છે. જર્મનીમાં બાલ્ટિક સમુદ્રમાં 11 અબજ ડોલરની ગેસ પાઇપલાઇન નોર્ડ સ્ટ્રીમ 2ની મંજૂરી અટકાવી દેવામાં આવી છે. યુક્રેએ પાંચ રશિયન બેંકો અને ત્રણ રશિયન અબજોપતિઓ સામે પ્રતિબંધો લાદ્યા છે.

રશિયા-યુક્રેન કટોકટી

- વર્ષ 2013થી રશિયા અને યુક્રેન વચ્ચે યુરોપિયન યુનિયન સાથે યુક્રેન દ્વારા કરવામાં આવેલા વેપાર અને ઐતિહાસિક સોદાને લઈને તણાવ વધ્યો છે. વર્ષ 2014માં રશિયાએ ક્રિમિયાની રાષ્ટ્રીય અખંડિતતાની રક્ષા કરવાના બહાને તેના પર કબજો જમાવ્યો હતો.
- રશિયાએ યુક્રેનને યુરેશિયન ઇકોનોમિક કમ્યુનિટી (EAEC) માં જોડાવા જણાવ્યું હતું, જેને યુક્રેને નકારી કાઢ્યું હતું. ત્યારથી, યુક્રેન નાટો તરફ આગળ વધી રહ્યું છે જેનો રશિયા વિરોધ કરી રહ્યું છે અને રશિયા તેને નાટોનું વિસ્તરણ માને છે. રશિયાનું માનવું છે કે આ પગલાથી રશિયાની સરહદો પર અસર પડશે. આ બધાના કારણે રશિયા-યુક્રેન સંકટ ઊભું થયું છે.

ભારત અને ફ્રાંસ વચ્ચે બ્લ્યુ અર્થવ્યવસ્થા અને સમુદ્રી વહીવટ પર રોડમેપ પર સંમતિ

- ભારત અને ફ્રાંસ વચ્ચે તાજેતરમાં બ્લ્યુ અર્થવ્યવસ્થા અને સમુદ્રી શાસન અંગેના રોડમેપ પર સંમતિ સધાઈ છે.

મુખ્યમુદ્દા

- બંને દેશો વૈજ્ઞાનિક જ્ઞાન અને સમુદ્ર સંરક્ષણમાં યોગદાન આપવાના હેતુથી આ રોડમેપ પર સંમત થયા હતા.
- તેઓ સુનિશ્ચિત કરવા માગે છે કે કાયદાના શાસનના આધારે મહાસાગરો વૈશ્વિક રૂપથી એકબીજા સાથે સહકાર બની રહે.
- વિદેશ મંત્રી એસ. જયશંકરની ફ્રાંસની ત્રણ દિવસીય યાત્રા દરમિયાન આ કરાર પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- આ રોડમેપના કાર્યક્ષેત્રમાં દરિયાઈ વેપાર, દરિયાઈ ઉદ્યોગ, દરિયાઈ ટેકનોલોજી, મત્સ્યઉદ્યોગ, વૈજ્ઞાનિક સંશોધન, દરિયાઈ પર્યાવરણ પ્રવાસન, આંતરિક જળમાર્ગો, સંકલિત દરિયાકિનારાનું વ્યવસ્થાપન અને નાગરિક દરિયાઈ મુદ્દાઓ પર સક્ષમ વહીવટ વચ્ચે સહકાર સામેલ હશે.
- બંને દેશો તેમની પ્રાથમિકતાઓ પર અભિપ્રાયોનું આદાનપ્રદાન કરવા, ચાલુ અને ભવિષ્યના સહકારને ટેકો આપવા અને તેમની શ્રેષ્ઠ પદ્ધતિઓ વહેંચવા બ્લ્યુ અર્થવ્યવસ્થા અને દરિયાઈ શાસન પર વાર્ષિક દ્વિપક્ષીય સંવાદ યોજવાની યોજના ધરાવે છે.

બ્લ્યુ અર્થવ્યવસ્થા પર ભારત-ફ્રાંસ

- ભારત અને ફ્રાન્સ, પર્યાવરણ અને દરિયાકિનારા તથા દરિયાઈ જૈવવિવિધતાનું સન્માન કરવા ઉપરાંત બ્લૂ અર્થવ્યવસ્થાને પોતપોતાના સમાજોમાં પ્રગતિનું પ્રેરકબળ બનાવવા ઇચ્છે છે. તેમણે નોંધ્યું કે, મત્સ્યપાલન મહત્વપૂર્ણ આર્થિક ક્ષેત્ર છે, જે ખાદ્ય સુરક્ષા અને આજીવિકા સુરક્ષામાં નિર્ણાયક ભૂમિકા ભજવે છે, ખાસ કરીને દરિયાકિનારાની વસતિ માટે. તેમના મતે, વસ્તી વિષયક, આર્થિક અને સામાજિક પરિબળોને કારણે દરિયાઈ ઉત્પાદનોની વૈશ્વિક માંગમાં વધારો થયો છે અને વૈશ્વિક માછલીના જથ્થા પર દબાણ વધ્યું છે. બંને દેશો પોતાના આર્થિક આદાન-પ્રદાનના વિકાસમાં બ્લ્યુ અર્થવ્યવસ્થાને પ્રાથમિકતા આપશે.

બ્લ્યુ અર્થવ્યવસ્થા શું છે?

- બ્લ્યુ અર્થવ્યવસ્થાનો ખ્યાલ ગુન્ટર પાઉલીએ 2010માં તેમના "The Blue Economy: 10 years, 100 innovations, 100 million jobs" નામના પુસ્તકમાં રજૂ કર્યો હતો. બ્લ્યુ અર્થવ્યવસ્થા એટલે આર્થિક વિકાસ, દરિયાઈ ઇકોસિસ્ટમના સ્વાસ્થ્ય અને વધુ સારી આજીવિકા અને નોકરીઓ માટે દરિયાઈ સંસાધનોનો સાતત્યપૂર્ણ ઉપયોગ. તે સમુદ્રના આરોગ્ય અને ઉચ્ચ ઉત્પાદકતાના સંરક્ષણ માટે સમુદ્ર વિકાસની વ્યૂહરચનાને હરિયાળું બનાવવાની જોગવાઈ કરે છે.

રશિયા અને યુક્રેનનો ઇતિહાસ

- યુક્રેનની ઘોષણા દરમિયાન, રશિયન રાષ્ટ્રપતિએ યુક્રેનને એક એવો દેશ ગણાવ્યો હતો જેનો કોઈ ઇતિહાસ અથવા ઓળખ નથી, જે સંપૂર્ણપણે અગાઉના સોવિયેટ યુનિયન (USSR) ના ભાગને અલગ કરીને બનાવવામાં આવ્યો હતો.
- યુક્રેન અને રશિયા સેંકડો વર્ષોથી સાંસ્કૃતિક, ભાષાકીય અને પારિવારિક સંબંધો ધરાવે છે.

યુક્રેનનો પ્રારંભિક ઇતિહાસ

- લગભગ એક સહસ્ત્રાબ્દી પહેલાં, હાલનું યુક્રેન 'કિવિયાઈ રશિયા' ના કેન્દ્રમાં હતું.
- કિવિયાઈ રશિયા, પૂર્વીય અને ઉત્તર યુરોપના પૂર્વીય સ્લેવિક, બાલ્ટિક અને ફિનીક લોકોનું જોડાણ હતું, જેમની રાજધાની કિવ હતી.
- આધુનિક યુક્રેન, રશિયા અને બેલારુસનો સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ 'કિવિયાઈ રશિયા'માં અસ્તિત્વ ધરાવે છે.
- 10મી અને 11મી સદીમાં કિવિયાઈ રશિયા તેના સૌથી મોટા કદમાં પહોંચ્યું હતું.
- 13મી સદીના મધ્યમાં, બાઈઝેન્ટાઈન સામ્રાજ્યના પતનને કારણે વેપારમાં થયેલા ઘટાડાને કારણે, 'કિવિયાઈ રશિયા' એકદમ નબળું પડી ગયું હતું અને અંતે 'મોંગોલ ગોલ્ડન હોર્ડ' ના આક્રમણને કારણે સંપૂર્ણપણે વિખેરાઈ ગયું હતું, જેને આખરે 1240માં 'કિવિયાઈ રશિયા' માં બરખાસ્ત કરી દેવામાં આવ્યું હતું.
- બાઈઝેન્ટાઈન સામ્રાજ્ય, જે બાઈઝેન્ટિયમ તરીકે પણ ઓળખાય છે, તે રોમન સામ્રાજ્યનો પૂર્વીય ભાગ હતો અને કોન્સ્ટેન્ટિનોપલ/કુસ્તુન્ટુનિયા (આધુનિક સમયનું ઇસ્ટંબુલ) માં આવેલું હતું, તે સામ્રાજ્યના પશ્ચિમી હિસ્સાના પતન પછી પણ તેનો એક ભાગ રહ્યું હતું.
- 'ગોલ્ડન હોર્ડ' કાયમી મોંગોલોનું જૂથ હતું, જેમણે 1240થી 1502 સુધી રશિયા, યુક્રેન, કઝાખસ્તાન, મોલ્ડોવા અને કોકેસસ પર શાસન કર્યું હતું.
- 15મી સદીની શરૂઆતમાં, અગાઉના 'કિવાન રસ' ના મોટા ભાગનો લિથુઆનિયાના બહુવંશિક 'ગ્રાન્ડ ડચી' માં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.
- વર્ષ 1569માં, લુબેલ્સ્કી યુનિયન, પોલેન્ડ, લિથુઆનિયાની 'ગ્રાન્ડ ડચી' એ ભેગા મળીને પોલિશ-લિથુઆનિયન કોમનવેલ્થની રચના કરી, જે તે સમયે યુરોપના સૌથી મોટા દેશોમાંનો એક હતો.
- આધુનિક યુક્રેનિયન રાષ્ટ્રીય ઓળખની શરૂઆત આ ઘટનાની લગભગ એક સદી પછી શોધી શકાય છે.

યુક્રેન

- ભૌગોલિક પરિસ્થિતિ: યુક્રેન પૂર્વીય યુરોપમાં સ્થિત એક દેશ છે. તેની રાજધાની કિવ છે, જે ઉત્તર-મધ્ય યુક્રેનમાં નીપર નદીના કિનારે સ્થિત છે. યુક્રેનની સરહદ ઉત્તરમાં બેલારુસ, પૂર્વમાં રશિયા, દક્ષિણમાં એઝોવ અને કાળો સમુદ્ર, દક્ષિણ-પશ્ચિમમાં મોલ્ડોવા અને રોમાનિયા અને પશ્ચિમમાં હંગેરી, સ્લોવેકિયા અને પોલેન્ડની સરહદ છે. દૂર દક્ષિણ-પૂર્વમાં આવેલું યુક્રેન રશિયાથી કેર્ય સ્ટ્રેટ દ્વારા અલગ પડેલું છે, જે એઝોવ સમુદ્રને કાળા સમુદ્ર સાથે જોડે છે.

- > રશિયા પછી તે યુરોપનો સૌથી મોટો દેશ છે, જેનું ક્ષેત્રફળ 6,03,550 ચોરસ કિમી અથવા ખંડનો લગભગ 6 ટકા છે.
- > **ડેમોગ્રાફિક્સ:** જુલાઈ 2021 માં, યુક્રેનની વસ્તી 43.7 મિલિયન આંકવામાં આવી હતી. તેમાંથી 77.8% લોકો યુક્રેનિયન વંશીયતા સાથે અને 17.3% લોકો રશિયન વંશીયતા સાથે સંબંધિત હતા. યુક્રેનિયન અને રશિયન બોલનારાઓની વસતી અનુક્રમે 67.5% અને 29.6% હતી.
- > **અર્થવ્યવસ્થા:** GDP અને માથાદીઠ કુલ રાષ્ટ્રીય આવકની દ્રષ્ટિએ યુક્રેન યુરોપનો સૌથી ગરીબ દેશ છે. આયર્ન ઓર અને કોલસાનો ભંડાર છે અને તે મકાઈ, સૂર્યમુખીનું તેલ, લોખંડના ઉત્પાદનો અને ઘઉંની નિકાસ કરે છે.
- > **ભારત સાથે સંબંધો:** એશિયા પેસિફિક ક્ષેત્રમાં ભારત યુક્રેનનું સૌથી મોટું નિકાસ સ્થળ છે.
- > ભારત યુક્રેનના સૂર્યમુખીના તેલનો મુખ્ય નિકાસકાર દેશ છે, ત્યારબાદ અકાર્બનિક રસાયણો, લોખંડ અને સ્ટીલ, પ્લાસ્ટિક અને રસાયણોનો સમાવેશ થાય છે.
- > ભારતમાંથી યુક્રેનમાં થતી મોટી આયાત ફાર્માસ્યુટિકલ ઉત્પાદનો છે.

યુક્રેન અને રશિયા

- > 18મી સદીમાં મહારાણી કેથરિન ઘ ગ્રેટ ઓફ રશિયા (1762-96)એ સમગ્ર વંશીય યુક્રેનના પ્રદેશને રશિયન સામ્રાજ્ય સાથે જોડી દીધો હતો.
- > રશિયનીકરણની ઝારવાદી નીતિ દ્વારા યુક્રેનના લોકો સહિત વંશીય ઓળખો અને ભાષાઓ પર દમન કરવામાં આવ્યું હતું.
- > જોકે, રશિયન સામ્રાજ્યની અંદર, ઘણા યુક્રેનિયન લોકો સમૃદ્ધિ અને મહત્વના સ્થાને પહોંચ્યા હતા, અને મોટી સંખ્યામાં લોકો રશિયાના અન્ય ભાગોમાં સ્થાયી થયા હતા.
- > પ્રથમ વિશ્વયુદ્ધમાં 35 લાખથી વધુ યુક્રેનિયન લોકો રશિયન સામ્રાજ્યની તરફેણમાં લડ્યા હતા અને ઝાર સૈન્ય સામે ઓસ્ટ્રો-હંગેરિયન લોકો સાથે બહુ ઓછી સંખ્યામાં લડ્યા હતા.
- > **યુક્રેન USSRનો ભાગ બન્યું:** પ્રથમ વિશ્વ યુદ્ધ ઝાર સામ્રાજ્ય અને ઓટ્ટોમન સામ્રાજ્ય બંનેનો અંત તરફ દોરી ગયું.
- > મુખ્યત્વે સામ્યવાદીઓની આગેવાની હેઠળની યુક્રેનિયન રાષ્ટ્રીય ચળવળનો ઉદ્ભવ થયો હતો, જેમાંથી યુક્રેનના ઘણા નાના રાજ્યોનો ઉદ્ભવ થયો હતો.
- > બોલ્શેવિકો સત્તા પર આવ્યાના કેટલાક મહિનાઓ બાદ 1917ની ઓક્ટોબર ક્રાંતિએ સ્વતંત્ર યુક્રેનિયન પીપલ્સ રિપબ્લિકની જાહેરાત કરી હતી, પરંતુ સત્તા માટેના વિવિધ દાવેદારો વચ્ચે આંતરવિગ્રહ ચાલુ રહ્યો હતો, જેમાં યુક્રેનિયન જૂથ, અરાજકતાવાદીઓ, ઝાર સામ્રાજ્ય અને પોલેન્ડનો સમાવેશ થાય છે.
- > 1922માં યુક્રેન સોવિયેટ સોશિયાલિસ્ટ રિપબ્લિક (USSR) યુનિયનનો ભાગ બન્યું હતું.

USSRના પતન પછી યુક્રેનની સ્થિતિ

- > USSR 1991માં નાબૂદ કરવામાં આવ્યું હતું.
- > થોડાં વર્ષો પહેલાં યુક્રેનમાં સ્વતંત્રતાની માગ વધી રહી હતી અને 1990માં 3,00,000થી વધારે યુક્રેનિયન લોકોએ સ્વતંત્રતાના સમર્થનમાં માનવ સાંકળ રચી હતી.
- > આ પછી ગ્રેનાઈટની ક્રાંતિ આવી જ્યારે યુક્રેનના વિદ્યાર્થીઓએ માંગ કરી કે તેઓ USSR સાથે નવા કરાર પર હસ્તાક્ષર ન કરે.
- > 24 ઓગસ્ટ, 1991ના રોજ રાષ્ટ્રપતિ મિખાઈલ ગોર્બાચોવને હટાવવા અને સામ્યવાદીઓને ફરીથી સત્તા પર લાવવા માટે બળવાની નિષ્ફળતા બાદ યુક્રેનની સંસદે દેશની આઝાદી માટે આ કાયદો અપનાવ્યો હતો.
- > આ પછી સંસદના વડા લિઓનિડ કાવચુકને યુક્રેનના પ્રથમ રાષ્ટ્રપતિ તરીકે ચૂંટવામાં આવ્યા હતા.
- > ડિસેમ્બર 1991માં, બેલારુસ, રશિયા અને યુક્રેનના નેતાઓએ ઔપચારિક રીતે સોવિયેટ યુનિયનમાંથી તેમના સભ્યપદનો ત્યાગ કર્યો અને કોમનવેલ્થ ઓફ ઇન્ડિપેન્ડન્ટ સ્ટેટ્સ (CIA) ની રચના કરી.
- > યુક્રેનની સંસદ વર્ષોવાર રાડાએ ક્યારેય પ્રવેશને બહાલી આપી ન હતી, તેમ છતાં યુક્રેન ક્યારેય કાયદેસર રીતે CISનું સભ્ય નહોતું.

રશિયા-યુક્રેન સંઘર્ષનો તાજેતરનો ઇતિહાસ

- > વર્ષ 2014માં રશિયાએ જનમત સંગ્રહ બાદ ક્રિમિયાને ઉતાવળે યુક્રેનથી અલગ કરી દીધું હતું. આ એક એવું પગલું હતું જેણે પૂર્વયુક્રેનમાં રશિયન સમર્થિત અલગાવવાદીઓ અને સરકારી દળો વચ્ચે લડાઈ શરૂ કરી હતી.
- > તાજેતરમાં યુક્રેને નોર્થ એટલાન્ટિક ટ્રીટી ઓર્ગનાઈઝેશન (NATO)ને આ સંગઠનમાં જોડાવાની પ્રક્રિયા ઝડપી બનાવવા વિનંતી કરી હતી.
- > રશિયા દ્વારા આ પ્રકારના પગલાને “રેડ લાઈન” જાહેર કરવામાં આવી હતી અને અમેરિકાની આગેવાની હેઠળના લશ્કરી જોડાણના તેના દેશની સરહદની નજીક વિસ્તરણના પરિણામો અંગે ચિંતા વ્યક્ત કરી હતી.
- > જેના કારણે રશિયા અને યુક્રેન વચ્ચે હાલ યુદ્ધ ચાલી રહ્યું છે.

2023 ના G-20 સમિટ માટે સચિવાલય

- > તાજેતરમાં કેન્દ્રીય મંત્રીમંડળે સચિવાલય બનાવવાની પ્રક્રિયા ઝડપી બનાવી છે, જે વર્ષ 2023માં G-20 સમિટના આયોજન સાથે સંબંધિત બાબતો પર દેખરેખ રાખશે.
- > ભારત 1 ડિસેમ્બર, 2022 થી 30 નવેમ્બર, 2023 સુધી અધ્યક્ષ તરીકે આ આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થાનું સંચાલન કરશે, જેમાં અહીં યોજાનારી G-20 સમિટનું નેતૃત્વ પણ કરશે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- સચિવાલય ફેબ્રુઆરી 2024 સુધી કાર્યરત રહેશે. તે બહુપક્ષીય મંચો પર વૈશ્વિક મુદ્દાઓને લઈને ભારતનાં નેતૃત્વ માટે જ્ઞાન અને કુશળતા સહિત લાંબા ગાળાની ક્ષમતા નિર્માણને પણ સક્ષમ બનાવશે.
- ઈન્ડોનેશિયાએ ડિસેમ્બર, 2021 માં G-20ની અધ્યક્ષતા કરી હતી.

G-20

- G-20 જૂથ વિશ્વ બેંક અને આંતરરાષ્ટ્રીય મુદ્રા કોષના પ્રતિનિધિ, યુરોપિયન યુનિયન અને 19 દેશોનું એક અનૌપચારિક જૂથ છે.
- G-20 જૂથમાં કાયમી સચિવાલય અથવા મુખ્ય મથક નથી.
- G-20 જૂથ વિશ્વની અગ્રણી અદ્યતન અને ઉભરતી અર્થવ્યવસ્થાઓ વાળા દેશોને એકસાથે લાવે છે. તે વૈશ્વિક વેપારના 75 ટકા, વૈશ્વિક રોકાણના 85 ટકા, વૈશ્વિક GDPના 85 ટકા અને વિશ્વની બે તૃતીયાંશ વસ્તીનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.
- G-20 ગ્રુપમાં આર્જેન્ટિના, ઓસ્ટ્રેલિયા, બ્રાઝિલ, કેનેડા, ચીન, યુરોપિયન યુનિયન, ફ્રાન્સ, જર્મની, ભારત, ઈન્ડોનેશિયા, ઈટાલી, જાપાન, મેક્સિકો, રશિયા, સાઉદી અરેબિયા, દક્ષિણ આફ્રિકા, દક્ષિણ કોરિયા, તુર્કી, યુનાઈટેડ કિંગડમ અને યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સનો સમાવેશ થાય છે.
- દરેક G-20 દેશનું પ્રતિનિધિત્વ તેના શેરપા દ્વારા કરવામાં આવે છે; જેઓ પોતપોતાના દેશના નેતા વતી આયોજન, માર્ગદર્શન, અમલીકરણ વગેરે કરે છે.
- વર્તમાન વાણિજ્ય અને ઉદ્યોગ મંત્રી ભારતના વર્તમાન "G-20 શેરપા" છે.

G-20નો વિકાસ

- વૈશ્વિક નાણાકીય કટોકટી (2007-08)એ અગ્રણી કટોકટી વ્યવસ્થાપન અને સંકલન સંસ્થા તરીકેની G-20ની પ્રતિષ્ઠાને મજબૂત કરી હતી.
- અમેરિકા, જેણે વર્ષ 2008માં G-20ની અધ્યક્ષતા કરી હતી, તેણે નાણામંત્રીઓ અને સેન્ટ્રલ બેંકના ગવર્નરોની બેઠકને રાષ્ટ્રના વડાઓ સુધી લાંબાવી હતી, જેના પરિણામે પ્રથમ G-20 સમિત યોજાઈ હતી.
- વોશિંગ્ટન ડીસી, લંડન અને પિટ્સબર્ગમાં યોજાયેલી સમિતે કેટલાક સૌથી વધુ ટકાઉ વૈશ્વિક સુધારાઓ માટે પરિદ્રશ્ય તૈયાર કર્યું.
- તેમાં કરચોરી અને ટાળવાના પ્રયાસરૂપે રાજ્યોને બ્લેકલિસ્ટ કરવા, હેજ ફંડ્સ અને રેટિંગ એજન્સીઓ પર કડક નિયંત્રણની જોગવાઈ કરવી, વૈશ્વિક નાણાકીય વ્યવસ્થા માટે ફાઈનાન્સિયલ સ્ટેબિલિટી બોર્ડને એક અસરકારક સુપરવાઈઝરી અને મોનિટરિંગ બોડી બનાવવી, નિષ્ફળ બેન્કો માટે કડક નિયમોની દરખાસ્ત કરવી, સભ્યોને વ્યવસાયમાં નવા અવરોધો લાદવાથી રોકવા વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.

- કોવિડ-19 ના સમય સુધીમાં, G-20 તેના મૂળ મિશનથી ભટકી ગયું હતું અને G-20ના મૂળ લક્ષ્ય પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરી શક્યું ન હતું.
- G-20એ આબોહવામાં પરિવર્તન, નોકરીઓ અને સામાજિક સુરક્ષાના મુદ્દાઓ, અસમાનતા, કૃષિ, સ્થળાંતર, ભ્રષ્ટાચાર, આતંકવાદને ભંડોળ પૂરું પાડવું, માદક દ્રવ્યોની દાણચોરી, ખાદ્ય સુરક્ષા અને પોષણ, વિક્ષેપજનક ટેકનોલોજી અને સાતત્યપૂર્ણ વિકાસ લક્ષ્યાંકોને પહોંચી વળવા જેવા મુદ્દાઓને આવરી લેવા માટે તેના એજન્ડાને વિસ્તૃત કરીને પોતાની જાતને પુનઃસ્થાપિત કરી હતી.
- તાજેતરના સમયમાં, G-20ના સભ્યોએ રોગચાળા પછી તમામ પ્રતિબદ્ધતાઓ પૂર્ણ કરી છે, પરંતુ તે ખૂબ જ ઓછી છે.
- ઓક્ટોબર 2020માં રિયાઠ સમિટમાં, તેમણે ચાર આધારસ્તંભોને પ્રાધાન્ય આપ્યું હતું - રોગચાળા સામે લડવું, વૈશ્વિક અર્થતંત્રની સુરક્ષા કરવી, આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારમાં વિક્ષેપોને દૂર કરવા અને વૈશ્વિક સહકારમાં વધારો કરવો.
- 2021માં, ઈટાલીએ કોવિડ-19 સામે લડવા, વૈશ્વિક અર્થતંત્રમાં રિકવરીને વેગ આપવા અને આફ્રિકામાં ટકાઉ વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા જેવા વિષયો પર G-20 વિદેશ પ્રધાનોની બેઠકનું આયોજન કર્યું હતું.
- લાખો લોકોના મોત છતાં, G-20ના સભ્યોએ વિકાસશીલ દેશોને રસી બનાવવા માટે કાનૂની ટેકો આપવાનો ઇનકાર કર્યો હતો.

G-20 પ્રેસિડેન્સી માટે ભારતની તૈયારી

- G-20ના સ્થાપક સભ્ય તરીકે ભારતે આ મંચનો ઉપયોગ સમગ્ર વિશ્વમાં સૌથી વધુ સંવેદનશીલ લોકોને અસર કરતા મહત્વના મુદ્દાઓને ઉઠાવવા માટે કર્યો છે.
- પરંતુ બેરોજગારીના દરમાં વધારો અને ઘરેલુ ક્ષેત્રમાં ગરીબીને કારણે, તેના માટે અસરકારક રીતે નેતૃત્વ કરવું મુશ્કેલ છે.
- ભારતે G-20 દેશોમાં એકમાત્ર એવો દેશ બનવાનું મજબૂત ઉદાહરણ પૂરું કર્યું છે કે જે 2 ડિગ્રી સેલ્સિયસના લક્ષ્યાંકની દ્રષ્ટિએ 2015ના પેરિસ કરારમાં પોતાનું વચન પૂર્ણ કરવામાં G-20ના અન્ય દેશો કરતાં વધુ ઝડપથી આગળ વધી રહ્યો છે.
- ભારત-ફ્રાંસની આગેવાની હેઠળની આંતરરાષ્ટ્રીય સૌર ગઠબંધનની સફળતાનું ચિત્રણ કરવામાં ભારતની નેતૃત્વની ભૂમિકાને વૈશ્વિક સ્તરે પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જામાં સંશોધન અને વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા માટે સંસાધનો ઊભા કરવા માટે મહત્વપૂર્ણ યોગદાનની પ્રશંસા કરવામાં આવે છે.
- વધુમાં, 'આત્મનિર્ભર ભારત' પહેલનું વિઝન વૈશ્વિક પરિપ્રેક્ષ્યમાં 'નવા ભારત' માટે પરિવર્તનશીલ ભૂમિકા ભજવશે તેવી અપેક્ષા છે, જે કોવિડ-19 રોગચાળા પછી વિશ્વના અર્થતંત્ર અને વૈશ્વિક સપ્લાય ચેઇનના મહત્વપૂર્ણ અને વિશ્વસનીય આધારસ્તંભ તરીકે ઉભરી આવશે.

➤ આપત્તિને અનુકૂળ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર સુવિધા સાથે જોડાણ કરવાનો ભારતનો પ્રયાસ, જેમાં G-20ના નવ દેશોનો સમાવેશ થાય છે, જે વૈશ્વિક વિકાસ પ્રક્રિયામાં નેતૃત્વ માટે નવા પરિમાણો પ્રદાન કરે છે.

આગળ શું/લવિષ્ચના પગલાં

➤ G-20 ને સ્વચ્છ છબીવાળા વૈશ્વિક નેતાઓની જરૂર છે. વર્ષ 2022માં ભારતના અધ્યક્ષ બનવાની સાથે જ તેની પાસે બહુપક્ષીયવાદમાં વિશ્વનો વિશ્વાસ પુનઃસ્થાપિત કરવાની તક છે.

➤ અમેરિકાની સાથે ઉભરતા અર્થતંત્રોએ પણ આવી જ રસીના રોલઆઉટ અને પેટન્ટ માફી સાથે G-20ની પ્રથમ ક્રમાંકિત પ્રાથમિકતા બનાવવી જોઈએ.

➤ G-20એ IMF, OECD, WHO, વિશ્વ બેંક અને WTO જેવી આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓ સાથે ભાગીદારીને મજબૂત કરવી જોઈએ અને તેમને પ્રગતિ પર નજર રાખવાનું કામ સોંપવું જોઈએ.

GPSC 1/2, PI, PSI/CONSTABLE, S.T.I., Dy.SO, નાયબ મામલતદાર, ગિનરચિવાલય ક્લાર્ક, તલાટી, TET, TAT વગેરે વિવિધ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ માટે અત્યંત ઉપયોગી પુસ્તક

LATEST 2020

ગુજરાત તથા ભારત સરકારની યોજના

પ્રિલિમ તથા મુખ્ય પરીક્ષા માટે ઉપયોગી

જાહેર વહીવટ, પંચાયતી રાજ અને વિજ્ઞાન & ટેકનોલોજી સાથે સંલગ્ન યોજનાઓ સમાવિષ્ટ

મહત્વના વેબ પોર્ટલ અને મોબાઈલ એપ યાદ રાખવા **QUICK TABLE**

મંત્રાલયો મુજબ યોજનાઓનું વર્ગીકરણ **400** થી વધુ મહત્વની યોજનાઓ

સરકારના દરેક ક્ષેત્રોની યોજનાઓનું **360°** કવરેજ

હાઈસ્કોર કરવા માટે FACTS & DATAનું વિભાગવાર સંકલન

દરેક યોજનાની ટેગલાઈન, લોગો, તારીખ, સ્થળ અને લાભાર્થી સાથેની વિસ્તૃત અને વિવરણાત્મક માહિતી

અગાઉની પરીક્ષામાં પૂછાયેલી યોજનાનું સંકલન

Source
Authorised Data From

Government Ministries
Press Information Bureau
www.india.gov.in (National Portal of India)
Government Declarations

સંપાદક
મૌલિક ગોવિયા

ICE
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

ભારત-ફ્રાંસના વિદેશ મંત્રીઓની બેઠક

- હાલમાં જ ભારતના વિદેશ મંત્રીએ ફ્રાંસના પોતાના સમકક્ષ સાથે વાતચીત કરી હતી.
- બંને નેતાઓએ ભારત-યુરોપિયન યુનિયનના સંબંધો, અફઘાનિસ્તાનની સ્થિતિ, ઈન્ડો-પેસિફિક વ્યૂહરચના, દક્ષિણ ચીન સમુદ્ર વિવાદ, ઈરાન પરમાણુ કરાર અને યુક્રેન કટોકટી સહિત અનેક પ્રાદેશિક અને વૈશ્વિક મુદ્દાઓ પર ચર્ચા કરી હતી.

મંત્રણાની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ

- **ઈન્ડો-પેસિફિક પાર્ક પાર્ટનરશિપ:** બંને દેશો 'ઈન્ડો-પેસિફિક પાર્ક પાર્ટનરશિપ' માટે ઈન્ડો-ફ્રેન્ચ કોલને સંયુક્ત રીતે શરૂ કરવા સંમત થયા હતા.
- આ ભાગીદારીનો ઉદ્દેશ મુખ્ય 'ઈન્ડો-પેસિફિક' પબ્લિક અને પ્રાઇવેટ નેચરલ પાર્ક મેનેજર્સ અને સંરક્ષિત વિસ્તારોના સ્થાયી વ્યવસ્થાપનના ક્ષેત્રના અનુભવો અને કુશળતાને સંકલિત કરીને અને વહેંચીને આ ક્ષેત્રમાં ક્ષમતાનું નિર્માણ કરવાનો છે.
- **બ્લૂ ઈકોનોમી એન્ડ ઓશન ગવર્નન્સ પર ઈન્ડિયા-ફ્રાન્સ રોડમેપ:** બંને પક્ષોએ "બ્લૂ ઈકોનોમી એન્ડ ઓશન ગવર્નન્સ પર ઈન્ડિયા-ફ્રાન્સ રોડમેપ" પણ અપનાવ્યો હતો.
- આ રોડમેપનો ઉદ્દેશ સંસ્થાકીય, આર્થિક, માળખાગત અને વૈજ્ઞાનિક સહકાર મારફતે વાદળી અર્થતંત્રના ક્ષેત્રમાં ભાગીદારી વધારવાનો છે.
- ભારત-યુરોપિયન યુનિયનના સંબંધો મજબૂત કરવા બંને દેશો ફ્રાન્સ પ્રેસિડેન્સી હેઠળ ભારત-યુરોપિયન યુનિયનના સંબંધોને મજબૂત કરવા તેમજ મુક્ત વેપાર અને રોકાણ કરારો અને ભારત-ઈયુ કનેક્ટિવિટી ભાગીદારી પર વાટાઘાટો શરૂ કરવા પર પણ સંમત થયા હતા.
- બહુપક્ષીયવાદને મજબૂત કરવો: બંને પક્ષો પારસ્પરિક ચિંતાના મુદ્દાઓ પર સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સુરક્ષા પરિષદ સાથે સંકલન સાધવા પણ સંમત થયા હતા.
- **વ્યૂહાત્મક ભાગીદારીને મજબૂત કરવી:** બંને દેશોના મંત્રીઓ વ્યૂહાત્મક ભાગીદારીને વધુ મજબૂત કરવા સંમત થયા હતા, ખાસ કરીને વેપાર અને રોકાણ, સંરક્ષણ અને સુરક્ષા, આરોગ્ય, શિક્ષણ, સંશોધન અને નવીનતા, ઊર્જા અને આબોહવા પરિવર્તનના ક્ષેત્રોમાં.
- **લોકોથી લોકોના સંપર્કને સરળ બનાવવો:** રમતગમતના ક્ષેત્રમાં એક સંયુક્ત ઘોષણાપત્ર પર સહમતિ સધાઈ હતી, જેનો ઉદ્દેશ્ય બંને દેશોના નાગરિકો વચ્ચે સંપર્કને વધુ સરળ બનાવવાનો છે.

- સંબંધિત સત્તામંડળો વચ્ચે સરકારી વહીવટ અને વહીવટી સુધારા પર લાંબા ગાળાના સહકારને મજબૂત કરવો.

ભારત-ફ્રાંસના વ્યૂહાત્મક સંબંધો

- **પૃષ્ઠભૂમિ:** જાન્યુઆરી 1998માં શીત યુદ્ધની સમાપ્તિ પછી ભારતે જેની સાથે 'વ્યૂહાત્મક ભાગીદારી' પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા તેમાં ફ્રાન્સ પ્રથમ દેશોમાંનો એક હતો.
- 1998 માં પરમાણુ શસ્ત્રોના પરીક્ષણના ભારતના નિર્ણયને ટેકો આપનારા કેટલાક દેશોમાં ફ્રાન્સ એક હતું.
- હાલ આતંકવાદ અને કાશ્મીર સાથે જોડાયેલા મુદ્દાઓ પર ફ્રાંસ ભારતના સૌથી વિશ્વસનીય ભાગીદાર તરીકે ઉભરી આવ્યું છે.
- **રક્ષા સહયોગ:** બંને દેશો વચ્ચે મંત્રી સ્તરીય રક્ષા સંવાદ થાય છે.
- ત્રણેય સેનાઓ દ્વારા નિયમિત અંતરાલે સંરક્ષણ કવાયત હાથ ધરવામાં આવે છે; તે જ
- અભ્યાસ શક્તિ (સ્થલ સેના)
- અભ્યાસ વરુણ (નૌકાદળ)
- અભ્યાસ ગરુડ (હવાઈ દળ)
- ફ્રેન્ચ રાફેલ બહુહેતુક લડાકુ વિમાનને તાજેતરમાં જ ભારતીય વાયુસેના (IAF)માં સામેલ કરવામાં આવ્યું છે.
- ભારતે વર્ષ 2005માં ફ્રાન્સની કંપની સાથે ભારતમાં મઝગાંવ ડોક્યાર્ડમાં છ સ્કોર્પીન સબમરીન ટેકનોલોજી-ટ્રાન્સફર વ્યવસ્થા દ્વારા બનાવવા માટે કરાર કર્યો હતો.
- બંને દેશોએ મ્યુચ્યુઅલ લોજિસ્ટિક્સ સપોર્ટ એગ્રીમેન્ટ (LSA) ની જોગવાઈ પર પણ કરાર કર્યો હતો.
- **દ્વિપક્ષીય વેપાર અને આર્થિક સંબંધો:** ભારત-ફ્રાંસ એડમિનિસ્ટ્રેટિવ ઈકોનોમિક એન્ડ ટ્રેડ કમિટી (AETC) દ્વિપક્ષીય વેપાર અને રોકાણ તેમજ આર્થિક પ્રવૃત્તિને પ્રોત્સાહન આપીને બજાર સુલભતાનાં મુદ્દાઓનાં સમાધાનને વેગ આપવાનાં માર્ગોનું મૂલ્યાંકન કરવા અને તેને શોધવા માટે યોગ્ય માળખું પ્રદાન કરે છે.
- **વૈશ્વિક એજન્ડા:** જળવાયુ પરિવર્તન, જૈવ વિવિધતા, પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જા, આતંકવાદ, સાયબર સુરક્ષા અને ડિજિટલ ટેકનોલોજી વગેરે.
- જળવાયુ પરિવર્તનને મર્યાદિત કરવા અને આંતરરાષ્ટ્રીય સૌર ગઠબંધનને વિકસિત કરવા માટે સંયુક્ત પ્રયાસો કરવામાં આવ્યા છે.
- બંને દેશો સાયબર સુરક્ષા અને ડિજિટલ ટેકનોલોજી અંગેના રોડમેપ પર સંમત થયા છે.

આગળ શું/લવિધ્યના પગલાં

- ફ્રાન્સે વૈશ્વિક મુદ્દાઓ પર યુરોપ સાથે ઊંડા જોડાણ માટેનો માર્ગ પણ ખોલ્યો છે, આ એક એવી પરિસ્થિતિ છે જે આ ક્ષેત્રમાં ઉભી થઈ છે, ખાસ કરીને બ્રેક્કિઝટને કારણે અનિશ્ચિતતા પછી.

- એવી શક્યતા છે કે ફ્રાન્સ, જર્મની અને જાપાન જેવા અન્ય સમાન વિચારધારા ધરાવતા દેશો સાથેની નવી ભાગીદારી વૈશ્વિક મંચ પર ભારતના પ્રભાવ માટે ઘણી વધારે અસરકારક સાબિત થશે.

યુક્રેનના બળવાખોર વિસ્તારોને સ્વતંત્ર પ્રદેશો તરીકે માન્યતા આપવામાં આવી

- રશિયા દ્વારા યુક્રેન પર હુમલાની આશંકાને કારણે પેદા થયેલા તણાવને સમાપ્ત કરવા માટે પશ્ચિમી દેશોની તાજેતરની હાકલ છતાં, રશિયાએ પૂર્વી યુક્રેનના અલગાવવાદી પ્રદેશો - ડોનેટ્સ્ક અને લુહાન્સ્કને સ્વતંત્ર પ્રદેશો તરીકે માન્યતા આપી છે.
- આનાથી તેમના માટે લશ્કરી સહાય પૂરી પાડવાનો માર્ગ મોકળો થયો, તે પશ્ચિમ માટે સીધો પડકાર છે જે આશંકા ઉભી કરે છે કે રશિયા યુક્રેન પર આક્રમણ કરી શકે છે.
- રશિયાએ શીત યુદ્ધ પછીની સૌથી ખરાબ કટોકટી તરીકે યુક્રેનની સરહદો પર 1,50,000 થી વધુ સૈનિકો તૈનાત કર્યા હોવાથી છેલ્લા કેટલાક અઠવાડિયાથી તણાવ ચરમસીમાએ પહોંચ્યો છે.
- આ જાહેરાતે મિન્સ્કમાં 2015માં થયેલા શાંતિ કરારનો ભંગ કર્યો હતો, જેના કારણે યુક્રેનના સત્તાવાળાઓએ બળવાખોર વિસ્તારોમાં વ્યાપક સ્વશાસન આપવું જરૂરી હતું.

રશિયાનું વલણ

- તેણે હાલની કટોકટી માટે નોર્થ એટલાન્ટિક ટ્રીટી ઓર્ગેનાઇઝેશન (NATO)ને જવાબદાર ઠેરવ્યું હતું અને અમેરિકાની આગેવાની હેઠળના ગઠબંધનને રશિયા માટે સંભવિત ખતરો ગણાવ્યો હતો.
- એવો આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે યુક્રેનને રશિયાની ઐતિહાસિક ભૂમિ વારસામાં મળી હતી અને સોવિયેત યુનિયનના પતન બાદ પશ્ચિમે તેનો ઉપયોગ રશિયાને સમાવવા માટે કર્યો હતો.
- તે ઈચ્છે છે કે પશ્ચિમી દેશો ખાતરી આપે કે નાટો યુક્રેન અને અન્ય ભૂતપૂર્વ સોવિયેત દેશોને સભ્ય તરીકે જોડાવા દેશે નહીં.
- તેણે ગઠબંધનને યુક્રેનમાં શસ્ત્રોની જમાવટ બંધ કરવા અને પૂર્વી યુરોપમાંથી તેના દળોને પાછા ખેંચવા હાકલ કરી છે.
- પશ્ચિમી દેશોએ આ માંગને ફગાવી દીધી છે.

કટોકટીની પૃષ્ઠભૂમિ

- યુક્રેન અને રશિયા સેંકડો વર્ષોના સાંસ્કૃતિક, ભાષાકીય અને પારિવારિક સંબંધો ધરાવે છે.
- રશિયા અને યુક્રેનમાં ઘણા જૂથો માટે, દેશોનો સહિયારો વારસો એક ભાવનાત્મક મુદ્દો છે જેનો ઉપયોગ ચૂંટણી અને લશ્કરી હેતુઓ માટે થાય છે.

- સોવિયેત યુનિયનના એક ભાગ તરીકે, યુક્રેન રશિયા પછી બીજા ક્રમનું સૌથી શક્તિશાળી સોવિયેટ રિપબ્લિક હતું અને વ્યૂહાત્મક, આર્થિક અને સાંસ્કૃતિક રીતે નોંધપાત્ર હતું.
- પૂર્વી યુક્રેન (ડોનેટ્સ્ક અને લુહાન્સ્ક ક્ષેત્ર)નો ડોનબાસ વિસ્તાર 2014થી રશિયા તરફી અલગાવવાદી આંદોલનનો સામનો કરી રહ્યો છે. ક્રિમિયામાં રશિયન સૈન્ય હસ્તક્ષેપ બાદ યુક્રેનના ક્રિમિયન દ્વિપકલ્પ પર કબજો કરવામાં આવ્યો હતો ત્યારે આ હિલચાલ શરૂ થઈ હતી.
- એપ્રિલ મહિનામાં, રશિયા તરફી બળવાખોરોએ પૂર્વીય યુક્રેન પ્રદેશ પર કબજો કરવાનું શરૂ કર્યું હતું (રશિયાએ હાઇબ્રિડ યુદ્ધ દ્વારા તેમને ટેકો આપ્યો હતો) અને મે 2014 માં, ડોનેટ્સ્ક અને લુહાન્સ્ક વિસ્તારોમાં બળવાખોરોએ યુક્રેનથી સ્વતંત્રતા જાહેર કરવા માટે લોકમત યોજ્યો હતો.
- ત્યાર બાદ યુક્રેનની અંદર બળવાખોરો અને યુક્રેનના દળો વચ્ચે તોપમારો અને સંઘર્ષ ચાલુ રહ્યો છે, ખાસ કરીને રશિયન ભાષી વિસ્તારોમાં (જ્યાં 70 ટકાથી વધુ લોકો રશિયન ભાષા બોલે છે), જેમાં 14,000થી વધુ લોકોએ પોતાનો જીવ ગુમાવ્યો છે, તેમજ આશરે 15 લાખ લોકો આંતરિક રીતે વિસ્થાપિત થયા છે અને સ્થાનિક અર્થતંત્ર પર પણ તેની નોંધપાત્ર વિપરીત અસર પડી છે.
- ઓક્ટોબર 2021 થી રશિયાએ યુક્રેન સાથેની સરહદો પર સૈનિકો તૈનાત કરવાનું શરૂ કર્યું ત્યારથી તોપમારો વધુ તીવ્ર બન્યો છે.
- ડોનબાસ વિસ્તારમાં સ્થિતિ વધુ વણસે તો યુદ્ધની શક્યતા નકારી શકાય તેમ નથી. યુદ્ધ ફાટી નીકળતાં અટકાવવાનો એક માર્ગ એ છે કે રશિયાએ સૂચવ્યું છે તેમ 'મિન્સ્ક સમજૂતીઓ'નો તાત્કાલિક અમલ કરવામાં આવે.

મિન્સ્ક સમજૂતી

- મિન્સ્ક-1 અને મિન્સ્ક-2 એમ બે મિન્સ્ક કરાર છે, જેનું નામ બેલારુસની રાજધાની મિન્સ્કના નામ પરથી રાખવામાં આવ્યું છે, જ્યાં આ સંબંધમાં વાટાઘાટો હાથ ધરવામાં આવી હતી.
- **મિન્સ્ક-1:**
- મિન્સ્ક-1 સપ્ટેમ્બર 2014માં યુક્રેન ત્રિપક્ષીય સંપર્ક જૂથ (એટલે કે યુક્રેન, રશિયા અને યુરોપ સિક્યોરિટી એન્ડ કોઓપરેશન ઓર્ગેનાઇઝેશન (OSCE)] દ્વારા ફ્રાન્સ અને જર્મનીની મધ્યસ્થી સાથે કહેવાતા 'નોર્મેન્ડી ફોર્મેટ'માં લખવામાં આવ્યું હતું.
- મિન્સ્ક-1 હેઠળ યુક્રેન અને રશિયા સમર્થિત બળવાખોરો 12 મુદ્દાના યુદ્ધવિરામના કરાર પર સંમત થયા હતા, જેમાં કેદીઓની આપ-લે, માનવતાવાદી સહાય અને ભારે શસ્ત્રો પાછા ખેંચવાનો સમાવેશ થાય છે.
- જો કે, બંને પક્ષો દ્વારા ઉલ્લંઘનને કારણે, આ કરાર લાંબા સમય સુધી ટકી શક્યો નહીં.

■ મિન્સ્ક-2:

- > ફેબ્રુઆરી 2015માં બળવાખોરો યુક્રેનમાં પ્રવેશ્યા ત્યારે રશિયા, યુક્રેન, OSCEના પ્રતિનિધિઓ અને ડોનેટ્સ્ક અને લુહાન્સ્કના નેતાઓએ 13 મુદ્દાના નવા કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા, જે હવે મિન્સ્ક-2 સમજૂતી તરીકે ઓળખાય છે.
- > નવા કરારમાં તાત્કાલિક યુદ્ધવિરામ, ભારે શસ્ત્રો પાછા ખેંચવા, ઓએસસીઈ સર્વેલન્સ, યુક્રેનના કાયદા અનુસાર ડોનેટ્સ્ક અને લુહાન્સ્ક માટે વચગાળાની સ્વ-સરકાર પર વાટાઘાટોની જોગવાઈઓ હતી.
- > તેમાં સંસદ દ્વારા વિશેષ દરજ્જો આપવા, લડવૈયાઓ માટે માફી અને માફી, બંધકો અને કેદીઓનું આદાનપ્રદાન, માનવતાવાદી સહાય વગેરે સંબંધિત જોગવાઈઓ પણ હતી.
- > જો કે આ જોગવાઈઓનો અમલ કરવામાં આવ્યો નથી, કારણ કે લોકપ્રિય રીતે આ 'મિન્સ્ક' કરારને 'પઝલ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. આનો અર્થ એ છે કે યુક્રેન અને રશિયા વચ્ચેના કરારમાં વિરોધાભાસી અર્થઘટન છે.

આ મુદ્દે વિવિધ દેશોનું વલણ

- > યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સે બે જુદા જુદા ક્ષેત્રોમાં યુ.એસ. વ્યક્તિઓ દ્વારા “નવા રોકાણ, વેપાર અને ઘિરાણ” પર પ્રતિબંધોની જાહેરાત કરી દીધી છે.
- > જાપાન અમેરિકાની આગેવાની હેઠળના પ્રતિબંધોમાં જોડાય તેવી શક્યતા છે, જ્યારે ફ્રેન્ચ અધિકારીઓને ટાંકીને અહેવાલોમાં જણાવાયું છે કે યુરોપિયન યુનિયન (EU) પણ રશિયા સામે શિક્ષાત્મક પગલાં લેવા અંગે ચર્ચામાં છે.
- > ઈયુએ “આંતરરાષ્ટ્રીય કાયદાના ધોર ઉલ્લંઘન તેમજ મિન્સ્ક કરાર” અંગે રશિયાની નિંદા કરી છે.
- > યુનાઈટેડ કિંગડમે વધુ પ્રતિબંધોની ચેતવણી આપી છે. ઓસ્ટ્રેલિયાએ પણ રશિયાની આ કાર્યવાહીને અસ્વીકાર્ય અને અયોગ્ય ગણાવી છે.

ભારતનું વલણ

- > ક્રિમિયામાં રશિયાના હસ્તક્ષેપની નિંદા કરવામાં ભારત પશ્ચિમી શક્તિઓમાં જોડાયો ન હતો અને આ મુદ્દે તટસ્થ વલણ અપનાવ્યું હતું.
- > નવેમ્બર 2020 માં, ભારતે સંયુક્ત રાષ્ટ્ર (UN) માં યુક્રેન દ્વારા પ્રાયોજિત ઠરાવની વિરુદ્ધમાં મતદાન કરીને રશિયાને ટેકો આપ્યો હતો, જેમાં ક્રિમિયામાં માનવાધિકારોના કથિત ઉલ્લંઘનની નિંદા કરવામાં આવી હતી.
- > તાજેતરમાં જ ભારતે સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સુરક્ષા પરિષદને પણ સૂચન કર્યું હતું કે “શાંત અને રચનાત્મક મુત્સદ્દીગીરી” એ સમયની માંગ છે અને તણાવ વધારનારા કોઈપણ પગલાને ટાળવું જોઈએ.
- > રશિયાએ ભારતના આ વલણનું સ્વાગત કર્યું છે.

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) ભારત સામે TRIPS હેઠળ મુક્તિમાંથી બાકાત રહેવાનું જોખમ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
 1. WTOના સભ્યોનું એક નાનું જૂથ, ભારત અને ચીનના દવા ઉત્પાદકોને - વૈશ્વિક સ્તરે દવાઓના બે મુખ્ય સપ્લાયર્સ - 'સંભવિત IPR જવાબદારીઓમાંથી મુક્તિ' માંથી બાકાત રાખવા માટે “સૂચનો પર ચર્ચા” કરી રહ્યું છે.
 2. 'IPR જવાબદારીઓમાંથી મુક્તિ'ની જોગવાઈ 'બૌદ્ધિક સંપદા અધિકારોનાં વેપાર સંબંધિત પાસાંઓ (TRIPS) સમજૂતીમાંથી ઉતરી આવી છે અને તમામ સભ્યો તેનું પાલન કરવા કટિબદ્ધ છે.
 ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

(A) માત્ર 1	(B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને	(D) એક પણ નહીં
- 2) સ્થાયી સિંધુ કમિશન સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
 1. કાયમી સિંધુ કમિશન ભારત અને પાકિસ્તાનના અધિકારીઓના સભ્યપદ સાથેનું દ્વિપક્ષીય કમિશન છે, તેની રચના સિંધુ જળ સંધિ, 1960ના લક્ષ્યોના અમલીકરણ અને સંચાલન માટે કરવામાં આવી હતી.
 2. સિંધુ જળ સમજૂતી મુજબ, આ પંચ, વર્ષમાં ઓછામાં ઓછું એક વાર, બદલામાં ભારત અને પાકિસ્તાનમાં નિયમિતપણે યોજવું જોઈએ.
 ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

(A) માત્ર 1	(B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને	(D) એક પણ નહીં
- 3) રશિયા-યુક્રેન યુદ્ધ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
 1. નાણામંત્રી નિર્મલા સીતારમણના જણાવ્યા અનુસાર રશિયા-યુક્રેન તણાવ અને કાચા તેલની કિંમતોમાં વધારો ભારતમાં નાણાકીય સ્થિરતા માટે જોખમ ઉભું કરશે.
 2. વર્ષ 2021માં ચીન રશિયાના ફૂડ ઓઈલનો સૌથી મોટો આયાતકાર દેશ હતો.
 ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

(A) માત્ર 1	(B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને	(D) એક પણ નહીં

4) OCEANS 2022 કોન્ફરન્સ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. OCEANS કોન્ફરન્સ વૈશ્વિક દરિયાઈ સંશોધકોની દ્વિ-વાર્ષિક ઇવેન્ટ છે.
2. તે બીજી વખત ભારતમાં યોજાઈ હતી.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

5) ભારતે અફઘાનિસ્તાનને મદદ મોકલી તે સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. આ શિપમેન્ટ ભારત સરકાર દ્વારા કરવામાં આવેલી પ્રતિબદ્ધતાનો એક ભાગ છે. આ હેતુસર સરકારે અફઘાનિસ્તાનમાં 50,000 મેટ્રિક ટન ઘઉંનું વિતરણ કરવા માટે WFP સાથે કરાર કર્યો હતો.
2. અમૃતસરમાં યોજાયેલા એક કાર્યક્રમમાં 2500 મેટ્રિક ટન ઘઉંની સહાય અફઘાનિસ્તાન લઈ જતા 50 ટ્રકોના પ્રથમ કાફલાને રવાના કરવામાં આવ્યો હતો.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

6) અમેરિકાએ રશિયા પર લગાવેલ પ્રતિબંધ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. અમેરિકાના પ્રતિબંધોમાં રશિયાના સાર્વભૌમ ઋણ અને રશિયાની સૈન્ય બેંક સહિત દેશની બે નાણાકીય સંસ્થાઓને નિશાન બનાવવામાં આવી છે.
2. આ પ્રતિબંધોનો અર્થ એ છે કે રશિયા હવે પશ્ચિમી અને યુરોપિયન બજારોમાંથી ભંડોળ એકત્ર કરી શકશે નહીં.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

7) ભારત અને ફ્રાંસ વચ્ચે બ્લ્યુ અર્થવ્યવસ્થા અને સમુદ્રી વહીવટ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. બ્લ્યુ અર્થવ્યવસ્થાનો ખ્યાલ ગુન્ટર પાઉલીએ 2010માં તેમના “The Blue Economy: 10 years, 100 innovations, 100 million jobs” નામના પુસ્તકમાં રજૂ કર્યો હતો.
2. ભારત અને ફ્રાંસ વચ્ચે તાજેતરમાં બ્લ્યુ અર્થવ્યવસ્થા અને સમુદ્રી શાસન અંગેના રોડમેપ પર સંમતિ સધાઈ છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

8) રશિયા અને યુક્રેનનો ઇતિહાસ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. વર્ષ 2014માં રશિયાએ જનમત સંગ્રહ બાદ ક્રિમિયાને ઉતાવળે યુક્રેનથી અલગ કરી દીધું હતું.
2. તાજેતરમાં યુક્રેને નોર્થ એટલાન્ટિક ટ્રીટી ઓર્ગેનાઇઝેશન (NATO)ને આ સંગઠનમાં જોડાવાની પ્રક્રિયા ઝડપી બનાવવા વિનંતી કરી હતી.
3. રશિયા દ્વારા આ પ્રકારના પગલાને “રેડ લાઇન” જાહેર કરવામાં આવી હતી અને અમેરિકાની આગેવાની હેઠળના લશ્કરી જોડાણના તેના દેશની સરહદની નજીક વિસ્તરણના પરિણામો અંગે ચિંતા વ્યક્ત કરી હતી.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

9) G-20 સમિટ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. G-20 જૂથ વિશ્વ બેંક અને આંતરરાષ્ટ્રીય મુદ્રા કોષના પ્રતિનિધિ, યુરોપિયન યુનિયન અને 19 દેશોનું એક અનૌપચારિક જૂથ છે.
2. G-20 જૂથમાં કાયમી સચિવાલય અથવા મુખ્ય મથક નથી.
3. દરેક G-20 દેશનું પ્રતિનિધિત્વ તેના શેરપા દ્વારા કરવામાં આવે છે; જેઓ પોતપોતાના દેશના નેતા વતી આયોજન, માર્ગદર્શન, અમલીકરણ વગેરે કરે છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

10) ભારત-ફ્રાંસના વિદેશ મંત્રીઓની બેઠક સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. ફ્રેન્ચ રાફેલ બહુહેતુક લડાકુ વિમાનને તાજેતરમાં જ ભારતીય વાયુસેના (IAF)માં સામેલ કરવામાં આવ્યું છે.
2. ભારતે વર્ષ 2005માં ફ્રાન્સની કંપની સાથે ભારતમાં મઝગાંવ ડોક્યાઈમાં છ સ્કોર્પીન સબમરીન ટેકનોલોજી-ટ્રાન્સફર વ્યવસ્થા દ્વારા બનાવવા માટે કરાર કર્યો હતો.
3. બંને દેશોએ મ્યુચ્યુઅલ લોજિસ્ટિક્સ સપોર્ટ એગ્રીમેન્ટ (LSA)ની જોગવાઈ પર પણ કરાર કર્યો હતો.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

11) યુક્રેનના બળવાખોર વિસ્તારોને સ્વતંત્ર પ્રદેશો તરીકે માન્યતા સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. રશિયાએ શીત યુદ્ધ પછીની સૌથી ખરાબ કટોકટી તરીકે યુક્રેનની સરહદો પર 1,50,000 થી વધુ સૈનિકો તૈનાત કર્યા હોવાથી છેલ્લા કેટલાક અઠવાડિયાથી તણાવ ચરમસીમાએ પહોંચ્યો છે.
2. આ જાહેરાતે મિન્સ્કમાં 2015માં થયેલા શાંતિ કરારનો ભંગ કર્યો હતો, જેના કારણે યુક્રેનના સત્તાવાળાઓએ બળવાખોર વિસ્તારોમાં વ્યાપક સ્વશાસન આપવું જરૂરી હતું.
3. રશિયા અને યુક્રેનમાં ઘણા જૂથો માટે, દેશોનો સહિયારો વારસો એક ભાવનાત્મક મુદ્દો છે જેનો ઉપયોગ ચૂંટણી અને લશ્કરી હેતુઓ માટે થાય છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાના ટોપ્સ વિદ્યાર્થીઓ માટેનું નં. 1 મેગેઝિન

ICE® MAGIC

અર્ધવાર્ષિક કરન્ટ અફેર્સ

અર્ધવાર્ષિક કરન્ટ અફેર્સ
ICE MAGIC
જુલાઈ 2021
જુલાઈ 2021

6 MONTHS CURRENT AFFAIRS
July to December

NOW AVAILABLE

આ પુસ્તક તમામ અગ્રગણ્ય બુક સ્ટોર અને ICEONLINE.IN પર ઉપલબ્ધ છે

GPSC 1/2, Dy.SO, Dy.MAMLATDAR, RFO, ઓફિસ સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ, બિનસચિવાલય, તલાટી, PSI, ASI, CONSTABLE તથા વર્ગ - 3 સહિતની તમામ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ માટે ઉપયોગી

મહેક મહેક થાય છે, ગ્રામ જગતની માટી હે તેજસ્વી યુવાનો ! આવો બનવા તલાટી...

ઘો. 12 પાસ માટે સુવર્ણ તક

તલાટી મંત્રી & જુ. ક્લાર્ક

નવી બેચ શરૂ સવારે 8 થી 10

Daily, Weekly, Monthly OMR ઢારા TEST નું આરોજન

રાજકોટ, અમદાવાદ અને ગાંધીનગરની શ્રેષ્ઠતમ ફેક્ટરી દ્વારા શિક્ષણ તથા માર્ગદર્શન

નવા અભ્યાસક્રમ મુજબની પરીક્ષાલક્ષી તૈયારી

પરિણામલક્ષી મટીરીયલ્સ અને FREE BOOKS

ટુંક સમયમાં સફળતા પ્રાપ્ત કરવાની આક્રમક વ્યૂહરચના

રજીસ્ટ્રેશન ફરજિયાત

ICE®
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

84695 - 01110
84696 - 01110

અમદાવાદ

127 RBS COMPLEX, એચ. કે. કોલેજ ની સામે, જૂની નટરાજ સિનેમા, આશ્રમ રોડ, અમદાવાદ

ભૂ-સ્થાનિક ટેકનોલોજી

- તાજેતરમાં ભૂ-સ્થાનિક ડેટા (Geospatial Data) બહાર પાડવાની પ્રથમ વર્ષગાંઠના અવસરે સરકાર તરફથી જણાવવામાં આવ્યું છે કે, SVAMITVA યોજના હેઠળ તમામ 6 લાખથી વધુ ભારતીય ગામોનો ડ્રોનથી ભૂ-સ્થાનિક ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરીને સર્વે કરવામાં આવશે. આ ઉપરાંત ભારતના 100 શહેરો માટે અખિલ ભારતીય ત્રિ-પરિમાણીય (3D) નકશો તૈયાર કરવામાં આવશે.
- ભૂ-સ્થાનિક નીતિ ટૂંક સમયમાં જાહેર કરવામાં આવશે કારણ કે માર્ગદર્શિકાના ઉદારીકરણના પરિણામે એક વર્ષમાં ખૂબ જ સકારાત્મક પરિણામો આવ્યા છે.
- સ્વામિત્વ યોજના એ ગ્રામીણ વસ્તીવાળા વિસ્તારોમાં સંપત્તિની સ્પષ્ટ માલિકીની ખાતરી કરવા તરફનું એક સુધારાત્મક પગલું છે.

મુખ્યમુદ્દા

- ભૂ-સ્થાનિક ટેકનોલોજી:**
 - જિયોસ્પેશ્યલ ટેકનોલોજી ભૌગોલિક મેપિંગ અને વિશ્લેષણ માટે જિયોગ્રાફિક ઈન્ફોર્મેશન સિસ્ટમ (Geographic Information System-GIS), ગ્લોબલ પોઝિશનિંગ સિસ્ટમ (Global Positioning System- GPS) અને રિમોટ સેન્સિંગ જેવા ઉપકરણોનો ઉપયોગ કરે છે.
 - આ સાધનો પદાર્થો, ઘટનાઓ અને પરિઘટનાઓ (પૃથ્વી પરના તેમના ભૌગોલિક સ્થાન, જિયોટેક્સ અનુસાર અનુક્રમિત) વિશે સ્થાનિક માહિતી પૂરી પાડે છે. કોઈ સ્થાનનો ડેટા સ્થિર(Static) અથવા ગતિશીલ(Dynamic) હોઈ શકે છે.
 - કોઈ સ્થળના સ્થિર સ્થાન ડેટા(Static Location Data)માં રસ્તાની સ્થિતિ, ઘરતીકંપની ઘટના અથવા ચોક્કસ વિસ્તારમાં બાળકોમાં કુપોષણની સ્થિતિ વિશેની માહિતીનો સમાવેશ થાય છે, જ્યારે સ્થાનના ગતિશીલ સ્થાન ડેટા(Dynamic Location Data)માં સંચાલિત વાહન અથવા રાહદારીઓ, ચેપી રોગનો ફેલાવો વગેરે સંબંધિત ડેટાનો સમાવેશ થાય છે.
 - મોટા પ્રમાણમાં ડેટામાં સ્થાનિક પેટર્નને ઓળખવા માટે ઈન્ટેલિજન્સ મેપ્સ (Intelligent Maps) બનાવવા માટે ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ થઈ શકે છે.
 - આ ટેકનોલોજી દુર્લભ સંસાધનોના મહત્વ અને તેમની અગ્રતાના આધારે નિર્ણય લેવામાં મદદરૂપ થઈ શકે છે.

ભારતનો ભૂ-સ્થાનિક ક્ષેત્ર:

- ભારત ભૂ-સ્થાનિક ક્ષેત્રમાં એક મજબૂત ઈકોસિસ્ટમ ધરાવે છે, જ્યાં ખાસ કરીને સર્વે ઓફ ઈન્ડિયા (SoI), ઈન્ડિયન સ્પેસ રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ (ISRO), રિમોટ સેન્સિંગ એપ્લિકેશન સેન્ટર (RSACs) અને નેશનલ ઈન્ફોર્મેટિક્સ સેન્ટર (NIC) અને તમામ મંત્રાલયો અને વિભાગો સામાન્ય રીતે ભૂ-સ્થાનિક ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરે છે.
- વર્ષ 2021 માં, ભૂ-સ્થાનિક બજારમાં સંરક્ષણ અને ઈન્ટેલિજન્સ (14.05%) ક્ષેત્ર, શહેરી વિકાસ (12.93%) અને યુટિલિટીઝ સેગમેન્ટ, (11%) નું પ્રભુત્વ હતું, જેણે કુલ ભૂ-સ્થાનિક બજારમાં 37.98% યોગદાન આપ્યું હતું.
- વર્ષ 2021 માં, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી મંત્રાલયે ભારતમાં ભૂ-સ્થાનિક ક્ષેત્ર માટે નવી માર્ગદર્શિકા જારી કરી હતી, જે હાલના પ્રોટોકોલોને સંચાલિત કરે છે અને આ ક્ષેત્રને વધુ સ્પર્ધાત્મક અને ઉદાર બનાવે છે.

ભારત માટે ભૂ-સ્થાનિક ટેકનોલોજીનું મહત્વ:

- એક સંભવિત ક્ષેત્ર:** 'ઈન્ડિયા જિયોસ્પેશ્યલ અર્થ રિપોર્ટ -2021' અનુસાર, આ ક્ષેત્ર વર્ષ 2025 ના અંત સુધીમાં 12.8 ટકાના દરે 63,100 કરોડ રૂપિયાની વૃદ્ધિ કરવાની સંભાવના ધરાવે છે.
- રોજગાર:** એમેઝોન, ઝોમેટો જેવી ખાનગી કંપનીઓ તેમના વિતરણ કાર્યોને સરળતાથી ચલાવવા માટે આ ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરે છે, જે આજીવિકા નિર્માણમાં મદદ કરે છે.
- યોજનાઓનો અમલ:** ગતિ શક્તિ કાર્યક્રમ જેવી યોજનાઓને ભૂ-સ્થાનિક ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરીને સરળતાપૂર્વક લાગુ કરી શકાય છે.
- મેક ઈન ઈન્ડિયા:** આ સેક્ટર પર ફોકસ કરીને ભારતીય કંપનીઓ ગૂગલ મેપ્સના ઈન્ડિયન વર્ઝન જેવી સ્વદેશી એપ્સ ડેવલપ કરી શકે છે.
- જમીનના રેકોર્ડ્સનું વ્યવસ્થાપન:** ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરીને, મોટી સંખ્યામાં હોલ્ડિંગ-સંબંધિત ડેટાને યોગ્ય રીતે ટેગ અને ડિજિટાઇઝ કરી શકાય છે.
- આ માત્ર વધુ સારી રીતે લક્ષ્ય બનાવવામાં જ મદદ કરશે નહીં, પરંતુ અદાલતોમાં જમીન વિવાદોની સંખ્યા પણ ઘટાડશે.
- કટોકટી વ્યવસ્થાપન:** કોવિડ -19 રસીકરણ અભિયાન દરમિયાન ભૂ-સ્થાનિક તકનીકનો ખૂબ જ સારી રીતે ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો.
- ઈન્ટેલિજન્સ મેપ અને મોડેલ્સ:** ભૂ-સ્થાનિક ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ ઈન્ટેલિજન્સ મેપ અને મોડેલ્સ બનાવવા માટે થઈ શકે છે, જેનો ઉપયોગ સ્ટેમ (સાયન્સ ટેકનોલોજી એન્જિનિયરિંગ

એન્ડ મેથેમેટિક્સ) એપ્લિકેશનમાં ઈસ્થિત પરિણામો હાંસલ કરવા માટે ઈન્ટરેક્ટિવ રીતે અથવા સામાજિક સંશોધન અને નીતિ-આધારિત સંશોધનની હિમાયત કરવા માટે થઈ શકે છે.

■ સંબંધિત પડકારો:

- ભારતની ક્ષમતા અને કદ સાથે જોડાયેલા સ્કેલ પર ભૂ-સ્થાનિક સેવાઓ અને ઉત્પાદનોની કોઈ માંગ નથી.
- આ મુખ્યત્વે જાહેર અને ખાનગી ક્ષેત્રમાં સંભવિત વપરાશકર્તાઓમાં જાગૃતિના અભાવને કારણે છે.
- બીજો અવરોધ એ કુશળ માનવશક્તિનો અભાવ છે.
- હાઈ-રિઝોલ્યુશન પર બેઝલાઈન ડેટાની અનુપલબ્ધતા પણ એક મોટી અવરોધ છે.
- અનિવાર્યપણે, મૂળભૂત ડેટાને સામાન્ય ડેટા કોષ્ટકો તરીકે જોઈ શકાય છે જે બહુવિધ એપ્લિકેશન્સ અથવા પ્રક્રિયાઓ વચ્ચે વહેંચવામાં આવે છે, જે યોગ્ય સેવા અને સંચાલન માટે મજબૂત પાયો રચવા માટે જાણીતા છે.
- ડેટાની વહેંચણી અને સહયોગ અંગે સ્પષ્ટતાનો અભાવ, અસ્ક્યામતોના સહ-સર્જન અને મહત્તમકરણને અટકાવે છે.
- ભારતની સમસ્યાઓના ઉકેલ માટે ખાસ વિકસાવવામાં આવેલાં પગલાંઓમાં, ઉપયોગ માટે તૈયાર ઉકેલો હજુ સુધી ઉપલબ્ધ નથી.

આગળ શું/લવિષ્યના પગલાં

- **જિયો-પોર્ટલ અને ડેટા ક્લાઉડની સ્થાપના:** એક જિયો-પોર્ટલ સ્થાપિત કરવાની જરૂર છે, જેથી તમામ જાહેર ભંડોળથી ચાલતા ડેટાને કોઈ પણ ચાર્જ વિના અથવા નજીવા ચાર્જમાં સર્વિસ મોડેલ તરીકે સુલભ બનાવી શકાય.
- સૌથી અગત્યની બાબત એ છે કે ડેટા શેરિંગ, સહયોગ અને સહ-સર્જનની સંસ્કૃતિ વિકસાવવી.
- **મૂળભૂત ડેટાનું સર્જન:** તેમાં ઈન્ડિયન નેશનલ ડિજિટલ એલિવેશન મોડલ (Indian National Digital Elevation Model- InDEM), શહેરો માટે ડેટાનું સ્તર અને કુદરતી સંસાધનો પરના ડેટાનો સમાવેશ થવો જોઈએ.
- **ભૂ-સ્થાનિકમાં સ્નાતક કાર્યક્રમ:** ભારતે ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી (IITs) અને નેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી (NITs)માં ભૂ-સ્થાનિક વિષયમાં અંડરગ્રેજ્યુએટ પ્રોગ્રામ્સ પણ શરૂ કરવા જોઈએ. આ ઉપરાંત એક સમર્પિત જીઓ-સ્પેશ્યલ યુનિવર્સિટીની પણ સ્થાપના કરવી જોઈએ.
- આવા કાર્યક્રમો સંશોધન અને વિકાસના પ્રયત્નોને પ્રોત્સાહન આપશે જે સ્થાનિક સ્તરે ઉકેલો શોધવા અને તકનીકીઓના વિકાસ માટે નિર્ણાયક છે.
- **નિયમન:** ભારતીય સર્વેક્ષણ વિભાગ અને ઈસરો જેવી રાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓને રાષ્ટ્રના નિયમન અને સુરક્ષા તથા વૈજ્ઞાનિક મહત્વ સાથે સંબંધિત પ્રોજેક્ટ્સની જવાબદારી સોંપવી જોઈએ.
- આ સંસ્થાઓએ ઉદ્યોગસાહસિકો સાથે સ્પર્ધા કરવી જોઈએ નહીં કારણ કે તે તેમના માટે હાનિકારક હોઈ શકે છે.

- નીતિઓને અંતિમ સ્વરૂપ આપવું: રાષ્ટ્રીય ભૂ-સ્થાનિક નીતિ (NGP) અને ભારતીય ઉપગ્રહ નેવિગેશન નીતિ (SATNAV Policy)ના મુસદ્દાને યોગ્ય રીતે પ્રદેશના વિકાસ અને વિસ્તરણ માટે અંતિમ સ્વરૂપ આપવું જોઈએ.

જાપાનીઝ એન્સેફાલિટિસ

- તાજેતરમાં જ હૈદરાબાદની નેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ એનિમલ બાયોટેકનોલોજી (NIAB)એ નોન-સ્ટ્રક્ચરલ-1 (NS1) સ્ટ્રાવ પ્રોટીનની તપાસ માટે ઈમ્યુનોસેન્સર વિકસાવ્યું છે, જે લોહીમાં હાજર જાપાનીઝ એન્સેફાલિટિસ વાયરસ (JEV) માટે યોગ્ય બાયોમાર્કર છે.
- એન્ટિબોડીઝને બદલે NS1ની શોધથી એક વધારાનો ફાયદો થાય છે, કારણ કે એન્ટિજેન ચેપના પહેલા જ દિવસથી હાજર હોય છે અને તેથી તેને વહેલી તકે શોધી શકાય છે. બીજી તરફ, એન્ટિબોડીઝ ચેપ લાગ્યાના 4/5 દિવસ પછી જ દેખાય છે.
- 'નેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ એનિમલ બાયોટેકનોલોજી' (NIAB) એ બાયોટેકનોલોજી વિભાગ (વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી મંત્રાલય)ની ભારતીય સ્વાયત્ત સંશોધન સંસ્થા છે.

જાપાનીઝ એન્સેફાલિટિસ શું છે?

- **પરિચય:**
 - તે ફ્લેવિવાયરસથી થતો રોગ છે, જે મગજની આસપાસના પટલને અસર કરે છે.
 - જાપાનીઝ એન્સેફાલિટિસ વાયરસ (JEV) પણ ભારતમાં એક્ચ્યુટ એન્સેફાલિટિસ સિન્ડ્રોમ (AES)નું મુખ્ય કારણ છે.
- **ફેલાવો:**
 - આ રોગ ક્યુલેક્સ પ્રજાતિના ચેપગ્રસ્ત મચ્છરોના કરડવાથી મનુષ્યમાં ફેલાય છે.
 - આ મચ્છરો મુખ્યત્વે ચોખાના ખેતરોમાં અને જળચર વનસ્પતિથી સમૃદ્ધ મોટા જળાશયોમાં ઉછરે છે.
 - સમુદાયમાં ડુક્કરોની સાથે, યાચાવર પક્ષીઓ પણ જાપાનીઝ એન્સેફાલિટિસ વાયરસના એક પ્રદેશમાંથી બીજા પ્રદેશમાં સંક્રમણમાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવે છે.
- **લક્ષણ:**
 - JEVથી ચેપગ્રસ્ત મોટાભાગના લોકોમાં લક્ષણો દેખાતા નથી અથવા ફક્ત હળવા લક્ષણો હોય છે.
 - જો કે, ચેપગ્રસ્ત લોકોની થોડી ટકાવારીમાં માથામાં સોજા (Encephalitis)ની સમસ્યા જોવા મળે છે, જે અચાનક માથાનો દુખાવો, તીવ્ર તાવ, કોમામાં જવું, કંપન અને આંચકી જેવા લક્ષણો દર્શાવે છે.

■ ઈલાજ:

- JEના દર્દીઓ માટે કોઈ એન્ટિવાયરલ સારવાર નથી. ઉપલબ્ધ સારવાર ફક્ત લક્ષણોને દૂર કરવામાં અને દર્દીને સ્થિર કરવામાં મદદરૂપ થાય છે.

■ નિદાન:

- રોગને રોકવા માટે સલામત અને અસરકારક JE રસીઓ ઉપલબ્ધ છે.
- વર્ષ 2005 માં મોટા પ્રમાણમાં ફાટી નીકળ્યા પછી ભારતમાં JE રસી સાથે સામૂહિક રસીકરણ તબક્કાવાર રીતે શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું.
- ભારત સરકારના સાર્વત્રિક રસીકરણ કાર્યક્રમમાં JE રસીકરણનો પણ સમાવેશ થાય છે.

જાપાનીઝ એન્સેફાલિટિસ (JE) સાથે સંબંધિત સરકારી

પહેલો

- સંબંધિત મંત્રાલયોના અભિસરણની સાથે JE/AES ને કારણે બાળકોમાં વિકલાંગતા, મૃત્યુ અને વિકલાંગતામાં ઘટાડો કરવા માટે જાપાનીઝ એન્સેફાલિટિસ (JE)/ એક્યુટ ઈન્સેફાલોઈટિસ સિન્ડ્રોમ (AES)ના નિવારણ અને નિયંત્રણ માટે રાષ્ટ્રીય કાર્યક્રમ (National Programme for Prevention and Control of Japanese Encephalitis(JE)/ Acute Encephalitis Syndrome-NPPCJA) હેઠળ ભારત સરકારે બહુઆયામી વ્યૂહરચના વિકસાવી છે.
- **સ્વાસ્થ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય:** JE રસીકરણનું વિસ્તરણ, જાહેર સ્વાસ્થ્ય પ્રવૃત્તિઓને મજબૂત કરવી, JE/AES સાથે સંબંધિત કેસોનું વધુ સારું ક્લિનિકલ મેનેજમેન્ટ વગેરે.
- સલામત પાણીના પુરવઠાની જોગવાઈ માટે જલ શક્તિ મંત્રાલય.
- નબળાં બાળકોને ઉચ્ચ ગુણવત્તાયુક્ત પોષણ પ્રદાન કરવા માટે મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય.
- **સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા મંત્રાલય:** ડિસેબિલિટી મેનેજમેન્ટ એન્ડ રિહેબિલિટેશન માટે ડિસ્ટ્રિક્ટ ડિસેબિલિટી રિહેબિલિટેશન સેન્ટરની સ્થાપના.
- આવાસ અને શહેરી બાબતોના મંત્રાલય દ્વારા ઝૂંપડપટ્ટીઓ અને નગરોને સલામત પાણીનો પુરવઠો સુનિશ્ચિત કરવો.
- **શિક્ષણ મંત્રાલય:** વિકલાંગ બાળકોને તેમના શિક્ષણ માટે વિશેષ સુવિધાઓ પૂરી પાડવી.

ખેડૂત ડ્રોન

- તાજેતરમાં પ્રધાનમંત્રીએ ભારતભરના ખેતરોમાં જંતુનાશકોનો છંટકાવ કરવા માટે 100 કિસાન ડ્રોન લોન્ચ કર્યા છે.
- તેમણે ભારતમાં રસાયણ મુક્ત ખેતીને પ્રોત્સાહન આપવા માટે 'ડ્રોન કિસાન યાત્રા'નો પણ શુભારંભ કર્યો હતો.
- સમાવિષ્ટ ડ્રોન વૃદ્ધિની ખાતરી કરવા માટે આ પહેલની સૌ પ્રથમ જાહેરાત બજેટ 2022 માં કરવામાં આવી હતી.
- આ પહેલા સરકારે દેશમાં જ ડ્રોનના ઉત્પાદનને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે ડ્રોનની આયાત પર પ્રતિબંધ લગાવી દીધો હતો(ડ્રોન શક્તિ યોજના).
- જાન્યુઆરી, 2022 માં, ખેડૂતો માટે ડ્રોનને વધુ સુલભ બનાવવાના હેતુથી 'સબ-મિશન ઓન એગ્રિકલ્ચરલ મિકેનાઈઝેશન'(SMAM) યોજના માટે સુધારેલી માર્ગદર્શિકા જારી કરવામાં આવી હતી.

ખેડૂત ડ્રોન શું છે?

- ખેડૂત ડ્રોનમાં જંતુનાશકો અને પોષક તત્વોથી ભરેલી માનવરહિત ટાંકીનો સમાવેશ થાય છે.
- ડ્રોનની ક્ષમતા લગભગ 5થી 10 કિલોની હોય છે.
- ડ્રોન માત્ર 15 મિનિટમાં લગભગ એક એકર જમીન પર 5 થી 10 કિલોગ્રામ જંતુનાશક દવાનો છંટકાવ કરી શકે છે.
- તેનાથી સમયની બચત થશે, ઓછી મેહનતમાં છંટકાવ સરખી રીતે થશે.
- તેનો ઉપયોગ શાકભાજી, ફળો, માછલીઓ વગેરેને ખેતરોમાંથી બજારોમાં લઈ જવા માટે પણ કરવામાં આવશે.
- આ વસ્તુઓને ઓછામાં ઓછા નુકસાન સાથે સીધી બજારમાં સપ્લાય કરવામાં આવશે, જેમાં ઓછો સમય લાગશે, પરિણામે ખેડૂતો અને માછીમારોને વધુ ફાયદો થશે.

ખેડૂત ડ્રોનના ઉપયોગનું મહત્વ

- દેશમાં કૃષિ ક્ષેત્રને વેગ આપવા માટે કિસાન ડ્રોનનો ઉપયોગ કરવામાં આવશે.
- પાકના મૂલ્યાંકન માટે ખેડૂત ડ્રોનના ઉપયોગ, જમીનના રેકોર્ડ્સનું ડિજિટાઈઝેશન, જંતુનાશક દવાઓ અને પોષક તત્વોના છંટકાવને પ્રોત્સાહન આપવામાં આવશે.
- આનાથી નવી વૃદ્ધિ ક્રાંતિની શરૂઆત થશે કારણ કે ઉચ્ચ ક્ષમતાવાળા ડ્રોનનો ઉપયોગ શાકભાજી, ફળો, માછલીને ખેતરોમાંથી સીધા બજારમાં લઈ જવા માટે કરવામાં આવશે.
- ભારતમાં ડ્રોન માર્કેટના વિકાસથી યુવાનો માટે રોજગારીની નવી તકો ઉભી થશે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

સંબંધિત પડકારો

- કૃષિ ક્ષેત્રના નિષ્ણાતો ડ્રોનના ફાયદા અને ખેડૂતોની આવકમાં વધારા અંગે શંકાસ્પદ છે.
- સરકાર 2022 સુધીમાં ખેડૂતોની આવક બમણી કરવાના પ્રથમ વચનને પૂર્ણ કરે તેવા કોઈ સંકેતો નથી.
- જંતુનાશકો અને ખાતરના છંટકાવથી ઉત્પાદન વધારવામાં મદદ મળી શકે છે, પરંતુ તેનાથી ઉદ્યોગોને સૌથી વધુ ફાયદો થશે.

તાજેતરના સમયમાં ડ્રોન ઉલ્લરવાનું કારણ

- હમણાં સુધી, એવી ધારણા હતી કે ડ્રોન સશસ્ત્ર દળો અને દુશ્મનો સામે લડવા માટે હોય છે.
- જો કે કિસાન ડ્રોન ફેસિલિટીએ કૃષિ ક્ષેત્રમાં એક નવો અધ્યાય ઉમેર્યો છે અને તે ડ્રોન ટેકનોલોજી માટે સીમાચિહ્નરૂપ સાબિત થશે.
- ગરુડ એરોસ્પેસે એક લાખ ડ્રોન વિકસાવવાનું લક્ષ્ય રાખ્યું છે, જેનો ઉપયોગ વિવિધ હેતુઓ માટે કરવામાં આવી રહ્યો છે.
- “સ્વામિત્વ યોજના” હેઠળ ડ્રોન તકનીક દ્વારા જમીનના રેકોર્ડ્સનું દસ્તાવેજીકરણ કરવામાં આવી રહ્યું છે. સાથે જ દેશના અલગ-અલગ ભાગોમાં દવાઓ, વેક્સિનની સપ્લાય કરવામાં આવી રહી છે અને તેનો ઉપયોગ પાક પર જંતુનાશકો વગેરેના છંટકાવ માટે પણ કરવામાં આવી રહ્યો છે.

ફાસ્ટ રેડિયો બર્સ્ટ

- તાજેતરમાં પૂણેના નેશનલ સેન્ટર ઓફ રેડિયો એસ્ટ્રોફિઝિક્સ (NCRA-TIFR) અને અમેરિકાની યુનિવર્સિટી ઓફ કેલિફોર્નિયાના ખગોળશાસ્ત્રીઓએ ‘ફાસ્ટ રેડિયો બર્સ્ટ’ (FRB) હોસ્ટ ગેલેક્સીમાંથી પરમાણુ હાઈડ્રોજન ગેસના વિતરણનો નકશો તૈયાર કરવા માટે જાયન્ટ મીટરવેવ રેડિયો ટેલિસ્કોપ (GMRT)નો ઉપયોગ કર્યો હતો.

‘ફાસ્ટ રેડિયો બર્સ્ટ’ એટલે શું?

- પ્રથમ ‘ફાસ્ટ રેડિયો બર્સ્ટ’ ની શોધ વર્ષ 2007માં કરવામાં આવી હતી અને ત્યારથી વૈજ્ઞાનિકો તેના મૂળ સ્રોતને શોધવા તરફ કામ કરી રહ્યા છે.
- FRB રેડિયો તરંગોના તેજસ્વી વિસ્ફોટો થાય છે (ચુંબકીય ક્ષેત્રો બદલતા અવકાશી પદાર્થો દ્વારા રેડિયો તરંગો ઉત્પન્ન થાય છે) જેમનો સમયગાળો મિલિસેકન્ડ-સ્કેલમાં હોય છે, જેના કારણે તેમને શોધવાનું અને આકાશમાં તેમનું સ્થાન નક્કી કરવાનું મુશ્કેલ બને છે.
- આ અસાધારણ ઘટનાઓ એક સેકન્ડના હજારમા ભાગમાં જેટલી ઊર્જા ઉત્પન્ન કરે છે તેટલી જ ઊર્જા સૂર્ય એક વર્ષમાં ઉત્પન્ન કરે છે.

- આ વિસ્ફોટો ક્યાંથી ઉદભવે છે અને ખાસ કરીને કઈ આકાશગંગામાંથી, કેવા પ્રકારની ખગોળીય ઘટનાઓ ઊર્જાની આટલી તીવ્ર ચમક ઉત્પન્ન કરે છે તે નક્કી કરવું અગત્યનું છે.
- સૌથી પ્રખ્યાત રેડિયો બર્સ્ટમાંથી એક FRB20180916B છે.
- FRBની શોધ વર્ષ 2018 માં કરવામાં આવી હતી અને તે આપણાથી માત્ર 500 મિલિયન પ્રકાશ વર્ષ દૂર બીજી ગેલેક્સીમાં છે.
- FRB અત્યાર સુધીમાં સૌથી નજીક છે અને તે બર્સ્ટ પેટર્ન ધરાવે છે જે દર 16 દિવસે પુનરાવર્તિત થાય છે જેમાં ચાર દિવસના વિસ્ફોટ અને 12 દિવસ તેના સાપેક્ષ રૂપે શાંત થાય છે. આ આગાહી સંશોધનકારો માટે અભ્યાસ કરવા માટે એક આદર્શ વસ્તુ બનાવે છે.

અભ્યાસના મહત્વના મુદ્દાઓ

- FRB (FRB20180916B)ની હોસ્ટ ગેલેક્સીનું તાજેતરમાં જ મર્જર થયું છે અને આ મર્જરની ઘટનાને કારણે, FRB સૌથી વધુ પ્રમાણમાં રચાયેલ તારો છે.
- યજમાન આકાશગંગામાં રહેલો અણુ હાઈડ્રોજન વાયુ નજીકની નિહારિકાઓ કરતાં દસ ગણો વધારે હતો, પરંતુ આટલો વધુ અણુ હાઈડ્રોજન વાયુ હોવા છતાં તેમાં તારાઓની સંખ્યા પ્રમાણમાં ઓછી હતી. આમ તે સૂચવે છે કે બે ગેલેક્સીઓ વચ્ચે સંભવિત વિલીનીકરણ પછી તાજેતરમાં જ સરપ્લસ હાઈડ્રોજન ગેસ હસ્તગત કરવામાં આવ્યો હતો.

જાયન્ટ મીટર-વેવ રેડિયો ટેલિસ્કોપ (GMRT)

- GMRT 45 મીટર વ્યાસના ત્રીસ સંપૂર્ણ સંચાલિત પેરાબોલિક રેડિયો ટેલિસ્કોપની શ્રેણી છે. તેનું સંચાલન ટાટા ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ફંડામેન્ટલ રિસર્ચ (NCRA-TIFR)ના નેશનલ સેન્ટર ફોર રેડિયો એસ્ટ્રોફિઝિક્સ દ્વારા કરવામાં આવે છે.
- GMRT સ્વદેશી પ્રોજેક્ટ છે. તેની ડિઝાઇન ‘સ્માર્ટ’ કોન્સેપ્ટ પર આધારિત છે.
- તે રેડિયો સ્પેક્ટ્રમના મીટર તરંગલંબાઈના ભાગ પર કાર્ય કરે છે કારણ કે ભારતમાં સ્પેક્ટ્રમના આ ભાગમાં માનવ-નિર્મિત રેડિયો હસ્તક્ષેપ ઘણો ઓછો છે અને ઘણી ઉત્કૃષ્ટ એસ્ટ્રોફિઝિક્સ સમસ્યાઓ છે જેનો મીટરની તરંગલંબાઈ પર શ્રેષ્ઠ અભ્યાસ કરવામાં આવે છે.
- GMRT પૂણેના સ્થાન માટે કેટલાક મહત્વપૂર્ણ માપદંડોને પૂર્ણ કરે છે જેમ કે ઓછા અવાજવાળા માનવ-નિર્મિત રેડિયો, સારા સંદેશાવ્યવહારની ઉપલબ્ધતા, ઔદ્યોગિક, શૈક્ષણિક અને અન્ય ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર.

'ક્વોન્ટમ કી' ડિસ્ટ્રિબ્યુશન ટેકનોલોજી

- તાજેતરમાં જ ડિફેન્સ રિસર્ચ એન્ડ ડેવલપમેન્ટ ઓર્ગનાઇઝેશન (DRDO) અને ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી (IIT) દિલ્હીના વૈજ્ઞાનિકોની સંયુક્ત ટીમે દેશમાં પ્રથમ વખત ઉત્તર પ્રદેશના પ્રયાગરાજ અને વિંધ્યાચલ વચ્ચે 100 કિમીથી વધુના અંતરે 'ક્વોન્ટમ કી ડિસ્ટ્રિબ્યુશન લિંક' (Quantum Key Distribution link)નું સફળતાપૂર્વક પ્રદર્શન કર્યું હતું.
- આ સફળતા સાથે, દેશે મિલિટરી ગ્રેડ કમ્યુનિકેશન સિક્યોરિટી કી શ્રેણીના બુટસ્ટ્રેપિંગ માટે સુરક્ષિત કી ટ્રાન્સફરની સ્વદેશી તકનીકનું પ્રદર્શન કર્યું છે.
- આ પહેલા ચીનના ઉપગ્રહ મિસિયસે દુનિયાની સૌથી સુરક્ષિત સંચાર લિંક સ્થાપિત કરવા માટે પૃથ્વી પર પ્રકાશના કણો મોકલ્યા હતા.

'ક્વોન્ટમ કી' ડિસ્ટ્રિબ્યુશન ટેકનોલોજી

- QKD, જેને ક્વોન્ટમ ક્રિપ્ટોગ્રાફી પણ કહેવામાં આવે છે, તે સુરક્ષિત સંદેશાવ્યવહાર વિકસાવવા માટેની એક પદ્ધતિ છે.
- તે ક્રિપ્ટોગ્રાફિક પ્રોટોકોલ માટે જરૂરી એવી ગુપ્ત ચાવીઓનું વિતરણ અને શેર કરવાની રીત પ્રદાન કરે છે.

- ક્રિપ્ટોગ્રાફી એ સુરક્ષિત સંદેશાવ્યવહાર ટેકનિકોનો અભ્યાસ છે જે ફક્ત મોકલનાર અને સંદેશના ઈચ્છિત પ્રાપ્તકર્તાને જ તેની સામગ્રી જોવાની મંજૂરી આપે છે.
- ક્રિપ્ટોગ્રાફિક એલ્ગોરિધમ્સ અને પ્રોટોકોલ સિસ્ટમને સુરક્ષિત રાખવા માટે જરૂરી છે, ખાસ કરીને જ્યારે ઈન્ટરનેટ જેવા અવિશ્વસનીય નેટવર્ક દ્વારા સંદેશાવ્યવહાર થાય છે.
- ડેટા-એન્ક્રિપ્શન માટે ઉપયોગમાં લેવાતી પરંપરાગત ક્રિપ્ટોસિસ્ટમ્સ ગાણિતિક એલ્ગોરિધમ્સની જટિલતા પર આધાર રાખે છે, જ્યારે ક્વોન્ટમ કમ્યુનિકેશન્સ દ્વારા આપવામાં આવતી સુરક્ષા ભૌતિકશાસ્ત્રના નિયમો પર આધારિત છે.

QKDની બે મુખ્ય શ્રેણીઓ

■ તૈયાર અને માપન પ્રોટોકોલ:

- તે અજ્ઞાત ક્વોન્ટમની સ્થિતિને માપવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. આ પ્રકારના પ્રોટોકોલનો ઉપયોગ ઈવેસડ્રોપિંગ (Eavesdropping)ને શોધવા માટે તેમજ કેટલા ડેટાને ઈન્ટરપ્ટ કરવામાં આવ્યો હતો તે શોધવા માટે થઈ શકે છે.

■ 'ઇન્ટેન્ગલમેન્ટ' આધારિત પ્રોટોકોલ:

- તે ક્વોન્ટમ સ્થિતિઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે જેમાં બે પદાર્થો એક સાથે જોડાયેલા હોય છે, જે સંયુક્ત ક્વોન્ટમ સ્થિતિની રચના કરે છે.

GUJARAT PUBLIC SERVICE COMMISSION

GPSC

LATEST EDITION

GPSCની એકઝામ પેટર્ન સમજવાની એકમાત્ર માસ્ટર કી

GPSC CLASS 1/2, STI, PI,
Dy. SO, Dy. MAMLATDAR,
A.O., GUJ ENGINEERING SERVICE,
તથા લેકચરર અને આસિસ્ટન્ટ પ્રોફેસરના
પેપરોનો સમાવેશ

અગાઉની પરીક્ષાઓના પ્રશ્નોનો ગ્રંથ

TOTAL QUESTIONS **7700+**

2017 થી લઈ 2020 સુધીના પેપરોનો સમાવેશ

ICE®
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

સંપાદક
મૌલિક ગોધિયા

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- 'ઇન્ટેન્ગલમેન્ટ'નો અર્થ એ થાય છે કે એક વસ્તુનું માપ બીજા પદાર્થને અસર કરે છે. આ પદ્ધતિમાં, જો કોઈ ગુપ્ત વાત કરનાર પહેલેથી જ વિશ્વસનીય નોડ સુધી પહોંચીને કેટલાક ફેરફારો કરે છે, તો તે અન્ય સામેલ પક્ષોને ખબર પડશે.

‘ક્વોન્ટમ’ વિતરણ કેવી રીતે કાર્ય કરે છે?

- QKDમાં એન્ક્રિપ્શન કી ઓપ્ટિકલ ફાઇબરમાં ‘Qubits’ (અથવા ક્વોન્ટમ બિટ્સ) તરીકે મોકલવામાં આવે છે.
- ક્યુબિટ્સ (Qubits) - બાઈનરી સિસ્ટમમાં બિટ્સની સમકક્ષ.
- ઓપ્ટિકલ ફાઇબર લાંબા અંતર પર અને અન્ય માધ્યમોની તુલનામાં વધુ ઝડપથી ડેટા પ્રસારિત કરવામાં સક્ષમ છે. તે સંપૂર્ણ આંતરિક પ્રતિબિંબના સિદ્ધાંત પર કામ કરે છે.
- QKD અમલીકરણ માટે કાયદેસર વપરાશકર્તાઓ વચ્ચે ક્રિયાપ્રતિક્રિયાની જરૂરિયાત હોય છે. આ ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓને સાબિત કરવાની જરૂર હોય છે. આ કાર્ય વિવિધ ક્રિપ્ટોગ્રાફિક માધ્યમો દ્વારા પ્રાપ્ત કરી શકાય છે.
- QKD બે વપરાશકર્તાઓને પરવાનગી આપે છે જેઓ શરૂઆતમાં લાંબી ગુપ્ત કી ગુપ્ત બિટ્સની એક સામાન્ય રેન્ડમ સ્ટ્રિંગ પેદા કરવા માટે પરવાનગી આપતા નથી, જેને સિક્રેટ કી કહેવામાં આવે છે.
- એટલે જ QKD પ્રમાણિત સંદેશાવ્યવહાર ચેનલનો ઉપયોગ કરી શકે છે અને તેને સુરક્ષિત સંદેશાવ્યવહાર ચેનલમાં ફેરવી શકે છે.
- તેને એવી રીતે ડિઝાઇન કરવામાં આવી છે કે જો કોઈ અજાણી એન્ટિટી ટ્રાન્સમિશનને વાંચવાનો પ્રયાસ કરે છે, તો તે ક્વિબટ્સમાં ખલેલ પેદા કરે છે, જે ફોટોન પર એન્કોડેડ હોય છે.
- જેથી ટ્રાન્સમિશન ભૂલો થશે, જેથી તાત્કાલિક કાયદેસર અંતિમ-વપરાશકર્તાઓને સૂચના મળશે.

QKD ની જરૂરિયાત

- QKD વર્તમાન સંચાર નેટવર્ક દ્વારા વિવિધ નિર્ણાયક ક્ષેત્રો દ્વારા પરિવહન કરવામાં આવતા ડેટાની સુરક્ષા માટે ક્વોન્ટમ કમ્યુટિંગમાં ઝડપી પ્રગતિ માટે અને જોખમને પહોંચી વળવા માટે જરૂરી છે.
- ક્વોન્ટમ ટેકનોલોજીને વ્યાપકપણે ચાર વર્ટિકલમાં વિભાજિત કરી શકાય છે - ક્વોન્ટમ કમ્યુટિંગ, ક્વોન્ટમ કમ્યુનિકેશન્સ, ક્વોન્ટમ સેન્સર અને ક્વોન્ટમ મટિરિયલ્સ.
- આ ટેકનોલોજી ક્વોન્ટમ ઇન્ફોર્મેશનના ક્ષેત્રમાં વિવિધ સ્ટાર્ટ-અપ્સ અને નાના અને મધ્યમ ઉદ્યોગોને સક્ષમ બનાવવામાં ઉપયોગી થશે.
- આ સુરક્ષા એજન્સીઓને સ્વદેશી ટેકનોલોજિકલ માળખા સાથે યોગ્ય ક્વોન્ટમ કમ્યુનિકેશન નેટવર્કની યોજના બનાવવામાં સક્ષમ બનાવશે.

- એન્ક્રિપ્શન સુરક્ષિત હોય છે અને તેનું મુખ્ય કારણ ફોટોન દ્વારા ડેટાનું રૂપાંતર કરવાની રીત છે.
- ફોટોનની સંપૂર્ણ નકલ કરી શકાતી નથી અને તેને માપવાનો કોઈપણ પ્રયાસ તેની સાથે દખલ કરે છે. આનો અર્થ એ છે કે ડેટા તેના દ્વારા બાકી રહેલા ચિહ્નના આધારે અવરોધવાનો પ્રયાસ કરી રહેલા વ્યક્તિને શોધી શકાય છે.

QKD સાથે સંકળાયેલ પડકારો

- **QKD વ્યવસ્થાનું વર્તમાન ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર સુવિધામાં સંકલન:**
 - QKD માટે એક આદર્શ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરનો અમલ કરવો હાલમાં મુશ્કેલ છે.
 - QKD સૈદ્ધાંતિક રીતે સંપૂર્ણપણે સલામત છે, પરંતુ વ્યવહારમાં સિંગલ ફોટોન ડિટેક્ટર જેવા ઉપકરણોમાં અપૂર્ણતા ઘણી સુરક્ષા નબળાઈઓ પેદા કરે છે.
 - એવું અંતર જેમાં ફોટોન મુસાફરી કરતાં હોય છે:
 - આધુનિક ફાઇબર ઓપ્ટિક કેબલ્સ સામાન્ય રીતે એક સીમા સુધી મર્યાદિત હોય છે કે એક ફોટોન કેટલું દૂર લઈ જઈ શકે છે. સામાન્ય રીતે આ રેન્જ 100 કિ.મી.થી ઉપર જોવા મળે છે.
- **QKD નો ઉપયોગ:**
 - QKD પહેલેથી જ સ્થાપિત સંદેશાવ્યવહારની પરંપરાગત રીતે પ્રમાણિત ચેનલ પર આધાર રાખે છે.
 - આનો અર્થ એ છે કે ભાગ લેનારા વપરાશકર્તાઓમાંના એકએ સંભવતઃ પહેલેથી જ સરખી કીની આપ-લે કરી છે, જેથી પર્યાપ્ત સ્તરની સુરક્ષા બની છે.
 - QKD વિનાની સિસ્ટમ પહેલાથી જ બીજા અદ્યતન એન્ક્રિપ્શન ધોરણનો ઉપયોગ કરીને પૂરતા પ્રમાણમાં સુરક્ષિત બનાવી શકાય છે.
 - જેમ જેમ ક્વોન્ટમ કમ્યુટરનો ઉપયોગ વધુને વધુ થતો જાય છે, તેમ તેમ શક્યતા રહે છે કે હુમલાખોર ક્વોન્ટમ કમ્યુટિંગની વર્તમાન એન્ક્રિપ્શન પદ્ધતિઓમાં ઘૂસણખોરી કરવાની ક્ષમતાનો ઉપયોગ કરી શકે છે, જે QKDને વધુ સુસંગત બનાવે છે.

આગળ શું/લવિચ્ચના પગલાં

- ક્વોન્ટમ ટેકનોલોજી અને એપ્લિકેશન્સના વિકાસમાં સામેલ સ્ટાર્ટ-અપ્સ અને બિગ ટેક કોર્પોરેશનોની શક્તિનો ઉપયોગ કરવો આવશ્યક છે.
- આગામી 10-15 વર્ષ માટે એક વ્યાપક વ્યૂહરચના વિકસાવવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવું જોઈએ. જેમાં એ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે સંસાધનોની ખોટી ફાળવણી ન થાય અને જે પ્રયત્નો કરવામાં આવ્યા છે તે એવા ક્ષેત્રોમાં કેન્દ્રિત છે જે આર્થિક અને વ્યૂહાત્મક લાભો પૂરા પાડે છે.

નેશનલ સુપરકમ્પ્યુટિંગ મિશન

- તાજેતરમાં ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ સાયન્સ (IISc) એ સુપર કમ્પ્યુટર 'પરમ પ્રવેગ'ની સ્થાપના કરી હતી. તેની સુપરકમ્પ્યુટિંગ ક્ષમતા 3.3 પેટાફ્લોપ્સ છે.
- તેની સ્થાપના સરકારના નેશનલ સુપરકમ્પ્યુટિંગ મિશન હેઠળ કરવામાં આવી છે.
- રાષ્ટ્રીય સુપરકમ્પ્યુટિંગ મિશનનો હેતુ શક્તિશાળી કમ્પ્યુટર્સના વિકાસ અને ઉત્પાદનનું સ્વદેશીકરણ કરવાનો છે.

સુપર કોમ્પ્યુટર એટલે શું?

- સુપર કમ્પ્યુટર એ એક કમ્પ્યુટર છે જે હાલમાં કોઈપણ કમ્પ્યુટરના ઉચ્ચતમ ઓપરેટિંગ રેટની આસપાસ અથવા તેથી વધુ ઝડપે કાર્ય કરે છે.
- 'પેટાફ્લોપ' (PETAFLOP) એ સુપર કમ્પ્યુટરની પ્રક્રિયાની ઝડપનું માપ છે અને તેને પ્રતિ સેકન્ડ હજાર ટ્રિલિયન ફ્લોટિંગ પોઈન્ટ ઓપરેશન તરીકે વ્યક્ત કરી શકાય છે.
- FLOPS (ફ્લોટિંગ પોઈન્ટ ઓપરેશન્સ પ્રતિ સેકન્ડ) નો ઉપયોગ સામાન્ય રીતે કમ્પ્યુટરના પ્રોસેસરની કામગીરીને માપવા માટે થાય છે.
- ફ્લોટિંગ-પોઈન્ટ એન્કોડિંગનો ઉપયોગ કરીને ઘણી લાંબી સંખ્યાઓને પ્રમાણમાં સરળતાથી નિયંત્રિત કરી શકાય છે.
- તે સામાન્ય રીતે વૈજ્ઞાનિક અને ઇજનેરી એપ્લિકેશન્સ માટે ઉપયોગમાં લેવાય છે જે મોટા ડેટાબેઝના નિયંત્રણમાં અથવા મોટા પ્રમાણમાં કમ્પ્યુટેશનલ (અથવા બંને) કાર્યમાં જોડાય છે.
- જેમકે હવામાનની આગાહી, આબોહવા મોડેલિંગ, જીવવિજ્ઞાન, પરમાણુ ઊર્જા સિમ્યુલેશન, બિગ ડેટા વિશ્લેષણ, આપત્તિ સિમ્યુલેશન અને વ્યવસ્થાપન વગેરે.
- વૈશ્વિક સ્તરે, ચીનમાં સૌથી વધુ સુપર કમ્પ્યુટર છે અને તે વિશ્વમાં ટોચનું સ્થાન ધરાવે છે, ત્યારબાદ યુએસ, જાપાન, ફ્રાન્સ, જર્મની, નેધરલેન્ડ્સ, આયર્લેન્ડ અને યુનાઈટેડ કિંગડમનો ક્રમ આવે છે.
- ભારતનું પહેલું સુપર કોમ્પ્યુટર પરમ 8000 હતું.
- પરમ શિવાય, જે સ્વદેશી રીતે એસેમ્બલ થયેલ પ્રથમ સુપર કમ્પ્યુટર છે, તેમની સ્થાપના IIT (BHU) ખાતે કરવામાં આવી હતી, ત્યારબાદ અનુક્રમે પરમ શક્તિ, પરમ બ્રહ્મા, પરમ યુક્તા, પરમ કમ્પ્યુટર અનુક્રમે IIT-ખડગપુર, IISER, પુણે, JNCASR, બેંગલોર અને IIT કાનપુરમાં સ્થાપિત કરવામાં આવ્યા હતા.
- વર્ષ 2020 માં, પરમ સિદ્ધિ, હાઈ-પર્ફોર્મન્સ કમ્પ્યુટિંગ-આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ (HPC-AI) સુપર કમ્પ્યુટરે વિશ્વની ટોચની 500 સૌથી શક્તિશાળી સુપર કમ્પ્યુટર સિસ્ટમ્સમાં 62 મા સ્થાને વૈશ્વિક રેન્કિંગ પ્રાપ્ત કર્યું હતું.

રાષ્ટ્રીય સુપરકમ્પ્યુટિંગ મિશન

- માર્ચ, 2015માં 'નેશનલ સુપરકમ્પ્યુટિંગ મિશન'ની જાહેરાત સાત વર્ષ (2015-222)ના ગાળા માટે અંદાજે રૂ.4,500 કરોડના ખર્ચે કરવામાં આવી હતી. આ મિશનમાં 70થી વધારે હાઈ પર્ફોર્મિંગ સુપર કમ્પ્યુટર્સ મારફતે એક વિશાળ સુપરકમ્પ્યુટિંગ ગ્રિડની સ્થાપના કરીને સમગ્ર દેશમાં રાષ્ટ્રીય શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ અને સંશોધન અને વિકાસ સંસ્થાઓને સશક્ત બનાવવાની કલ્પના કરવામાં આવી છે.
- NKN પ્રોજેક્ટનો હેતુ એક મજબૂત ભારતીય નેટવર્ક સ્થાપિત કરવાનો છે જે સુરક્ષિત અને વિશ્વસનીય કનેક્ટિવિટી પ્રદાન કરવામાં સમર્થ હશે.
- આ મિશન સરકારના 'ડિજિટલ ઇન્ડિયા' અને 'મેક ઇન ઇન્ડિયા' વિઝનને ટેકો આપે છે.
- આ મિશનનું સંચાલન વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી વિભાગ (DST) અને ઇલેક્ટ્રોનિક્સ અને ઇન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી મંત્રાલય (MeitY) દ્વારા સંયુક્તપણે કરવામાં આવી રહ્યું છે.
- તેનો અમલ સેન્ટર ફોર ડેવલપમેન્ટ ઓફ એડવાન્સ કમ્પ્યુટિંગ (C-DAC), પુણે અને IISc, બેંગલોર દ્વારા કરવામાં આવી રહ્યો છે.
- આ મિશનનું આયોજન ત્રણ તબક્કામાં કરવામાં આવ્યું હતું:
- પ્રથમ તબક્કો** - આમાં સુપર કમ્પ્યુટરને એસેમ્બલ કરવાનો સમાવેશ થાય છે.
- બીજો તબક્કો** - દેશની અંદર કેટલાક ઘટકોના નિર્માણને ધ્યાનમાં લેવું.
- ત્રીજો તબક્કો** - આ અંતર્ગત સુપર કોમ્પ્યુટરની ડિઝાઈન ભારતે તૈયાર કરી છે.
- આ પાયલોટ સિસ્ટમમાં સ્વદેશી રીતે વિકસિત 'રુદ્ર' નામના સર્વર પ્લેટફોર્મનું પરીક્ષણ કરવામાં આવી રહ્યું છે, જેમાં ત્રિનેત્ર નામનો ઇન્ટર-નોડ કમ્યુનિકેશન પણ વિકસાવવામાં આવ્યો છે.

કાર્બન કેપ્ચર અને યુટિલાઇઝેશન ટેકનોલોજી

- રેડબોડ યુનિવર્સિટી દ્વારા હાથ ધરાયેલા અભ્યાસ મુજબ મોટાભાગની કાર્બન કેપ્ચર એન્ડ યુટિલાઇઝેશન એન્ડ સ્ટોરેજ (સીસીયુએસ) ટેકનોલોજીઓ વાતાવરણમાંથી કાર્બન ડાયોક્સાઇડ (CO2)નું શોષણ કરી તેને બળતણ અથવા અન્ય મૂલ્યવાન ઉત્પાદનોમાં રૂપાંતરિત કરે છે, તે વર્ષ 2050 સુધીમાં વિશ્વના નેટ ઝીરો ઉત્સર્જનના લક્ષ્ય સુધી પહોંચવામાં નિષ્ફળ જઈ શકે છે.
- અધ્યયનમાં જણાવાયું છે કે આમાંની મોટાભાગની સિસ્ટમો ઊર્જા સઘન હોય છે જેના પરિણામે ઉત્પન્ન ઉત્પાદન વાતાવરણમાં CO2 ઉત્સર્જન કરી શકે છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- 'નેટ ઝીરો ઉત્સર્જન' એટલે ગ્રીનહાઉસ ગેસ ઉત્સર્જન (GHGs) ના ઉત્પાદન અને વાતાવરણના બાહ્ય ક્ષેત્રના ગ્રીનહાઉસ ગેસ ઉત્સર્જન વચ્ચે એકંદરે સંતુલન સ્થાપિત કરવું.

મુખ્યમુદ્દા

■ CCUS વિશે:

- કાર્બન કેપ્ચર, યુટિલાઇઝેશન એન્ડ સ્ટોરેજ (CCUS)માં ફ્લૂ ગેસ (ચીમની અથવા પાઇપમાંથી ઉત્સર્જિત થતો ગેસ) અને વાતાવરણમાંથી CO₂ દૂર કરવા માટેની પદ્ધતિઓ અને તકનીકોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. તે પછી, CO₂નો ઉપયોગ કરવા માટે તેનું રિસાયક્લિંગ તથા સલામત અને કાયમી સંગ્રહ વિકલ્પોનો ઉપયોગ કરવાનું નક્કી કરવામાં આવે છે.
- CO₂ને CCUSનો ઉપયોગ કરીને ઈંધણ (મિથેન અને મિથેનોલ), રેફ્રિજરેન્ટ્સ અને બિલ્ડિંગ સંબંધિત સામગ્રીમાં રૂપાંતરિત કરવામાં આવે છે.
- સંગ્રહિત ગેસનો સીધો ઉપયોગ અગ્નિશામકો, ફાર્મા, ફૂડ એન્ડ બેવેરેજ્સ ઉદ્યોગો તેમજ કૃષિ ક્ષેત્રમાં કરવામાં આવે છે.
- CCUS ટેકનોલોજી નેટ ઝીરો લક્ષ્યાંકોને પહોંચી વળવા માટે મહત્વની ભૂમિકા ભજવી શકે છે, જેમાં ભારે ઉદ્યોગોમાંથી ઉત્સર્જિત થતા કાર્બનને પહોંચી વળવા અને વાતાવરણમાંથી કાર્બનને દૂર કરવા સંબંધિત કેટલાક ઉકેલોનો સમાવેશ થાય છે.
- CCUSને વર્ષ 2030 સુધીમાં દેશોને તેમના ઉત્સર્જનને અડધું કરવામાં અને 2050 સુધીમાં નેટ ઝીરો લક્ષ્યો સુધી પહોંચવામાં મદદ કરવા માટે એક મહત્વપૂર્ણ સાધન માનવામાં આવે છે.
- આ ગ્લોબલ વોર્મિંગને 2°C (ડિગ્રી સેલ્સિયસ) સુધી મર્યાદિત કરવાના પેરિસ કરારના લક્ષ્યાંકોને પહોંચી વળવા માટે મહત્વપૂર્ણ છે, તેમજ પૂર્વ-ઔદ્યોગિક સ્તરે 1.5 ડિગ્રી સેલ્સિયસ માટે વધુ સારી ભૂમિકા ભજવી શકે છે.

■ CCUSના કાર્યક્રમો:

- **જળવાયુ પરિવર્તનને ઓછું કરવું:** CO₂ ઉત્સર્જનના દરને ઘટાડવા માટે વૈકલ્પિક ઊર્જા સ્ત્રોતો અને ઊર્જા કાર્યક્ષમ પ્રણાલીઓ અપનાવવા છતાં, આબોહવા પરિવર્તનની હાનિકારક અસરોને મર્યાદિત કરવા માટે વાતાવરણમાં CO₂ ની સંગ્રહિત માત્રા ઘટાડવાની જરૂરીયાત છે.
- **કૃષિ:** ગ્રીનહાઉસ વાતાવરણમાં પાકના ઉત્પાદનને વેગ આપવા માટે છોડ અને જમીન જેવા બાયોજેનિક સ્ત્રોતોમાંથી CO₂ સંગ્રહિત કરી શકાય છે.
- **ઔદ્યોગિક ઉપયોગ:** પેરિસ સમજૂતીના લક્ષ્યાંકોને અનુરૂપ બિલ્ડિંગ મટિરિયલ્સ માટે સ્ટીલ ઉત્પાદન પ્રક્રિયાની એક ઔદ્યોગિક આડપેદાશ (સ્ટીલ સ્લેગ સાથે CO₂)નું સંયોજન.
- **ઓઇલ રિકવરીમાં વધારો:** ભારતમાં CCU ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ થઈ રહ્યો છે. ઉદાહરણ તરીકે, ઓઇલ અને નેચરલ

ગેસ કોર્પોરેશને CO₂ ને ઈન્જેક્ટ કરીને એન્હાન્સ્ડ ઓઇલ રિકવરી (EOR) માટે ઈન્ડિયન ઓઇલ કોર્પોરેશન લિમિટેડ (IOCL) સાથે સમજૂતીકરાર (MoU) પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે.

■ CCUS સાથે સંકળાયેલ પડકારો:

- **ખર્ચાળ:** કાર્બન કેપ્ચરમાં સોર્બેન્ટ્સના વિકાસનો સમાવેશ થાય છે જે અસરકારક રીતે ગ્રિપ ગેસ અથવા વાતાવરણમાં હાજર CO₂ના સંયોજનથી થઈ શકે છે, તે પ્રમાણમાં ખર્ચાળ પ્રક્રિયા હોઈ શકે છે.
- **રિસાયકલ CO₂ની ઓછી માંગ:** CO₂ વાણિજ્યિક મહત્વના ઉપયોગી રસાયણોમાં રૂપાંતરિત કરવા માટે અથવા CO₂ નો ઉપયોગ તેલ નિષ્કર્ષણ અથવા આલ્કલાઇન ઔદ્યોગિક કચરાના શુદ્ધિકરણ માટે કરવાથી, આ ગ્રીનહાઉસ ગેસનું મૂલ્ય વધશે.
- CO₂ ની વિશાળ માત્રાની તુલનામાં માંગ ઓછી છે, તેને વાતાવરણમાંથી દૂર કરવાની જરૂર છે, જેથી આબોહવા પરિવર્તનની હાનિકારક પર્યાવરણીય અસરોને ઘટાડી શકાય.

આગળ શું/લવિધ્યના પગલાં

- કાર્બનના સંગ્રહ માટેની કોઈ પણ વ્યવહારુ વ્યવસ્થા અસરકારક અને ખર્ચ સ્પર્ધાત્મક, લાંબા ગાળાના સંગ્રહના સ્વરૂપમાં સ્થિર અને પર્યાવરણને અનુકૂળ હોવી જોઈએ.
- દેશોએ એવી પસંદગીની તકનીકો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવું જોઈએ જે વધુ રોકાણને આકર્ષિત કરી શકે છે.
- કાર્બન કેપ્ચર અને યુટિલાઇઝેશન દ્વારા ઉત્પાદિત મિથેનોલ જેવા કૃત્રિમ ઈંધણ સાથે પરંપરાગત ઈંધણને બદલવું એ માત્ર ત્યારે જ એક સફળ શમન વ્યૂહરચના હશે, જ્યારે CO₂ ને કૃત્રિમ બળતણમાં લેવા અને રૂપાંતરિત કરવા માટે સ્વચ્છ ઊર્જાનો ઉપયોગ કરવામાં આવશે.

P-81 પેટ્રોલ એરક્રાફ્ટ

- એરક્રાફ્ટ ઉત્પાદક કંપની બોઇંગે ભારતીય નૌકાદળને 12મું P-81 લોંગ રેન્જ મેરિટાઇમ પેટ્રોલ એરક્રાફ્ટ એનાયત કર્યું છે. 2016માં ચાર વધારાના વિમાનોની સપ્લાય માટે સંરક્ષણ મંત્રાલય દ્વારા હસ્તાક્ષર કરાયેલા વૈકલ્પિક કરાર હેઠળનું આ ચોથું વિમાન છે.

P-81 એરક્રાફ્ટ

- તે લાંબા અંતરનું દરિયાઈ પેટ્રોલિંગ અને સબમરીન વિરોધી યુદ્ધ વિમાન છે.
- આ એક પ્રકારનું P-8A પોસિડોન એરક્રાફ્ટ છે, જેને બોઇંગ કંપનીએ અમેરિકન નેવીના જૂના P-3 કાફલાના રિપ્લેસમેન્ટ તરીકે વિકસાવ્યું છે.

- > P-81 એરક્રાફ્ટ 907 કિમી પ્રતિ કલાકની મહત્તમ ઝડપ અને 1,200 નોટિકલ માઈલથી વધુની ઓપરેટિંગ રેન્જ સાથે જોખમો શોધી શકે છે અને જો જરૂર પડે તો ભારતીય કિનારાની આસપાસ પહોંચતા પહેલા આ ખતરાને બિનઅસરકારક બનાવી શકે છે.
- > 2009માં ભારતીય નૌકાદળ P-81 એરક્રાફ્ટ માટે પ્રથમ આંતરરાષ્ટ્રીય ગ્રાહક બન્યું હતું.
- > નેવીએ 2009માં 2.2 અબજ ડોલરના સોદા હેઠળ આ P-81 ખરીદ્યા હતા. આ વિમાન તમિલનાડુના અરકકોનમ સ્થિત 312A નેવલ એર સ્કવોડ્રનનો ભાગ છે.
- > વર્ષ 2016માં નૌકાદળે એક અબજ અમેરિકન ડોલરથી વધુના સોદામાં વધુ ચાર P-81 માટે વૈકલ્પિક સેગમેન્ટનો ઉપયોગ કર્યો હતો.
- > મે 2021 માં, યુએસ સ્ટેટ ડિપાર્ટમેન્ટે ભારતને છ વધારાના P-81 એરક્રાફ્ટ અને સંબંધિત ઉપકરણોના સંભવિત વેચાણને મંજૂરી આપી હતી.
- > છ P-81ને એન્ફિલ્ટેડ કોમ્યુનિકેશન સિસ્ટમથી તૈનાત કરવામાં આવશે, કારણ કે ભારતે અમેરિકા સાથે કમ્યુનિકેશન-સ કમ્પેટિબિલિટી એન્ડ સિક્યુરિટી એગ્રીમેન્ટ (COMCASA) ના મૂળભૂત કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે.

ભારત-અમેરિકાના સંરક્ષણ સંબંધો

- > આ પ્રસ્તાવિત વેચાણથી અમેરિકા-ભારતના વ્યૂહાત્મક સંબંધો મજબૂત કરવામાં મદદ મળે છે.
- > અમેરિકા માટે ભારત ભારત-પ્રશાંત અને દક્ષિણ એશિયાઈ ક્ષેત્રમાં રાજકીય સ્થિરતા, શાંતિ અને આર્થિક પ્રગતિની દિશામાં એક મહત્વપૂર્ણ બળ બની રહ્યું છે.
- > યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ પાસેથી સંરક્ષણ ખરીદી એ બંને દેશો વચ્ચેના વધતા સંબંધોનો એક અભિન્ન ભાગ છે.
- > વર્ષ 2008માં ભારત-અમેરિકા વચ્ચે સંરક્ષણ વેપાર લગભગ શૂન્ય હતો, જે વર્ષ 2020માં લગભગ 20 અબજ અમેરિકન ડોલર સુધી પહોંચી ગયો છે, તેનાથી બંને દેશો વચ્ચે મુખ્ય નીતિગત અપગ્રેડ કરવામાં મદદ મળી છે.
- > 2016માં અમેરિકાએ ભારતને “મેજર ડિફેન્સ પાર્ટનર” નામ આપ્યું હતું. વર્ષ 2018માં સ્ટ્રેટેજિક ટ્રેડ ઓથોરિટી-1 (STA-1) હેઠળ અમેરિકાએ ભારતને નાટોના સહયોગી દેશો અને ઓસ્ટ્રેલિયા, જાપાન અને દક્ષિણ કોરિયાની જેમ જ ડિફેન્સ ટેકનોલોજીની પહોંચ આપી હતી.

કમ્યુનિકેશન સુસંગતતા અને સુરક્ષા સમજૂતી (COMCASA)

- > કમ્યુનિકેશન-સ સુસંગતતા અને સુરક્ષા સમજૂતી (COMCASA) અમેરિકા અને ભારત વચ્ચે સંચાર સુરક્ષા ઉપકરણોના હસ્તાંતરણ માટેનું કાનૂની માળખું છે, જે તેમની સેનાઓ વચ્ચે “આંતરવ્યવહારિકતા અથવા આંતરવ્યવહારિકતા”ની

- સુવિધા આપશે અને સંભવતઃ ડેટા લિન્ક સુરક્ષા માટે અન્ય સેનાઓ સાથે અમેરિકા સ્થિત વ્યવસ્થાનો ઉપયોગ કરશે.
- > તે ચાર મૂળભૂત સમજૂતીઓમાંની એક છે જે યુ.એસ.ના સાથી અને નજીકના ભાગીદાર દેશોને ઉચ્ચ-ક્ષમતાવાળી તકનીકનો સંકેત આપે છે, જેથી સૈન્ય વચ્ચે આંતરવ્યવહારિકતાને સરળ બનાવી શકાય.
- > તે સંચાર અને માહિતી (CISMOA) પરના સુરક્ષા સમજૂતી કરારનું ભારત-વિશિષ્ટ સંસ્કરણ છે.
- > સામાન્ય સુરક્ષા માટે લશ્કરી માહિતી સમજૂતી (GSOMIA): આ સૈન્યને તેઓએ એકત્રિત કરેલી ગુપ્ત માહિતી શેર કરવાની મંજૂરી આપે છે.
- > તેના પર ભારતે 2002માં હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.
- > વર્ષ 2016માં ભારતે લોજિસ્ટિક્સ એક્સચેન્જ મેમોરેન્ડમ ઓફ એગ્રીમેન્ટ (LEMOA) પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.
- > તે બંને દેશોને ઈંધણ ભરવા અને ફરીથી ભરવા માટે એકબીજાની નિયુક્ત સૈન્ય સુવિધાઓનો ઉપયોગ કરવાની મંજૂરી આપે છે.
- > કમ્યુનિકેશન એન્ડ ઈન્ફોર્મેશન સિક્યુરિટી મેમોરેન્ડમ ઓફ અન્ડરસ્ટેન્ડિંગ (CISMOA): COMCASA સમજૂતી CISMOAનું સંચાર અને માહિતી સાથે સંબંધિત ભારત-વિશિષ્ટ સંસ્કરણ છે. તેના પર વર્ષ 2018માં ભારતે હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.
- > બેઝિક એક્સચેન્જ એન્ડ કોઓપરેશન એગ્રીમેન્ટ (BECA): BECA ભારત અને અમેરિકાના સૈનિકોને ભૂ-સ્થાનિક માહિતી અને સેટેલાઈટ ડેટા એકબીજા સાથે શેર કરવાની મંજૂરી આપશે. BECA પર ભારતે વર્ષ 2020માં હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.

ભારત માટે બહુ જલદી શરૂ થશે MH-60R મલ્ટી રોલ હેલિકોપ્ટરની ડિલિવરી

- > સંરક્ષણ અધિકારીઓના જણાવ્યા અનુસાર, ત્રણ એમએચ -60આર મલ્ટી-રોલ હેલિકોપ્ટરની પ્રથમ બેચ જુલાઈ 2022 સુધીમાં ભારત આવે તેવી સંભાવના છે. ભારતીય નૌસેનાએ અમેરિકાથી MH-60R મલ્ટી રોલ હેલિકોપ્ટરનો ઓર્ડર આપ્યો હતો.

મુખ્યમુદ્દા

- > છ કમોવ કેએ-31 અર્લી વોર્નિંગ હેલિકોપ્ટર ખરીદવાની પણ તૈયારી કરવામાં આવી રહી છે.
- > જુલાઈ 2021 માં, અમેરિકામાં ભારતીય નૌકાદળમાં ત્રણ હેલિકોપ્ટર મોકલવામાં આવ્યા હતા. હાલમાં પેનસાકોલા, સાન ડિએગો અને ફ્લોરિડામાં ભારતીય પાઈલટ્સને તાલીમ આપવા માટે તેમનો ઉપયોગ કરવામાં આવી રહ્યો છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- તે ભારતીય નૌકાદળનું પહેલું મહત્વપૂર્ણ હેલિકોપ્ટર બનવા જઈ રહ્યું છે, જેને દાયકાઓમાં જહાજો પર તૈનાત કરવા માટે સામેલ કરવામાં આવ્યું છે.
- ભારતીય નૌકાદળના જણાવ્યા અનુસાર, આ હેલિકોપ્ટર્સ અનેક ભારત-વિશિષ્ટ ઉપકરણો અને શસ્ત્રોથી સજ્જ હશે.
- એમએચ-60આર હેલિકોપ્ટર સી કિંગ 42/42A હેલિકોપ્ટરનું સ્થાન લેશે, જેને 1990ના દાયકામાં સેવામાંથી દૂર કરવામાં આવ્યા હતા.
- આ હેલિકોપ્ટરનું સંચાલન ફ્રન્ટલાઈન જહાજો અને વિમાનવાહક જહાજો દ્વારા કરવામાં આવશે.

MH-60R હેલિકોપ્ટરની ડીલ ક્યારે થઈ?

- ફેબ્રુઆરી 2020 માં અમેરિકાના તત્કાલીન રાષ્ટ્રપતિ ડોનાલ્ડ ટ્રમ્પની ભારતની મુલાકાત દરમિયાન, ભારતે લોકહીડ માર્ટિનના એમએચ-60 આર હેલિકોપ્ટરને ખરીદવા માટે 2.2 અબજ ડોલરની ડીલ પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા. આ ડિલિવરી 2025 સુધીમાં પૂરી કરી દેવી જોઈએ.

જાપાને હાઈડ્રોજન ટ્રેન શરૂ કરી

- જાપાને પોતાની પ્રથમ હાઈડ્રોજન સંચાલિત ટ્રેન લોન્ચ કરી છે. આ અનાવરણને 2050 સુધીમાં કાર્બન ન્યુટ્રલ બનવાના દેશના લક્ષ્ય તરફના પગલા તરીકે જોવામાં આવી રહ્યું છે. હાઈડ્રોજનથી ચાલતી આ ટ્રેનનું પરીક્ષણ માર્ચ મહિનામાં કરવામાં આવશે.

મુખ્યમુદ્દા

- “હાઈબારી” (Hybari) નામની આ બે કારવાળી ટ્રેનની કિંમત 3.5 કરોડ ડોલર એટલે કે 4 અબજ યેનથી પણ વધુ છે અને તે હાઈડ્રોજન રિફ્યુઅલિંગ પર 100 કિલોમીટર પ્રતિ કલાકની ટોચની ઝડપે 140 કિલોમીટર અથવા 87 માઈલ સુધી જઈ શકે છે.

આ ટ્રેન કોણે વિકસાવી છે?

- આ ટ્રેનને પૂર્વી જાપાન રેલવેએ હિટાચી અને ટોયોટા મોટર કોર્પોરેશનના સહયોગથી તૈયાર કરી છે. જાપાન તેના ડીઝલ કાફલાને ટ્રેનોના આ હાઈડ્રોજન સંસ્કરણથી બદલવાની યોજના ધરાવે છે અને જાપાન પણ તેમની નિકાસ કરવા અંગે વિચારણા કરશે. 2030માં કોમર્શિયલ સેવાઓ શરૂ થવાની ધારણા છે.

ક્યા દેશે પ્રથમ હાઈડ્રોજન-બળતણથી ચાલતી ટ્રેન શરૂ કરી છે?

- યુરોપ હાઈડ્રોજન સંચાલિત ટ્રેનોમાં મોખરે રહ્યું છે. જર્મનીએ વર્ષ 2018માં વિશ્વની પ્રથમ ટ્રેન લોન્ચ કરી હતી જેને અલસ્ટોમ

એસએએ (Alstom SA) બનાવી હતી. ડ્યુશ બાહન એજી અને સિમેન્સ એજી દ્વારા વિશેષ ફ્યુઅલ સ્ટેશનો અને નવી પ્રાદેશિક ટ્રેનો વિકસાવવામાં આવી રહી છે, અને 2024 માં તેનું પરીક્ષણ કરવામાં આવશે.

નિષ્કર્ષ

- ચોખ્ખી શૂન્ય ઊર્જા પ્રાપ્ત કરવા માટે, જાપાને હાઈડ્રોજનને એક મુખ્ય સ્વચ્છ-ઊર્જા સ્ત્રોત બનાવ્યો છે. ટોયોટા તેની બીજી પેઢીની હાઈડ્રોજન-ઇંધણવાળી મીરાઈ કારનું ઉત્પાદન દસ ગણું વધારવાનું વિચારી રહી છે, જેમાં વધુ વ્યાવસાયિક વાહનો અને ફ્યુઅલ-સેલ બસો રસ્તા પર દોડે છે.
- જાપાનની સરકાર 2050 સુધીમાં હાઈડ્રોજનનો ઉપયોગ વધારીને 20 મિલિયન ટન કરવાની યોજના ધરાવે છે. કાવાસાકી અને ઈવાતાની હેવી ઇન્ડસ્ટ્રીઝ જેવા ઊર્જા ઉદ્યોગો બળતણના ખર્ચને ઘટાડવા માટે હાઈડ્રોજન સપ્લાય ચેઇન વિકસાવવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે.

પેનેશિયા બાયોટેક (Panacea Biotec) નવી કોવિડ રસી બનાવશે

- ભારત સરકાર નવી કોવિડ રસી વિકસાવવા માટે Coalition for Epidemic Preparedness Innovations (CEPI) અને ફાર્મા કંપની પેનેશિયા બાયોટેક સાથે ભાગીદારી કરશે.

મુખ્યમુદ્દા

- તેઓ સાર્સ-કોવ -2 વેરિએન્ટ્સ તેમજ અન્ય બીટા કોરોનાવાયરસ સામે વ્યાપક સુરક્ષા પ્રદાન કરવા માટે રસી ઉમેદવારોનો વિકાસ કરશે.
- CEPI વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી મંત્રાલય હેઠળ આવતા ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ બાયોટેકનોલોજીની સ્વાયત્ત સંસ્થા ટ્રાન્સલેશનલ હેલ્થ સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજી ઇન્સ્ટિટ્યૂટ (THSTI)ના કન્સોર્ટિયમ સાથે ભાગીદારી કરશે.

મલ્ટિ-એપિટોપનો વિકાસ

- CEPI મલ્ટિ-એપિટોપ (multi-epitope), એડવાન્સ મેન્યુફેક્ચરિંગ પ્રોસેસ અને નેનોપાર્ટિકલ-આધારિત રસી ઉમેદવારોના વિકાસમાં મદદ કરવા માટે 12 મિલિયન અમેરિકન ડોલર સુધીનું ભંડોળ પૂરું પાડશે.
- આ માટે, લીડ એન્ટિજેનને પ્રૂફ-ઓફ-કન્સેપ્ટ પ્રિક્લિનિકલ અભ્યાસો દ્વારા ડિઝાઇન અને પસંદ કરવામાં આવશે. ત્યારબાદ, સીઈપીઆઈ અભ્યાસના પ્રથમ કે બીજા તબક્કા મારફતે પ્રારંભિક ક્લિનિકલ વિકાસ હાથ ધરશે.

Coalition for Epidemic Preparedness Innovations**(CEPI)**

- CEPI એ એક ફાઉન્ડેશન છે, જે ઉભરતા ચેપી રોગો સામે રસી વિકસાવવા માટે સ્વતંત્ર સંશોધન પ્રોજેક્ટ્સને નાણાં આપવા માટે જાહેર, ખાનગી, નાગરિક સમાજ સંસ્થાઓ અને પરોપકારી સંસ્થાઓ પાસેથી દાન લે છે. તે વિશ્વ આરોગ્ય સંસ્થાના “બ્લુપ્રિન્ટ અગ્રતા રોગો” પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. CEPIની કલ્પના 2015માં કરવામાં આવી હતી. પરંતુ 2017માં સ્વિટ્ઝરલેન્ડના દાવોસમાં વર્લ્ડ ઇકોનોમિક ફોરમ (WEF)માં તેને ઔપચારિક રીતે લોન્ચ કરવામાં આવી હતી.

Blueprint Priority Diseases**WHOની blueprint priority diseasesમાં સમાવેશ થાય છે:**

- મિડલ ઈસ્ટ રેસ્પિરેટરી સિન્ડ્રોમ (MERS-CoV) સાથે સંબંધિત કોરોનાવાયરસ
- ગાંભીર એક્યુટ રેસ્પિરેટરી સિન્ડ્રોમ કોરોનાવાયરસ 2 (SARS-CoV-2)
- વાઈરસથી છુટકારો
- લાસા તાવ વાયરસ
- રિફ્ટ વેલી ફિવર વાયરસ
- બગ

CEPIની સ્થાપના કોણે કરી?

- CEPIને બિલ એન્ડ મેલિન્ડા ગેટ્સ ફાઉન્ડેશન, વેલકમ ટ્રસ્ટ અને ભારત, જાપાન, જર્મની અને નોર્વેની સરકારો પાસેથી 460 મિલિયન ડોલરની સહ-સ્થાપના અને સહ-ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવ્યું હતું. CEPI બાદમાં 2019માં યુરોપિયન યુનિયન અને 2020માં યુનાઈટેડ કિંગડમમાં જોડાયો. તેનું વડું મથક નોર્વેના ઓસ્લોમાં આવેલું છે.

ઈઝરાયલે સી-ડોમ ડિકેન્સ સિસ્ટમનું સફળતાપૂર્વક પરીક્ષણ કર્યું

- ઈઝરાયલ દ્વારા ‘સી-ડોમ’ નામની નવી નેવલ એર ડિકેન્સ સિસ્ટમનું સફળ પરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું છે. આ મિસાઈલ સિસ્ટમનો ઉપયોગ ઈઝરાયેલી નેવીના Sa’ar 6-શ્રેણીના કોર્વેટ પર કરવામાં આવશે.

મુખ્યમુદ્દા

- સી-ડોમ ઈઝરાયલના આયર્ન ડોમનું નેવલ વર્ઝન છે.
- આયર્ન ડોમ ઈઝરાયલની એક મિસાઈલ સિસ્ટમ છે, જેનો ઉપયોગ ગાઝા પટ્ટી પરથી ટૂંકા અંતરની મિસાઈલો અને રોકેટને નષ્ટ કરવા અને અટકાવવા માટે થાય છે.

- સી-ડોમનું સફળ પરીક્ષણ દેશની સમુદ્રી રક્ષાને વધુ મજબૂત બનાવશે.
- આ પરીક્ષણ ક્રુઝ મિસાઈલ, રોકેટ અને ડ્રોન સહિત વિવિધ ઈનકમિંગ ખતરા પર કરવામાં આવ્યું હતું.

સી-ડોમ મિસાઈલ સિસ્ટમ

- દેશની સમુદ્રી સુરક્ષા પર કોઈ પણ હુમલાનો સામનો કરવાના ઉદ્દેશ્યથી ઈઝરાયેલની નવી મિસાઈલ સિસ્ટમ તૈયાર કરવામાં આવી છે. સી-ડોમ મિસાઈલ સિસ્ટમને ઈઝરાયેલની મિસાઈલ ડિકેન્સ સિસ્ટમમાં સામેલ કરવામાં આવશે. આ મિસાઈલ સિસ્ટમ આયર્ન ડોમ જેવી જ છે, તે તેનું નેવલ વર્ઝન છે.

આયર્ન-ડોમ (Iron Dome)

- ઈઝરાયલ એરોસ્પેસ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ અને રાફેલ એડવાન્સ્ડ ડિકેન્સ સિસ્ટમ્સે આયર્ન ડોમ મિસાઈલ સિસ્ટમ બનાવી છે જે દેશની ઓલ વેધર એર ડિકેન્સ સિસ્ટમ છે. આ મિસાઈલ સિસ્ટમને 4થી 70 કિમીની રેન્જથી છોડવામાં આવનાર શેલ અને શોર્ટ રેન્જ રોકેટને રોકવા અને નષ્ટ કરવા માટે તૈનાત કરવામાં આવી છે. ઈઝરાયેલ આ સિસ્ટમની રેન્જ 70 કિલોમીટરથી વધારીને 250 કિલોમીટર કરવાની અને તેને એક સાથે બે દિશામાંથી આવતા રોકેટને રોકવા માટે પૂરતી સર્વતોમુખી બનાવવાની યોજના ધરાવે છે. આયર્ન ડોમે ગાઝા પટ્ટીથી ઈઝરાઈલ તરફ છોડવામાં આવેલી 90 ટકા મિસાઈલોને સફળતાપૂર્વક વિચ્છેદિત કરી છે.

ભારત અને ઓમાન વચ્ચે ઇસ્ટર્ન બ્રિજ-6 (Eastern Bridge) હવાઈ અભ્યાસ શરૂ

- ભારતીય હવાઈ દળ (IAF) અને રોયલ એર ફોર્સ ઓફ ઓમાન (RAFO) ઈન્ટરઓપરેબિલિટી મારફતે ઓપરેશનલ કાર્યક્ષમતા વધારવા માટે “ઈસ્ટર્ન બ્રિજ-6” નામની દ્વિપક્ષીય કવાયતમાં ભાગ લઈ રહ્યા છે.

મુખ્યમુદ્દા

- ઈસ્ટર્ન બ્રિજ-6 હવાઈ કવાયત 21 ફેબ્રુઆરી, 2022થી શરૂ થઈ છે અને 25 ફેબ્રુઆરીએ પૂરી થશે.
- આ કવાયતની છઠ્ઠી આવૃત્તિ છે, જે એરફોર્સ સ્ટેશન જોધપુરમાં થઈ રહી છે.

કવાયતનો હેતુ

- આ કવાયત બંને હવાઈ દળો વચ્ચે ઓપરેશનલ ક્ષમતા વધારવાની સાથે સાથે આંતરવ્યવહારિકતા વધારવાની તક પૂરી પાડવાના ઉદ્દેશ્યથી હાથ ધરવામાં આવી છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

મહત્વ

- આ ક્વાયતમાં IAF અને RAFOની ભાગીદારી કાર્યકારી જ્ઞાનમાં વધારો કરશે અને અનુભવોના વિનિમયને પ્રોત્સાહન આપશે. તે બંને દેશો વચ્ચેના દ્વિપક્ષીય સંબંધોને પણ મજબૂત બનાવશે. તે બંને હવાઈ દળોને એકબીજા પાસેથી શ્રેષ્ઠ પ્રેક્ટિસ શીખવા અને સાથે મળીને કામ કરવા માટે એક મંચ પ્રદાન કરશે.

ક્વાયતનું અગાઉનું સંસ્કરણ

- ઓમાનના એરફોર્સ બેઝ મસિરા ખાતે 2019 માં ઈસ્ટર્ન બ્રિજ-5 યોજાયો હતો. ભારતીય વાયુસેનાની ટુકડીમાં MIG-29 અને C-17 વિમાનોનો સમાવેશ થાય છે. આ પહેલીવાર હતું જ્યારે MIG-29 ફાઈટર જેટ્સે ભારતની બહાર આંતરરાષ્ટ્રીય ક્વાયતમાં ભાગ લીધો હતો.

ભારત-ઓમાન વચ્ચે સંરક્ષણ ભાગીદારી

- ઓમાન ખાડી ક્ષેત્રમાં ભારતના સૌથી મજબૂત સંરક્ષણ ભાગીદારોમાંનું એક છે. ભારતની ત્રણેય સેનાઓ ઓમાનની સેવાઓ સાથે દ્વિપક્ષીય આદાન-પ્રદાન અને ક્વાયત કરે છે. ઓમાન અરબી સમુદ્રમાં ભારતીય નૌકાદળને ઓપરેશનલ સપોર્ટ પૂરો પાડે છે. ભારત પાસે ડુકુમ બંદર સુધી પહોંચે છે. બંદરે હિંદ મહાસાગર ક્ષેત્રમાં ભારતની ક્ષમતા અને દરિયાઈ વ્યૂહરચનાને મજબૂત બનાવી છે.

રાષ્ટ્રપતિ રામનાથ કોવિંદે 'વિજ્ઞાન સર્વત્ર પૂજ્યતે સપ્તાહ'નું ઉદ્ઘાટન કર્યું

- 22 ફેબ્રુઆરી, 2022 ના રોજ, રાષ્ટ્રપતિ રામ નાથ કોવિંદે વર્યુઅલ મોડમાં 'વિજ્ઞાન સર્વત્ર પૂજ્યતે સપ્તાહ' નું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું.

મુખ્યમુદ્દા

- 'વિજ્ઞાન સર્વત્ર પૂજ્યતે' એ શાળાના વિદ્યાર્થીઓ અને કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ માટે સ્પર્ધાઓ અને વ્યાખ્યાનોનો એક અઠવાડિયા સુધી ચાલનારો રાષ્ટ્રવ્યાપી કાર્યક્રમ છે.
- કેન્દ્રીય વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી મંત્રાલયે આ કાર્યક્રમના આયોજન માટે મધ્ય પ્રદેશની ત્રણ સંસ્થાઓની પસંદગી કરી છે.
- MP કાઉન્સિલ ઓફ સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજી (MPCST) ભોપાલ, SGSITS કોલેજ ઈન્દોર અને રાણી દુર્ગાવતી યુનિવર્સિટી જબલપુર ખાતે આ કાર્યક્રમનું આયોજન કરશે.
- આ કાર્યક્રમમાં સરકારી અને ખાનગી સંસ્થાઓના વિદ્યાર્થીઓ ભાગ લઈ શકે છે.

- આ કાર્યક્રમમાં ભાગ લેવા માટે વિદ્યાર્થીઓએ સરકારી વેબસાઈટ પર રજિસ્ટ્રેશન કરાવવાનું રહેશે.

ઉદ્દેશ્ય

- રોજિંદા ઉપયોગની વસ્તુઓના વૈજ્ઞાનિક જ્ઞાન તરફ વિદ્યાર્થીઓને આકર્ષિત કરવાના હેતુથી 'વિજ્ઞાન સર્વત્ર પૂજ્યતે' કાર્યક્રમ શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો. આ કાર્યક્રમનો ઉદ્દેશ વૈજ્ઞાનિક સિદ્ધાંતોનો પ્રચાર કરવાનો પણ છે.

કાર્યક્રમની થીમ

- દરરોજ વિવિધ થીમ પર વિજ્ઞાન સર્વત્ર પૂજ્યતે કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવશે. જે નીચેની યાદી મુજબ છે:
- 23 ફેબ્રુઆરીએ, થીમ "હિસ્ટ્રી ઓફ ઈન્ડિયન સાયન્સ" હશે.
- 24 ફેબ્રુઆરી એ, "આધુનિક ભારતીય વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીના સીમાચિહ્નો".
- 25 ફેબ્રુઆરીએ - "સ્વદેશી પરંપરાગત આવિષ્કાર અને નવીનતાઓ".
- 26 ફેબ્રુઆરીએ - "સાયન્સ લિટરેચર ફેસ્ટિવલ".
- 27 ફેબ્રુઆરીએ - "આગામી 25 વર્ષ માટે વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી".
- સમાપન સમારોહ 28 ફેબ્રુઆરીએ થશે.

'વિજ્ઞાન સર્વત્ર પૂજ્યતે' સપ્તાહનું આયોજન

- યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશને કોલેજોને "વિજ્ઞાન સર્વત્ર પૂજ્યતે સપ્તાહ" અથવા "વિજ્ઞાન સપ્તાહ" 2022ની ઉજવણી કરવા જણાવ્યું છે. આ સપ્તાહના ભાગરૂપે દિલ્હીના જવાહરલાલ નહેરુ સ્ટેડિયમ ખાતે મેગા બુક ફેર યોજાશે. આ પુસ્તક મેળો 22 ફેબ્રુઆરીથી 28 ફેબ્રુઆરી, 2022 દરમિયાન સંસ્કૃતિ મંત્રાલય અને PCAની કચેરી હેઠળ યોજાશે. વિજ્ઞાન સપ્તાહની ઉજવણી 28 ફેબ્રુઆરીએ રાષ્ટ્રીય વિજ્ઞાન દિવસ પર સમાપ્ત થશે.

રાષ્ટ્રીય વિજ્ઞાન દિવસ 2022

- ભારતમાં દર વર્ષે 28 ફેબ્રુઆરીએ રાષ્ટ્રીય વિજ્ઞાન દિવસ ઉજવવામાં આવે છે. આ દિવસની ઉજવણી ભારતીય ભૌતિકશાસ્ત્રી સર સી.વી. રામન રામન અસરની શોધનું પ્રતીક છે. રામન અસરની શોધ ફેબ્રુઆરી 28, 1928ના રોજ થઈ હતી, જે માટે સર સી.વી. રામનને 1930માં ભૌતિકશાસ્ત્રનું નોબેલ પારિતોષિક મળ્યું હતું.

એરટેલ SEA-ME-WE-6 અંદરસી કેબલ કન્સોર્ટિયમમાં જોડાયું

- ભારતી એરટેલ લિમિટેડ તેની હાઇ-સ્પીડ વૈશ્વિક નેટવર્ક ક્ષમતા વધારવા અને ભારતના ઝડપથી વિકસતા ડિજિટલ અર્થતંત્રને સેવા આપવા માટે “SEA-ME-WE-6 અંદરસી કેબલ કન્સોર્ટિયમ” માં જોડાઈ છે.

મુખ્યમુદ્દા

- એરટેલ SEA-ME-WE-6માં મુખ્ય રોકાણકાર તરીકે ભાગ લઈ રહ્યું છે.
- તે કેબલ સિસ્ટમમાં કુલ રોકાણના 20 ટકા હિસ્સો એન્કરિંગ કરે છે.
- આ કન્સોર્ટિયમ હોવા છતાં તેના વૈશ્વિક નેટવર્કમાં 100 ટીબીપીએસ ક્ષમતાની નોંધપાત્ર રકમ ઉમેરશે.
- એરટેલે મુખ્ય SEA-ME-WE-6 સિસ્ટમ પર ફાઇબરની જોડી હસ્તગત કરી છે.
- તે આ પ્રોજેક્ટના ભાગરૂપે સિંગાપોર-ચેન્નાઈ-મુંબઈ વચ્ચે ચાર ફાઇબર જોડીઓનું સહ-નિર્માણ કરશે.
- તે મુંબઈ અને ચેન્નાઈના નવા લેન્ડિંગ સ્ટેશનો પર SEA-ME-WE-6 કેબલ સિસ્ટમ ઉતારશે.

SEA-ME-WE-6 શું છે?

- તે સૂચિત ઓપ્ટિકલ ફાઇબર અંદરસી કમ્યુનિકેશન કેબલ સિસ્ટમ છે, જે દક્ષિણપૂર્વ એશિયા, મધ્ય પૂર્વ અને પશ્ચિમ યુરોપ વચ્ચે ટેલિકમ્યુનિકેશન કરશે. તેનું નેટવર્ક 19,200 કિલોમીટરનું છે, જે સિંગાપોર અને ફ્રાન્સને જોડવાનો પ્રસ્તાવ છે. તેમાં 120 ટીબીપીએસની બેન્ડવિડ્થ છે. તે 2025 માં કામ કરવાનું શરૂ કરશે. તે વિશ્વભરમાં સૌથી મોટી દરિયાની અંદર કેબલ સિસ્ટમમાંની એક હશે.

સંઘના સભ્યો

- સી-એમઈ-ડબલ્યુઈ-6ના અન્ય યુનિયન સભ્યોમાં સામેલ છે-
- બાંગ્લાદેશ સબમરીન કેબલ કંપની
- ધીરાગુ (માલદીવ્સ)
- જીબુતી ટેલિકોમ
- મોબીલી (સાઉદી અરેબિયા)
- ઓરેન્જ (ફ્રાન્સ)
- સિંગટેલ (સિંગાપોર)
- શ્રીલંકા ટેલિકોમ
- ટેલિકોમ ઈજિપ્ત
- ટેલિકોમ મલેશિયા
- તેલિન (ઇન્ડોનેશિયા) .

એરટેલની અંદરસી કેબલ સિસ્ટમ

- ડેટા સેન્ટર્સ સાથેની અંદરસી કેબલ સિસ્ટમ્સ 5જી અને ડિજિટલ અર્થતંત્રને ટેકો આપવા માટે મહત્વપૂર્ણ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર છે. એરટેલ પહેલેથી જ ડેટા સેન્ટર્સના સૌથી મોટા નેટવર્ક ઉપરાંત ભારતની બહાર સૌથી મોટું અંદરસી કેબલ નેટવર્ક ચલાવે છે. એરટેલ ભારતમાં ડેટા સેન્ટર્સનું સૌથી મોટું નેટવર્ક ચલાવે છે, જેમાં 11 મોટા અને 120 એજ ડેટા સેન્ટરનો સમાવેશ થાય છે.

ઇરાને ખૈબર-બસ્ટર મિસાઇલનું અનાવરણ કર્યું

- 9 ફેબ્રુઆરી, 2022 ના રોજ, ઇરાને “ખૈબર-બસ્ટર મિસાઇલ” નામની નવી મિસાઇલનું અનાવરણ કર્યું હતું, જે નજીકના યુ.એસ. અને ઇઝરાઇલી મથકો પર હુમલો કરવામાં સક્ષમ છે.

ખૈબર-બસ્ટર (Khaibar Buster)

- તેની રેન્જ 900 માઇલની છે.
- આ મિસાઇલ સોલિડ ફ્યુઅલ પર ચાલે છે.
- તેની ચોકસાઈ ઊંચી છે અને તેનું ઉત્પાદન સંપૂર્ણપણે સ્થાનિક સ્તરે કરવામાં આવ્યું છે.
- આ મિસાઇલ શિલ્ડ સિસ્ટમને હરાવી શકે છે.

મિસાઇલોનું મહત્વ

- ઇરાનથી ઇઝરાયલનું સૌથી નજીકનું બિંદુ 620 માઇલ દૂર છે. ઇરાન પાસે એવી મિસાઇલો છે જે 1250 માઇલ સુધીનું અંતર કાપી શકે છે. ઇરાન પાસે મધ્ય પૂર્વમાં મિસાઇલોનો સૌથી મોટો શસ્ત્રાગાર પણ છે.

ઇરાનની બેલિસ્ટિક મિસાઇલ

- ઇન્ટરનેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ફોર સ્ટ્રેટેજિક સ્ટડીઝ (IISS) અનુસાર ઇરાન પાસે લગભગ 20 પ્રકારના બેલિસ્ટિક, ફૂઝ મિસાઇલ અને ડ્રોન છે. કિયામ-1ની રેન્જ 500 માઇલ અને ગદર-1ની રેન્જ 1,100 માઇલ છે. ઇરાનની હાલની પ્રાથમિકતા તેની મિસાઇલોની ચોકસાઈ વધારવાની છે.

ઇરાન

- 1935 પહેલા ઇરાન પરિશિયા તરીકે ઓળખાતું હતું. તે પ્રાચીન વિશ્વના મહાન સામ્રાજ્યોમાંનું એક હતું. પશ્ચિમમાં ઇરાક અને તુર્કી, વાયવ્યમાં અઝરબૈજાન અને આર્મેનિયા, ઉત્તરમાં કેસ્પિયન સમુદ્ર અને તૂર્કમેનિસ્તાન, પૂર્વમાં અફઘાનિસ્તાન અને પાકિસ્તાન તથા ઓમાનનો અખાત તેમ જ દક્ષિણમાં પર્સિયન અખાતનો સમાવેશ થાય છે. તહેરાન તેની રાજધાની છે. ઇરાન સંયુક્ત રાષ્ટ્ર, OIC, ECO અને OPEC નું સંસ્થાપક સભ્ય છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

Exercise Cobra Warriorમાં ભાગ લેશે ભારતનું LCA તેજસ ફાઇટર એરક્રાફ્ટ

- ભારતનું લાઇટ કોમ્બેટ એરક્રાફ્ટ (LCA) તેજસ, જેને સ્વદેશી રીતે ડિઝાઇન, વિકસિત અને નિર્માણ કરવામાં આવ્યું છે, તે પ્રખ્યાત 'કોબરા વોરિયર' અભ્યાસમાં ભાગ લેશે.

મુખ્યમુદ્દા

- કોબરા વોરિયર એક બહુરાષ્ટ્રીય હવાઈ અભ્યાસ છે, જે યુનાઇટેડ કિંગડમના રોયલ એરફોર્સ સ્ટેશન વેડિંગટન ખાતે યોજાશે.
- અગાઉ તેજસે દુબઈ અને સિંગાપોરમાં ઈન્ટરનેશનલ એર શોમાં ફ્લાઈંગ ડિસ્પ્લેમાં ભાગ લીધો હતો.

કોબરા વોરિયર (Exercise Cobra Warrior)

- કોબરા વોરિયર અભ્યાસ એ યુનાઇટેડ કિંગડમમાં રોયલ એર ફોર્સ (RAAF) દ્વારા હાથ ધરવામાં આવતો સૌથી મોટો સંયુક્ત લશ્કરી અભ્યાસ છે. આ અભ્યાસ એરફૂ માટે સૌથી પડકારજનક તાલીમ છે.
- 23 ફેબ્રુઆરીએ પાંચ તેજસ ફાઇટર જેટ UK માટે ઉડાન ભરશે. તેજસને જરૂરી પરિવહન સહાય એક IAF, C-17 ગ્લોબમાસ્ટર III મિલિટરી ટ્રાન્સપોર્ટ એરક્રાફ્ટ અને બે C-130J દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવશે.

આ અભ્યાસ ક્યારે યોજાશે?

- આ અભ્યાસ 6 માર્ચ, 2022 થી 27 માર્ચ, 2022 સુધી હાથ ધરવામાં આવશે.

અભ્યાસનો હેતુ

- કોબરા વોરિયર અભ્યાસ ઓપરેશનલ કામગીરી પૂરી પાડવાના અને સહભાગી હવાઈ ઇળો વચ્ચે શ્રેષ્ઠ પ્રણાલિઓની વહેંચણીના ઉદ્દેશ સાથે હાથ ધરવામાં આવશે. તે લડાઈની ક્ષમતામાં પણ વધારો કરશે અને મિત્રતાના બંધનને મજબૂત બનાવશે. LCA તેજસ આ પ્લેટફોર્મ પર તેની ગતિશીલતા અને ઓપરેશનલ ક્ષમતાનું પ્રદર્શન કરશે.

ભારતીય નૌકાદળ 'મિલન' બહુપક્ષીય નૌસેના અભ્યાસનું આયોજન કરશે

- 'મિલન' એ ભારતીય નૌકાદળ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવતી બહુપક્ષીય નૌસેના અભ્યાસ છે. આ એક દ્વિવાર્ષિક અભ્યાસ છે અને તેમાં ભાગ લેનારા દેશો વચ્ચે સેમિનાર, રમતગમત, સામાજિક કાર્યક્રમો અને વ્યાવસાયિક અભ્યાસનો સમાવેશ થાય છે.

મુખ્યમુદ્દા

- આ અભ્યાસ વર્ષ 1995માં શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો.
- સિંગાપોર, ઈન્ડોનેશિયા, થાઈલેન્ડ અને શ્રીલંકાની નૌસેનાઓ સાથે ભારતીય નૌસેનાએ આ અભ્યાસના ઉદ્દઘાટન આવૃત્તિમાં ભાગ લીધો હતો.
- મિલનની તમામ આવૃત્તિઓ આંદામાન અને નિકોબાર કમાન્ડ હેઠળના આંદામાન અને નિકોબાર ટાપુઓમાં યોજાઈ હતી.
- નૌસેનાએ 2020માં જાહેરાત કરી હતી કે મિલનની આગામી આવૃત્તિ પૂર્વી નૌકા કમાન્ડ હેઠળ વિશાખાપટ્ટનમમાં યોજાશે.
- આ અભ્યાસ સબમરીન વિરોધી યુદ્ધ અને અન્ય ક્ષેત્રો જેવા વિવિધ શાખાઓ હેઠળ હાથ ધરવામાં આવે છે.
- આ અભ્યાસ માટે સહકારનાં ક્ષેત્રોમાં ક્ષમતા નિર્માણ, તાલીમ, દરિયાઈ ક્ષેત્રમાં જાગૃતિ, ટેકનિકલ સપોર્ટ, હાઈડ્રોગ્રાફી અને કાર્યકારી અભ્યાસ સામેલ છે.
- મૈત્રીપૂર્ણ નૌકાદળ સાથે વ્યાવસાયિક જોડાણ મારફતે, આ અભ્યાસનો ઉદ્દેશ કાર્યકારી ક્ષમતાઓમાં સુધારો કરવાનો, શ્રેષ્ઠ પદ્ધતિઓ અને પ્રક્રિયાઓ સ્થાપિત કરવાનો અને દરિયાઈ વાતાવરણમાં શિક્ષણને સક્ષમ બનાવવાનો છે.

મિલન અભ્યાસ 2022

- આ વર્ષનો મિલન અભ્યાસ, આ અભ્યાસની સૌથી મોટી આવૃત્તિ હશે જેમાં 46 દેશોને ભાગ લેવા આમંત્રણ આપવામાં આવશે. આ વર્ષનો મિલન અભ્યાસ ફેબ્રુઆરી 2022માં વિશાખાપટ્ટનમમાં યોજાશે. આમાં QUAD દેશો પણ ભાગ લેશે.
- મિલન 22 નવ દિવસના સમયગાળામાં બે તબક્કામાં યોજાઈ રહ્યો છે, જેમાં બંદરનો તબક્કો 25 ફેબ્રુઆરીથી 28 ફેબ્રુઆરી અને દરિયાઈ તબક્કો 1 થી 4 માર્ચ દરમિયાન યોજાશે.
- આ વર્ષના અભ્યાસની થીમ 'Camaraderie – Cohesion – Collaboration' છે, જેના મારફતે ભારતને એક જવાબદાર દરિયાઈ શક્તિ તરીકે વિશ્વમાં રજૂ કરવામાં આવશે.

ચંદ્રયાન-2 (Chandrayaan-2) એ સૌર પ્રોટોનની ઘટનાઓ શોધી કાઢી

- ચંદ્રયાન-2 ઓર્બિટરના 'ચંદ્રયાન-2 લાર્જ એરિયા સોફ્ટ એક્સ-રે સ્પેક્ટ્રોમીટર (ક્લાસ)' પેલોડને તાજેતરમાં જ સોલાર પ્રોટોન ઇવેન્ટ્સ મળી આવી છે.

મુખ્યમુદ્દા

- સૌર પ્રોટોન ઘટનાઓ અવકાશમાં મનુષ્યના કિરણોત્સર્ગના સંપર્કમાં નોંધપાત્ર વધારો કરે છે.
- ક્લાસ પેલોડે 18 જાન્યુઆરી, 2022 ના રોજ કોરોનલ માસ ઇજેક્ટ્યુલેશન (CME) પણ નોંધ્યું હતું.
- આવા બહુ-બિંદુ અવલોકનો ખગોળશાસ્ત્રીઓને વિવિધ ગ્રહોની પ્રણાલીઓ પર ફેલાવા અને તેની અસરને સમજવામાં મદદ કરે છે.

કોરોનલ માસ ઇજેક્ટશન (CME) શું છે?

- કોરોનલ માસ ઇજેક્ટ્યુલેશન એ આયનીકૃત સામગ્રી અને ચુંબકીય ક્ષેત્રોનો એક શક્તિશાળી પ્રવાહ છે, જે થોડા દિવસો પછી પૃથ્વી પર પહોંચે છે. આનાથી ભૂ-ચુંબકીય તોફાનોનો ઉદ્ભવ થયો અને ધ્રુવીય આકાશને ઓરોરા (aurora) થી પ્રકાશિત કર્યું.

સૌર જ્વાળાઓ ક્યારે ઉત્પન્ન થાય છે?

- જ્યારે સૂર્ય સક્રિય હોય છે, ત્યારે સૌર જ્વાળાઓ તરીકે ઓળખાતા વિસ્ફોટો થાય છે. આવી ઘટના કેટલીક વખત ઊર્જાવાન કણોને આંતરગ્રહીય અવકાશમાં ધકેલી દે છે, જેને સૌર પ્રોટોન ઘટનાઓ કહેવામાં આવે છે. આમાંની મોટાભાગની જ્વાળાઓ ઉચ્ચ ઊર્જા પ્રોટોન છે, જે અવકાશ પ્રણાલીને અસર કરે છે અને અવકાશમાં માનવીઓ માટે કિરણોત્સર્ગના સંસર્ગમાં નોંધપાત્ર વધારો કરે છે. સૌર પ્રોટોનની ઘટનાઓને કારણે પૃથ્વીના કેન્દ્રીય વાતાવરણમાં મોટા પ્રમાણમાં આયનીકરણ થાય છે.

સૌર જ્વાળાઓનું વર્ગીકરણ

- સૌર જ્વાળાઓને તેમની શક્તિ અનુસાર વર્ગીકૃત કરવામાં આવે છે. સૌથી નાના એ-ક્લાસ છે, ત્યારબાદ બી, સી, એમ અને એક્સ આવે છે. દરેક અક્ષર ઊર્જાના ઉત્પાદનમાં 10 ગણો વધારો દર્શાવે છે. આમ, એમ-ક્લાસ ફ્લેર સી-ક્લાસ ફ્લેર કરતા 10 ગણી વધુ તીવ્ર હોય છે જ્યારે બી-ક્લાસ ફ્લેર કરતા 100 ગણી વધુ તીવ્ર હોય છે. દરેક ક્લાસની અંદર, 1 થી 9 સુધીનું બારીક સ્કેલ હોય છે.

CLASS

- ચંદ્રયાન-2નું ક્લાસ પેલોડ એલ્યુમિનિયમ, મેગ્નેશિયમ, કેલ્શિયમ, સિલિકોન, આયર્ન, ટાઇટેનિયમ અને સોડિયમ જેવા મુખ્ય તત્વોની હાજરીની તપાસ કરવા માટે ચંદ્રના એક્સ-રે ફ્લોરોસન્સ (XRF) સ્પેક્ટ્રાને માપે છે.

ભારત અને જાપાન વચ્ચે યોજાશે ધર્મ ગાર્ડિયન અભ્યાસ (Dharma Guardian Exercise)

- ધર્મ ગાર્ડિયન 2018માં શરૂ થયેલા ભારત-જાપાન સંયુક્ત સૈન્ય અભ્યાસનું નામ છે. આ અભ્યાસ બંને દેશોની સેનાઓ વચ્ચે થાય છે.

મુખ્યમુદ્દા

- જાપાન સાથેની આ અભ્યાસ સુરક્ષા પડકારોની બાબતમાં મહત્વપૂર્ણ છે.
- આ અભ્યાસમાં અર્ધ-શહેરી અને શહેરી વાતાવરણ અને જંગલોમાં પ્લાટ્ફોર્મ-સ્તરની સંયુક્ત કામગીરીની તાલીમનો સમાવેશ થાય છે.

ધર્મ ગાર્ડિયન અભ્યાસ

- આ અભ્યાસની નવીનતમ આવૃત્તિ 27 ફેબ્રુઆરીથી 10 માર્ચ, 2022 સુધી શરૂ થશે અને આ અભ્યાસ કર્ણાટકના બેલાગવીમાં યોજાશે.
- ભારતીય સેનાની 15મી બટાલિયન મરાઠા લાઇટ ઇન્ફન્ટ્રી રેજિમેન્ટ અને જાપાનની 30મી ઇન્ફન્ટ્રી રેજિમેન્ટ જાપાનીઝ ગ્રાઉન્ડ સેલ્ફ ડિફેન્સ ફોર્સિસ આ વર્ષના અભ્યાસમાં ભાગ લઈ રહી છે.
- જંગલ, શહેરી અને અર્ધશહેરી વિસ્તારોમાં વિવિધ કામગીરીના અમલીકરણ અને આયોજનમાં આંતરવ્યવહારિકતા વધારવા માટે બંને સૈનિકો વચ્ચેની કામગીરી દરમિયાન પ્રાપ્ત થયેલા વિવિધ અનુભવોનું આદાનપ્રદાન કરવા માટે આ અભ્યાસ હાથ ધરવામાં આવ્યો છે.
- 12 દિવસ સુધી ચાલનાર આ સંયુક્ત અભ્યાસમાં અર્ધ-શહેરી વિસ્તારોમાં આતંકવાદી ઠેકાણાઓ પર દરોડા પાડવા, ઘરેલુ હસ્તક્ષેપ અભ્યાસ, ગોળીબાર, પ્રાથમિક સારવાર, સંભવિત જોખમોને નિષ્ક્રિય કરવા માટે શ્રેણીબદ્ધ સુવિકસિત વ્યૂહાત્મક અભ્યાસોનું આયોજન અને અમલ કરવાનો સમાવેશ થાય છે.
- 8 અને 9 માર્ચ 2022 ના રોજ, બે દિવસીય ચકાસણી અભ્યાસ યોજવામાં આવશે જે સંયુક્ત લડાઈ ચર્ચા, સંયુક્ત ક્ષેત્ર તાલીમ અભ્યાસ અને સંયુક્ત નિદર્શન પૂર્ણ કરશે.

નાસાનું પર્સિવેન્સ રોવર

- નાસાના પર્સિવરન્સ રોવરે 19 ફેબ્રુઆરી, 2021 ના રોજ મંગળની સપાટી પર સફળતાપૂર્વક ઉતરાણ કર્યા પછી ગ્રહ પર 'પૃથ્વીના એક વર્ષ' નો સમય પૂર્ણ કર્યો છે.
- લાલ ગ્રહ પરના આ સમયગાળા દરમિયાન, રોવરે પ્રથમ વખત તેના મહત્વાકાંક્ષી એજન્ડામાંથી કેટલાક કાર્યો પૂર્ણ કર્યા છે:
- બીજા ગ્રહમાંથી ખડકોના હાર્દના નમૂનાઓનો સંગ્રહ.
- Ingenuity હેલિકોપ્ટરના બેઝ સ્ટેશન તરીકે કાર્ય.
- મંગળની છૂટીછવાઈ હવામાંથી ઓક્સિજનનું નિષ્કર્ષણ.
- તેણે 14 ફેબ્રુઆરીના રોજ લગભગ 320 મીટરની સફર પૂરી કરીને મંગળ પર રોવર દ્વારા એક જ દિવસમાં સૌથી વધુ અંતર કાપવાનો રેકોર્ડ તોડ્યો હતો.
- લાલ ગ્રહ પર પ્રથમ 'પ્રોટોટાઇપ ઓક્સિજન જનરેટર'નું પરીક્ષણ કર્યું હતું, જેને MOXIE (માર્સ ઓક્સિજન ઇન-સીટુ રિસોર્સ યુટિલાઇઝેશન એક્સપેરિમેન્ટ) તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

‘પર્સિવેન્સ રોવર’ વિશે

- નાસાનું પર્સિવરન્સ રોવર મંગળની ‘જેઝેરો કેટર’ની શોધ કરી રહ્યું છે, અને સાથે જ તે ગ્રહની સપાટી પરથી ખડકોના પ્રથમ નમૂનાને એકત્રિત કરવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યું છે.
- પર્સિવેન્સ રોવરને જુલાઈ 2020માં ‘યુનાઈટેડ લોન્ચ એલાયન્સ એટલાસ વી’ થી લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું.

મિશનનું મહત્વ

- પર્સિવેન્સ રોવરમાં MOXIE અથવા મંગળ ઓક્સિજન ISRU પ્રયોગ નામનું એક ખાસ ઉપકરણ લગાવવામાં આવ્યું છે, જે મંગળ પર કાર્બન-ડાયોક્સાઇડ-સમૃદ્ધ વાતાવરણમાંથી કાર્બન ડાયોક્સાઇડનો ઉપયોગ કરીને પ્રથમ વખત મોલેક્યુલર ઓક્સિજનનું ઉત્પાદન કરશે. (ISRU- In Situ Resource useation, એટલે કે સ્વ-અવકાશીય સંસાધનોનો ઉપયોગ)
- આ મિશન પર ‘ઈજેન્યુટી’ નામનું હેલિકોપ્ટર પણ મોકલવામાં આવ્યું છે, તે મંગળ પર ઉડાન ભરનારું પ્રથમ હેલિકોપ્ટર હશે.
- આ મિશન અત્યાધુનિક પ્રયોગશાળાઓમાં વિશ્લેષણ માટે મંગળ પરથી પૃથ્વી પર રોકના નમૂનાઓ લાવવાનો પ્રથમ આયોજિત પ્રયાસ છે. તેનો ઉદ્દેશ મંગળ પરના પ્રાચીન માઈક્રોબાયલ જીવનના ખગોળીય પુરાવા શોધવાનો અને વર્તમાન અથવા ભૂતકાળમાં જીવનના સંકેતો શોધવાનો છે.

મિશનના કેટલાક મુખ્ય ઉદ્દેશો

- પ્રાચીન માઈક્રોબાયલ જીવનના ખગોળીય પુરાવાની શોધ.

- તેને પૃથ્વી પર પાછા લાવવા માટે, ખડકો અને રેગ્યોલિથના નમૂનાઓ એકત્રિત કરવા.
- મંગળ પર પ્રાયોગિક હેલિકોપ્ટર ઉતારવું.
- મંગળની આબોહવા અને ભૂસ્તરશાસ્ત્રનો અભ્યાસ કરવો.
- ભવિષ્યના મંગળ મિશન માટે ટેકનોલોજીનું નિદર્શન કરવું.

મંગળ વિશે તાજેતરની રુચિનું કારણ

- મંગળ પૃથ્વીની એકદમ નજીક (લગભગ 200 મિલિયન કિમી દૂર) સ્થિત છે.
- તે એક એવો ગ્રહ છે જેના પર માણસ મુસાફરી કરવાની અથવા લાંબું જીવન જીવવાની ઈચ્છા કરી શકે છે.
- ભૂતકાળમાં મંગળ પર વહેતું પાણી અને વાતાવરણ હોવાના પુરાવા મળ્યા છે; અને સંભવતઃ આ ગ્રહ પર જીવન ને અનુકૂળ હોય તેવી પરિસ્થિતિઓ પણ અસ્તિત્વમાં હતી.
- આ ગ્રહ વ્યવસાયિક મુસાફરી માટે પણ યોગ્ય હોઈ શકે છે.

ડાર્ક એનર્જી અને ડાર્ક મેટર

- ખગોળશાસ્ત્રીય અવલોકનો દર્શાવે છે કે બ્રહ્માંડનો નોંધપાત્ર ભાગ ‘ડાર્ક મેટર’ (Dark Matter) નો બનેલો છે, જે માત્ર ગુરુત્વાકર્ષણીય ખેંચાણ દ્વારા જ બાકીના બ્રહ્માંડ સાથે ક્રિયાપ્રતિક્રિયા કરે છે.
- પ્રયોગશાળાઓમાં હાથ ધરવામાં આવેલા ઘણા મોટા પ્રયોગોએ ડાર્ક મેટરના સંભવિત ‘મૂળભૂત કણો’ ને શોધવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. જો કે, હજી સુધી આ ડાર્ક મેટર કણો શોધી શકાયા નથી.

ડાર્ક મેટરનું મૂલ્યાંકન

- ‘લેન્સિંગ સિગ્નેચર’નું નોન-ઓબ્ઝર્વેશન એટલે કે ‘લેન્સિંગ સિગ્નેચર’ના ન દેખાવાનો ઉપયોગ એવું જાણવા માટે કરવામાં આવે છે કે બ્લેક હોલનો કેટલો ભાગ ‘ડાર્ક મેટર’નો બનેલો હોઈ શકે છે. ‘ગુરુત્વાકર્ષણીય લેન્સિંગ’ ડાર્ક મેટરની માત્રા અને વિતરણ પ્રત્યે સીધી રીતે સંવેદનશીલ હોવાથી તે ‘કોસ્મોલોજિસ્ટ્સ’ માટે ખૂબ જ ઉપયોગી છે.

‘ગુરુત્વાકર્ષણીય લેન્સિંગ’ અને તેનું મિકેનિઝમ

- ‘ગુરુત્વાકર્ષણીય લેન્સિંગ’ એ આઈન્સ્ટાઈનના ‘થિયરી ઓફ જનરલ રિલેટિવિટી’ ની અસર છે - સરળ શબ્દોમાં કહીએ તો, ‘દળ’, પ્રકાશને વાળે છે.
- વિશાળકાય પદાર્થનું ગુરુત્વાકર્ષણક્ષેત્ર અવકાશમાં ખૂબ જ દૂર સુધી વિસ્તરે છે અને તેના કારણે તે પદાર્થની નજીકથી પસાર થતા પ્રકાશના કિરણો (અને તેના ગુરુત્વાકર્ષણક્ષેત્રમાંથી) બીજી દિશામાં વળે છે અને પુનઃકેન્દ્રિત થાય છે.

- પિંડ, જેટલો વિશાળ હશે, તેટલું જ તેનું ગુરુત્વાકર્ષણક્ષેત્ર વધુ શક્તિશાળી હશે અને તેથી પ્રકાશનાં કિરણોનું વલણ વધારે હશે. જેવી રીતે 'ઓપ્ટિકલ લેન્સ' બનાવવા માટે ઘટ્ટ પદાર્થનો ઉપયોગ કરવાથી વક્રીભવનનું પ્રમાણ વધુ હોય છે.

'ડાર્ક એનર્જી' એટલે શું?

- અત્યાર સુધી જે જાણીતું છે તેના કરતાં વધુ અજ્ઞાત છે. અવકાશમાં હાજર 'ડાર્ક મેટર'ની માત્રા વિશે આપણે જાણીએ છીએ, કારણ કે આપણે જાણીએ છીએ કે તે બ્રહ્માંડના વિસ્તરણને કેવી રીતે અસર કરે છે. તદુપરાંત, 'ડાર્ક એનર્જી' એક સંપૂર્ણ રહસ્ય છે. આ એક ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ રહસ્ય છે, કારણ કે બ્રહ્માંડનો લગભગ 68% ભાગ 'ડાર્ક મેટર' થી બનેલો છે.
- 'ડાર્ક એનર્જી' એ ઊર્જાનું કાલ્પનિક સ્વરૂપ છે, જે નકારાત્મક, અપાકર્ષણ દબાણને પરાવર્તિત કરે છે, ગુરુત્વાકર્ષણની વિરુદ્ધ વર્તે છે.
- આપણા બ્રહ્માંડના વિસ્તરણના દરને ધીમો પાડવાને બદલે સમય જતાં આ ઝડપથી વધી રહ્યું છે, જે બિગ બેંગમાંથી ઉદ્ભવેલા બ્રહ્માંડ પાસેથી જે અપેક્ષા રાખી શકાય તેનાથી તદ્દન વિપરીત છે.

ડાર્ક એનર્જી ડાર્ક મેટરથી કેવી રીતે અલગ છે?

- ગ્રહો, ચંદ્રો, વિશાળ નિહારિકાઓ - આપણે જે કંઈ જોઈએ છીએ તે બ્રહ્માંડનો 5% કરતાં પણ ઓછો હિસ્સો ધરાવે છે. સમગ્ર બ્રહ્માંડમાં, લગભગ 27% શ્યામ પદાર્થ અને 68% ડાર્ક એનર્જી છે.
- 'ડાર્ક મેટર' પરસ્પર નિહારિકાઓને આકર્ષે છે અને તેમને એકસાથે રાખે છે, અને 'ડાર્ક એનર્જી' આપણા બ્રહ્માંડના વિસ્તરણનું કારણ બને છે.
- શ્યામ પદાર્થના અસ્તિત્વની નિશાની 1920ના દાયકામાં મળી આવી હતી, જ્યારે 'ડાર્ક એનર્જી' 1998ના વર્ષ સુધી શોધી શકાઈ ન હતી.

XENON1T પ્રયોગ વિશે

- તે વિશ્વનો સૌથી સંવેદનશીલ 'ડાર્ક મેટર' પ્રયોગ છે, અને ઈટાલીની INFN લેબોરેટરી નાઝિઓનાલી ડેલ ગ્રાન સાસોમાં નોંધપાત્ર ઊંડાઈએ ભૂગર્ભમાં ચલાવવામાં આવી રહ્યો છે.
- આ પ્રયોગમાં ડ્યુઅલ ફેઝ (લિક્વિડ/ગેસ) ઝેનોન (XENON) ટેકનિકનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે.

સામાન્ય સાપેક્ષતાનો સિદ્ધાંત

- ભૌતિકશાસ્ત્રના મુખ્ય સિદ્ધાંતોમાં, 'ડાર્ક એનર્જી'ને અવકાશનો વિશિષ્ટ ગુણધર્મ માનવામાં આવે છે. આલ્બર્ટ આઈન્સ્ટાઈન સૌથી પહેલા એ સમજ્યા હતા કે અવકાશ એ માત્ર ખાલી જગ્યા નથી. તેમણે એમ પણ કહ્યું હતું કે, જગ્યા વિસ્તૃત થતી રહી શકે છે.

- અન્ય વૈજ્ઞાનિકોની દૃષ્ટિએ બ્રહ્માંડ સ્થિર છે તે જોતાં, આઈન્સ્ટાઈને તેમના 'થિયરી ઓફ જનરલ રિલેટિવિટી', 'બ્રહ્માંડશાસ્ત્રીય સ્થિરતા' માં સમાવેશ કર્યો હતો.
- હબલ ટેલિસ્કોપથી બ્રહ્માંડના વિસ્તરણ વિશે માહિતી મેળવ્યા પછી, આઈન્સ્ટાઈને તેમના 'સતત' ને તેમની "સૌથી મોટી ભૂલ" ગણાવી હતી.
- પરંતુ, આઈન્સ્ટાઈનની આ ભૂલ 'ડાર્ક એનર્જી'ને સમજવા માટે સૌથી યોગ્ય હોઈ શકે છે. 'સ્પેસ'માં પણ પોતાની ઊર્જા હોઈ શકે છે એવી ધારણા સાથે આઈન્સ્ટાઈનનું 'અચળ' સૂચવે છે કે જેમ જેમ અવકાશની રચના થતી જશે તેમ તેમ બ્રહ્માંડમાં વધુ ઊર્જાનો ઉમેરો થશે અને તે વિસ્તરશે.

નાસાનું લ્યુસી મિશન

- લ્યુસી મિશન હેઠળ મોકલવામાં આવેલું આ અવકાશયાન આગામી 12 વર્ષોમાં કેટલાક લઘુગ્રહોની પરિક્રમા કરશે, યુરીબેટ્સ તે લઘુગ્રહોમાંનું એક છે.
- તાજેતરમાં જ 'લાસ વેગાસ'માં એક તારાનું નિરીક્ષણ કરતી વખતે ખગોળશાસ્ત્રીઓએ જોયું કે તે તારો થોડા સમય માટે અદૃશ્ય થઈ ગયો હતો, કારણ કે આ તારાની સામેથી એસ્ટરોઈડ 'ઉરીબેટ્સ' પસાર થઈ રહ્યો હતો.
- જેવી જ ઉરીબેટ્સે તારાને પોતાની છાયામાં લઈ લીધો - વૈજ્ઞાનિક ભાષામાં આ ઘટનાને 'ગ્રહણ' (ગૂઢવિદ્યા) કહેવામાં આવે છે - એક લઘુગ્રહ આકારનો લગભગ 40 માઈલ (64 કિલોમીટર) પહોળો પડછાયો આ પ્રદેશ પરથી પસાર થતો જોવા મળ્યો હતો.
- આ માહિતીનો ઉપયોગ 'લ્યુસી મિશન' ના સંશોધકો દ્વારા વર્ષ 2027 માં લ્યુસી અવકાશયાનના યુરીબેટ્સના નજીકના માર્ગ દરમિયાન એકત્રિત કરવામાં આવેલા ડેટાને પૂર્ણ કરવા માટે કરવામાં આવશે.

'આલ્ટેશન' કે 'ગ્રહણ' એટલે શું?

- બીજા અવકાશી પદાર્થની સામેથી પસાર થતી વખતે, પ્રથમ પદાર્થ નિરીક્ષકની નજરથી બીજા શરીરને અસ્પષ્ટ કરી દે છે. આ જટિલ ઘટનાને 'ગ્રહણ' અથવા 'આલ્ટેશન' કહેવામાં આવે છે.
- આ ઘટનાનું સૌથી મુખ્ય ઉદાહરણ 'સૂર્યગ્રહણ' છે, જે ત્યારે થાય છે જ્યારે ચંદ્ર સૂર્ય અને પૃથ્વી વચ્ચેથી પસાર થાય છે. આ સમય દરમિયાન, ચંદ્ર સૂર્યને આપણી નજરથી દૂર કરે છે.

'લ્યુસી મિશન' વિશે

- ગુરુના ટ્રોજન એસ્ટરોઈડ્સની શોધખોળ કરવા માટે નાસા દ્વારા મોકલવામાં આવેલું આ પહેલું મિશન છે.
- આ મિશન સૌર ઊર્જાથી સંચાલિત છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- આ મિશનને પૂર્ણ થવા માટે 12 વર્ષથી વધુનો સમય લાગે તેવી અપેક્ષા છે. આ સમય દરમિયાન, અવકાશયાન “યુવા સૌરમંડળ” વિશે માહિતી મેળવવા માટે લગભગ 6.3 અબજ કિ.મી.ની મુસાફરી કરતી વખતે ‘આઠ લઘુગ્રહો’ ની મુલાકાત લેશે.

મિશનનો હેતુ

- ‘વ્યુસી મિશન’ ની રચના ‘ટ્રોજન એસ્ટરોઇડ્સ’ ના જૂથમાં સમાવિષ્ટ વિવિધ લઘુગ્રહોના બંધારણને સમજવા માટે, લઘુગ્રહોના જથ્થા અને ઘનતા નક્કી કરવા માટે, અને ટ્રોજન એસ્ટરોઇડ્સની પરિક્રમા કરતા ઉપગ્રહો અને રિંગ્સનું નિરીક્ષણ અને અભ્યાસ કરવા માટે કરવામાં આવી છે.

‘ટ્રોજન એસ્ટરોઇડ્સ’ વિશે

- ‘ટ્રોજન એસ્ટરોઇડ્સ’ ને પ્રારંભિક સૌરમંડળના અવશેષો માનવામાં આવે છે, અને તેનો અભ્યાસ કરવાથી વૈજ્ઞાનિકોને તેમના મૂળ, ઉત્ક્રાંતિ અને તેમના વર્તમાન સ્વરૂપને સમજવામાં મદદ મળશે.
- આ ‘એસ્ટરોઇડ્સ’ લગભગ 4 અબજ વર્ષ પહેલાં સૂર્યમંડળની રચના સાથે ઉદ્ભવ્યા હોવાનું માનવામાં આવે છે, અને ટ્રોજન એસ્ટરોઇડ્સ એ જ દ્રવ્યમાંથી રચાય છે જેમાંથી સૌરમંડળના અન્ય ગ્રહો બનાવવામાં આવ્યા હતા.

નોન-ફ્ઝિબલ ટોકન

- નોન-ફ્ઝિબલ ટોકન્સ અથવા નોન-ફ્ઝિબલ ટોકન્સ (NFT) હવે મોટા પાયે લોકપ્રિયતા મેળવી રહ્યા છે અને ડિજિટલ આર્ટવર્કને પ્રદર્શિત કરવા અને વેચવાનો વધુને વધુ લોકપ્રિય માર્ગ બની રહ્યો છે.
- 2015 પહેલા થયેલી ‘નોન-ફ્ઝિબલ ટોકન્સ’ (NFT) ની રજૂઆત પછી અબજો ડોલરનો ખર્ચ કરવામાં આવ્યો છે.

નોન-ફ્ઝિબલ ટોકન (NFT) શું છે?

- ‘નોન-ફ્ઝિબલ ટોકન’ (NFT), એક અનન્ય, અપરિવર્તનીય ટોકન છે જેનો ઉપયોગ સંગીત, આર્ટવર્ક, ટ્રીટ્સ અને મીમ જેવી ડિજિટલ અસ્કયામતોની માલિકી સાબિત કરવા માટે થઈ શકે છે.
- ડિજિટલ સ્વરૂપમાં રૂપાંતરિત કરી શકાય તેવી કોઈ પણ વસ્તુ ‘નોન-ફ્ઝિબલ ટોકન’ (NFT) હોઈ શકે છે.
- તમારા ડ્રોઇંગ્સ, ફોટા, વિડિઓઝ, જીઆઈએફ, મ્યુઝિક, ઈન-ગેમ આઈટમ્સ, સેલ્ફી અને ટ્રીટથી પણ દરેક વસ્તુને ‘વર્ચ્યુઅલ ટોકન’ એટલે કે ‘નોન-ફ્ઝિબલ ટોકન’ માં રૂપાંતરિત કરી શકાય છે, અને ક્રિપ્ટોકરન્સીનો ઉપયોગ કરીને આનો ઓનલાઇન વેપાર કરી શકાય છે.

અન્ય ડિજિટલ સ્વરૂપોની સરખામણીએ NFTની

વિશિષ્ટતાનું કારણ

- ‘નોન-ફ્ઝિબલ ટોકન્સ’ (NFT)ને બ્લોકચેન ટેકનોલોજી દ્વારા ટેકો પૂરો પાડવામાં આવે છે.
- NFT વ્યવહારો બ્લોકચેન પર રેકોર્ડ કરવામાં આવે છે. બ્લોકચેન એ ડિજિટલ સાર્વજનિક ખાતાવહી છે, અને મોટા ભાગના એનએફટી (NFT) ‘ઇથેરિયમ બ્લોકચેન’ નો એક ભાગ છે.
- NFTની કાર્યપદ્ધતિ:**
- નોન-ફ્ઝિબલ ટોકન્સ (NFT), બ્લોકચેન પર કામ કરે છે અને તે વપરાશકર્તાઓને તેમની ડિજિટલ અસ્કયામતો પર સંપૂર્ણ માલિકી પ્રદાન કરે છે.
- ઉદાહરણ તરીકે, જો તમે સ્કેચ આર્ટિસ્ટ છો, અને જો તમે તમારી ડિજિટલ અસ્કયામતોને NFTમાં રૂપાંતરિત કરો છો, તો તમને ‘બ્લોકચેન’ વતી તેની માલિકીનો પુરાવો આપવામાં આવે છે.

NFT અને ક્રિપ્ટોકરન્સી વચ્ચેનો તફાવત

- ક્રિપ્ટોકરન્સી એક પ્રકારનું ચલણ છે અને તે કન્વર્ટિબલ છે, જેનો અર્થ છે કે તેની આપ-લે કરી શકાય છે.
- ઉદાહરણ તરીકે, જો તમારી પાસે ક્રિપ્ટો ટોકન છે, તો ચાલો આપણે કહીએ કે, એક ઇથેરિયમ, તમારી પાસે સમાન મૂલ્યનું આગામી ઇથેરિયમ હશે. પરંતુ NF, નોન-રિક્યુપરેબલ/ નોન-ફ્ઝિબલ હોય છે, તેનો અર્થ એ છે કે એક NFTનું મૂલ્ય બીજાની બરાબર નથી. દરેક કલા એકબીજાથી અલગ પડે છે, જે તેને બિન-પ્રતિક્રિયાશીલ અને અનન્ય બનાવે છે.

NFTની ખરીદી સાથે સંકળાયેલા જોખમો

- તાજેતરના સમયમાં, ‘નોન-ફ્ઝિબલ ટોકન’ કૌભાંડોના ઘણા કિસ્સાઓ બન્યા છે જેમ કે: બનાવટી બજારોનો ઉદય, અપ્રમાણિત વિક્રેતાઓ ઘણીવાર વાસ્તવિક કલાકારોના વેશમાં આવે છે અને તેમની કલાકૃતિઓની નકલો અડધી કિંમતે વેચે છે.
- ઉપરાંત NFT, નિ:શંકપણે પર્યાવરણ પર નકારાત્મક અસર કરે છે. વ્યવહારને માન્ય રાખવા માટે, ક્રિપ્ટો માર્ફિંગ હાથ ધરવામાં આવે છે, જેમાં ઉચ્ચ-સંચાલિત કમ્પ્યુટર્સની જરૂર પડે છે જે ઘણી ઊંચી ક્ષમતા પર ચાલે છે, જે આખરે પર્યાવરણને અસર કરે છે.

પ્રશ્નોત્તરી

1) ભૂ-સ્થાનિક ટેકનોલોજી અને સ્વામિત્વ યોજના સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. ભૂ-સ્થાનિક નીતિ ટૂંક સમયમાં જાહેર કરવામાં આવશે કારણ કે માર્ગદર્શિકાના ઉદારીકરણના પરિણામે એક વર્ષમાં ખૂબ જ સકારાત્મક પરિણામો આવ્યા છે.
2. સ્વામિત્વ યોજના એ ગ્રામીણ વસ્તીવાળા વિસ્તારોમાં સંપત્તિની સ્પષ્ટ માલિકીની ખાતરી કરવા તરફનું એક સુધારાત્મક પગલું છે.
3. જિયોસ્પેશ્યલ ટેકનોલોજી ભૌગોલિક મેપિંગ અને વિશ્લેષણ માટે જિયોગ્રાફિક ઇન્ફોર્મેશન સિસ્ટમ (Geographic Information System-GPS), ગ્લોબલ પોઝિશનિંગ સિસ્ટમ (Global Positioning System- GPS) અને રિમોટ સેન્સિંગ જેવા ઉપકરણોનો ઉપયોગ કરે છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 **(D) 1, 2 અને 3**

2) જાપાનીઝ એન્સેફાલિટિસ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. હૈદરાબાદની નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ એનિમલ બાયોટેકનોલોજી (NIAB)એ નોન-સ્ટ્રક્ચરલ-1 (NS1) સ્ટ્રાવ પ્રોટીનની તપાસ માટે ઇમ્યુનોસેન્સર વિકસાવ્યું છે.
2. એન્ટિબોડીઝને બદલે NS1ની શોધથી એક વધારાનો ફાયદો થાય છે, કારણ કે એન્ટિજેન ચેપના પહેલા જ દિવસથી હાજર હોય છે.
3. 'નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ એનિમલ બાયોટેકનોલોજી' (NIAB) એ બાયોટેકનોલોજી વિભાગ (વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી મંત્રાલય)ની ભારતીય સ્વાયત્ત સંશોધન સંસ્થા છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 **(D) 1, 2 અને 3**

3) ખેતીમાં ડ્રોન ટેકનોલોજી સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. ખેડૂત ડ્રોનમાં જંતુનાશકો અને પોષક તત્વોથી ભરેલી માનવરહિત ટાંકીનો સમાવેશ થાય છે.
2. સરકારે દેશમાં જ ડ્રોનના ઉત્પાદનને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે ડ્રોનની આયાત પર પ્રતિબંધ લગાવી દીધો હતો(ડ્રોન શક્તિ યોજના).
3. ડ્રોન માત્ર 15 મિનિટમાં લગભગ એક એકર જમીન પર 5 થી 10 કિલોગ્રામ જંતુનાશક દવાનો છંટકાવ કરી શકે છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 **(D) 1, 2 અને 3**

4) ફાસ્ટ રેડિયો બર્સ્ટ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. પ્રથમ 'ફાસ્ટ રેડિયો બર્સ્ટ' ની શોધ વર્ષ 2007માં કરવામાં આવી હતી અને ત્યારથી વૈજ્ઞાનિકો તેના મૂળ સ્ત્રોતને શોધવા તરફ કામ કરી રહ્યા છે.
2. FRB રેડિયો તરંગોના તેજસ્વી વિસ્ફોટો થાય છે (ચુંબકીય ક્ષેત્રો બદલતા અવકાશી પદાર્થો દ્વારા રેડિયો તરંગો ઉત્પન્ન થાય છે) જેમનો સમયગાળો મિલિસેકન્ડ-સ્કેલમાં હોય છે.
3. આના કારણે તેમને શોધવાનું અને આકાશમાં તેમનું સ્થાન નક્કી કરવાનું મુશ્કેલ બને છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 **(D) 1, 2 અને 3**

5) 'ક્વોન્ટમ્સ કી' ડિસ્ટ્રિબ્યુશન ટેકનોલોજી સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. QKDમાં એન્ક્રિપ્શન કી ઓપ્ટિકલ ફાઇબરમાં 'Qubits' (અથવા ક્વોન્ટમ બિટ્સ) તરીકે મોકલવામાં આવે છે.
2. ક્યૂબિટ્સ (Qubits) - બાઈનરી સિસ્ટમમાં બિટ્સની સમકક્ષ.
3. ઓપ્ટિકલ ફાઇબર લાંબા અંતર પર અને અન્ય માધ્યમોની તુલનામાં વધુ ઝડપથી ડેટા પ્રસારિત કરવામાં સક્ષમ છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 **(D) 1, 2 અને 3**

6) નેશનલ સુપરકમ્પ્યુટિંગ મિશન સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ સાયન્સ (IISc)એ સુપર કમ્પ્યુટર 'પરમ પ્રવેગ'ની સ્થાપના કરી હતી.
2. તેની સુપરકમ્પ્યુટિંગ ક્ષમતા 3.3 પેટાફ્લોપ્સ છે.
3. તેની સ્થાપના સરકારના નેશનલ સુપરકમ્પ્યુટિંગ મિશન હેઠળ કરવામાં આવી છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 **(D) 1, 2 અને 3**

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

7) કાર્બન કેપ્ચર અને યુટિલાઇઝેશન ટેકનોલોજી સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. CO₂નો ઉપયોગ કરવા માટે તેનું રિસાયક્લિંગ તથા સલામત અને કાયમી સંગ્રહ વિકલ્પોનો ઉપયોગ કરવાનું નક્કી કરવામાં આવે છે.
2. CO₂ને CCUSનો ઉપયોગ કરીને ઈંધણ (મિથેન અને મિથેનોલ), રેફ્રિજરેન્ટ્સ અને બિલ્ડિંગ સંબંધિત સામગ્રીમાં રૂપાંતરિત કરવામાં આવે છે.
3. સંગ્રહિત ગેસનો સીધો ઉપયોગ અગ્નિશામકો, ફાર્મા, ફૂડ એન્ડ બેવેરેજીસ ઉદ્યોગો તેમજ કૃષિ ક્ષેત્રમાં કરવામાં આવે છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
(A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

8) P-81 પેટ્રોલ એરક્રાફ્ટ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. તે લાંબા અંતરનું દરિયાઈ પેટ્રોલિંગ અને સબમરીન વિરોધી યુદ્ધ વિમાન છે.
2. આ એક પ્રકારનું P-8A પોસિડોન એરક્રાફ્ટ છે, જેને બોઈંગ કંપનીએ અમેરિકન નેવીના જૂના P-3 કાફલાના રિપ્લેસમેન્ટ તરીકે વિકસાવ્યું છે.
3. P-81 એરક્રાફ્ટ 907 કિમી પ્રતિ કલાકની મહત્તમ ઝડપ અને 1,200 નોટિકલ માઈલથી વધુની ઓપરેટિંગ રેન્જ સાથે જોખમો શોધી શકે છે અને જો જરૂર પડે તો ભારતીય કિનારાની આસપાસ પહોંચતા પહેલા આ ખતરાને બિનઅસરકારક બનાવી શકે છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
(A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

9) MH-60R મલ્ટી રોલ હેલિકોપ્ટર વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. ફેબ્રુઆરી 2020 માં અમેરિકાના તત્કાલીન રાષ્ટ્રપતિ ડોનાલ્ડ ટ્રમ્પની ભારતની મુલાકાત દરમિયાન, ભારતે લોકહીડ માર્ટિનના એમએચ-60 આર હેલિકોપ્ટરને ખરીદવા માટે 2.2 અબજ ડોલરની ડીલ પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.
2. આ ડિલિવરી 2028 સુધીમાં પૂરી કરી દેવાની શક્યતા છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) નથી?
(A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

10) જાપાનની હાઈડ્રોજન ટ્રેન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. “હાઈબારી” (Hybari) નામની આ બે કારવાળી ટ્રેનની કિંમત 3.5 કરોડ ડોલર એટલે કે 4 અબજ યેનથી પણ વધુ છે
2. તે હાઈડ્રોજન રિફ્યુઅલિંગ પર 100 કિલોમીટર પ્રતિ કલાકની ટોચની ઝડપે 140 કિલોમીટર અથવા 87 માઈલ સુધી જઈ શકે છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
(A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

11) પેનેશિયા બાયોટેક (Panacea Biotec)ની નવી કોવિડ રસી વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. ભારત સરકાર નવી કોવિડ રસી વિકસાવવા માટે Coalition for Epidemic Preparedness Innovations (CEPI) અને ફાર્મા કંપની પેનેશિયા બાયોટેક સાથે ભાગીદારી કરશે.
2. તેઓ સાર્સ-કોવ -2 વેરિએન્ટ્સ તેમજ અન્ય બીટા કોરોનાવાયરસ સામે વ્યાપક સુરક્ષા પ્રદાન કરવા માટે રસી ઉમેદવારોનો વિકાસ કરશે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
(A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

12) ઈઝરાયેલના સી-ડોમ ડિફેન્સ સિસ્ટમના સફળતાપૂર્વક પરીક્ષણ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. દેશની સમુદ્રી સુરક્ષા પર કોઈ પણ હુમલાનો સામનો કરવાના ઉદ્દેશ્યથી ઈઝરાયેલની નવી મિસાઈલ સિસ્ટમ તૈયાર કરવામાં આવી છે.
2. સી-ડોમ મિસાઈલ સિસ્ટમને ઈઝરાયેલની મિસાઈલ ડિફેન્સ સિસ્ટમમાં સામેલ કરવામાં આવશે. આ મિસાઈલ સિસ્ટમ આયર્ન ડોમ જેવી જ છે, તે તેનું નેવલ વર્ઝન છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
(A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

13) ઈસ્ટર્ન બ્રિજ-6 (Eastern Bridge) હવાઈ ક્વાયટ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. ઓમાનના એરફોર્સ બેઝ મસિરા ખાતે 2019 માં ઈસ્ટર્ન બ્રિજ-5 યોજાયો હતો.
2. ભારતીય વાયુસેનાની ટુકડીમાં MiG-29 અને C-17 વિમાનોનો સમાવેશ થતો નથી.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
(A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

14) 'વિજ્ઞાન સર્વત્ર પૂજ્યતે સપ્તાહ' સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. 'વિજ્ઞાન સર્વત્ર પૂજ્યતે' એ શાળાના વિદ્યાર્થીઓ અને કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ માટે સ્પર્ધાઓ અને વ્યાખ્યાનોનો એક અઠવાડિયા સુધી ચાલનારો રાષ્ટ્રવ્યાપી કાર્યક્રમ છે.
2. આ કાર્યક્રમમાં માત્ર સરકારી સંસ્થાઓના વિદ્યાર્થીઓ ભાગ લઈ શકે છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

15) એરટેલ SEA-ME-WE-6 અંડરસી કેબલ કન્સોર્ટિયમમાં જોડાયું તે સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. તે સૂચિત ઓપ્ટિકલ ફાઇબર અંડરસી કમ્યુનિકેશન કેબલ સિસ્ટમ છે, જે દક્ષિણપૂર્વ એશિયા, મધ્ય પૂર્વ અને પશ્ચિમ યુરોપ વચ્ચે ટેલિકમ્યુનિકેશન કરશે.
2. તેનું નેટવર્ક 19,200 કિલોમીટરનું છે, જે સિંગાપોર અને ફ્રાન્સને જોડવાનો પ્રસ્તાવ છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

16) ઈરાનની ખૈબર-બસ્ટર મિસાઈલ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. ઈન્ટરનેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ફોર સ્ટ્રેટેજિક સ્ટડીઝ (IISS) અનુસાર ઈરાન પાસે લગભગ 20 પ્રકારના બેલિસ્ટિક, ક્રૂઝ મિસાઈલ અને ડ્રોન છે.
2. કિયામ-1ની રેન્જ 500 માઈલ અને ગદર-1ની રેન્જ 1,100 માઈલ છે. ઈરાનની હાલની પ્રાથમિકતા તેની મિસાઈલોની ચોકસાઈ વધારવાની છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

17) Exercise Cobra Warrior સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. કોબરા વોરિયર અભ્યાસ એ યુનાઈટેડ કિંગડમમાં રોયલ એર ફોર્સ (RAAF) દ્વારા હાથ ધરવામાં આવતો સૌથી મોટો સંયુક્ત લશ્કરી અભ્યાસ છે.
2. 23 ફેબ્રુઆરીએ પાંચ તેજસ ફાઈટર જેટ UK માટે ઉડાન ભરી.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

18) 'મિલન' બહુપક્ષીય નૌસેના અભ્યાસ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. આ વર્ષનો મિલન અભ્યાસ, આ અભ્યાસની સૌથી મોટી આવૃત્તિ હશે જેમાં માત્ર QUAD દેશોને ભાગ લેવા આમંત્રણ આપવામાં આવશે.
2. આ વર્ષનો મિલન અભ્યાસ ફેબ્રુઆરી 2022માં વિશાખાપટ્ટનમમાં યોજાશે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

19) સૌર જ્વાળાઓ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. સૌર જ્વાળાઓને તેમની શક્તિ અનુસાર વર્ગીકૃત કરવામાં આવે છે.
2. સૌથી નાના એ-ક્લાસ છે, ત્યારબાદ બી, સી, એમ અને એક્સ આવે છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

20) ધર્મ ગાર્ડિયન અભ્યાસ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. આ અભ્યાસમાં અર્ધ-શહેરી અને શહેરી વાતાવરણ અને જંગલોમાં પ્લાટૂન-સ્તરની સંયુક્ત કામગીરીની તાલીમનો સમાવેશ થાય છે.
2. ધર્મ ગાર્ડિયન 2018માં શરૂ થયેલા ભારત-ચીન સંયુક્ત સૈન્ય અભ્યાસનું નામ છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) નથી?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

21) નાસાના પર્સિવેન્સ રોવર સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. નાસાનું પર્સિવેન્સ રોવર મંગળની 'જેઝેરો કેટર'ની શોધ કરી રહ્યું છે, અને સાથે જ તે ગ્રહની સપાટી પરથી ખડકોના પ્રથમ નમૂનાને એકત્રિત કરવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યું છે.
2. પર્સિવેન્સ રોવરને જુલાઈ 2020માં 'યુનાઈટેડ લોન્ચ એલાયન્સ એટલાસ વી' થી લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

22) ડાર્ક એનર્જી અને ડાર્ક મેટર સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. ગ્રહો, ચંદ્રો, વિશાળ નિહારિકાઓ - આપણે જે કંઈ જોઈએ છીએ તે બ્રહ્માંડનો 5% કરતાં પણ ઓછો હિસ્સો ધરાવે છે. સમગ્ર બ્રહ્માંડમાં, લગભગ 27% શ્યામ પદાર્થ અને 68% ડાર્ક એનર્જી છે.

2. 'ડાર્ક મેટર' પરસ્પર નિહારિકાઓને આકર્ષે છે અને તેમને એકસાથે રાખે છે, અને 'ડાર્ક એનર્જી' આપણા બ્રહ્માંડના વિસ્તરણનું કારણ બને છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

23) નાસાના લ્યુસી મિશન સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. લ્યુસી મિશન હેઠળ મોકલવામાં આવેલું આ અવકાશયાન આગામી 12 વર્ષોમાં કેટલાક લઘુગ્રહોની પરિક્રમા કરશે, યુરીબેટ્સ તે લઘુગ્રહોમાંનું એક છે.
2. 'લાસ વેગાસ'માં એક તારાનું નિરીક્ષણ કરતી વખતે ખગોળશાસ્ત્રીઓએ જોયું કે તે તારો થોડા સમય માટે અદૃશ્ય થઈ ગયો હતો, કારણ કે આ તારાની સામેથી એસ્ટરોઈડ 'ઉરીબેટ્સ' પસાર થઈ રહ્યો હતો.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

24) નોન-ફ્ઝિબલ ટોકન સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. 'નોન-ફ્ઝિબલ ટોકન્સ' (NFT)ને બ્લોકચેન ટેકનોલોજી દ્વારા ટેકો પૂરો પાડવામાં આવે છે.
2. NFT વ્યવહારો બ્લોકચેન પર રેકોર્ડ કરવામાં આવે છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

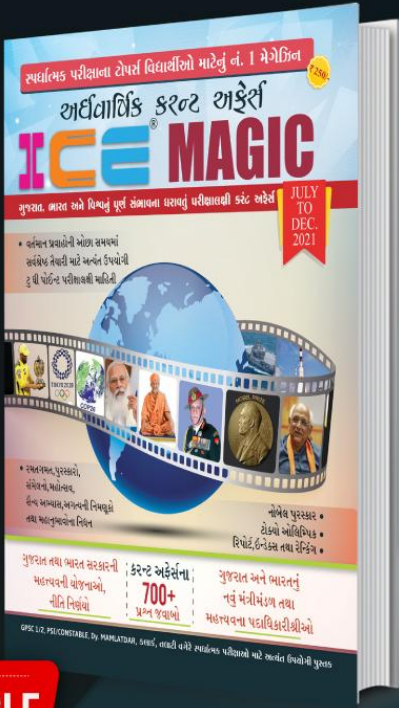

ICE[®] MAGIC

MRP : ~~250~~ ONLY 185/-

અર્ધવાર્ષિક કરન્ટ અફેર્સ

- વર્તમાન પ્રવાહોની ઓછા સમયમાં સર્વશ્રેષ્ઠ તૈયારી માટે અત્યંત ઉપયોગી ટુ ધી પોઇન્ટ પરીક્ષાલક્ષી માહિતી
- રમતગમત, પુરસ્કારો, સંમેલનો, મહોત્સવ, સૈન્ય અભ્યાસ, અગત્યની નિમણૂકો તથા મહાનુભાવોના નિધન
- ગુજરાત તથા ભારત સરકારની મહત્વની યોજનાઓ, નીતિ નિર્ણયો નોબેલ પુરસ્કાર, ટોક્યો ઓલિમ્પિક, સિપોર્ટ, ઇન્ડેક્સ તથા રૈન્કિંગ

NOW AVAILABLE

સસ્ટેનેબલ સિટીઝ ઇન્ડિયા પ્રોગ્રામ શું છે?

- 24 ફેબ્રુઆરી, 2022ના રોજ, વર્લ્ડ ઇકોનોમિક ફોરમ (WEF) અને નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ અર્બન અફેર્સ (NIUA) એ 'સસ્ટેનેબલ સિટીઝ ઇન્ડિયા' પ્રોગ્રામની ડિઝાઇન માટે મેમોરેન્ડમ ઓફ અન્ડરસ્ટેન્ડિંગ (MoU) પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.

મુખ્યમુદ્દા

- WEF અને NIUA વચ્ચેની આ ભાગીદારી ગ્લાસગોમાં આયોજિત COP26 શિખર સંમેલનમાં વર્ષ 2070 સુધીમાં સ્વચ્છ શૂન્ય કાર્બન ઉત્સર્જન હાંસલ કરવાની ભારતની કટિબદ્ધતાને ધ્યાનમાં રાખીને મહત્વપૂર્ણ છે.
- WEF અને NIUAએ બે વર્ષમાં WEFની 'સિટી સ્પ્રિન્ટ' પ્રક્રિયા તેમજ ભારતના પાંચથી સાત શહેરોના ડિકાર્બનાઇઝેશન માટે 'ટૂલબોક્સ ઓફ સોલ્યુશન્સ' ને અપનાવશે.

સિટી સ્પ્રિન્ટ પ્રોસેસ (City Sprint Process)

- સિટી સ્પ્રિન્ટ પ્રક્રિયા એ બહુ-ક્ષેત્રીય, બહુ-હિતધારક વર્કશોપની એક શ્રેણી છે, જેમાં સરકાર, વેપાર અને નાગરિક સમાજના નેતાઓનો સમાવેશ થાય છે, જે ખાસ કરીને સ્વચ્છ વિદ્યુતીકરણ અને પરિપત્ર દ્વારા ડિકાર્બનાઇઝેશનને સક્ષમ બનાવે છે. આ નેટ ઝીરો ક્રિયા અને આયોજનને જમ્પસ્ટાર્ટ કરવામાં અને વેગ આપવા માટે મદદ કરશે. આ વર્કશોપ શ્રેણી પ્રસ્તુત નીતિઓ અને વ્યવસાયિક મોડેલોને શોર્ટલિસ્ટ કરશે, જે ઉત્સર્જન ઘટાડવામાં અને હવાની ગુણવત્તા સુધારવામાં મદદ કરશે.

સસ્ટેનેબલ સિટીઝ ઇન્ડિયા પ્રોગ્રામ

- સસ્ટેનેબલ સિટીઝ ઇન્ડિયા કાર્યક્રમનો ઉદ્દેશ શહેરોને ઊર્જા અને પરિવહન સહિત વિવિધ ક્ષેત્રોમાં ડિકાર્બનાઇઝેશન સોલ્યુશન્સ પેદા કરવા સક્ષમ બનાવવાનો છે.
- તે ઉત્સર્જન ઘટાડવા અને સમાન અને સ્થિતિસ્થાપક શહેરી ઇકોસિસ્ટમ્સ પ્રદાન કરવા માટે શહેરોને વ્યવસ્થિત અને ટકાઉ રીતે ડિકાર્બનાઇઝ કરવા માટે સક્ષમ બનાવે છે.

વર્લ્ડ ઇકોનોમિક ફોરમ (WEF)

- WEF એક આંતરરાષ્ટ્રીય બિન-સરકારી સંસ્થા છે. તેનું વડું મથક સ્વિટ્ઝર્લેન્ડના જીનીવામાં આવેલું છે. તેની સ્થાપના 24 જાન્યુઆરી, 1971ના રોજ ક્લાઉસ શ્વાબે કરી હતી.

ભારતની COVID-19 રસીના વિકાસ પર રિપોર્ટ

- કેન્દ્રીય આરોગ્ય પ્રધાન મનસુખ માંડવિયા દ્વારા ભારતના કોવિડ-19 રસી વિકાસ અને વહીવટની સફર પર ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ફોર કોમ્પિટિટિવનેસથી બે અહેવાલો બહાર પાડવામાં આવ્યા છે, જે એક વૈશ્વિક નેટવર્કના ભારતનો અધ્યાય છે.

મુખ્યમુદ્દા

- આ અહેવાલમાં કેન્દ્ર, રાજ્ય અને જિલ્લા સ્તરે સંકલનથી પુખ્ત વયના રસીકરણ અભિયાનને મોટા પાયે સફળ બનાવવામાં કેવી રીતે મદદ મળી તેના પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ રિપોર્ટમાં ઓનલાઇન પોર્ટલ પર પણ પ્રકાશ પાડવામાં આવ્યો હતો, જેણે રસી વ્યવસ્થાપન અને નોંધણી તેમજ અસરકારક સંદેશાવ્યવહારમાં મદદ કરી હતી, જેના પરિણામે રસીની ખચકાટ ખૂબ ઓછી થઈ હતી.
- ભારત જેવા વિશાળ દેશમાં, સફળ રસીકરણ અભિયાન માટેનો પ્રથમ પડકાર રસીની અનિશ્ચિતતાને દૂર કરવાનો અને ઉત્પાદનમાં વધારો કરવાનો હતો. તેનો સફળતાપૂર્વક સામનો કરવામાં આવ્યો છે.
- આ અહેવાલમાં એ વાત પર પણ પ્રકાશ પાડવામાં આવ્યો છે કે આરોગ્ય સેતુ, કોવિન જેવી ટેકનોલોજીના ઉપયોગ દ્વારા રાષ્ટ્રએ રસીકરણ અભિયાનને અસરકારક રીતે કેવી રીતે હલ કર્યું.

ભારતમાં રસીના વિકાસ માટે કઈ વ્યૂહરચનાનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો?

- અહેવાલમાં બે વ્યૂહરચનાઓની રૂપરેખા આપવામાં આવી છે જે સરકારે તેના રસીના વિકાસ માટે અપનાવી હતી. પ્રથમ સ્વદેશી રસી વિકાસ માટે પીએમ કેર્સ ફંડમાંથી પૂરી પાડવામાં આવેલી રૂ. 100 કરોડની સહાય હતી, અને બીજી હતી ભારતીય ફાર્માસ્યુટિકલ કંપનીઓને દેશમાં ક્લિનિકલ ટ્રાયલ માટે વૈશ્વિક ઉમેદવારો સાથે જોડાણ કરવાની મંજૂરી.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- ભારતમાં જે બે રસીનો મહત્તમ ડોઝનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો તે ભારત બાયોટેક અને કોવિશિલ્ડ દ્વારા સ્વદેશી રીતે વિકસિત કોવેક્સિન છે, જેને ઓક્સફર્ડ / એસ્ટ્રાઝેનેકાના સીરમ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ઇન્ડિયાએ વિકસિત કરવામાં આવી હતી.

પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના – ગ્રામીણ (PMAYG)નું ડેશબોર્ડ લોન્ચ કરવામાં આવ્યું

- 22 ફેબ્રુઆરી, 2022 ના રોજ, કેન્દ્રીય ગ્રામીણ વિકાસ અને પંચાયતી રાજ મંત્રી શ્રી ગિરિરાજ સિંહે પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના- ગ્રામીણ ડેશબોર્ડનો પ્રારંભ કરાવ્યો હતો.

મુખ્યમુદ્દા

- આ ડેશબોર્ડ યોજનાની કડક દેખરેખ રાખવામાં મદદ કરશે.
- તેનો ઉપયોગ PMAYGના હોદ્દેદારો દ્વારા યોજનાનું નિરીક્ષણ અને સંચાલન કરવા માટે કરવામાં આવશે.

ભ્રષ્ટાચાર સામે શૂન્ય સહિષ્ણુતા

- આ ડેશબોર્ડ યોજનાના અમલીકરણમાં સંપૂર્ણ પારદર્શિતા પ્રદાન કરશે. યોજનાની દેખરેખ માટે ડેશબોર્ડની લિંક ગામોના સરપંચોથી લઈને મત વિસ્તારના સાંસદો સુધી પહોંચાડવામાં આવશે.

પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના – ગ્રામીણ (PMAY-G)

- પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના-ગ્રામીણ (PMAY-G)ની શરૂઆત એપ્રિલ, 2016માં થઈ હતી, જેનો ઉદ્દેશ વર્ષ 2024 સુધીમાં “તમામને મકાન” પ્રદાન કરવાનો છે. આ યોજના તમામ મૂળભૂત સુવિધાઓ સાથે 2.95 કરોડ PMAY-G ઘરોને પૂરી પાડવા માંગે છે. અત્યાર સુધીમાં કુલ 1.73 કરોડ PMAY-G મકાનો ફાળવવામાં આવેલા સંચિત લક્ષ્યાંકમાંથી 2.62 કરોડ કુટુંબોને પૂર્ણ કરવામાં આવ્યાં છે.

PMAY-Gનો ઉદ્દેશ

- **PMAY-G યોજનાનો ઉદ્દેશ આ મુજબ છે:**
 - મકાનોના નિર્માણની ઝડપ અને ગુણવત્તામાં સુધારો કરવો
 - લાભાર્થીઓને સમયસર ભંડોળની ફાળવણી
 - લાભાર્થીઓના ખાતામાં રકમનું સીધું હસ્તાંતરણ
 - લાભાર્થીઓને ટેકનિકલ સહાય
 - MIS-AwaasSoft અને AwaasApp દ્વારા કડક દેખરેખ.

શ્યામા પ્રસાદ મુખર્જી રુર્બન મિશન

- ગ્રામીણ વિકાસ મંત્રાલયે શ્યામા પ્રસાદ મુખર્જી રુર્બન મિશનની છઠ્ઠી વર્ષગાંઠની ઉજવણી કરી હતી અને તેના હેઠળ 296 કલસ્ટરોને મંજૂરી આપી હતી. 21 ફેબ્રુઆરી, 2022 ના રોજ છઠ્ઠી વર્ષગાંઠની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી.

શ્યામા પ્રસાદ મુખર્જી રુર્બન મિશન (Shyama Prasad Mukherji Rurban Mission)

- શ્યામા પ્રસાદ મુખર્જી મિશનની શરૂઆત પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્ર મોદીએ વર્ષ 2016માં કરી હતી, જેનો ઉદ્દેશ આર્થિક, સામાજિક અને ભૌતિક માળખાગત સુવિધાઓની સંભવિતતા પ્રદાન કરીને સમગ્ર ભારતમાં 300 કલસ્ટર વિકસાવવાનો છે. આ મિશન અવકાશી આયોજન દ્વારા કલસ્ટર-આધારિત સંકલિત વિકાસ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.

રુર્બન કલસ્ટર

- ભારતમાં ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં રુર્બન કલસ્ટરોની ઓળખ કરવામાં આવી છે, જે શહેરીકરણના વધતા સંકેતો દર્શાવે છે. આ સંકેતોમાં સામેલ છે-
 - વસ્તી ગીચતામાં વધારો
 - બિન-કૃષિ રોજગારનું ઉચ્ચ સ્તર
 - વધતી જતી આર્થિક પ્રવૃત્તિઓ અને અન્ય સામાજિક-આર્થિક પરિમાણોની હાજરી.
- આ મિશનના હેતુઓ માટે, રુર્બન વિસ્તાર 30 થી 40 લાખની વસ્તીવાળા 15-20 ગામોના કલસ્ટરનો ઉલ્લેખ કરે છે. કલસ્ટરો ભૌગોલિક રીતે અડીને આવેલી ગ્રામ પંચાયતો છે, જેની વસ્તી મેદાની અને દરિયાકાંઠાના વિસ્તારોમાં 25000થી 50000ની વચ્ચે છે, જ્યારે રણ, ડુંગરાળ કે આદિવાસી વિસ્તારોમાં વસ્તી 5000થી 15000ની વચ્ચે છે.

રુર્બન જૂથોની શ્રેણીઓ

- બિન-આદિવાસી અને આદિવાસી એમ બે શ્રેણીનાં જૂથ છે.

મિશનના હેતુઓ

- શ્યામા પ્રસાદ મુખર્જી મિશન સ્થાનિક આયોજન દ્વારા કલસ્ટર આધારિત સંકલિત વિકાસ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. આ મિશનનો ઉદ્દેશ મૂળભૂત સેવાઓમાં વધારો કરીને, સ્થાનિક આર્થિક વિકાસને પ્રોત્સાહન આપીને અને સુઆયોજિત રુર્બન કલસ્ટર્સની રચના કરીને રુર્બન કલસ્ટર્સમાં પરિવર્તન લાવવાનો છે. આ મિશનનો ઉદ્દેશ આર્થિક, ટેકનિકલ, સુવિધાઓ અને સેવાઓ સાથે સંબંધિત ગ્રામીણ-શહેરી વિભાજનને દૂર કરવાનો છે.

મિશન માટે ભંડોળ

- આ મિશન કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા પ્રાયોજિત યોજના છે. તેના 2 ફંડ સ્ટ્રીમ્સ છે:
- કેન્દ્રીય ક્ષેત્ર, કેન્દ્ર પ્રાયોજિત યોજનાઓ, CSR ભંડોળ વગેરે જેવી યોજનાઓ મારફતે એકરૂપતા.
- ક્રિટિકલ ગેપ ફંડ.

24 ફેબ્રુઆરી: પ્રધાનમંત્રી કિસાન સન્માન નિધિ યોજના (PM-KISAN)ના 3 વર્ષ પૂર્ણ થયા

- 24 ફેબ્રુઆરી 2022ના રોજ પ્રધાનમંત્રી કિસાન સન્માન નિધિ યોજનાના 3 વર્ષ પૂર્ણ થયા છે. ખેડૂતોની આવક વધારવાના હેતુથી આ યોજના શરૂ કરવામાં આવી હતી. આ યોજના હેઠળ ખેડૂતોને વાર્ષિક રૂ.6,000ની આર્થિક સહાય આપવામાં આવે છે.
- વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ 24 ફેબ્રુઆરી, 2019ના રોજ ઉત્તર પ્રદેશના ગોરખપુરથી આ યોજના શરૂ કરી હતી. કેન્દ્રીય કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ મંત્રાલય દ્વારા તેનો અમલ કરવામાં આવી રહ્યો છે.

પ્રધાનમંત્રી કિસાન સન્માન નિધિ યોજના (PM-KISAN)

- કેન્દ્ર સરકાર નાના અને સીમાંત ખેડૂતોને વાર્ષિક 6000 રૂપિયાની આર્થિક મદદ કરશે.
- આ યોજનાથી સરકારી ખજાનામાંથી 75 હજાર કરોડ રૂપિયા ખર્ચ કરવામાં આવશે.
- આ યોજનાનો ઉદ્દેશ ખરાબ હવામાન અથવા ઓછા ભાવને કારણે નુકસાન સહન કરનારા ખેડૂતોને મદદ કરવાનો છે.
- 6000ની આ રકમ 2000-2000 હજારના ત્રણ હપ્તામાં સીધા ખેડૂતોના ખાતામાં ટ્રાન્સફર કરવામાં આવશે.
- અગાઉ આ યોજનાનો લાભ માત્ર એ જ ખેડૂતો મેળવી શકતા હતા જેમની પાસે 2 હેક્ટરથી ઓછી જમીન હોય. પરંતુ પાછળથી આ મર્યાદા દૂર કરવામાં આવી, અને તમામ ખેડૂતોને આ યોજનાનો લાભ આપવામાં આવ્યો.
- આ યોજનાનો લાભ લગભગ 12 કરોડ ખેડૂતોને મળશે.

કેન્દ્ર સરકારે National Means-cum-Merit Scholarship ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપી

- National Means-cum-Merit Scholarship સ્કીમ ચાલુ રાખવા માટે શિક્ષણ મંત્રાલય દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવી છે. વર્ષ 2025-26 સુધીમાં લાયકાતના માપદંડમાં ઓછામાં ઓછા ફેરફાર સાથે આવક મર્યાદા વર્તમાન 1.5 લાખ રૂપિયાથી વધારીને વાર્ષિક 3.5 લાખ રૂપિયા કરવાની સાથે આ યોજનાને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

મુખ્યમુદ્દા

- આ યોજનાનો ઉદ્દેશ આર્થિક રીતે નબળા વર્ગના તેજસ્વી વિદ્યાર્થીઓને શિષ્યવૃત્તિ આપવાનો છે, જેથી તેઓ ધોરણ 8ના મધ્યમ વર્ગમાં ચૂકી ન જાય અને તેમનું શિક્ષણ ચાલુ રાખવા માટે પ્રોત્સાહિત થાય.
- આ યોજના હેઠળ ધોરણ 9ના પસંદ કરાયેલા તમામ વિદ્યાર્થીઓને વિદ્યાર્થી દીઠ વાર્ષિક રૂ.12,000ની 1,00,000 શિષ્યવૃત્તિ આપવામાં આવે છે.
- સરકારી અનુદાનિત, રાજ્ય સરકાર અને સ્થાનિક સંસ્થાઓની શાળાઓમાં વિદ્યાર્થીઓ પોતાનું શિક્ષણ મેળવી શકે તે માટે ધોરણ 10 થી 12 માં નાણાકીય શિષ્યવૃત્તિઓ પણ નવીકરણ અને ચાલુ રાખવામાં આવે છે.
- આ યોજના સરકારે વર્ષ 2008-09માં શરૂ કરી હતી.
- તેની શરૂઆતથી અત્યાર સુધીમાં આ યોજના હેઠળ 1,783.03 કરોડ રૂપિયાની કુલ 22.06 લાખ શિષ્યવૃત્તિઓ આપવામાં આવી છે.
- 14-76 લાખ વિદ્યાર્થીઓ સુધી પહોંચવાના વિઝન સાથે આ યોજના માટે રૂ.1827 કરોડ મંજૂર કરવામાં આવ્યા છે.

આ શિષ્યવૃત્તિ માટે વિદ્યાર્થીઓની પસંદગી કેવી રીતે કરવામાં આવે છે?

- શિષ્યવૃત્તિ મેળવનારા વિદ્યાર્થીઓની પસંદગી પરીક્ષા દ્વારા કરવામાં આવે છે જે વિવિધ રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોની સરકારો દ્વારા લેવામાં આવે છે. આ સ્કોલરશિપ સ્કીમ નેશનલ સ્કોલરશિપ પોર્ટલ (NSP) પર રજિસ્ટર્ડ કરવામાં આવી છે.

પૈસા કેવી રીતે વહેંચવામાં આવે છે?

- શિષ્યવૃત્તિની રકમ સીધી બેંક ટ્રાન્સફર (DBT) મોડમાં પબ્લિક ફાઇનાન્સિયલ મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ (PFMS)નો ઉપયોગ કરીને ઇલેક્ટ્રોનિક ટ્રાન્સફર મારફતે વિદ્યાર્થીના બેંક ખાતાઓમાં સીધી જમા કરવામાં આવે છે. આ યોજના હેઠળ કેન્દ્ર સરકાર 100 ટકા રકમ આપે છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

'જનભાગીદારી સશક્તિકરણ'

- સરકારના ડિજિટલ મિશનને અનુરૂપ સરકારે કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ જમ્મુ-કાશ્મીરમાં 'જનભાગીદારી સશક્તિકરણ' પોર્ટલનું આયોજન કર્યું હતું.

જનભાગીદારી સશક્તિકરણ

- જનભાગીદારી સશક્તિકરણ પોર્ટલને સામાન્ય લોકોને સરળતાથી એક્સેસ પ્રદાન કરવા માટે ઉચ્ચ બેન્ડવિડ્થવાળા એક અલગ સર્વર પર હોસ્ટ કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ પોર્ટલથી સંબંધિત ધીમી ગતિ અથવા બેન્ડવિડ્થના મુદ્દાઓથી સંબંધિત ચિંતાઓ વચ્ચે આ પગલું લેવામાં આવ્યું છે.
- આ પોર્ટલ એક અલગ સર્વર પર ચાલ્યા પછી, તે એકદમ ઝડપથી ખુલવાનું શરૂ થયું છે, અને તેથી પોર્ટલનો ઉપયોગ કરવાનો અનુભવ સુધર્યો છે.
- અત્યાર સુધીમાં લગભગ 70,000 લોકો આ પોર્ટલને એક્સેસ કરી ચૂક્યા છે.

પોર્ટલનું મહત્વ

- તે વન સ્ટોપ ઇન્ટરેક્ટિવ અને યુઝર-ફ્રેન્ડલી ડિજિટલ પ્લેટફોર્મ છે. જેમાં લોકોને તેમના વિસ્તારમાં કેવા કેવા વિકાસના કામો થઈ રહ્યા છે તેની સાથે-સાથે પ્રકૃતિ, પરિસ્થિતિ તેમજ કેટલા વિકાસના કામો થઈ રહ્યા છે તેની વિસ્તૃત માહિતી આપવામાં આવી છે.
- દરેક બ્લોક અથવા નગરપાલિકા, ગામ અને જિલ્લામાં તેમના સ્થાનના સંદર્ભમાં કામો શોધી શકાય છે. આ પોર્ટલને મનરેગા, સ્વચ્છ ભારત મિશન (ગ્રામીણ), સ્વચ્છ ભારત મિશન (શહેરી), પીએમ આવાસ યોજના અને પીએમ ગ્રામ સડક યોજના જેવી યોજનાઓ સાથે પણ જોડવામાં આવ્યું છે.
- આ યોજનાઓ હેઠળ થઈ રહેલા કામોની ઝડપી પહોંચ મેળવવા માટે, વપરાશકર્તાઓએ આ લિંક્સ પર ક્લિક કરવું પડશે.

કેન્દ્ર સરકારે 'રાષ્ટ્રીય ઉચ્ચતર શિક્ષા અભિયાન' યોજનાના વિસ્તરણને મંજૂરી આપી

- શિક્ષણ મંત્રાલયે 18 ફેબ્રુઆરી, 2022 ના રોજ 'રાષ્ટ્રીય ઉચ્ચતર શિક્ષા અભિયાન (RUSA) યોજના' ને 2026 સુધી ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપી હતી.

મુખ્યમુદ્દા

- રૂ. 3500 કરોડનું પ્રાયોજિત યોજના છે.
- સમાનતા, ઉત્કૃષ્ટતા અને સુલભતાના ઉદ્દેશોને પ્રાપ્ત કરવા માટે રાજ્ય સરકારની યુનિવર્સિટીઓ અને કોલેજોને ભંડોળ પૂરું પાડવા માટે તેની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી.

રૂ. 3500 કરોડનું વિસ્તરણ

- રૂ. 3500 કરોડનું પ્રાયોજિત યોજના, મુશ્કેલ ભૌગોલિક વિસ્તારો, અંતરિયાળ વિસ્તારો, ગ્રામીણ વિસ્તારો, ટાયર-2 શહેરો, મહત્વાકાંક્ષી જિલ્લાઓ, નીચા જીઈઆરવાળા વિસ્તારો માટે સૌથી વધુ વંચિત વિસ્તારો અને સેવાથી વંચિત અને વંચિત વિસ્તારો સુધી પહોંચવાનો લક્ષ્યાંક નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યો છે. આ નવા તબક્કા હેઠળ રાજ્ય સરકારે કૌશલ્ય સંવર્ધન અને વાણિજ્યિકરણ મારફતે સર્વસમાવેશકતા, આઈસીટી, ઇક્વિટી પહેલો અને રોજગારીમાં વધારો કરવા માટે ટેકો આપવામાં આવશે.

રૂ. 3500 કરોડનું નવા તબક્કા પર ખર્ચ

- આ પ્રસ્તાવમાં 12,929.16 કરોડ રૂપિયાના ખર્ચની જોગવાઈ છે. આમાં કેન્દ્રનો હિસ્સો 8120.97 કરોડ રૂપિયા છે જ્યારે રાજ્યનો હિસ્સો 4808.19 કરોડ રૂપિયા છે. તે રૂ. 3500 કરોડનું નવા તબક્કા હેઠળ લગભગ 1,600 પ્રોજેક્ટ્સને ટેકો આપશે.

રાષ્ટ્રીય ઉચ્ચતર શિક્ષા અભિયાન (RUSA)

- રૂ. 3500 કરોડનું પ્રાયોજિત યોજના માટેના વિકાસની સર્વગ્રાહી યોજના છે. તેની શરૂઆત માનવ સંસાધન વિકાસ મંત્રાલયે 2013માં કરી હતી. આ એક કેન્દ્ર પ્રાયોજિત યોજના છે, જે દેશભરની ઉચ્ચ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓને વ્યૂહાત્મક ભંડોળ પૂરું પાડવાના હેતુથી શરૂ કરવામાં આવી છે. આ યોજના હેઠળ કેન્દ્રીય મંત્રાલય દ્વારા રાજ્ય સરકારો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો (કેન્દ્ર શાસિત પ્રદેશો) દ્વારા ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવે છે.

હુરુને ડોલર કરોડપતિ પરિવારો પરનો અહેવાલ જાહેર કર્યો

- હુરુનના રિપોર્ટ અનુસાર વર્ષ 2021માં ભારતમાં અમીર ઘરોમાં 11 ટકાનો વધારો થયો છે. ભારતમાં 4,58,000 ડોલર-કરોડપતિ પરિવારો છે જેમની કુલ સંપત્તિ 7 કરોડ રૂપિયા અથવા તેથી વધુ છે.

મુખ્યમુદ્દા

- હુરુન રિપોર્ટ ઓક્સફોર્ડના 'ઈનકમિટી કિલ્સ: ઈન્ડિયા સપ્લીમેન્ટ 2022'ના રિપોર્ટના એક મહિના બાદ જાહેર કરવામાં આવ્યો છે જેમાં જાણવા મળ્યું છે કે 2015થી અત્યાર

સુધીમાં ભારતની વધુ સંપત્તિ ટોપ 1 ટકા જનસંખ્યા સુધી પહોંચી ગઈ છે.

- દુરુનના રિપોર્ટ અનુસાર આગામી પાંચ વર્ષમાં અમીર પરિવારોની સંખ્યા 30 ટકા વધીને 6,00,000 થઈ જશે. આવા 20,300 ઘરો સાથે, મુંબઈ હાલમાં સૌથી વધુ ડોલર-કરોડપતિ પરિવારો ધરાવતા શહેરોની યાદીમાં મોખરે છે, ત્યારબાદ દિલ્હીમાં 17,400 અને કોલકાતામાં 10,500 આવા પરિવારો છે.
- દુરુનના લક્ઝરી કન્ઝ્યુમર સર્વે 2021 અનુસાર, ઇ-વોલેટ અથવા UPIનો તેમની પસંદગીની ચુકવણી પદ્ધતિ તરીકે ઉપયોગ કરતા ભારતીય કરોડપતિઓની સંખ્યા આ વર્ષે બમણાથી વધુ વધીને 36 ટકા થઈ ગઈ છે.

દુરુન ઇન્ડિયા

- દુરુન ઇન્ડિયાની શરૂઆત 2012માં કરવામાં આવી હતી. ત્યારથી દુરુન ઇન્ડિયા ભારતની નવીનતા, સંપત્તિનું સર્જન અને પરોપકારની વાર્તાઓ પર અહેવાલ આપી રહ્યું છે.

અપર ભદ્રા પ્રોજેક્ટને રાષ્ટ્રીય પ્રોજેક્ટનો દરજ્જો આપવામાં આવ્યો

- 16 ફેબ્રુઆરી, 2022 ના રોજ, કર્ણાટકના મુખ્યમંત્રી બસવરાજ બોમ્મઈએ જાહેરાત કરી હતી કે કેન્દ્ર સરકારની ઉચ્ચ-શક્તિવાળી સમિતિએ “અપર ભદ્રા પ્રોજેક્ટ” ને રાષ્ટ્રીય પ્રોજેક્ટનો દરજ્જો આપ્યો છે.

મુખ્યમુદ્દા

- રાષ્ટ્રીય દરજ્જો મેળવનાર કર્ણાટકનો આ પહેલો પ્રોજેક્ટ છે.
- રાષ્ટ્રીય યોજનાની આ સ્થિતિ મધ્ય કર્ણાટકના સિંચાઈ લેન્ડસ્કેપને બદલશે.
- આનાથી રાજ્યને કેન્દ્ર તરફથી 12,500 કરોડ રૂપિયા મેળવવામાં મદદ મળશે.

અપર ભદ્રા પ્રોજેક્ટ

- ચિત્રદુર્ગ, ચિકમગાલુરુ, દાવણગેરે અને તુમાકુરુ જેવા દુષ્કાળગ્રસ્ત જિલ્લાઓમાં સૂક્ષ્મ સિંચાઈ દ્વારા 2,25,515 હેક્ટર જમીનને સિંચાઈ આપવાના ઉદ્દેશ સાથે આ પ્રોજેક્ટની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી. આ પ્રોજેક્ટ ચિત્રદુર્ગ અને તુમાકુરુ શાખા નહેરો દ્વારા ત્રણ જિલ્લાના દુષ્કાળગ્રસ્ત તાલુકાઓ હેઠળ 367 ટાંકી ભરશે. ખરીફ સીઝનમાં કાયમી સિંચાઈ સુવિધા પૂરી પાડવાના હેતુથી આ પ્રોજેક્ટ શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો.
- વિશ્વેશ્વરૈયા જલ નિગમ લિમિટેડ દ્વારા અપર ભદ્રા પ્રોજેક્ટ હાથ ધરવામાં આવી રહ્યો છે. તે કર્ણાટકમાં અમલીકરણ

હેઠળની એક મોટી લિફ્ટ સિંચાઈ યોજના છે. પ્રથમ તબક્કામાં આ યોજના તુંગાથી ભદ્રા સુધી પાણી પહોંચાડશે. જ્યારે બીજા તબક્કામાં ભદ્રા જળાશયનું પાણી ઉપાડશે.

‘મેરી પોલિસી મેરે હાથ’ અભિયાન શરૂ

- આગામી ખરીફ સિઝન પ્રધાનમંત્રી ફસલ વીમા યોજના (PMFBY)ના અમલીકરણના સાતમા વર્ષમાં પ્રવેશી રહી છે, ત્યારે સરકારે ‘મેરી પોલિસી મેરે હાથ’ તરીકે ઓળખાતી નવી ડોરસ્ટેપ પાક વીમા વિતરણ નીતિની જાહેરાત કરી છે.

મુખ્યમુદ્દા

- ‘મેરી પોલિસી મેરે હાથ’ ડોર-સ્ટેપ અભિયાન શરૂ કરવામાં આવ્યું છે, જેથી તમામ ખેડૂતોને તેમના જમીનના રેકોર્ડ, નીતિ અને PMFBYના દાવાઓ અને ફરિયાદો નિવારણ પ્રક્રિયા વિશે સારી રીતે માહિતગાર કરી શકાય.

નવું અભિયાન ક્યારે શરૂ થશે?

- જૂનમાં શરૂ થનારી આગામી ખરીફ સિઝનમાં તમામ અમલીકરણ રાજ્યોમાં ડોર ટુ ડોર અભિયાન શરૂ કરવામાં આવશે.

પ્રધાનમંત્રી ફસલ બીમા યોજના (Pradhan Mantri Fasal Bima Yojana)

- ફેબ્રુઆરી, 2016માં PMFBYની શરૂઆત એ તમામ ખેડૂતોને નાણાકીય સહાયતા પ્રદાન કરવાના ઉદ્દેશ સાથે કરવામાં આવી હતી, જેમણે કુદરતી આપત્તિઓથી પાકને ક્ષતિ અથવા નુકસાન થયું છે. 4 ફેબ્રુઆરી, 2022 સુધીમાં, આ યોજના હેઠળ 36 મિલિયનથી વધુ ખેડૂત અરજીઓનો વીમો લેવામાં આવ્યો છે, જેમાંથી 1,07,059 કરોડ રૂપિયાથી વધુના દાવાની ચુકવણી કરવામાં આવી છે.
- આ યોજના હેઠળ નોંધાયેલા 85 ટકા ખેડૂતો નાના અને સીમાંત ખેડૂતો હોવાથી આ યોજના સૌથી વધુ નબળા ખેડૂતોને આર્થિક સહાય પૂરી પાડવા સક્ષમ છે.
- વર્ષ 2020 માં, PMFBYમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો જેથી ખેડૂતોને સ્વેચ્છાએ ભાગ લઈ શકાય. ખેડૂતોને પાક વીમા એપ, CSC સેન્ટર અથવા નજીકના ખેતીવાડી અધિકારી દ્વારા કોઈપણ સંજોગોના 72 કલાકની અંદર પાકને થયેલા નુકસાનની જાણ કરવાનું સરળ બનાવવામાં આવ્યું છે.

PMFBYની મુખ્ય બાબતો

- આ યોજનાની કેટલીક મુખ્ય વિશેષતાઓમાં PMFBYનું રાષ્ટ્રીય પાક વીમા પોર્ટલ (NCIP), ખેડૂતોની ઝડપી નોંધણી માટે પાક વીમા મોબાઈલ એપ, સબસિડી રિલીઝ મોડ્યુલ, NCIP મારફતે ખેડૂત પ્રિમિયમની રેમિટન્સ વગેરે સામેલ છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

'રિવોર્ડ' પ્રોજેક્ટ

- વિશ્વ બેંક, ભારત સરકાર, કર્ણાટક અને ઓડિશાની રાજ્ય સરકારોએ ખેડૂતોને મદદ કરવા માટે રાષ્ટ્રીય અને રાજ્ય સરકારોને વધુ સારી જળવિભાજક વ્યવસ્થાપન પદ્ધતિઓ અપનાવવામાં મદદ કરવા માટે Rejuvenating Watersheds for Agricultural Resilience through Innovative Development Programme (REWARD) માટે \$115 મિલિયનના સોદા પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે.

રિવોર્ડ પ્રોજેક્ટ (REWARD Project)

- Rejuvenating Watersheds for Agricultural Resilience through Innovative Development (REWARD) એ એક એવો પ્રોજેક્ટ છે જેનો ભારતના ત્રણ-ચાર રાજ્યોમાં અમલ થઈ રહ્યો છે. તે છ વર્ષના પ્રોજેક્ટના રૂપમાં બનાવવામાં આવ્યો છે અને તે વિશ્વભરમાં સૌથી મોટા જળ વ્યવસ્થાપન કાર્યક્રમોમાંનો એક છે.
- આ પ્રોજેક્ટ વિશ્વ બેંકના સહયોગથી ગ્રામીણ વિકાસ મંત્રાલયના જમીન સંસાધન વિભાગની સંયુક્ત પહેલ છે.

પ્રોજેક્ટનું નાણાકીય માળખું

- વિશ્વ બેંકની ધિરાણ શાખા, ઈન્ટરનેશનલ બેંક ફોર રિકન્સ્ટ્રક્શન એન્ડ ડેવલપમેન્ટ (IBRD) આ પ્રોજેક્ટ માટે 115 મિલિયન ડોલરની નાણાકીય સહાય પૂરી પાડશે. લોનમાં પાકતી મુદત 15 વર્ષ અને ગ્રેસ અવધિ 4.5 વર્ષ છે.
- કર્ણાટકને 60 મિલિયન ડોલર, ઓડિશાને 49 મિલિયન ડોલર મળશે જ્યારે બાકીના 60 લાખ ડોલરનો ઉપયોગ ભારત સરકારના જમીન સંસાધન વિભાગ દ્વારા કરવામાં આવશે.

પ્રોજેક્ટનો હેતુ

- પાણી અને જમીનની જાળવણીમાં સુધારો કરવા તેમજ જમીનના પ્રવાહને રોકવા, વરસાદી પાણીનો સંગ્રહ કરવો, કુદરતી વનસ્પતિને પુનર્જીવિત કરવી અને ભૂગર્ભજળના કોષ્ટકને ફરીથી ભરવું.
- આ પ્રોજેક્ટનો હેતુ રાજ્ય અને કેન્દ્રીય સંસ્થાઓની ક્ષમતાઓમાં સુધારો કરવાનો પણ છે જેથી તેઓ વધુ સારા વોટરશેડ મેનેજમેન્ટ અને વિકાસ કાર્યક્રમો વિકસાવી શકે અને પહોંચાડી શકે.

Project Arohan

- આસામ સરકાર Project Arohan નામનો ચાર વર્ષનો પરામર્શ કાર્યક્રમ શરૂ કરવા જઈ રહી છે.

મુખ્યમુદ્દા

- વિદ્યાર્થીઓને માર્ગદર્શન આપવા અને તેમની કુશળતાને વેગ આપવા માટે આ પ્રોજેક્ટ હાથ ધરવામાં આવશે.
- આ પ્રોજેક્ટ માટે આસામના મુખ્યમંત્રી હિમંત બિસ્વા સરમાએ ટાટા સ્ટ્રાઈવના CEO અનિતા રાજન સાથે મુલાકાત કરી હતી અને આ પ્રોજેક્ટ પર તેમનો સહયોગ માંગ્યો હતો.
- ટાટા સ્ટ્રાઈવ એ ટાટા ટ્રસ્ટ્સનો કૌશલ્ય વિકાસ કાર્યક્રમ છે.

ટાટા સ્ટ્રાઈવ (Tata STRIVE)

- ટાટા સ્ટ્રાઈવ એ TCITની પહેલ છે. તેણે નાણાકીય વર્ષ 2017-18માં ટાટા ટ્રસ્ટ્સના મૂળ વડા હેઠળ કામ કરવાનું શરૂ કર્યું હતું. ટાટા જૂથની 'સરળીકરણ, સમન્વય અને સ્કેલ' ની વ્યૂહરચનાના પરિણામે તે કામ કરવાનું શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું. આ પહેલ ટેકનોલોજી, પદ્ધતિ અને શિક્ષણશાસ્ત્રમાં નવીનતાઓ મારફતે વંચિત પૃષ્ઠભૂમિના યુવાનોને કૌશલ્ય પ્રદાન કરી રહી છે. વર્ષ 2014થી અત્યાર સુધીમાં 6.5 લાખ લોકોએ ટાટા સ્ટ્રાઈવના ફાયદાનો અનુભવ કર્યો છે.

ટાટા સ્ટ્રાઈવનું મહત્વ

- ટાટા સ્ટ્રાઈવ પહેલ એ ટાટા કમ્યુનિટી ઈનિશિયેટિવ ટ્રસ્ટ દ્વારા કૌશલ્ય વિકાસની પહેલ છે. તે ઉદ્યોગસાહસિકતા, રોજગાર અને સામુદાયિક ઉદ્યોગસાહસિકતા માટે ભારતમાં યુવાનોને કૌશલ્ય પ્રદાન કરવાની અતિ જરૂરિયાતને સંબોધિત કરે છે. આ પહેલ સમુદાયો સુધી પહોંચે છે, તેમને બદલાતા કામના વાતાવરણથી ટેવ પાડે છે, લોકોની કુશળતા વિકસાવે છે અને આર્થિક રીતે બિનકાર્યક્ષમ પૃષ્ઠભૂમિના લોકોની કુશળતા વિકસાવે છે.

ગોબર-ધન પ્લાન્ટ: SBM-Uનો બીજો તબક્કો

- તાજેતરમાં વડાપ્રધાને ઈન્દોરમાં 'ગોબર-ધન' (બાયો-CNG) પ્લાન્ટનું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું, જેનો ઉદ્દેશ હજારો એકર જમીન પરનો લાખો ટન કચરો દૂર કરવાનો છે જે હવા અને જળ પ્રદૂષણને કારણે અનેક રોગોને જન્મ આપે છે.
- તેની સ્થાપના સ્વચ્છ ભારત મિશન (SBM-U 2.0)ના બીજા તબક્કા હેઠળ કરવામાં આવી છે.
- આ પ્લાન્ટ 'ઝીરો લેન્ડફિલ મોડેલ' પર આધારિત છે. આ ઉપરાંત ગ્રીનહાઉસ ગેસના ઉત્સર્જનમાં ઘટાડો, ખાતર તરીકે જૈવિક ખાતર સાથે હરિયાળી ઊર્જા પૂરી પાડવી વગેરે જેવા અનેક પર્યાવરણીય લાભો પણ આ પ્રોજેક્ટને મળવાની અપેક્ષા છે.

સ્વચ્છ ભારત મિશન - શહેરી 2.0**■ પરિચય:**

- 2021-22ના બજેટમાં જાહેર કરાયેલ SBM-U 2.0, SBM-Uનો બીજો તબક્કો છે.
- સરકાર શૈયાલયો દ્વારા મળ અને સેપ્ટેજના નિકાલને સુરક્ષિત કરવાનો પ્રયાસ કરી રહી છે.
- SBM-Uના પ્રથમ તબક્કાની શરૂઆત 2 ઓક્ટોબર, 2014ના રોજ કરવામાં આવી હતી, જેનો ઉદ્દેશ શહેરી ભારતને ખુલ્લામાં શૈયમુક્ત (ODF) બનાવવાનો અને મ્યુનિસિપલ ઘન કચરાનું 100 ટકા વૈજ્ઞાનિક વ્યવસ્થાપન સુનિશ્ચિત કરવાનો છે. તે ઓક્ટોબર 2019 સુધી ચાલ્યું હતું.
- 1.41 લાખ કરોડના ખર્ચ સાથે 2021 થી 2026 સુધીના પાંચ વર્ષમાં તેનો અમલ કરવામાં આવશે.
- આ મિશનનો અમલ 'વેસ્ટ ટુ મની' અને 'સર્ક્યુલર ઇકોનોમી'ના વ્યાપક સિદ્ધાંતો હેઠળ કરવામાં આવી રહ્યો છે.

■ લક્ષ્ય:

- તે કચરાના સ્ત્રોતને અલગ કરવા, સિંગલ-યુઝ પ્લાસ્ટિક અને હવાના પ્રદૂષણમાં ઘટાડો, બાંધકામ અને ડિમોલિશન પ્રવૃત્તિઓમાંથી કચરાનું અસરકારક સંચાલન અને તમામ ડમ્પ સાઈટ્સના બાયોરેમેડિયેશન પર કેન્દ્રિત છે.
- આ મિશન અંતર્ગત તમામ પ્રકારના વેસ્ટ વોટરને જળસ્ત્રોતોમાં ઠાલવતા પહેલા તેની યોગ્ય સારવાર કરવામાં આવશે અને વધુમાં વધુ રિયુઝને પ્રાધાન્ય આપવા માટે સરકાર દ્વારા પ્રયાસો કરવામાં આવી રહ્યા છે.

■ મિશનનાં પરિણામો:

- તમામ વૈધાનિક શહેરોને ODF+ દ્વારા પ્રમાણિત કરવામાં આવશે (પાણી, જાળવણી અને સ્વચ્છતા સાથેના શૈયાલયો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં આવશે).
- 1 લાખથી ઓછી વસતિ ધરાવતાં તમામ વૈધાનિક શહેરોને ODF++ દ્વારા પ્રમાણિત કરવામાં આવશે (કાદવ અને કાદવનાં વ્યવસ્થાપન સાથે શૈયાલયો પર કેન્દ્રિત).
- 1 લાખથી ઓછી વસતી ધરાવતા તમામ વૈધાનિક શહેરોમાંથી 50 ટકાથી વધુ શહેરોનું પાણી સર્ટિફાઈડ થઈ જશે.
- MoHUAના કચરા મુક્ત શહેરોના સ્ટાર રેટિંગ પ્રોટોકોલ અનુસાર, તમામ વૈધાનિક શહેરોને ઓછામાં ઓછું 3-સ્ટાર કચરા મુક્ત રેટિંગ પ્રદાન કરવામાં આવશે.
- તમામ જૂની ડમ્પ સાઈટ્સની બાયો-ટ્રીટમેન્ટ કરવામાં આવશે.

વર્ષ 2022-23ના બજેટમાં બાળકોનો હિસ્સો

- એક NGOઓ દ્વારા તાજેતરમાં હાથ ધરવામાં આવેલા વિશ્લેષણ અનુસાર, આ વર્ષે દેશમાં બાળકોને છેલ્લા 11 વર્ષની તુલનામાં બજેટ ફાળવણીમાં સૌથી ઓછો હિસ્સો મળ્યો છે.

- બાળકો માટે કેન્દ્ર સરકારનું બજેટ સૌ પ્રથમ વર્ષ 2008માં ચિલ્ડ્રન્સ બજેટ સ્ટેટમેન્ટના પ્રકાશન સાથે શરૂ થયું હતું. આ પછી ઘણા રાજ્યોએ પણ આ કામ શરૂ કરી દીધું છે.

બાળકોને લગતા બજેટમાં શું શામેલ છે?**■ પરિચય:**

- વર્ષ 2022-23 માટે કેન્દ્રીય બજેટમાં બાળકો માટે કુલ ફાળવણી 92,736.5 કરોડ રૂપિયા છે, જે ગયા બજેટમાં 85,712.56 કરોડ રૂપિયા હતી.
- જો કે સંપૂર્ણ દ્રષ્ટિએ આ 8.19 ટકાનો વધારો છે, પરંતુ તે કેન્દ્રીય બજેટમાં કુલ ખર્ચમાં વધારાના પ્રમાણમાં નથી.
- બાળકો માટેના બજેટનો હિસ્સો આ નાણાકીય વર્ષ (2022-23) માટેના કેન્દ્રીય બજેટના માત્ર 2.35 ટકા છે, જે 0.11 ટકાની અછત સૂચવે છે, જે છેલ્લા 11 વર્ષમાં બાળકોને ફાળવવામાં આવેલી સૌથી ઓછી રકમ છે.

■ પ્રદેશ પ્રમાણે વિશ્લેષણ:**► બાળકોના સ્વાસ્થ્ય માટે:-**

- બાળકોના સ્વાસ્થ્ય માટે ફાળવણીમાં 6.08 ટકાનો ઘટાડો કરવામાં આવ્યો છે.
- બાળ આરોગ્યની સૌથી મહત્વની યોજનાઓમાંની એક, NRHM-RCH ફલેક્સી પૂલમાં 8.22 ટકાનો ઘટાડો થયો છે.
- આ ફલેક્સી પૂલ રાજ્યોની આરોગ્ય પ્રણાલીને મજબૂત બનાવે છે તેમજ પ્રજનન, માતા, નવજાત શિશુ, બાળક અને કિશોરોના આરોગ્ય (RMNCH+A)ની જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરે છે.

► બાળ વિકાસ કાર્યક્રમ માટે:-

- આગામી નાણાકીય વર્ષ માટે ફાળવણીમાં 17,826.03 કરોડ રૂપિયાથી 10.97 ટકાનો ઘટાડો જોવા મળ્યો છે. આમાં પૂરક પોષણ અને આંગણવાડી (ડે કેર) સેવાઓનો સમાવેશ થાય છે.
- પોષણ 2.0 જેવી યોજનાઓ, જે મહિલાઓ અને બાળકોને સંકલિત લાભો પ્રદાન કરે છે, તેને આ વર્ષે કોઈ વધારાનું ભંડોળ ફાળવવામાં આવ્યું નથી.
- પ્રધાનમંત્રી પોષણ શક્તિ નિર્માણ (પીએમ પોષણ) કાર્યક્રમ માટે વર્ષ 2022-23માં અંદાજે 10,234 કરોડ રૂપિયાનું બજેટ મંજૂર કરવામાં આવ્યું છે. ગયા વર્ષે સુધારેલો અંદાજ ૩.10,234 કરોડ હતો.
- આ યોજના અગાઉ 'શાળાઓમાં મધ્યાહન ભોજનનો રાષ્ટ્રીય કાર્યક્રમ' તરીકે ઓળખાતી હતી અને 6 થી 14 વર્ષની વયના શાળાના બાળકોને ગરમ રાંધેલું ભોજન પૂરું પાડતી હતી.

► બાળ શિક્ષણ માટે:-

- બાળ શિક્ષણ માટેના બજેટનો હિસ્સો ચાલુ નાણાકીય વર્ષમાં 1.74 ટકાથી વધીને આગામી નાણાકીય વર્ષ માટે 1.73 ટકા થયો છે, જેમાં માત્ર 0.3 ટકા પોઈન્ટનો નજીવો વધારો થયો છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

- બજેટમાં જાહેર કરાયેલો 'વન ક્લાસ, વન ટીવી ચેનલ' કાર્યક્રમ બાળકો માટે શીખવાનો મુશ્કેલ માર્ગ છે.
- પીએમ ઈ-વિદ્યાના 'વન ક્લાસ, વન ટીવી ચેનલ' કાર્યક્રમને 12થી વધારીને 200 ટીવી ચેનલો સુધી કરવામાં આવશે.
- **બાળકોના સંરક્ષણ અને કલ્યાણ માટે:-**
- મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલયને મિશન વાત્સલ્ય હેઠળ બાળકોની સુરક્ષા અને કલ્યાણકારી યોજનાઓ માટે 1,472.17 કરોડ રૂપિયા ફાળવવામાં આવ્યા છે.
- જે ચાલુ નાણાકીય વર્ષ કરતા 65 ટકા વધારે છે, પરંતુ યોજનાનું પુનર્ગઠન કરતા પહેલા 2019-2020માં 15 હજાર કરોડ રૂપિયાની ફાળવણીથી ઓછા છે.

બાળકો માટે બજેટના મુદ્દાઓ

■ માત્ર વાર્ષિક એકાઉન્ટિંગ અભ્યાસ:

- બાળકો માટે કેન્દ્ર સરકારનું બજેટ માત્ર એક વાર્ષિક એકાઉન્ટિંગ અભ્યાસ પૂરતું મર્યાદિત રહ્યું છે, જ્યારે ચિલ્ડ્રન્સ બજેટ સ્ટેટમેન્ટ (CBS) તમામ વિભાગોમાં સંબંધિત બજેટ વડાઓને જોડીને પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યું છે.
- બાળકોની વિશેષ જરૂરિયાતો પ્રત્યે પ્રતિભાવ આપવાના મૂળભૂત હેતુને પૂર્ણ કરવા માટે આ એકલા ખૂબ ઓછું છે.
- રાજ્ય સરકારોમાં જવાબદારીનો અભાવ:
- મુખ્યત્વે બાળકો માટે કેટલીક મહત્વપૂર્ણ યોજનાઓના અમલીકરણ માટે જવાબદાર હોવાને કારણે, રાજ્ય સરકારો આ પ્રથાને આગળ વધારવામાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવે છે.
- પરંતુ તેમના દ્વારા પણ, તે બાળકો માટે વધુ અસરકારક રીતે આયોજન અને હસ્તક્ષેપ કરવા માટેના સાધનને બદલે એકાઉન્ટિંગ જવાબદારી તરીકે ગણવામાં આવે છે.
- માનકીકરણનો અભાવ:
- વધુમાં, સરકારી સંસ્થાઓમાં સંબંધિત ચિલ્ડ્રન્સ બજેટ સ્ટેટમેન્ટ (CBS)ના રિપોર્ટિંગ માટેના ધોરણોના માનકીકરણનો અભાવ છે.

ભારતમાં બાળકોની સ્થિતિ

- તાજેતરમાં જ NFHS-5ના સર્વેમાં બાળકોના સ્વાસ્થ્ય અને પોષણ પર મિશ્રિત ચિત્ર સામે આવ્યું છે.
- એક તરફ, તેના બાળ મૃત્યુદરમાં ઘટાડો, પોષણ સૂચકાંકોના સ્તરમાં સુધારો જેવા કે સ્ટેટિંગ અને બગાડ વગેરે ચોક્કસ હકારાત્મક પાસાં છે.
- બીજી તરફ, આ સમયગાળામાં બાળકોમાં એનિમિયાનું પ્રમાણ NFHS-4માં 58.6 ટકાથી વધીને 67.1 ટકાના ભયજનક સ્તરે પહોંચી ગયું છે, અગ્રણી નિષ્ણાતો કહે છે કે SDG લક્ષ્યાંક 2030ને પહોંચી વળવા માટે વધુ પ્રયાસોની જરૂર છે.

■ ASER સર્વેક્ષણના તારણો:

- સતત ASER સર્વેક્ષણોએ અહેવાલ આપ્યો છે કે વર્ષ 2020 અને 2021 ની વચ્ચે શાળામાં નોંધાયેલા બાળકોના પ્રમાણમાં કોઈ સુધારો થયો નથી અને આ સંદર્ભમાં રાજ્યો વચ્ચે ઘણી ભિન્નતા છે.

■ કોવિડ-19ની અસર:

- કોવિડ-19 એ બાળકોને વિવિધ રીતે અસર કરી છે, પછી ભલે તે ચેપ અથવા સ્થળાંતર, પારિવારિક તકલીફ, મિત્રોથી અલગ થવું, શીખવાની પ્રક્રિયામાં વિક્ષેપ, સ્વ અથવા પરિવારના સભ્યોનું હોસ્પિટલમાં દાખલ થવું, કામ અથવા લગ્નમાં પુખ્ત વયના લોકોની ભૂમિકા સહિતની શારીરિક, ભાવનાત્મક, જ્ઞાનાત્મક અથવા સામાજિક અસરો હોય.
- કોવિડ-19 એ ભારતમાં બાળકોની શિક્ષણ, પોષણ અને વિકાસ અને બાળ સુરક્ષાની સુલભતાને ગંભીર અસર કરી હતી.

આગળ શું/ભવિષ્યના પગલાં

- ક્ષમતા નિર્માણ કાર્યક્રમો દ્વારા બાળ-સંબંધિત હસ્તક્ષેપો પર કામ કરતા સરકારી અધિકારીઓનો અભિગમ માત્ર CBSમાં અહેવાલ આપવા માટે જ નહીં, પરંતુ તેમને યોજનાઓને વધુ સારી રીતે ડિઝાઇન કરવા અને નિયમિત ધોરણે તેમની પ્રગતિનું નિરીક્ષણ કરવા સક્ષમ બનાવવા માટે પણ મહત્વપૂર્ણ છે.
- બાળકો માટે બજેટનું પરિણામ અભિગમ ખર્ચને વધુ સારા પરિણામોમાં રૂપાંતરિત કરવા માટે જરૂરી છે.
- CBSમાં રિપોર્ટિંગ સ્ટ્રક્ચરને સ્ટાન્ડર્ડાઇઝ કરવાની તાતી જરૂરિયાત છે અને કેન્દ્ર સરકાર રાજ્યો અને નિષ્ણાતો સાથે પરામર્શ કરીને એક વ્યાપક માળખું વિકસાવી શકે છે, જેથી સીબીએસને જવાબદારીનું અસરકારક સાધન બનાવી શકાય.
- સંબંધિત મંત્રાલયો દ્વારા બાળ સંબંધિત યોજનાઓનું નિયમિત નિરીક્ષણ અને ઓડિટ થવું જોઈએ.

બોર્ડર ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર એન્ડ મેનેજમેન્ટ

- તાજેતરમાં, ગૃહ મંત્રાલયે રૂ. 13,020 કરોડના ખર્ચે વર્ષ 2021-22થી 2025-26 સુધી 15મા નાણાં પંચના સમયગાળા દરમિયાન "બોર્ડર ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર એન્ડ મેનેજમેન્ટ"ની કેન્દ્રીય ક્ષેત્રની તમામ યોજના ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપી છે.

મુખ્યમુદ્દા

■ BIM યોજના:

- BIM યોજના ભારત-પાકિસ્તાન, ભારત-બાંગ્લાદેશ, ભારત-ચીન, ભારત-નેપાળ, ભારત-ભૂતાન અને ભારત-મ્યાનમાર સરહદોને સુરક્ષિત કરવા માટે સરહદની વાડ, સરહદ પરની ફ્લડલાઈટ્સ, ટેકનિકલ સોલ્યુશન્સ, સરહદી માર્ગો અને

સરહદી ચોકીઓ (BOP)/કંપની ઓપરેટિંગ બેઝ અથવા કંપની ઓપરેટિંગ બેઝ (COBs) જેવા વિવિધ માળખાગત સુવિધાઓના નિર્માણમાં મદદ મળશે.

- તે બોર્ડર મેનેજમેન્ટ, પોલીસિંગ અને સરહદોની સુરક્ષામાં સુધારો કરવા માટે બોર્ડર ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર સુવિધાઓને મજબૂત બનાવશે.
- પાકિસ્તાન સાથે ભારતની 3,323 કિ.મી. લાંબી બોર્ડર છે, જેમાં લગભગ 775 કિ.મી. નિયંત્રણની લાંબી લાઈનનો સમાવેશ થાય છે. ભારતની કુલ સરહદમાં બાંગ્લાદેશ સાથે 4,096 કિમી, ચીન સાથે 3,488 કિમી, નેપાળ સાથે 1,751 કિમી, ભૂતાન સાથે 699 કિમી, મ્યાનમાર સાથે 1,643 કિમીનો સમાવેશ થાય છે.

સરહદોને સુરક્ષિત કરવા માટે હાથ ધરવામાં આવેલી અન્ય પહેલો

■ જીવંત ગામ કાર્યક્રમ:

- ઓછી વસ્તીવાળા સરહદી ગામો મર્યાદિત કનેક્ટિવિટી અને ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર સુવિધાઓના અભાવને કારણે ઘણીવાર 'વિકાસના લાભો' થી વંચિત રહે છે. 2022-23ના બજેટ હેઠળ જાહેર કરવામાં આવેલા 'ન્યૂ વાયબ્રન્ટ વિલેજ પ્રોગ્રામ'માં ઉત્તર સરહદ પરના આવા ગામોને આવરી લેવામાં આવશે.
- આ પ્રવૃત્તિઓમાં ગ્રામીણ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરનું નિર્માણ કરવું, હાઉસિંગ, પ્રવાસન કેન્દ્રો ઊભાં કરવાં, રોડ કનેક્ટિવિટી, વિકેન્દ્રિત પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જાની જોગવાઈ, દૂરદર્શન શૈક્ષણિક ચેનલોનું સીધું પ્રસારણ તથા આજીવિકાનાં સર્જન માટે સમર્થન સામેલ હશે.
- આ પગલું વાસ્તવિક નિયંત્રણ રેખા (LAC) ની નજીક ચીનના 'મોડેલ ગામો' નો સામનો કરવા માટે લેવામાં આવ્યું છે.
- તે હાલના સરહદી વિસ્તાર વિકાસ કાર્યક્રમનું અપગ્રેડેડ વર્ઝન હશે.

■ સરહદી વિસ્તાર વિકાસ કાર્યક્રમ:

- 'બોર્ડર એરિયા ડેવલપમેન્ટ પ્રોગ્રામ' (BADP) સાતમી પંચવર્ષીય યોજના (1985-90) દરમિયાન શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો, જેનો ઉદ્દેશ સરહદી વિસ્તારોમાં ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરના વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવાનો અને સરહદી વિસ્તારોનો સંતુલિત વિકાસ સુનિશ્ચિત કરવાનો તથા સરહદી વિસ્તારોમાં સુરક્ષાની ભાવનાને પ્રોત્સાહન આપવાનો હતો.
- આ કાર્યક્રમનો ઉદ્દેશ આંતરરાષ્ટ્રીય સરહદની નજીક સ્થિત અંતરિયાળ અને દુર્ગમ વિસ્તારોમાં રહેતાં લોકોની વિશેષ વિકાસલક્ષી જરૂરિયાતો પૂર્ણ કરવાનો તથા કેન્દ્ર/રાજ્ય/BADP/સ્થાનિક યોજનાઓનાં સમન્વય અને સહભાગી અભિગમ મારફતે સરહદી વિસ્તારોને જરૂરી ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર સુવિધાઓ સાથે સંતૃપ્ત કરવાનો છે.

■ સ્માર્ટ ફેન્સિંગ ઇન ઇન્ડિયા (CIBMS):

- ભારત-પાકિસ્તાન સરહદ (10 કિ.મી.) અને ભારત-બાંગ્લાદેશ સરહદ (61 કિ.મી.) પર કોમ્પ્રિહેન્સિવ ઇન્ટિગ્રેટેડ બોર્ડર મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ (CIBMS) હેઠળ 71 કિ.મી.ના બે પાયલોટ પ્રોજેક્ટ્સ પૂર્ણ કરવામાં આવ્યા છે.
- CIBMS હેઠળ સરહદો પર અત્યાધુનિક સર્વેલન્સ ટેકનોલોજીની શ્રેણી તૈનાત કરવાનો સમાવેશ થાય છે - થર્મલ ઇમેજર્સ, ઇન્ફ્રા-રેડ અને લેસર-આધારિત ઘૂસણખોરી એલામ્સ, હવાઈ દેખરેખ માટે એરોસ્ટેટ્સ, સેન્સર વિનાના ગ્રાઉન્ડ સેન્સર્સ કે જે રડાર, સોનાર સિસ્ટમ્સને શોધવામાં કરવામાં મદદ કરી શકે છે, ફાઇબર-ઓપ્ટિક સેન્સર્સ તથા કમાન્ડ એન્ડ કન્ટ્રોલ સિસ્ટમ જે વાસ્તવિક સમય (Real Time) માં તમામ મોનિટરિંગ ડિવાઈસમાંથી ડેટા પ્રાપ્ત કરવામાં મદદ કરી શકે છે.
- CIBMS હેઠળ આસામના ઘુબરી જિલ્લામાં ભારત-બાંગ્લાદેશ સરહદ પર બોર્ડર ઇલેક્ટ્રોનિકલી ડોમિનેટેડ ઇન્ટરસેપ્શન ટેકનિક (BOLD-QIT)નો પણ ઉપયોગ કરવામાં આવી રહ્યો છે.

બોર્ડર રોડ ઓર્ગેનાઇઝેશન (BRO)

- વર્ષ 1960માં સ્થાપાયેલી આ સંસ્થા રસ્તા, પુલો, હાઈવે, એરપોર્ટ, ટનલ, ઈમારતો અને આવા અન્ય બાંધકામો સહિત સંરક્ષણ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર સુવિધાઓ પૂરી પાડવામાં મુખ્ય ભૂમિકા ભજવે છે.
- BRO દ્વારા સિક્કિમ, અરુણાચલ પ્રદેશ, મિઝોરમ, મણિપુર, નાગાલેન્ડ, ત્રિપુરા, મેઘાલય, લદાખ, જમ્મુ-કાશ્મીર, ઉત્તરાખંડ, હિમાચલ પ્રદેશ, આંધ્રપ્રદેશ અને નિકોબાર ટાપુઓના લોકો માટે 53,600 કિલોમીટરથી વધુની જીવનરેખા (માર્ગ)નું નિર્માણ કરવામાં આવ્યું છે.

વાર્ષિક ફ્રન્ટિયર્સ રિપોર્ટ-2022

- તાજેતરમાં, યુનાઈટેડ નેશન્સ એન્વાયર્નમેન્ટ પ્રોગ્રામ (UNEP) એ 'નોઈઝ, બ્લેઝ એન્ડ મિસમેચ' શીર્ષક હેઠળ તેનો વાર્ષિક ફ્રન્ટિયર્સ રિપોર્ટ બહાર પાડ્યો છે.
- આ રિપોર્ટ યુએન એન્વાયરમેન્ટ એસેમ્બલીની બેઠકના 10 દિવસ પહેલા જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો.
- આ ફ્રન્ટિયર્સ રિપોર્ટ ત્રણ પર્યાવરણીય મુદ્દાઓ ઓળખી તેના સમાધાન કરવા પગલાં પ્રદાન કરે છે જેથી આબોહવામાં ફેરફાર, પ્રદૂષણ અને જૈવવિવિધતાના નુકસાનની કટોકટીને ઓળખી શકાય. આ પર્યાવરણીય મુદ્દાઓમાં શહેરી ધ્વનિ પ્રદૂષણ, વન અને ફિનોલોજિકલ પરિવર્તનનો સમાવેશ થાય છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

યુનાઇટેડ નેશન્સ એન્વાયર્નમેન્ટ પ્રોગ્રામ (UNEP)

- યુનાઇટેડ નેશન્સ એન્વાયર્નમેન્ટ પ્રોગ્રામ (UNEP) એ એક મુખ્ય વૈશ્વિક પર્યાવરણીય સત્તામંડળ છે જેની સ્થાપના 5 જૂન, 1972ના રોજ કરવામાં આવી હતી.
- તે પર્યાવરણીય ચિંતાના ઉભરતા મુદ્દાઓને ઓળખવા અને તેના તરફ ધ્યાન દોરવા તરફ કામ કરે છે.
- **કાર્ય:** તે વૈશ્વિક પર્યાવરણીય એજન્ડા નક્કી કરે છે, સંયુક્ત રાષ્ટ્રની વ્યવસ્થામાં સાતત્યપૂર્ણ વિકાસને પ્રોત્સાહન આપે છે અને વૈશ્વિક પર્યાવરણીય સંરક્ષણ માટે સત્તાવાર વક્તા તરીકે સેવા આપે છે.
- **મુખ્ય અહેવાલો:** એમિશન ગેપ રિપોર્ટ, એક્ટેશન ગેપ રિપોર્ટ, ગ્લોબલ એન્વાયર્નમેન્ટ આઉટલુક, ફ્રન્ટિયર્સ, ઇન્વેસ્ટ ઇન હેલ્થી પ્લેનેટ.
- **મુખ્ય અભિયાન:** બીટ પોલ્યુશન, UN75, વિશ્વ પર્યાવરણ દિવસ, વાઇલ્ડ ફોર લાઇફ.
- **હેડક્વાર્ટર્સ:** નૈરોબી, કેન્યા.

યુનાઇટેડ નેશન્સ એન્વાયર્નમેન્ટ એસેમ્બલી (UNEA)

- તે સંયુક્ત રાષ્ટ્ર પર્યાવરણ કાર્યક્રમનું સંચાલક મંડળ છે.
- તે પર્યાવરણ પર વિશ્વ કક્ષાના નિર્ણય લેતી સર્વોચ્ચ સંસ્થા છે.
- તે વૈશ્વિક પર્યાવરણીય નીતિઓ માટે અગ્રતાઓ નક્કી કરવા અને આંતરરાષ્ટ્રીય પર્યાવરણીય કાયદાનું નિર્માણ કરવા માટે એક દ્વિવાર્ષિક બેઠકનું આયોજન કરે છે.
- તેની રચના જૂન 2012માં યુનાઇટેડ નેશન્સ કોન્ફરન્સ ઓન સસ્ટેઇનેબલ ડેવલપમેન્ટ દરમિયાન કરવામાં આવી હતી, જેને 'રિયો+20' તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.

અહેવાલની મુખ્ય વિશેષતાઓ શું છે?

- **શહેરી ધ્વનિ પ્રદૂષણ:**
 - રોડ ટ્રાફિક, રેલવે કે અન્ય માનવીય પ્રવૃત્તિઓને કારણે અનિચ્છનીય, લાંબા અને ઉચ્ચ સ્તરના અવાજો માનવ આરોગ્યને અસર કરે છે.
 - ટ્રાફિકમાં ચીડ અને ઊંઘમાં ખલેલને કારણે ખૂબ જ નાની ઉંમરે ગંભીર હૃદય રોગ અને મેટાબોલિક ડિસઓર્ડર થઈ શકે છે અને મોટે ભાગે વ્યસ્ત રસ્તાઓની નજીક રહેતા વૃદ્ધ અને હાંસિયામાં ઘડેલાયેલા સમુદાયોને અસર કરે છે.
- **દાવાનળ:**
 - વાતાવરણીય ગ્રીનહાઉસ વાયુઓના વધતા જતા પ્રમાણ અને જંગલોના જોખમી ઘટકોમાં વધારો થવાને કારણે આગની વધુ જોખમી મોસમી પરિસ્થિતિઓનું વલણ વધવાની શક્યતા છે.
 - આબોહવા પરિવર્તન અતિશય વનીકરણને પ્રેરિત કરીને તાપમાનમાં વધારો કરી શકે છે.

- આવી આત્યંતિક ઘટનાઓ માનવ આરોગ્ય અને પર્યાવરણ માટે વિનાશક છે.
- સવાના ઇકોસિસ્ટમમાં પણ દાવાનળ વધુ સામાન્ય બની છે, જે સવાના ઇકોસિસ્ટમની એક ચતુર્થાંશ પ્રજાતિઓને અસર કરે છે.
- હવાના પ્રદૂષણ માટે પણ દાવાનળ જવાબદાર છે.
- સપ્ટેમ્બર 2021 માં પ્રકાશિત એક વૈશ્વિક અધ્યયન અનુસાર, વન સંબંધિત પ્રદૂષણને કારણે થતાં માનવ મૃત્યુ અને તેની અસરો વચ્ચે નોંધપાત્ર કડી છે.
- ઇતિહાસ પર એક નજર કરીએ તો જાણવા મળે છે કે જંગલમાં લાગેલી આગ ભેજવાળા-ઉષ્ણકટિબંધીય જંગલોમાં ભાગ્યે જ ફેલાય છે, પરંતુ વનનાબૂદી અને વન વિભાજનને કારણે જંગલો હવે વધુ સંવેદનશીલ બન્યા છે.
- **ફિનોલોજિકલ ફેરફારો:**
 - છોડ અને પ્રાણીઓ સ્થલીય, જળચર અને દરિયાઈ જીવસૃષ્ટિમાં તાપમાન, દિવસની લંબાઈ અથવા વરસાદનો ઉપયોગ સંકેત તરીકે કરે છે કે ક્યારે ફળ આપવા અથવા ક્યારે સ્થળાંતર કરવું.
 - આબોહવા પરિવર્તન આ કુદરતી ચક્રને વિક્ષેપિત કરે છે કારણ કે તે છોડ અને પ્રાણીઓને પ્રકૃતિ સાથેના લય-સુમેળમાંથી દૂર કરે છે, પરિણામે અસંતુલનની સ્થિતિ પરિણમે છે. દાખલા તરીકે, વનસ્પતિનું જીવનચક્ર શાકાહારી પ્રાણીઓ કરતાં ઝડપથી બદલાય છે.
 - ફેનોલોજી એ જીવનચક્રના તબક્કાઓનો સમયગાળો છે, જે પર્યાવરણીય પરિબલો દ્વારા સંચાલિત છે, તેમજ ઇકોસિસ્ટમની અંદર કાર્ય કરતી પ્રજાતિઓ બદલાતી પરિસ્થિતિઓનો સામનો કરે છે તે હકીકત છે.

અહેવાલની ભલામણો

- સ્વદેશી ફાયર મેનેજમેન્ટ ટેકનિકોનો સ્વીકાર.
- સંવેદનશીલ જૂથોનો સમાવેશ કરીને પ્રતિક્રિયાશીલ અભિગમને બદલે નિવારક અભિગમ જંગલને ઘટાડવામાં મદદરૂપ સાબિત થઈ શકે છે.
- અગ્નિશામક ક્ષમતાઓમાં વધારો કરવો અને સામુદાયિક સ્થિતિસ્થાપકતાનું નિર્માણ કરવાનાં કાર્યક્રમોને મજબૂત કરવા મહત્વપૂર્ણ છે.
- લાંબા અંતરના હવામાનની આગાહી પર ધ્યાન આપવું જરૂરી છે.
- સેટેલાઈટ અને રડાર તેમજ ડેટા હેન્ડલિંગ જેવી રિમોટ-સેન્સિંગ ક્ષમતાઓ પર ધ્યાન આપવું મહત્વપૂર્ણ છે.

બાળકો માટે પીએમ-કેયર્સ યોજના

- તાજેતરમાં કેન્દ્ર સરકારે બાળકો માટે પીએમ-કેયર્સ યોજનાની માન્યતા 28 ફેબ્રુઆરી, 2022 સુધી લંબાવી છે, તે અગાઉ 31 ડિસેમ્બર, 2021 સુધી માન્ય હતી.

બાળકો માટે પીએમ-કેયર્સ યોજના

■ પરિચય:

- આ યોજના 29 મે, 2021 ના રોજ કોવિડ-19 રોગચાળા દરમિયાન પોતાના માતાપિતા અથવા વાલીઓ/દત્તક લેનારા માતાપિતાને ગુમાવનારા બાળકોને મદદ કરવાના હેતુથી શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- સંભાળ અને રક્ષણની જરૂરિયાતવાળા બાળકોમાં અનાથ (10,094) તથા માતા-પિતામાંથી એકને ગુમાવનારા (1,36,910) અને ત્યજી દેવાયેલા (488) બાળકોનો સમાવેશ થાય છે, જેની કુલ સંખ્યા 1,47,492 છે.
- લિંગના આધારે આ 1,47,492 બાળકોમાં લગભગ 76,508 છોકરાઓ, 70,980 છોકરીઓ અને 4 જેટલા ટ્રાન્સજેન્ડરનો સમાવેશ થાય છે.
- આ યોજનાનો ઉદ્દેશ બાળકોની સતત વ્યાપક સારસંભાળ અને સલામતી સુનિશ્ચિત કરવાનો, આરોગ્ય વીમા દ્વારા તેમના સ્વાસ્થ્યની કાળજી લેવાનો, શિક્ષણ દ્વારા સશક્ત બનાવવાનો અને 23 વર્ષની ઉંમર સુધી આર્થિક સહાય પૂરી પાડીને તેમને આત્મનિર્ભર બનાવવાનો છે.

■ યોજનાની લાક્ષણિકતાઓ:

► 10 લાખનું ફંડ:-

- આ દરેક બાળકોને પીએમ કેયર્સ ફંડમાંથી 10 લાખ રૂપિયાની રકમ ફાળવવામાં આવશે.
- આ ભંડોળનો ઉપયોગ 18 વર્ષની ઉંમર પછી આગામી પાંચ વર્ષ માટે ઉચ્ચ શિક્ષણના સમયગાળા દરમિયાન બાળકોની વ્યક્તિગત જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે માસિક નાણાકીય સહાય / શિષ્યવૃત્તિ માટે કરવામાં આવશે અને 23 વર્ષની વય પૂર્ણ થયા પછી, તેને વ્યક્તિગત અને વ્યાવસાયિક ઉપયોગ માટે એકમુશ્ત રકમમાં ભંડોળની રકમ મળશે.

► બાળકોનું શિક્ષણ:-

- કેન્દ્રીય વિદ્યાલયો અને ખાનગી શાળાઓમાં ઉચ્ચતર માધ્યમિક સ્તર સુધીના પ્રવેશ દ્વારા નાના બાળકોના શિક્ષણનો ખર્ચ ઉઠાવવામાં આવશે.
- આ બાળકોને તેમના ઉચ્ચ શિક્ષણ દરમિયાન ટ્યુશન ફી અથવા શૈક્ષણિક લોનની સમકક્ષ શિષ્યવૃત્તિ અથવા નાણાકીય સહાય પણ આપવામાં આવશે, જ્યાં લોન પરનું વ્યાજ પીએમ-કેયર્સ ફંડ દ્વારા ચૂકવવામાં આવશે.

► આરોગ્ય વીમો:-

- આયુષ્માન ભારત યોજના હેઠળ આવા તમામ બાળકોને એક લાભાર્થી તરીકે નોંધણી કરાવવામાં આવશે, જેમાં 5 લાખ રૂપિયા સુધીના આરોગ્ય વીમા કવચનો સમાવેશ કરવામાં આવશે.
- આવા બાળકો 18 વર્ષના થાય ત્યાં સુધી પીએમ-કેયર્સ ફંડ દ્વારા પ્રીમિયમની રકમ ચૂકવવામાં આવશે.

શું છે 'પીએમ કેયર્સ' ફંડ?

- સરકારે કોવિડ-19 રોગચાળાને કારણે ઉભી થયેલી કોઈપણ પ્રકારની કટોકટી અથવા ગંભીર પરિસ્થિતિનો સામનો કરવા માટે 'કટોકટીની સ્થિતિઓમાં વડા પ્રધાન નાગરિક સહાયતા અને રાહત કોષ' (PM CARES) ની સ્થાપના કરી છે.
- પીએમ-કેયર્સ ફંડ એક પબ્લિક ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટ છે, જેનું નેતૃત્વ પ્રધાનમંત્રી કરે છે. અન્ય સભ્યોમાં સંરક્ષણ પ્રધાન, ગૃહ પ્રધાન અને નાણાં પ્રધાનનો સમાવેશ થાય છે.
- આ ફંડ માર્ચકો ડોનેશનને સક્ષમ બનાવે છે એટલે કે તેમાં રકમની મર્યાદા નક્કી કરવામાં આવી નથી, પરિણામે મોટી સંખ્યામાં લોકો ફાળો આપી શકે છે.
- આ ભંડોળ આપત્તિ વ્યવસ્થાપન ક્ષમતાઓને મજબૂત કરવા અને નાગરિકોનું રક્ષણ કરવા માટે સંશોધનને પ્રોત્સાહિત કરશે.
- પીએમ-કેયર્સ ફંડમાં આપવામાં આવેલા યોગદાનને 'કોર્પોરેટ સોશિયલ રિસ્પોન્સિબિલિટી' (CSR) તરીકે લાયક ગણવામાં આવે છે.

કોવિડ દરમિયાન બાળકો માટે સરકાર દ્વારા લેવામાં આવેલી

અન્ય પહેલ

■ બાલ સ્વરાજ કોવિડ-કેર:

- નેશનલ કમિશન ફોર પ્રોટેક્શન ઓફ ચાઇલ્ડ રાઇટ્સ (NCPCR)એ સંભાળ અને સુરક્ષાની જરૂરિયાતવાળા બાળકો માટે ઓનલાઇન ટ્રેકિંગ પોર્ટલ 'બાલ સ્વરાજ (કોવિડ-કેર)' તૈયાર કર્યું છે.
- તે એવા બાળકોની ઓનલાઇન ટ્રેકિંગ અને ડિજિટલ રીઅલ-ટાઇમ મોનિટરિંગના હેતુથી ડિઝાઇન કરવામાં આવી છે, જેમને સંભાળ અને સુરક્ષાની જરૂર હોય.

■ પીએમ ઇ-વિદ્યા:

- 17 મે, 2020 ના રોજ, આત્મનિર્ભર ભારત અભિયાનના ભાગરૂપે 'પીએમ ઇ-વિદ્યા' નામની એક વ્યાપક પહેલ શરૂ કરવામાં આવી હતી, જે ડિજિટલ / ઓનલાઇન / ઓન-એર શિક્ષણ સાથે સંબંધિત તમામ પ્રયત્નોને સંકલિત કરે છે જેથી શિક્ષણમાં મલ્ટિ-મોડ એક્સેસને સક્ષમ કરી શકાય.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

> કોવિડ-19 રોગચાળા દરમિયાન બાળકોને શિક્ષિત કરવાના હેતુથી 'વન નેશન વન ડિજિટલ' પ્લેટફોર્મ હેઠળ તેની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી.

■ મનોદર્પણ:

> તેનો ઉદ્દેશ્ય વિદ્યાર્થીઓ, પરિવારના સભ્યો અને શિક્ષકોને કોવિડ-19 ના સમયમાં તેમના માનસિક સ્વાસ્થ્ય અને સુખાકારી માટે માનસિક સહાય પૂરી પાડવાનો છે.

પ્રશ્નોત્તરી

1) સસ્ટેનેબલ સિટીઝ ઇન્ડિયા પ્રોગ્રામ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. સસ્ટેનેબલ સિટીઝ ઇન્ડિયા કાર્યક્રમનો ઉદ્દેશ શહેરોને ઊર્જા અને પરિવહન સહિત વિવિધ ક્ષેત્રોમાં ડિકાર્બનાઈઝેશન સોલ્યુશન્સ પેદા કરવા સક્ષમ બનાવવાનો છે.
2. તે ઉત્સર્જન ઘટાડવા અને સમાન અને સ્થિતિસ્થાપક શહેરી ઇકોસિસ્ટમ્સ પ્રદાન કરવા માટે શહેરોને વ્યવસ્થિત અને ટકાઉ રીતે ડિકાર્બનાઈઝ કરવા માટે સક્ષમ બનાવે છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

2) COVID-19 રસીના વિકાસ પર રિપોર્ટ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. આ અહેવાલમાં કેન્દ્ર, રાજ્ય અને જિલ્લા સ્તરે સંકલનથી પુખ્ત વયના રસીકરણ અભિયાનને મોટા પાયે સફળ બનાવવામાં કેવી રીતે મદદ મળી તેના પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં આવ્યું હતું.
2. આ અહેવાલમાં એ વાત પર પણ પ્રકાશ પાડવામાં આવ્યો છે કે આરોગ્ય સેતુ, કોવિન જેવી ટેકનોલોજીના ઉપયોગ દ્વારા રાષ્ટ્રએ રસીકરણ અભિયાનને અસરકારક રીતે કેવી રીતે ન હલ કર્યું.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) નથી?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

3) પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના-ગ્રામીણ (PMAY-G)ની શરૂઆત એપ્રિલ, 2017માં થઈ હતી
2. અત્યાર સુધીમાં કુલ 2.73 કરોડ PMAY-G મકાનો ફાળવવામાં આવેલા સંચિત લક્ષ્યાંકમાંથી 2.62 કરોડ કુટુંબોને પૂર્ણ કરવામાં આવ્યાં છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) નથી?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

4) શ્યામા પ્રસાદ મુખર્જી રુર્બન મિશન સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. શ્યામા પ્રસાદ મુખર્જી મિશન સ્થાનિક આયોજન દ્વારા ક્લસ્ટર આધારિત સંકલિત વિકાસ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
2. આ મિશન ગુજરાત રાજ્ય સરકાર દ્વારા પ્રાયોજિત યોજના છે.

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

5) પ્રધાનમંત્રી કિસાન સન્માન નિધિ યોજના સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. આ યોજના હેઠળ ખેડૂતોને વાર્ષિક રૂ. 3,60,000ની આર્થિક સહાય આપવામાં આવે છે.
2. નાણાં મંત્રાલય દ્વારા તેનો અમલ કરવામાં આવી રહ્યો છે.

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

6) National Means-cum-Merit Scholarship સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. આ યોજનાનો ઉદ્દેશ આર્થિક રીતે નબળા વર્ગના તેજસ્વી વિદ્યાર્થીઓને શિષ્યવૃત્તિ આપવાનો છે
2. આ યોજના સરકારે વર્ષ 2009-10માં શરૂ કરી હતી.

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

7) 'જનભાગીદારી સશક્તિકરણ' પોર્ટલ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. જનભાગીદારી સશક્તિકરણ પોર્ટલને સામાન્ય લોકોને સરળતાથી એક્સેસ પ્રદાન કરવા માટે ઉચ્ચ બેન્ડવિડ્થવાળા એક અલગ સર્વર પર હોસ્ટ કરવામાં આવ્યું હતું.
2. આ પોર્ટલથી સંબંધિત ધીમી ગતિ અથવા બેન્ડવિડ્થના મુદ્દાઓથી સંબંધિત ચિંતાઓ વચ્ચે આ પગલું લેવામાં આવ્યું છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

8) રાષ્ટ્રીય ઉચ્ચતર શિક્ષા અભિયાન (RUSA) વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. રૂસા એક રાજ્ય પ્રાયોજિત યોજના છે.
2. સમાનતા, ઉત્કૃષ્ટતા અને સુલભતાના ઉદ્દેશોને પ્રાપ્ત કરવા માટે રાજ્ય સરકારની યુનિવર્સિટીઓ અને કોલેજોને ભંડોળ પૂરું પાડવા માટે તેની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

9) દુરુને ડોલર કરોડપતિ પરિવારો પરનો અહેવાલ જાહેર કર્યો તેના વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. દુરુન રિપોર્ટ ઓક્સફોર્ડના 'ઈનકમિટી કિલ્સ: ઈન્ડિયા સપ્લીમેન્ટ 2022'ના રિપોર્ટના એક મહિના બાદ જાહેર કરવામાં આવ્યો છે જેમાં જાણવા મળ્યું છે કે 2015થી અત્યાર સુધીમાં ભારતની વધુ સંપત્તિ ટોપ 38 ટકા જનસંખ્યા સુધી પહોંચી ગઈ છે.
2. દુરુનના રિપોર્ટ અનુસાર આગામી પાંચ વર્ષમાં અમીર પરિવારોની સંખ્યા 30 ટકા વધીને 6,00,000 થઈ જશે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) નથી?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

11) અપર ભદ્રા પ્રોજેક્ટ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. વિશ્વેશ્વરેયા જલ નિગમ લિમિટેડ દ્વારા અપર ભદ્રા પ્રોજેક્ટ હાથ ધરવામાં આવી રહ્યો છે.
2. તે આંધ્ર પ્રદેશમાં અમલીકરણ હેઠળની એક મોટી લિફ્ટ સિંચાઈ યોજના છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

12) 'મેરી પોલિસી મેરે હાથ' અભિયાન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. 2016માં PMFBYની શરૂઆત એ તમામ ખેડૂતોને બિયારણની સહાયતા પ્રદાન કરવાના ઉદ્દેશ સાથે કરવામાં આવી હતી.
2. 4 ફેબ્રુઆરી, 2022 સુધીમાં, આ યોજના હેઠળ 36 મિલિયનથી વધુ ખેડૂત અરજીઓનો વીમો લેવામાં આવ્યો છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

13) 'રિવોર્ડ' પ્રોજેક્ટ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. પાણી અને જમીનની જાળવણીમાં સુધારો કરવા તેમજ જમીનના પ્રવાહને રોકવા, વરસાદી પાણીનો સંગ્રહ કરવો, કુદરતી વનસ્પતિને પુનર્જીવિત કરવી અને ભૂગર્ભજળના કોષ્ટકને ફરીથી ભરવું.
2. આ પ્રોજેક્ટનો હેતુ રાજ્ય અને કેન્દ્રીય સંસ્થાઓની ક્ષમતાઓમાં સુધારો કરવાનો પણ છે જેથી તેઓ વધુ સારા વોટરશેડ મેનેજમેન્ટ અને વિકાસ કાર્યક્રમો વિકસાવી શકે અને પહોંચાડી શકે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

14) ટાટા સ્ટ્રાઈવ (Tata STRIVE) વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. ટાટા સ્ટ્રાઈવ પહેલ એ ટાટા કમ્યુનિટી ઈનિશિયેટિવ ટ્રસ્ટ દ્વારા કૌશલ્ય વિકાસની પહેલ છે.
2. તે ઉદ્યોગસાહસિકતા, રોજગાર અને સામુદાયિક ઉદ્યોગસાહસિકતા માટે ભારતમાં યુવાનોને કૌશલ્ય પ્રદાન કરવાની અતિ જરૂરિયાતને સંબોધિત કરે છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) નથી?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

15) SBM-Uના બીજા તબક્કા સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. 2021-22ના બજેટમાં જાહેર કરાયેલ SBM-U 2.0, SBM-Uનો બીજો તબક્કો છે.
2. સરકાર શૌચાલયો દ્વારા મળ અને સેપ્ટેજના નિકાલને સુરક્ષિત કરવાનો પ્રયાસ કરી રહી છે.
3. SBM-Uના પ્રથમ તબક્કાની શરૂઆત 2 ઓક્ટોબર, 2014ના રોજ કરવામાં આવી હતી.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

16) વર્ષ 2022-23ના બજેટમાં બાળકોનો હિસ્સા સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

- બાળ શિક્ષણ માટેના બજેટનો હિસ્સો ચાલુ નાણાકીય વર્ષમાં 1.74 ટકાથી વધીને આગામી નાણાકીય વર્ષ માટે 1.73 ટકા થયો છે, જેમાં માત્ર 0.3 ટકા પોઈન્ટનો નજીવો વધારો થયો છે.
- બજેટમાં જાહેર કરાયેલો 'વન કલાસ, વન ટીવી ચેનલ' કાર્યક્રમ બાળકો માટે શીખવાનો મુશ્કેલ માર્ગ છે.
- પીએમ ઈ-વિદ્યાના 'વન કલાસ, વન ટીવી ચેનલ' કાર્યક્રમને 12થી વધારીને 200 ટીવી ચેનલો સુધી કરવામાં આવશે. ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
(A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

17) સરહદની સુરક્ષામાં સરહદી માળખાગત સુવિધા અને વ્યવસ્થાપન સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

- BIM યોજના ભારત-પાકિસ્તાન, ભારત-બાંગ્લાદેશ, ભારત-ચીન, ભારત-નેપાળ, ભારત-ભૂતાન અને ભારત-મ્યાનમાર સરહદોને સુરક્ષિત કરવા માટે સરહદની વાડ, સરહદ પરની ફ્લડલાઈટ્સ, ટેકનિકલ સોલ્યુશન્સ, સરહદી માર્ગો અને સરહદી ચોકીઓ (BOP)/કંપની ઓપરેટિંગ બેઝ અથવા કંપની ઓપરેટિંગ બેઝ (COBs) જેવા વિવિધ માળખાગત સુવિધાઓના નિર્માણમાં મદદ મળશે.
- તે બોર્ડર મેનેજમેન્ટ, પોલીસિંગ અને સરહદોની સુરક્ષામાં સુધારો કરવા માટે બોર્ડર ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર સુવિધાઓને મજબૂત બનાવશે.
- પાકિસ્તાન સાથે ભારતની 3,323 કિ.મી. લાંબી બોર્ડર છે, જેમાં લગભગ 775 કિ.મી. નિયંત્રણની લાંબી લાઈનનો સમાવેશ થાય છે. ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
(A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

18) વાર્ષિક ફ્રન્ટિયર્સ રિપોર્ટ 2022ની ભલામણો સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

- સ્વદેશી ફાયર મેનેજમેન્ટ ટેકનિકોનો સ્વીકાર.
- સંવેદનશીલ જૂથોનો સમાવેશ કરીને પ્રતિક્રિયાશીલ અભિગમને બદલે નિવારક અભિગમ જંગલને ઘટાડવામાં મદદરૂપ સાબિત થઈ શકે છે.
- અગ્નિશામક ક્ષમતાઓમાં વધારો કરવો અને સામુદાયિક સ્થિતિસ્થાપકતાનું નિર્માણ કરવાનાં કાર્યક્રમોને મજબૂત કરવા મહત્વપૂર્ણ છે. ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
(A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

19) બાળકો માટેની PM-કેયર્સ યોજના સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

- આ યોજના 29 મે, 2021 ના રોજ કોવિડ-19 રોગચાળા દરમિયાન પોતાના માતાપિતા અથવા વાલીઓ/દત્તક લેનારા માતાપિતાને ગુમાવનારા બાળકોને મદદ કરવાના હેતુથી શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- સંભાળ અને રક્ષણની જરૂરિયાતવાળા બાળકોમાં અનાથ (10,094) તથા માતા-પિતામાંથી એકને ગુમાવનારા (1,36,910) અને ત્યજી દેવાયેલા (488) બાળકોનો સમાવેશ થાય છે, જેની કુલ સંખ્યા 1,47,492 છે.
- લિંગના આધારે આ 1,47,492 બાળકોમાં લગભગ 76,508 છોકરાઓ, 70,980 છોકરીઓ અને 4 જેટલા ટ્રાન્સજેન્ડરનો સમાવેશ થાય છે. ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
(A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

મહેક મહેક થાય છે, ગ્રામ જગતની માટી હે તેજસ્વી યુવાનો! આવો બનવા તલાટી ...

દો. 12 પાસ માટે સુવર્ણ તક

તલાટી મંત્રી & જુ. ક્લાર્ક

નવી બેચ શરૂ સવારે 8 થી 10

Special Discount FEES: ₹ 15,000

પરીક્ષાલક્ષી મટીરીયલ્સ અને FREE BOOKS

રાજકોટ, અમદાવાદ અને ગાંધીનગરની શ્રેષ્ઠતમ રેકલ્ટી દ્વારા શિક્ષણ તથા માર્ગદર્શન

દૂર સમયમાં સહજતા પ્રાપ્ત કરવાની અડચત વ્યૂહરચના

નવા અભ્યાસક્રમ મુજબની તૈયારી

offline

ICE INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

રજિસ્ટ્રેશન ફરજિયાત 81406-01110 / 81407-01110

ગાંધીનગર

યુરોપમાં વાવાઝોડા યુનિસે વિનાશ વેર્યો

- હરિકેન યુનિસે 19 ફેબ્રુઆરી, 2022 ના રોજ લંડનમાં પ્રથમ વખત લાલ હવામાનની ચેતવણી આપી હતી. બ્રિટન અને ઉત્તરી ફ્રાન્સમાં ગ્રેટ સ્ટોર્મ ટ્રાટક્યું હતું, વર્ષ 1984માં પછી યુરોપમાં આ સૌથી શક્તિશાળી વાવાઝોડું હતું.

મુખ્યમુદ્દા

- યુરોપમાં ભારે પવન, ઝાડ પડવા અને કાટમાળના કારણે ઓછામાં ઓછા 13 લોકોના મોત થયા છે.
- તેણે 1.4 મિલિયન ઘરોને ગ્રીડથી દૂર રાખ્યા છે, ઈમરજન્સી કામદારો વીજળી પુનઃસ્થાપિત કરવા માટે સંઘર્ષ કરી રહ્યા છે.
- તેનાથી બ્રિટનમાં મુસાફરી પર પણ ખરાબ અસર પડી હતી, જેના કારણે ઈંગ્લિશ ચેનલ બંદર ડોવર બંધ થઈ ગયું હતું અને ઈંગ્લેન્ડ અને વેલ્સને જોડતા પુલો બંધ થયા હતા.
- તેણે લંડનની અંદર અને બહારની મોટાભાગની ટ્રેનોને પણ અટકાવી દીધી છે.
- તેને 200 માર્દલ પ્રતિ કલાકની ઝડપે ફૂંકવામાં આવ્યું હતું.

એક અઠવાડિયામાં બીજું વાવાઝોડું

- યુનિસ આ અઠવાડિયે યુરોપમાં ટ્રાટકેલું બીજું વાવાઝોડું છે. પ્રથમ વાવાઝોડામાં જર્મની અને પોલેન્ડમાં ઓછામાં ઓછા પાંચ લોકોના મોત થયા હતા.

યુરોપમાં ખતરનાક વાવાઝોડું

- યુનિસ સ્ટોર્મ 1987ના “ગ્રેટ સ્ટોર્મ” જેવું જ છે, જેણે તોફાની પવનોને જન્મ આપ્યો હતો અને સમગ્ર બ્રિટન અને ફ્રાન્સમાં 22 લોકોનાં મોત નીપજ્યાં હતાં. બંને વાવાઝોડામાં “સ્ટિંગ જેટ” હોવાની આગાહી કરવામાં આવી છે. સ્ટિંગ જેટ એક નાનો, સાંકડો હવાનો પ્રવાહ છે, જે તોફાનની અંદર રચાય છે અને 100 કિ.મી.થી નાના વિસ્તારમાં તીવ્ર પવન પેદા કરી શકે છે. આવા તોફાનોની આગાહી કરવી મુશ્કેલ અને પ્રમાણમાં દુર્લભ હોય છે.

સ્ટિંગ જેટ કેવી રીતે જનરેટ થાય છે?

- સ્ટિંગ જેટ ચોક્કસ પ્રકારના વધારાના ઉષ્ણકટિબંધીય ચક્રવાતમાં ઉત્પન્ન થાય છે, જેને ઉષ્ણકટિબંધીયની બહાર ઓટેટિંગ વિન્ડ સિસ્ટમ તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવે છે. આ હવાના પ્રવાહો પૃથ્વીની સપાટીથી લગભગ 5 કિ.મી. ઉપર બને છે.

સસ્ટેઇનેબલ સિટીઝ ઇન્ડિયા પ્રોગ્રામ

- તાજેતરમાં વર્લ્ડ ઇકોનોમિક ફોરમ (WEF) અને નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ અર્બન અફેર્સ (NIUA) દ્વારા સંયુક્ત રીતે ડિઝાઇન કરવામાં આવેલા ‘સસ્ટેઇનેબલ સિટીઝ ઇન્ડિયા પ્રોગ્રામ’ પર જોડાણ માટે એક સમજૂતીકરાર (MoU) પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા.
- આ પહેલ ભારત દ્વારા COP26 માં આબોહવા ઘટાડવાના પ્રતિસાદ તરીકે વર્ષ 2070 સુધીમાં નેટ ઝીરોની ભારતની પ્રતિબદ્ધતા બાદ કરવામાં આવી છે.

મુખ્યમુદ્દા

- તેનો ઉદ્દેશ શહેરોની ઊર્જા, પરિવહન અને પર્યાવરણીય ક્ષેત્રોમાં ડિકાર્બનાઇઝેશન સોલ્યુશન્સ પ્રદાન કરીને સક્ષમ વાતાવરણ ઊભું કરવાનો છે.
- WEF અને NIUA બે વર્ષમાં WEFની ‘સિટી સ્પ્રિન્ટ પ્રોસેસ’ તથા ‘ટૂલબોક્સ ઓફ સોલ્યુશન્સ’ હેઠળ પાંચથી સાત ભારતીય શહેરોને ડિકાર્બનાઇઝેશન માટે અનુકૂળ બનાવશે.
- સિટી સ્પ્રિન્ટ પ્રોસેસ (City Sprint Process): તે મલ્ટિ-સેક્ટરલ, મલ્ટિ-સ્ટેકહોલ્ડર વર્કશોપની એક શ્રેણી છે, જેમાં બિઝનેસ, ગવર્નમેન્ટ અને સિવિલ સોસાયટીના વડાઓને સામેલ કરવામાં આવે છે, ખાસ કરીને સ્વચ્છ ઇલેક્ટ્રિફિકેશન અને ડિસ્ટ્રિબ્યુશન દ્વારા ડિકાર્બનાઇઝેશનને સક્ષમ બનાવવા માટે તેનું અમલીકરણ કરવામાં આવે છે.
- ટૂલબોક્સ ઓફ સોલ્યુશન્સ (Toolbox of Solutions): તે એક ડિજિટલ પ્લેટફોર્મ છે, જેમાં સ્વચ્છ વીજળીકરણ, કાર્યક્ષમતા અને સ્માર્ટ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરના 200 થી વધુ ઉદાહરણો હાજર છે અને તેના માટે વિશ્વના 110 થી વધુ શહેરોમાં ઈમારતો, ઊર્જા સિસ્ટમ્સ અને ગતિશીલતાના કિસ્સાઓનો અભ્યાસ કરવામાં આવ્યો છે.

ડિકાર્બનાઇઝેશન જરૂરીયાત

- વર્લ્ડ ઇકોનોમિક ફોરમના ગ્લોબલ રિસ્ક રિપોર્ટ 2022 અનુસાર, ભારત જેવા ગીચ વસ્તીવાળા દેશો કે જેઓ કૃષિ પર ખૂબ નિર્ભર છે, તેઓ ખાસ કરીને આબોહવાની અસલામતી માટે સંવેદનશીલ છે.
- શહેરોમાં ડિકાર્બનાઇઝેશન એ ગ્લોબલ વોર્મિંગને 2 ડિગ્રી સેલ્સિયસથી નીચે રાખવાની એક વાસ્તવિક તક છે અને ભારતના શહેરો આ લક્ષ્ય સુધી પહોંચવામાં મોટો ફાળો આપી શકે છે.

- વર્લ્ડ ઇકોનોમિક ફોરમના નેટ ઝીરો કાર્બનનો ઉદ્દેશ શહેરોના મિશન, સ્વચ્છ વીજળીકરણ અને વિતરણ માટે સક્ષમ વાતાવરણ ઊભું કરવાનો છે.
- આ કાર્યક્રમનો ઉદ્દેશ ઊર્જા, પર્યાવરણ અને પરિવહન ક્ષેત્રોમાં રહેલી ખામીઓ દૂર કરવા જાહેર-ખાનગી સહકારને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.

નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ અર્બન અફેર્સ (NIUA)

- નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ અર્બન અફેર્સ (NIUA)ની સ્થાપના 1976માં થઈ હતી, જે શહેરી આયોજન અને વિકાસ પર ભારતની ટોચની રાષ્ટ્રીય થિંક ટેન્ક છે.
- શહેરી ક્ષેત્રમાં અત્યાધુનિક સંશોધન અને પ્રસારના કેન્દ્ર તરીકે NIUA ઝડપથી શહેરીકૃત ભારતના પડકારોના નવીન ઉકેલો પૂરા પાડીને ભવિષ્યના વધુ સમાવેશી અને ટકાઉ શહેરો માટે માર્ગ મોકળો કરવા માગે છે.

ભારત સરકારે શહેરી વિકાસ માટે હાથ ધરેલી મુખ્ય પહેલો

- સ્માર્ટ સિટી મિશન
- અટલ મિશન ફોર રિજુવેનેશન એન્ડ અર્બન ટ્રાન્સફોર્મેશન - અમૃત મિશન (AMRUT)
- પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના - શહેરી (PMAY-U)
- ઇન્ટિગ્રેટેડ કમાન્ડ એન્ડ કન્ટ્રોલ સેન્ટર્સ (ICCCs)
- ક્લાઇમેટ સ્માર્ટ સિટીઝ એસેસમેન્ટ ફ્રેમવર્ક 2.0
- ટ્યૂલિપ- ધ અર્બન લર્નિંગ ઇન્ટર્નશિપ પ્રોગ્રામ

રઝઝઝઝ સરોવર

- ઈરાકમાં આવેલું રઝઝઝઝ તળાવ એક સમયે પ્રવાસીઓ માટે આકર્ષણનું કેન્દ્ર હતું, જે તેના સુંદર દૃશ્યો અને માછલીઓની વિપુલતા માટે જાણીતું હતું, જેના પર સ્થાનિક લોકો આધાર રાખતા હતા. હવે મૃત માછલીઓ તેના કિનારા પર એકઠી થાય છે અને તેની આસપાસની ફળદ્રુપ જમીન ઉજ્જડ રણમાં ફેરવાઈ ગઈ છે.

મુખ્યમુદ્દા

- રઝઝઝઝ તળાવ, જે મિલ્હ સરોવર તરીકે પણ ઓળખાય છે અને જ્યાં તે અરબી ભાષામાં 'સોલ્ટ લેક' તરીકે ઓળખાય છે, તે ઈરાકના અનબાર અને કરબલાના પ્રાંતોની વચ્ચે આવેલું છે.
- તે ઈરાકનું બીજા ક્રમનું સૌથી મોટું તળાવ છે અને તે એક વિશાળ ખીણનો ભાગ છે જેમાં હબ્બાનિયાહ, થરથર (Tharthar) અને બહર અલ-નજફ (Bahr al-Najaf)ના તળાવોનો સમાવેશ થાય છે.
- યુફ્રેટીસ (Euphrates) નદીના પૂરને નિયંત્રિત કરવા અને સિંચાઈના હેતુ માટે તેનો ઉપયોગ એક વિશાળ જળાશય તરીકે કરવા માટે આ તળાવનું નિર્માણ કરવામાં આવ્યું હતું.

- ઈરાકના અત્યંત ગરમ ઉનાળા દરમિયાન રાહત મેળવવા માટે ઈરાકીઓ અને પ્રવાસીઓ મારફતે આ તળાવને મનોરંજક સ્થળ તરીકે જોવામાં આવે છે.
- તળાવને 'આંતરરાષ્ટ્રીય મહત્વના વેટલેન્ડ' તરીકે સૂચિબદ્ધ કરવામાં આવ્યું છે.
- તાજેતરના વર્ષોમાં આ તળાવ માત્ર પાણીની તંગીથી જ નહીં પરંતુ ઈરાકના ગરમ ઉનાળા દરમિયાન દુષ્કાળ, ઉપેક્ષા અને વધતા બાષ્પીભવનથી પણ પ્રભાવિત થયું છે. તળાવમાં ગટરના પાણીનું ડાયવર્ઝન અને તેને ફાળવવામાં આવેલા વોટર ક્વોટાની ચોરીના કારણે તે પણ પ્રદૂષણની ઝપેટમાં આવી ગયું છે.

સિમલીપાલ બાયોસ્ફિયર રિઝર્વઃ ઓડિશા

- તાજેતરમાં વન પ્રશાસન અને સ્વસહાય જૂથો (SHGs) એ આ વર્ષે સિમલીપાલ બાયોસ્ફિયર રિઝર્વમાં ફાયર મેનેજમેન્ટ માટે જાગૃતિ અભિયાન શરૂ કર્યું છે.
- આ પહેલા વૈજ્ઞાનિકોએ સિમલીપાલ ટાઇગર રિઝર્વ (STR)માં ઓડિશાના 'બ્લેક ટાઇગર્સ'ના રંગો પાછળના રહસ્યનો પર્દાફાશ કર્યો છે.

મુખ્યમુદ્દા

- **પરિચય:**
 - સિમલીપાલનું નામ 'સિમુલ' (Simul-સિલ્ક કોટન)ના વૃક્ષ પરથી રાખવામાં આવ્યું છે.
 - વર્ષ 1956માં ટાઇગર રિઝર્વ માટે તેની સત્તાવાર રીતે પસંદગી કરવામાં આવી હતી, જેને વર્ષ 1973માં પ્રોજેક્ટ ટાઇગર હેઠળ લાવવામાં આવ્યું હતું.
 - ભારત સરકારે જૂન 1994માં તેને બાયોસ્ફિયર રિઝર્વ એરિયા જાહેર કર્યો હતો.
 - આ બાયોસ્ફિયર રિઝર્વ 2009થી યુનેસ્કોના વર્લ્ડ નેટવર્ક ઓફ બાયોસ્ફિયર રિઝર્વનો એક ભાગ છે.
 - તે સિમીલીપાલ-કુલડીહા-હડગઢ એલિફન્ટ રિઝર્વનો એક ભાગ છે, જે મયુરભંજ એલિફન્ટ રિઝર્વ તરીકે ઓળખાય છે.
 - આ જંગલ દાવાનળથી ગ્રસ્ત છે. વર્ષ 2021માં ફેબ્રુઆરીના અંતમાં અને માર્ચની શરૂઆતમાં સિમલીપાલમાં દાવાનળની ઘટના જોવા મળી હતી.
- **પરિસ્થિતિ:**
 - તે ઓડિશાના મયુરભંજ જિલ્લાના ઉત્તર ભાગમાં સ્થિત છે, જે ભૌગોલિક રીતે પૂર્વ ઘાટના પૂર્વ છેડે સ્થિત છે.

વિસ્તાર

- આ બાયોસ્ફિયર 4,374 ચોરસ કિ.મી. માં ફેલાયેલ છે, જેમાં 845 ચો.કિ.મી. (ટાઇગર રિઝર્વ)નો કોર એરિયા, 2,129 ચોરસ કિ.મી. નો બફર એરિયા અને 1,400 ચોરસ કિ.મી. ના સંક્રમણ ક્ષેત્રનો સમાવેશ થાય છે.

વનસ્પતિ

- સિમલીપાલ ફૂલોની 1,076 અને ઓર્કિડની 96 પ્રજાતિઓ ધરાવે છે.
- તેમાં ઉષ્ણકટિબંધીય અર્ધ-સદાબહાર જંગલો, ઉષ્ણકટિબંધીય ભેજવાળા પાનખર જંગલો, સૂકા પાનખર પર્વતીય જંગલો અને વિશાળ ઘાસના મેદાનો છે.

જનજાતિઓ

- આ બાયોસ્ફિયર અનામત વિસ્તારમાં એરેંગા ખારિયાસ અને માનકિર્દિયાસ નામની બે જાતિઓ વસે છે, જે હજુ પણ પરંપરાગત કૃષિ પ્રવૃત્તિઓ (બીજ અને લાકડાનો સંગ્રહ) દ્વારા ખોરાકનો સંગ્રહ કરે છે.

વન્યજીવન

- સિમલીપાલમાં વાઘ અને હાથી સહિત વન્ય પ્રાણીઓની વિશાળ શ્રેણી આવેલી છે, આ ઉપરાંત અહીં પક્ષીઓની 304 પ્રજાતિઓ, ઉભયજીવી પ્રાણીઓની 20 પ્રજાતિઓ અને સરિસૃપની 62 પ્રજાતિઓ વસે છે.

દાવાનળનાં કારણો અને શમન

- દાવાનળ:
 - **પ્રાકૃતિક:** આ વિસ્તારમાં સૂર્યની ગરમી અને વધતા તાપમાન જેવા કુદરતી પરિબલો જંગલમાં આગનું કારણ બની શકે છે.
 - **માનવસર્જિત કારણો:** શિકારીઓ દ્વારા જંગલી પ્રાણીઓનો શિકાર કરવા માટે આગનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે જે દાવાનળનું કારણ બની શકે છે.
- શમન વ્યૂહરચનાઓ:
 - આ વ્યૂહરચનાઓમાં આગ લાગવાની શક્યતા ધરાવતા દિવસોની આગાહી, આ વિસ્તારના સમુદાયોના સભ્યોના સહયોગથી આગની ઘટનાઓને ઘટાડવા માટે કંટ્રોલ ફાયર લાઈનનું નિર્માણ, સૂકા બાયોમાસને દૂર કરવા, શિકારી પરની કાર્યવાહી વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.

ઓડિશાનાં અન્ય મુખ્ય સંરક્ષિત વિસ્તારો

- ભીતરકાનીકા રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન
- બદારમા વન્યજીવન અભયારણ્ય
- ચિલકા (નલવણ) વન્યજીવન અભયારણ્ય
- હડગઢ વન્યજીવન અભયારણ્ય
- બૈસીપલ્લી વન્યજીવન અભયારણ્ય
- કોટગઢ વન્યજીવન અભયારણ્ય

- નંદનકાનન વન્યજીવન અભયારણ્ય
- લાખારી વેલી વન્યજીવન અભયારણ્ય
- ગાહિરમાથા (દરિયાઈ) વન્યજીવ અભયારણ્ય

ખારા પાણીનો મગર

- અગાઉ વિચેતનામ અને દક્ષિણ ચીનમાં જોવા મળતા ખારા પાણીના મગરો (Crocodylus Porosus) માનવપ્રવૃત્તિઓને કારણે આ વિસ્તારોમાં લુપ્ત થઈ ગયા હતા.

ખારા પાણીનો મગર

- **પરિચય:**
 - તે હાલના જીવંત મગરોની 23 પ્રજાતિઓમાં સૌથી મોટી છે. જેમાં 'ટુ ક્રોકોડાઈલ', મગર અને કેમનનો સમાવેશ થાય છે.
 - તેને 'એસ્યુરિન ક્રોકોડાઈલ' પણ કહેવામાં આવે છે અને નામ સૂચવે છે તેમ, તે સામાન્ય રીતે એસ્યુરીના ખારા પાણીમાં જોવા મળે છે.
 - તે મહાસાગરોમાં ખારા પાણીને પણ સહન કરી શકે છે અને ભરતીના પ્રવાહોનો ઉપયોગ કરીને ખુલ્લા સમુદ્રમાં લાંબા અંતરની મુસાફરી કરી શકે છે.
- **કુદરતી રહેઠાણ:**
 - આ મગર ઓડિશાના ભીતરકાનીકા રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન, પશ્ચિમ બંગાળના સુંદરવન અને આંદામાન અને નિકોબાર ટાપુઓમાં જોવા મળે છે.
 - તે ભારતીય ઉપખંડના ત્રણ મગરો તેમજ ઘરિયાલ મગર (Crocodylus palustris) અને ઘરિયાલ (Gavialis Gangeticus) મગરો પૈકીનો એક છે.
 - તે બાંગ્લાદેશ, મલેશિયા, ઈન્ડોનેશિયા, બ્રુનેઈ, ફિલિપાઈન્સ, પાપુઆ ન્યૂ ગિની, ઓસ્ટ્રેલિયા અને સોલોમન આઈલેન્ડમાં પણ જોવા મળે છે.
 - આ પ્રજાતિ સેશેલ્સ અને કેરળ, ભારતથી માંડીને પૂર્વમાં આવેલા દક્ષિણ-પૂર્વીય ચીન, પલાઉ અને વાનુઆતુ સુધી વિસ્તરેલી છે.
- **ખતરો:**
 - ગેરકાયદેસર રેતી ખનન, શિકાર, નદી પ્રદૂષણમાં વધારો, ડેમનું બાંધકામ, મોટા પાયે માછીમારી અને પૂર.

ખારા પાણીના મગરોની સંરક્ષણ સ્થિતિ

- IUCN જોખમી પ્રજાતિઓની યાદી: 'ઓછી ચિંતા જનક' (Least Concern).
- CITES: પરિશિષ્ટ-1 (ઓસ્ટ્રેલિયા, ઈન્ડોનેશિયા અને પાપુઆ ન્યૂ ગિનીમાં હાજર વસતીનો પરિશિષ્ટ-2માં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે).
- વાઈલ્ડલાઈફ પ્રોટેક્શન એક્ટ, 1972: શિડ્યુલ-1

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

પ્રશ્નોત્તરી

1) યુરોપમાં વાવાઝોડા યુનિસે વિનાશ વેર્યો તેના વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. યુરોપમાં ભારે પવન, ઝાડ પડવા અને કાટમાળના કારણે ઓછામાં ઓછા 13 લોકોના મોત થયા છે.
2. તેણે 1.4 મિલિયન ઘરોને ગ્રીડથી દૂર રાખ્યા છે, ઈમરજન્સી કામદારો વીજળી પુનઃસ્થાપિત કરવા માટે સંઘર્ષ કરી રહ્યા છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

2) સસ્ટેઇનેબલ સિટીઝ ઈન્ડિયા પ્રોગ્રામ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. આ પહેલ ભારત દ્વારા COP26 માં આબોહવા ઘટાડવાના પ્રતિસાદ તરીકે વર્ષ 2070 સુધીમાં નેટ ઝીરોની ભારતની પ્રતિબદ્ધતા બાદ કરવામાં આવી છે.
2. તેનો ઉદ્દેશ શહેરોની ઊર્જા, પરિવહન અને પર્યાવરણીય ક્ષેત્રોમાં ડિકાર્બનાઇઝેશન સોલ્યુશન્સ પ્રદાન કરીને સક્ષમ વાતાવરણ ઊભું કરવાનો છે.
3. WEF અને NIUA બે વર્ષમાં WEFની 'સિટી સ્પ્રિન્ટ પ્રોસેસ' તથા 'ટૂલબોક્સ ઓફ સોલ્યુશન્સ' હેઠળ પાંચથી સાત ભારતીય શહેરોને ડિકાર્બનાઇઝેશન માટે અનુકૂળ બનાવશે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

3) રઝઝાઝા સરોવર સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. રઝઝાઝા તળાવ, જે મિલ્હ સરોવર તરીકે પણ ઓળખાય છે અને જ્યાં તે અરબી ભાષામાં 'સોલ્ટ લેક' તરીકે ઓળખાય છે, તે ઈરાકના અનબાર અને કરબલાના પ્રાંતોની વચ્ચે આવેલું છે.
2. તે ઈરાકનું બીજા ક્રમનું સૌથી મોટું તળાવ છે અને તે એક વિશાળ ખીણનો ભાગ છે જેમાં હબ્બાનિયાહ, થરથર (Tharthar) અને બહર અલ-નજફ(Bahr al-Najaf)ના તળાવોનો સમાવેશ થાય છે.
3. યુફ્રેટીસ(Euphrates) નદીના પૂરને નિયંત્રિત કરવા અને સિંચાઈના હેતુ માટે તેનો ઉપયોગ એક વિશાળ જળાશય તરીકે કરવા માટે આ તળાવનું નિર્માણ કરવામાં આવ્યું હતું.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

4) સિમલીપાલ બાયોસ્ફિયર રિઝર્વ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. સિમલીપાલનું નામ 'સિમુલ' (Simul-સિલ્ક કોટન)ના વૃક્ષ પરથી રાખવામાં આવ્યું છે.
2. વર્ષ 1956માં ટાઈગર રિઝર્વ માટે તેની સત્તાવાર રીતે પસંદગી કરવામાં આવી હતી, જેને વર્ષ 1973માં પ્રોજેક્ટ ટાઈગર હેઠળ લાવવામાં આવ્યું હતું.
3. ભારત સરકારે જૂન 1994માં તેને બાયોસ્ફિયર રિઝર્વ એરિયા જાહેર કર્યો હતો.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

5) ખારા પાણીનો મગર સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. તે હાલના જીવંત મગરોની 23 પ્રજાતિઓમાં સૌથી મોટી છે.
2. જેમાં 'ટુ કોકોડાઈલ', મગર અને કેમનનો સમાવેશ થાય છે.
3. તેને 'એસ્યુરિન કોકોડાઈલ' પણ કહેવામાં આવે છે અને નામ સૂચવે છે તેમ, તે સામાન્ય રીતે એસ્યુરીના ખારા પાણીમાં જોવા મળે છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

26 ફેબ્રુઆરી: સ્વાતંત્ર્ય સેનાની વીર સાવરકરની પુણ્યતિથિ

- 26 ફેબ્રુઆરીને સ્વાતંત્ર્ય સેનાની વીર સાવરકરની પુણ્યતિથિ તરીકે ઉજવવામાં આવી હતી.

વિનાયક દામોદર સાવરકર (1883-1966)

- વિનાયક દામોદર સાવરકર વીર સાવરકર તરીકે ઓળખાતા હતા, તેમનો જન્મ 28 મે, 1883ના રોજ મહારાષ્ટ્રના નાસિકમાં થયો હતો.
- તેઓ એક સ્વાતંત્ર્ય સેનાની હતા, તેમણે 1887ની ક્રાંતિને સ્વતંત્રતાનું પ્રથમ યુદ્ધ ગણાવ્યું હતું.
- તેમણે પુણેમાં અભિનવ ભારત સોસાયટી નામની તેમની એક સંસ્થા સ્થાપી હતી. લંડનમાં તેમણે ફ્રી ઇન્ડિયા સોસાયટીની રચના કરી હતી.
- વિનાયક દામોદર સાવરકરે “જોસેફ મેજિની - લાઈફ સ્ટોરી એન્ડ પોલિટિક્સ” નામનું પુસ્તક લખ્યું હતું. તેમણે 1857ની ક્રાંતિ પર “ધ ઇન્ડિયન વીર ઓફ ઇન્ડિપેન્ડન્સ” નામનું પુસ્તક પ્રકાશિત કર્યું હતું. આ ઉપરાંત તેમણે રત્નાગિરીમાં કેદ દરમિયાન “હિન્દુત્વ - દુ ઈઝ હિન્દુ” નામનું પુસ્તક પણ લખ્યું હતું.
- તેઓ હિન્દુ મહાસભાના સ્થાપક ન હોવા છતાં 1937થી 1943 દરમિયાન હિન્દુ મહાસભાના પ્રમુખ હતા.
- વીર સાવરકરે “હિન્દુ રાષ્ટ્ર” તરીકે ભારતના નિર્માણને ટેકો આપ્યો હતો, તેમણે રાષ્ટ્રવાદી રાજકીય વિચારધારા “હિન્દુત્વ” વિકસાવી હતી.
- તેમના માનમાં આંદામાન અને નિકોબારના પોર્ટ બ્લેર ખાતેના એરપોર્ટનું નામ બદલીને વીર સાવરકર ઇન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ કરવામાં આવ્યું છે. 28 મે ને સ્વાતંત્ર્ય સેનાની વીર સાવરકરની જન્મજયંતિ તરીકે ઉજવવામાં આવી હતી.

લલિત બોરફૂકન

- દેશના રાષ્ટ્રપતિ રામનાથ કોવિંદ શુક્લાએ ગુવાહાટીમાં 17મી સદીના મહાન અને વીર યોદ્ધા લલિત બોરફૂકનની 400મી જન્મજયંતિની ઉજવણીનું ઉદ્દઘાટન કર્યું.
- અગાઉ પ્રધાનમંત્રીએ 17મી સદીના અહોમ કિંગડમના કમાન્ડર લલિત બોરફૂકનને ભારતની “આત્મનિર્ભર સેનાના પ્રતીક” કહ્યાં હતા.

લલિત બોરફૂકન

- લલિત બોરફૂકનનો જન્મ 24 નવેમ્બર, 1622ના રોજ થયો હતો. તેમણે વર્ષ 1671માં સરાઈઘાટની લડાઈમાં અસરકારક રીતે પોતાની સેનાનું નેતૃત્વ કર્યું હતું, જેણે આસામ પર કબજો જમાવવાના મુઘલ સૈન્યના પ્રયાસને નિષ્ફળ બનાવ્યો હતો.
- તેમણે ભારતીય નૌકાદળની શક્તિને મજબૂત કરવા, આંતરિક જળ પરિવહનને પુનર્જીવિત કરવા અને નૌકાદળની વ્યૂહરચના સાથે સંબંધિત માળખાગત સુવિધાઓનું નિર્માણ કરવા પ્રેરણા આપી હતી.
- નેશનલ ડિકેન્સ એકેડમીના શ્રેષ્ઠ કેડેટ્સને લલિત બોરફૂકન ગોલ્ડ મેડલથી નવાજવામાં આવે છે.
- આ ચંદ્રકની સ્થાપના વર્ષ 1999માં સંરક્ષણ કર્મચારીઓ માટે બોરફૂકનની બહાદુરીથી પ્રેરણા લેવા અને તેમના બલિદાનને અનુસરવા માટે કરવામાં આવી હતી.
- 25 એપ્રિલ, 1672ના રોજ તેમનું અવસાન થયું હતું.

સરાઈઘાટની લડાઈ

- બ્રહ્મપુત્રા નદીના કિનારે ગુવાહાટીમાં વર્ષ 1671માં સરાઈઘાટની લડાઈ લડવામાં આવી હતી.
- તેને નદી પર થનારા સૌથી મોટા નૌસેના યુદ્ધ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે, જેમાં મુઘલ સેનાની હાર અને અહોમ સેનાનો વિજય થયો હતો.

અહોમ સામ્રાજ્ય

- **સ્થાપક:**
 - છોલુંગ સુકફા (Chaolung Sukapha) 13મી સદીના અહોમ સામ્રાજ્યના સ્થાપક હતા, જેણે આસામ પર છ સદી સુધી શાસન કર્યું હતું. વર્ષ 1826ની યાંડાબૂની સંધિ (Treaty of Yandaboo) સુધી અહોમ શાસકોનો આ જમીન પર અંકુશ હતો.
- **રાજકીય વ્યવસ્થા:**
 - અહોમોએ ભૂઈયાઓ (જમીનદારો)ની જૂની રાજકીય પ્રથા નાબૂદ કરી અને એક નવા રાજ્યની રચના કરી.
 - અહોમ રાજ્ય બળજબરીથી મજૂરી પર આધારિત હતું. રાજ્યમાં આ પ્રકારનું વેતન કરનારાઓને પાઈક કહેવામાં આવતા હતા.
- **સમાજ:**
 - અહોમ સમુદાયને કુળ/ખેલ (Clan/Khel)માં વિભાજિત કરવામાં આવ્યો હતો. સામાન્ય રીતે એક કુળ/ખેલનો ઘણા ગામો પર અંકુશ હોય છે.

- અહોમ સામ્રાજ્યના લોકો તેમના આદિવાસી દેવતાઓની પૂજા કરતા હતા, તેમ છતાં તેમણે હિંદુ ધર્મ અને આસામી ભાષાનો સ્વીકાર કર્યો હતો.
- જો કે, અહોમ રાજાઓએ હિંદુ ધર્મ અંગીકાર કર્યા પછી તેમની પરંપરાગત માન્યતાઓને સંપૂર્ણપણે છોડી ન હતી.
- અહોમ લોકોના સ્થાનિક લોકો સાથેના લગ્નને કારણે તેમને આસામી સંસ્કૃતિને આત્મસાત્ કરવાનું વલણ જોવા મળ્યું.

કલા અને સંસ્કૃતિ

- અહોમ રાજાઓએ કવિઓ અને વિદ્વાનોને જમીનનું અનુદાન આપ્યું હતું અને થિયેટરને પ્રોત્સાહન આપ્યું હતું.
- સંસ્કૃતની મહત્વની કૃતિઓનો સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદ કરવામાં આવ્યો હતો.
- બુરન્જી (Buranjis) નામની ઐતિહાસિક કૃતિઓ પહેલા અહોમ ભાષામાં અને પછી આસામી ભાષામાં લખવામાં આવી હતી.

લશ્કરી વ્યૂહરચના

- અહોમ રાજા સેનાના સર્વોચ્ચ કમાન્ડર પણ હતા. યુદ્ધ સમયે સેનાનું નેતૃત્વ ખુદ રાજા કરતા હતા અને પાઈક રાજ્યની મુખ્ય સેના હતી.
- પાઈક સર્વિંગ અને નોન-સર્વિંગ એમ બે પ્રકારના હતા. નોન-સર્વિંગ પાઈકને કાયમી મિલિશિયા(Militia)ની રચના કરી હતી, જેને ખેલદાર (Kheldar- લશ્કરી આયોજક) દ્વારા ટૂંકા ગાળામાં એસેમ્બલ કરી શકાય તેમ હતી.
- અહોમ સૈન્યની ટુકડીમાં પાયદળ, નૌકાદળ, તોપખાના, હાથી, ઘોડેસવાર સેના અને જાસૂસોનો સમાવેશ થતો હતો. યુદ્ધમાં ઉપયોગમાં લેવાતા મુખ્ય શસ્ત્રોમાં તલવારો, ભાલા, બંદૂકો, તોપો, ધનુષ્ય અને તીરનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો.
- અહોમ રાજાઓ યુદ્ધ અભિયાન પહેલાં તેમના દુશ્મનોની યુદ્ધની વ્યૂહરચના જાણવા માટે તેમની છાવણીમાં જાસૂસો મોકલતા હતા.
- અહોમ સૈનિકો ગેરીલા યુદ્ધ (Guerilla Fighting)માં નિષ્ણાત હતા. આ સૈનિકોએ દુશ્મનોને તેમના દેશની સીમામાં પ્રવેશવા દેતાં હતાં, પછી તેમનો સંપર્ક ખોરવી નાખીને આગળ અને પાછળથી હુમલો કરતાં હતા.
- **કેટલાક મહત્વના કિલ્લાઓ:** ચમધારા, સરાઈઘાટ, સિમલાગઢ, કલિયાબાર, કજલી અને પાંડુ.
- બ્રહ્મપુત્રા નદી ઉપર હોડી પુલ (Boat Bridge) બનાવવાની તરકીબ પણ તેમણે શીખી હતી.
- આ બધાથી ઉપર, અહોમ રાજાઓ માટે, નાગરિકો અને સૈનિકો વચ્ચેની પરસ્પર સમજણ અને ઉમરાવો વચ્ચેની એકતા હંમેશાં મજબૂત શસ્ત્રો તરીકે કામ કરતી હતી.

દેવાયતનમ: મંદિર સ્થાપત્ય પર પરિષદ

- તાજેતરમાં કેન્દ્રીય સંસ્કૃતિ મંત્રીએ કર્ણાટકમાં 'હમ્પી' ખાતે ભારતના મંદિર સ્થાપત્ય પર એક અનોખી પરિષદ 'દેવાયતનમ'નું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું.
- સાંસ્કૃતિક મંત્રાલયના આર્કિયોલોજિકલ સર્વે ઓફ ઇન્ડિયા (ASI) દ્વારા 25-26 ફેબ્રુઆરીના રોજ 'આઝાદી કે અમૃત મહોત્સવ'ના ભાગરૂપે તેનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.
- હમ્પીના મંદિરોને તેમની ભવ્યતા, ભવ્ય સ્થાપત્ય માટે યુનેસ્કોની વર્લ્ડ હેરિટેજ યાદીમાં સામેલ કરવામાં આવ્યા છે.
- ભારતના 40 યુનેસ્કો વર્લ્ડ હેરિટેજ શિલાલેખોમાંથી લગભગ 10 હિંદુ મંદિરો છે, જે વિવિધ સ્થાપત્ય શૈલી, પેટર્ન અને સમપ્રમાણતા ધરાવે છે.
- વર્ષ 2021 માં, તેલંગાણાના મુલુગુ જિલ્લામાં રુદ્રેશ્વર મંદિર (જે રામપ્પા મંદિર તરીકે પણ ઓળખાય છે) ને યુનેસ્કોની વર્લ્ડ હેરિટેજ સૂચિમાં શામેલ કરવામાં આવ્યું છે.
- **પરિષદનું મહત્વ:**
 - આ પરિષદ ભારતીય મંદિરો, કળા અને સ્થાપત્યની ભવ્યતા વિશે વિશ્વમાં ચર્ચા કરવા, ચર્ચા કરવા અને ફેલાવવા માટેનું એક મંચ પ્રદાન કરે છે.
 - તે વડા પ્રધાનના એકંદર વિઝનને અનુરૂપ છે અને 5V એટલે કે વિકાસ, વારસો, વિશ્વાસ, જ્ઞાન પર આધારિત છે, જે આપણને વિશ્વગુરુ બનવા તરફ દોરી શકે છે.
 - 'દેવાયતનમ' એટલે કે ભગવાનનું ઘર એ માત્ર પૂજા-પાઠ અને કર્મકાંડનું સ્થળ જ નથી, પરંતુ તે શિક્ષણ, લલિત કલા, સંગીત, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી, ધાર્મિક વિધિઓ અને પરંપરાઓ અથવા સમાજને આકાર આપતી પ્રવૃત્તિઓનું કેન્દ્ર પણ છે.

તાજેતરના સમયમાં સરકારે મંદિરને કેવી રીતે પ્રોત્સાહન આપ્યું છે?

- કેન્દ્ર સરકારે યુનેસ્કોની વર્લ્ડ હેરિટેજ યાદી માટે બેલુર અને સોમનાથપુરના હોયસલ મંદિરોનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો છે.
- અયોધ્યામાં ભગવાન રામનું ભવ્ય મંદિર બનાવવામાં આવી રહ્યું છે.
- લગભગ 250 વર્ષ પછી, ભારતની આધ્યાત્મિક રાજધાની - કાશી - ને નવજીવન આપવામાં આવ્યું છે અને ભક્તો માટે સુવિધાઓ અને વધુ સારી માળખાગત સુવિધાઓ ઉપલબ્ધ છે.
- તેલંગાણા રાજ્યએ 1000 કરોડ રૂપિયાના ખર્ચે 2 મોટા પથર કોતરણીવાળા મંદિરોનું નિર્માણ કર્યું છે.
- હાલના આધ્યાત્મિક સ્થળોને વધુ સારી માળખાગત સુવિધા અને વિશ્વ કક્ષાની સુવિધાઓ દ્વારા ભક્તો માટે સુલભ બનાવવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં આવ્યું છે.

- પ્રસાદ અને સ્વદેશ દર્શન યોજના માટે આશરે ૩,૭,૦૦૦ કરોડના બજેટની કલ્પના કરવામાં આવી છે, જેનો ઉદ્દેશ પ્રવાસન માળખાગત સુવિધાઓની સુવિધા અને આધ્યાત્મિક સ્થળો સુધી વધુ સારી પહોંચ અને અનુભવ પ્રદાન કરવાનો છે.

ભારતીય મંદિરોનું શું મહત્વ છે?

- ભારતીય મંદિરો કલા, જ્ઞાન, સંસ્કૃતિ, આધ્યાત્મિકતા, નવીનતા અને શિક્ષણનાં કેન્દ્રો રહ્યાં છે.
- ભારતમાં મંદિરોની સ્થાપનાની ત્રણ મુખ્ય શૈલીઓ છે જે નાગર, દ્રવિડ અને વેસર તરીકે ઓળખાય છે.
- દેવગઢનું દશાવતાર મંદિર નાગર શૈલીમાં બનાવવામાં આવ્યું છે. આ શૈલી હિમાલય અને વિંધ્યા પર્વતોની વચ્ચે પ્રચલિત છે.
- કાંચીમાં કૈલાસનાથરનું મંદિર દ્રવિડ શૈલીમાં બનાવવામાં આવ્યું છે, જેનો વિકાસ કૃષ્ણ અને કાવેરી નદીની ભૂમિ પર કરવામાં આવ્યો છે.
- પાપનાથ મંદિર વેસર શૈલીનું ઉદાહરણ છે, જે વેસર, નાગર અને દ્રવિડ શૈલીનું મિશ્રિત સ્વરૂપ છે.
- હિન્દુ મંદિરમાં કલા અને વિજ્ઞાનનો સમન્વય છે જેમાં કારીગરી, વાસ્તુશાસ્ત્ર, ભૂમિતિ અને સપ્રમાણતાનો સમાવેશ થાય છે.
- મંદિરો એકતા, અખંડિતતા અને સંસ્કૃતિને પ્રોત્સાહન આપે છે.

નાગર અને દ્રવિડ શૈલીના મંદિરો વચ્ચેનો તફાવત

■ નાગર અથવા ઉત્તર ભારતીય મંદિર શૈલી:

● ગુણધર્મો:-

- ઉત્તર ભારતમાં, પથ્થરના પ્લેટફોર્મ પર એક આખું મંદિર બનાવવાનું સામાન્ય છે, જેની સીડીઓ ઉપર જાય છે.
- દક્ષિણ ભારતની જેમ, ઉત્તર ભારતમાં બાંધવામાં આવેલા મંદિરોમાં સામાન્ય રીતે વિશાળ દીવાલો અથવા પ્રવેશદ્વાર હોતા નથી.
- જ્યારે પ્રારંભિક મંદિરોમાં માત્ર એક જ મિનાર અથવા શિખર હતું, પરંતુ પાછળથી તેમની સંખ્યા વધીને એક કરતા વધુ થઈ ગઈ.
- ગર્ભગૃહનું નિર્માણ હંમેશા સર્વોચ્ચ શિખરની નીચે હોય છે.

● ઉપ-વિભાગ:-

- નાગર શૈલીના મંદિરો શિખરના કદના આધારે અનેક પેટાવિભાગોમાં વહેંચાયેલા છે.
- ભારતના જુદા જુદા ભાગોમાં મંદિર માટે અલગ અલગ નામ છે. જો કે, સાદા શિખરના સૌથી સામાન્ય નામ કે જે પાયાથી ચોરસ હોય અને જેની દિવાલો વળાંકવાળી હોય અથવા ટોચ પરના બિંદુએ અંદરની તરફ ઢોળાવવાળી હોય તેને 'લેટિના' અથવા રેખા-પ્રસાદના પ્રકાર શિકારા કહેવામાં આવે છે.
- નાગર ક્રમમાં બીજા મુખ્ય પ્રકારનું સ્થાપત્ય સ્વરૂપ ક્રમસાના છે, જે લેટિના કરતા વધુ વ્યાપક અને નાનું હોય છે.
- તેમની છત ઘણાં સ્તેબમાં બાંધવામાં આવેલ હોય છે, જે ધીમે ધીમે ઈમારતની મધ્યમાં એક બિંદુ સુધી વધે છે, તે લેટિનાથી વિપરીત, ઝડપથી વધતાં ઊંચા ટાવર્સ જેવી દેખાય છે.

- નાગર ભવનોનો ત્રીજો મુખ્ય પેટા પ્રકાર સામાન્ય રીતે વલ્લભી તરીકે ઓળખાય છે.
- આ છત સાથેની લંબચોરસ ઈમારતો છે જે ગુંબજવાળા ચેમ્બરમાં પ્રદર્શિત થાય છે.

● ઉદાહરણ:-

- ખજુરાહો મંદિર સમૂહ, સૂર્ય મંદિર, કોણાર્ક, મોઢેરામાં સૂર્યમંદિર, ગુજરાત અને ઓસિયન મંદિર, ગુજરાત.

■ દ્રવિડીયન અથવા દક્ષિણ ભારતીય મંદિર શૈલી:

● ગુણધર્મો:-

- નાગર મંદિરથી વિપરીત, દ્રવિડ મંદિરો પરિસરની દીવાલની અંદર બંધાયેલા હોય છે.
- મંદિરની સામેની દિવાલ પર એક મુખ્ય પ્રવેશદ્વાર બનાવવામાં આવ્યું હોય છે જેને ગોપુરમ કહેવામાં આવે છે.
- મંદિરનો આકાર એક પિરામિડ જેવો હોય છે, જેના ઉપરના ભાગને તમિલનાડુમાં વિમાન કહેવામાં આવે છે.
- પરિસરની અંદર ઘણીવાર મોટો જળાશય અથવા મંદિરનું તળાવ પણ જોવા મળે છે.
- સહાયક મંદિરો કાં તો મુખ્ય મંદિરના મિનારામાં સમાવિષ્ટ હોય છે, અથવા મુખ્ય મંદિરની બાજુમાં અલગ નાના મંદિરો તરીકે સ્થિત હોય છે.
- જમીનના વિશાળ વિસ્તારો પર અંકુશ ધરાવતાં આ મંદિરો સમૃદ્ધ વહીવટી કેન્દ્રો બન્યાં.

● ઉપ-વિભાગ:-

- જેમ મુખ્ય પ્રકારના નાગર મંદિરોના ઘણા પેટાવિભાગો છે, તેવી જ રીતે દ્રવિડ મંદિરોમાં પણ હોય છે.
- તે મૂળભૂત રીતે પાંચ જુદા જુદા આકારના હોય છે:
- વર્ગ, જેને સામાન્ય રીતે કુટા કહેવામાં આવે છે
- લંબચોરસ અથવા (શાલા, અચાતસ્ત્ર)
- ઈંડાકાર, જેને ગઝ-પ્રતિષ્ઠા અથવા હાથી દ્વારા ટેકો આપવામાં આવે છે, અથવા વૃત્તાયતા તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- વૃત્તાકાર અથવા વૃત્તા
- અષ્ટકોણીય અથવા અષ્ટાસ્ત્ર.

● ઉદાહરણ:-

- કાંચીપુરમ, તંજાવુર અથવા તાંજોર, મદુરાઈ અને કુમ્મકોણમ તમિલનાડુમાં સૌથી પ્રખ્યાત મંદિરોના શહેરો છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) વીર સાવરકર સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
1. તેઓ હિન્દુ મહાસભાના સ્થાપક હતા.
 2. “ધ ઇન્ડિયન વોર ઓફ ઇન્ડિપેન્ડન્સ” નામનું પુસ્તક પ્રકાશિત કર્યું હતું.
- ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

- 2) લાલિત બોરકૂકન સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
1. લાલિત બોરકૂકનનો જન્મ 24 નવેમ્બર, 1622ના રોજ થયો હતો.
 2. તેમણે વર્ષ 1671માં સરાઈઘાટની લડાઈમાં અસરકારક રીતે પોતાની સેનાનું નેતૃત્વ કર્યું હતું, જેણે આસામ પર કબજો જમાવવાના મુઘલ સૈન્યના પ્રયાસને નિષ્ફળ બનાવ્યો હતો.
 3. તેમણે ભારતીય નૌકાદળની શક્તિને મજબૂત કરવા, આંતરિક જળ પરિવહનને પુનર્જીવિત કરવા અને નૌકાદળની વ્યૂહરચના સાથે સંબંધિત માળખાગત સુવિધાઓનું નિર્માણ કરવા પ્રેરણા આપી હતી.
- ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

- 3) દેવાયતનમ: મંદિર સ્થાપત્ય પર પરિષદ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
1. સાંસ્કૃતિક મંત્રાલયના આર્કિથોલોજિકલ સર્વે ઓફ ઇન્ડિયા (ASI) દ્વારા 25-26 ફેબ્રુઆરીના રોજ ‘આઝાદી કે અમૃત મહોત્સવ’ના ભાગરૂપે તેનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.
 2. હમ્પીના મંદિરોને તેમની ભવ્યતા, ભવ્ય સ્થાપત્ય માટે યુનેસ્કોની વર્લ્ડ હેરિટેજ યાદીમાં સામેલ કરવામાં આવ્યા છે.
 3. ભારતના 40 યુનેસ્કો વર્લ્ડ હેરિટેજ શિલાલેખોમાંથી લગભગ 10 હિંદુ મંદિરો છે, જે વિવિધ સ્થાપત્ય શૈલી, પેટર્ન અને સમપ્રમાણતા ધરાવે છે.
- ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

PSI/CONSTABLE, તલાટી, બિનરાશિવાલય ક્લાર્ક, S.T.I., Dy.SO, GPSC 1/2, PI, નાયબ મામલતદાર, TET, TAT વગેરે વિવિધ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ માટે અત્યંત ઉપયોગી પુસ્તક

COMBO BOOK

130+130=260 ONLY Rs. 169/-
(કુરિયર ચાર્જ ફ્રી)

35% OFF
SPECIAL OFFER
SHOP NOW

FREE SHIPPING

આ પુસ્તક તમામ અગ્રગણ્ય બુક સ્ટોર અને iceonline.in પર ઉપલબ્ધ છે.

8 અન્ય સંક્ષિપ્ત વર્તમાન પ્રવાહો

આંતરરાષ્ટ્રીય માતૃભાષા દિવસ

- યુનાઈટેડ નેશન્સ એજ્યુકેશનલ, સાયન્ટિફિક એન્ડ કલ્ચરલ ઓર્ગનાઈઝેશન(UNESCO) માતૃભાષા આધારિત બહુભાષી શિક્ષણને પ્રોત્સાહન આપવા માટે દર વર્ષે 21 ફેબ્રુઆરીએ 'આંતરરાષ્ટ્રીય માતૃભાષા દિવસ' નું આયોજન કરે છે.
- વર્ષ 2022ની થીમ “બહુભાષી શિક્ષણ માટે ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ: પડકારો અને તકો” છે. આ થીમ બહુભાષીય શિક્ષણને આગળ વધારવામાં અને બધા માટે ગુણવત્તાયુક્ત શિક્ષણ અને શીખવાની ક્ષમતાઓના વિકાસને ટેકો આપવા માટે ટેકનોલોજીની સંભવિત ભૂમિકા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- વિશ્વમાં 7,000થી વધુ ભાષાઓ છે, જ્યારે એકલા ભારતમાં જ સત્તાવાર રીતે માન્ય 22 ભાષાઓ, 1635 માતૃભાષાઓ અને 234 ઓળખી શકાય તેવી માતૃભાષાઓ છે.

આંતરરાષ્ટ્રીય માતૃભાષા દિવસ

- યુનેસ્કો દ્વારા 17 નવેમ્બર, 1999ના રોજ તેની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી અને વર્ષ 2000થી આ દિવસને સમગ્ર વિશ્વમાં ઉજવવામાં આવે છે.
- આ દિવસ તેની માતૃભાષા બાંગ્લાની સુરક્ષા માટે બાંગ્લાદેશના લાંબા સંઘર્ષને પણ પ્રકાશિત કરે છે.
- 21 ફેબ્રુઆરીને આંતરરાષ્ટ્રીય માતૃભાષા દિવસ તરીકે ઉજવવાનો વિચાર કેનેડામાં રહેતા બાંગ્લાદેશી રફીકુલ ઈસ્લામ દ્વારા સૂચવવામાં આવ્યો હતો.
- તેમણે બાંગ્લા ભાષાની ચળવળ દરમિયાન ઢાકામાં 1952માં થયેલી હત્યાઓને યાદ કરવા માટે ઉપરોક્ત તારીખની દરખાસ્ત કરી હતી.
- આ પહેલનો હેતુ વિશ્વના વિવિધ પ્રદેશોની વિવિધ સંસ્કૃતિ અને બૌદ્ધિક વારસાનું રક્ષણ કરવાનો અને માતૃભાષાના સંરક્ષણ અને પ્રોત્સાહનનો છે.
- યુનાઈટેડ નેશન્સ (UN) અનુસાર, દર બે અઠવાડિયે, એક ભાષા લુપ્ત થઈ જાય છે અને માનવ સંસ્કૃતિ તેનો સંપૂર્ણ સાંસ્કૃતિક અને બૌદ્ધિક વારસો ગુમાવી રહી છે.
- વૈશ્વિકરણને કારણે, રોજગારીની વધુ સારી તકો માટે વિદેશી ભાષાઓ શીખવાની દોડ માતૃભાષાના લુપ્ત થવાનું એક મુખ્ય કારણ છે.

ભાષાઓનું રક્ષણ કરવા માટેના વૈશ્વિક પ્રયાસો

- વર્ષ 2022 થી 2032 ની વચ્ચેના સમયગાળાને સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દ્વારા સ્વદેશી ભાષાઓના આંતરરાષ્ટ્રીય દાયકા તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યો છે.
- આ પહેલા સંયુક્ત રાષ્ટ્ર મહાસભાએ વર્ષ 2019ને આંતરરાષ્ટ્રીય સ્વદેશી ભાષાઓનું વર્ષ (IYIL) જાહેર કર્યું હતું.
- 2018માં ચાંગશા (ચીન)માં યુનેસ્કો દ્વારા ચેલુ ઘોષણા ભાષાકીય સંસાધનો અને વિવિધતાના રક્ષણના સંદર્ભમાં વિશ્વભરના દેશો અને પ્રદેશોના પ્રયત્નોને માર્ગદર્શન આપવામાં કેન્દ્રીય ભૂમિકા ભજવે છે.

માતૃભાષાનું રક્ષણ કરવાની ભારતની પહેલ

- તાજેતરમાં જાહેર કરવામાં આવેલી રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ, 2020 પ્રાદેશિક ભાષાઓમાં શિક્ષણને પ્રોત્સાહન આપવા માટેની મુખ્ય પહેલ છે.
- કમિશન ફોર સાયન્ટિફિક એન્ડ ટેકનિકલ ટર્મિનોલોજી (CSTT) પ્રાદેશિક ભાષાઓમાં યુનિવર્સિટી કક્ષાના પુસ્તકોના પ્રકાશનને પ્રોત્સાહન આપવા માટે પ્રકાશન અનુદાન પૂરું પાડે છે.
- તેની સ્થાપના વર્ષ 1961માં તમામ ભારતીય ભાષાઓમાં તકનીકી શબ્દભંડોળ વિકસાવવા માટે કરવામાં આવી હતી.
- નેશનલ ટ્રાન્સલેશન મિશન (NTM)નો અમલ સેન્ટ્રલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ઈન્ડિયન લેંગ્વેજીસ (CIIL), મૈસુર દ્વારા કરવામાં આવી રહ્યો છે, જે અંતર્ગત યુનિવર્સિટીઓ અને કોલેજોમાં સૂચવવામાં આવેલા વિવિધ વિષયોનાં પાઠ્યપુસ્તકોનું આઠમી અનુસૂચિમાં સમાવિષ્ટ તમામ ભાષાઓમાં ભાષાંતર કરવામાં આવી રહ્યું છે.
- લુપ્તપ્રાય ભાષાઓના સંરક્ષણ માટે 'લુપ્તપ્રાય ભાષાઓના સુરક્ષા અને સંરક્ષણ માટેની યોજના'.
- યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશન (UGC) દેશમાં ઉચ્ચ શિક્ષણના અભ્યાસક્રમોમાં પ્રાદેશિક ભાષાઓને પ્રોત્સાહન આપવા માટે પ્રયત્નશીલ છે અને કેન્દ્રીય યુનિવર્સિટીઓમાં લુપ્તપ્રાય ભાષાઓ માટે કેન્દ્રની સ્થાપના સાથે સંબંધિત યોજના હેઠળ કુલ નવ કેન્દ્રીય યુનિવર્સિટીઓને નાણાકીય સહાય પૂરી પાડે છે.
- ભારત સરકારની અન્ય પહેલોમાં ભારતવાણી પ્રોજેક્ટ અને ઈન્ડિયન લેંગ્વેજ યુનિવર્સિટી (BBV)ની સ્થાપના કરવાની દરખાસ્ત સામેલ છે.
- તાજેતરમાં જ કેરળની રાજ્ય સરકારની પહેલ નમથ બસઈ કાર્યક્રમ, આદિવાસી વિસ્તારોના બાળકોને સ્થાનિક

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

ભાષાઓમાં શિક્ષિત કરવા માટે ખૂબ જ ફાયદાકારક સાબિત થયો છે.

- ગૂગલના આ પ્રોજેક્ટમાં માતૃભાષાની સુરક્ષા માટે નવલેખા(Navlekha) ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે. આ પ્રોજેક્ટનો ઉદ્દેશ ભારતીય સ્થાનિક ભાષાઓમાં ઓનલાઇન સામગ્રીની ઉપલબ્ધતા વધારવાનો છે.

પ્રસ્તુત બંધારણીય અને કાનૂની જોગવાઈઓ

- બંધારણના અનુચ્છેદ-29 (Article 29-લઘુમતીઓના હિતોનું રક્ષણ) તમામ નાગરિકોને તેમની પોતાની ભાષાનું રક્ષણ કરવાનો અધિકાર આપે છે અને ભાષાના આધારે ભેદભાવ પર પ્રતિબંધ મૂકે છે.
- અનુચ્છેદ-120 (Article 120-સંસદમાં વપરાતી ભાષા) અનુસાર, સંસદની કાર્યવાહી માટે હિન્દી અથવા અંગ્રેજીનો ઉપયોગ કરી શકાય છે, પરંતુ સંસદના સભ્યોને તેમની માતૃભાષામાં તેમના મંતવ્યો વ્યક્ત કરવાનો અધિકાર છે.
- ભારતીય બંધારણનો ભાગ XVII (અનુચ્છેદ-343થી 351) સત્તાવાર ભાષાઓ સાથે સંબંધિત છે.
- અનુચ્છેદ-350A (Article 350A-પ્રાથમિક સ્તરે માતૃભાષામાં શિક્ષણની સુવિધા) મુજબ, દેશના દરેક રાજ્ય અને દરેક સ્થાનિક સત્તામંડળનો પ્રયાસ રહેશે કે ભાષાકીય લઘુમતી જૂથોના બાળકોને શિક્ષણના પ્રાથમિક તબક્કે માતૃભાષામાં શિક્ષણ મળે તે માટે પૂરતી સુવિધાઓ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવે.
- અનુચ્છેદ-350B (ભાષાકીય લઘુમતીઓ માટે વિશેષ અધિકારી): રાષ્ટ્રપતિને ભાષાકીય લઘુમતીઓ માટે બંધારણીય સલામતીઓ સાથે સંબંધિત તમામ બાબતોની તપાસ કરવા અને તેના પર અહેવાલો રજૂ કરવા માટે ભાષાકીય લઘુમતીઓ માટે એક વિશેષ અધિકારીની નિમણૂક કરવાની જોગવાઈ છે.
- રાષ્ટ્રપતિને આવા તમામ અહેવાલો સંસદ સમક્ષ મૂકવાની અને તેને સંબંધિત રાજ્ય સરકારને મોકલવાની જોગવાઈ છે.
- આઠમી અનુસૂચિમાં આસામી, બંગાળી, ગુજરાતી, હિન્દી, કન્નડ, કાશ્મીરી, કોંકણી, મલયાલમ, મણિપુરી, મરાઠી, નેપાળી, ઉડિયા, પંજાબી, સંસ્કૃત, સિંધી, તમિલ, તેલુગુ, ઉર્દૂ, બોડો, સંથાલી, મૈથિલી અને ડોગરી એમ 22 ભાષાઓનો સમાવેશ થાય છે.
- રાઈટ ટુ એજ્યુકેશન એક્ટ, 2009 મુજબ, જ્યાં સુધી શક્ય હોય ત્યાં સુધી શિક્ષણનું માધ્યમ બાળકની માતૃભાષા હોવી જોઈએ.

રક્તપિત

- ‘રક્તપિત મિશન ટ્રસ્ટ ઇન્ડિયા’ના તાજેતરના અહેવાલ મુજબ, કોવિડ -19 રોગચાળા અને ‘સામાજિક અંતર અને લોકડાઉન’ જેવા પગલાંને કારણે, એપ્રિલથી સપ્ટેમ્બર 2020 ની વચ્ચે ચાર રાજ્યો - આંધ્રપ્રદેશ, ઓડિશા, બિહાર અને મધ્યપ્રદેશ - માં રક્તપિતના સક્રિય કેસોની સંખ્યામાં 62.5 ટકાનો ઘટાડો થયો છે.
- રોગચાળાની બીજી લહેરે રક્તપિતની તપાસ ઝુંબેશને લગભગ બંધ કરી દીધી છે અને સંસ્થાકીય વ્યવસ્થામાં આરોગ્ય સંભાળ અને વિકલાંગતા વ્યવસ્થાપન સેવાઓ સુધી પહોંચવા માટે બહુ ઓછો અવકાશ છે.
- તદ્દુપરાંત રોગચાળાએ પ્રકાશિત કર્યું છે કે ‘સંવેદનશીલ વસ્તી’એ એકરૂપ અસ્તિત્વ નથી. તેમની નબળાઈ કેટલીકવાર ગરીબી, અપંગતા, કલંક, બહિષ્કાર વગેરે જેવા વિવિધ સામાજિક ચલોનું એક જટિલ આંતરછેદ હોય છે.

રક્તપિત

- **બેક્ટેરિયલ ચેપ:** રક્તપિત એ દીર્ઘકાલીન, પ્રગતિશીલ બેક્ટેરિયલ ચેપ છે. તે ‘માયકોબેક્ટેરિયમ લેપ્રે’ નામના બેક્ટેરિયમને કારણે થાય છે, જે ‘એસિડ-ફાસ્ટ રોડ’ આકારનો બેસિલસ છે.
- તેને હેન્સેન ડિસીઝ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- **સૌથી જૂનો રોગ:** તે ઇતિહાસનો સૌથી જૂનો રોગ છે, જે પ્રાચીનકાળથી મનુષ્યોને સતાવી રહ્યો છે.
- ઇ.સ.પૂ. 600 આસપાસ રક્તપિતનું લેખિત વર્ણન દસ્તાવેજોમાં મળી આવે છે.
- ચીન, ઈજિપ્ત અને ભારતની સૌથી જૂની સભ્યતાઓમાં હજારો વર્ષ પહેલા આ રોગ જાણીતો છે.
- **ચેપના ક્ષેત્રો:** ત્વચા, પેરિફેરલ ચેતા, ઉપલો શ્વસન માર્ગ અને નાક.
- તે એક એવો રોગ છે જે પીડિત વ્યક્તિને સમાજથી સંપૂર્ણપણે અલગ કરે છે.
- **ટ્રાન્સમિશનની રીત:** મુખ્યત્વે અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિઓના શ્વાસમાં હાજર ટીપાંથી. તે કોઈપણ ઉંમરની વ્યક્તિને ચેપ લગાવી શકે છે.
- **લક્ષણ:**
 - ત્વચા પર લાલ ડાઘા પડે છે.
 - ચામડી પર જખમ.
 - હાથ-પગમાં સુન્નતા.
 - પગના તળિયામાં ફોલ્લા.
 - સ્નાયુઓની નબળાઈ અને વધુ પડતું વજન ઘટવું.

- **લાંબો ઇન્ક્યુબેશન પીરિયડ્સ:** સામાન્ય રીતે રક્તપિત્ત પેદા કરતા બેક્ટેરિયાના સંપર્કમાં આવ્યા પછી લક્ષણો દેખાવામાં લગભગ 3-5 વર્ષનો સમય લાગે છે.
- લાંબા ઇન્ક્યુબેશન પીરિયડને કારણે ડોક્ટરો માટે તે વ્યક્તિને ક્યારે અને ક્યાં ચેપ લાગ્યો તે નક્કી કરવું મુશ્કેલ બને છે.
- જો સમયસર તેની સારવાર કરવામાં ન આવે તો રક્તપિત્ત વિકલાંગતા, વિકૃતિ, હાથ-પગને કાયમી ચેતાને નુકસાન પહોંચાડી શકે છે અને શરીરને અસંવેદનશીલ પણ બનાવી શકે છે.
- **સારવાર:** રક્તપિત્તની સારવારમાં મલ્ટિ ડ્રગ થેરાપી (MDT) ખૂબ જ અસરકારક છે.

રક્તપિત્ત નાબૂદી માટે ભારત દ્વારા લેવામાં આવેલા પગલાં

- ભારત સરકાર દ્વારા વર્ષ 1955માં રાષ્ટ્રીય રક્તપિત્ત નિયંત્રણ કાર્યક્રમ શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો. માત્ર 1970ના દાયકામાં જ એક નિશ્ચિત ઇલાજને મલ્ટિ-ડ્રગ થેરાપી તરીકે ઓળખવામાં આવ્યો હતો.
- વિશ્વ બેંક સમર્થિત રાષ્ટ્રીય રક્તપિત્ત નાબૂદી પ્રોજેક્ટનો પ્રથમ તબક્કો 1993-94થી શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો.
- રાષ્ટ્રીય આરોગ્ય નીતિ 2002માં, ભારત સરકારે રક્તપિત્તને નાબૂદ કરવાનું લક્ષ્ય રાખ્યું હતું, જે 2005 સુધીમાં રક્તપિત્તના કેસોની સંખ્યા ઘટાડીને <1/10,000 ની વસ્તી સુધી લઈ જવાનું હતું.
- રાષ્ટ્રીય રક્તપિત્ત નાબૂદી કાર્યક્રમે ડિસેમ્બર, 2005માં રાષ્ટ્રીય સ્તરે જાહેર આરોગ્યની સમસ્યા તરીકે રક્તપિત્ત નાબૂદીના ધ્યેયને હાંસલ કર્યો હતો, જેમાં રક્તપિત્ત નાબૂદી તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવેલા 10,000 લોકો દીઠ એક થી ઓછા દરનો દર હતો.
- વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગનાઇઝેશન (WHO) દ્વારા 2016-2020 માટે વૈશ્વિક રક્તપિત્ત વ્યૂહરચના દસ્તાવેજમાં દેશોની અંદર આંતર-પ્રાદેશિક સહકારને પ્રોત્સાહન આપવાની હાકલ કરવામાં આવી છે.
- 2017 માં, સ્પર્શ (SPARSH) રક્તપિત્ત જાગૃતિ અભિયાન શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું, જે જાગૃતિને પ્રોત્સાહન આપવા અને કલંક અને ભેદભાવના મુદ્દાઓને ધ્યાનમાં લેવા માટે હતું.
- આ ગુંબેશમાં સમાવિષ્ટ પગલાં જેવા કે કોન્ટેક્ટ ટ્રેસિંગ, તપાસ, સારવાર અને કેમોપ્રોફિલેક્સિસથી રક્તપિત્તના કેસોની સંખ્યામાં ઘટાડો થવાની અપેક્ષા છે.
- મહિલાઓ, બાળકો અને વિકલાંગ લોકો પર વિશેષ ભાર મૂકવાની અપેક્ષા છે.
- દર્દીઓને MDT આપવાનું ચાલુ રાખવા ઉપરાંત, નવા નિવારક અભિગમો જેવા કે કેમોપ્રોફિલેક્સિસ અને ઇમ્યુનોપ્રોફિલેક્સિસ સંક્રમણની સાંકળને તોડવા અને શૂન્ય રોગની સ્થિતિ સુધી પહોંચવા માટે વિચારણા કરવામાં આવી રહી છે.

- વર્ષ 2018માં સુપ્રીમ કોર્ટે રાજ્યો અને કેન્દ્ર સરકારને રક્તપિત્ત વિશે જાગૃતિ કાર્યક્રમ શરૂ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.
- કોર્ટે કહ્યું કે, આ અભિયાનમાં સાજા થયેલા લોકોના સકારાત્મક ફોટોગ્રાફ્સ અને વાર્તાઓનો ઉપયોગ થવો જોઈએ.
- વર્ષ 2019માં લોકસભામાં રક્તપિત્ત દૂર કરવા માટે બિલ પાસ કરવામાં આવ્યું હતું.
- 2 ઓક્ટોબર, 2019 ના રોજ મહાત્મા ગાંધીની 150 મી જન્મજયંતિની ઉજવણી કરતા, NLEP ઓક્ટોબર 2019 સુધીમાં વિકલાંગતાના ગ્રેડને પ્રતિ મિલિયન લોકો દીઠ એક કેસથી ઘટાડવા માટે એક વ્યાપક યોજના તૈયાર કરી છે.

તાજ મહોત્સવ 2022

- તાજ મહોત્સવ 2022 20 માર્ચથી 29 માર્ચ 2022 સુધી યોજાશે.

મુખ્યમુદ્દા

- દર વર્ષે આગ્રામાં 10 દિવસનો સાંસ્કૃતિક ઉત્સવ યોજાય છે.
- તે સૌથી પ્રખ્યાત આર્ટ, ક્રાફ્ટ, ફૂડ એન્ડ કલ્ચર ફેસ્ટિવલ છે, જે શિયાળા અને વસંત ઋતુની વચ્ચે યોજાય છે.
- અગાઉ તે 18 ફેબ્રુઆરી, 27 ફેબ્રુઆરી સુધી યોજાવાની હતી.

તાજ મહોત્સવ 2022ની થીમ

- તાજ મહોત્સવ 2022ની થીમ 'આઝાદી કે અમૃત મહોત્સવ કે કે સાથ કે સાથ, તાજ કે રંગ' છે.
- તાજ ફેસ્ટિવલની શરૂઆત 1992માં થઈ હતી.

તાજ મહોત્સવનો ઉદ્દેશ્ય

- કારીગરોના નવીન કાર્યોને પ્રોત્સાહિત કરવા અને તેમની વિવિધ કુશળતા પ્રદર્શિત કરવામાં મદદ કરવાના હેતુથી તેનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે.

ફેસ્ટિવલ

- તાજ ફેસ્ટિવલ અંતર્ગત બાળકો માટે વાઈબ્રન્ટ અને આકર્ષક કાર્નિવલનું આયોજન કરવામાં આવે છે. દરેક ઉંમરના લોકો આ ઉજવણીનો આનંદ માણે છે. તાજ મહોત્સવ મુલાકાતીઓને વિવિધ પ્રકારની શાસ્ત્રીય, સ્પેશી અને અન્ય કલા શૈલીઓ પ્રદાન કરે છે.

તહેવાર માટેની જગ્યા

- તાજ મહોત્સવ 2022 ઉત્તર પ્રદેશના આગ્રાના પ્રખ્યાત હસ્તકલા ગામ શિલ્પગ્રામ ખાતે યોજાશે. આ તાજમહેલથી લગભગ 500 મીટરના અંતરે સ્થિત છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

RCS ફ્લાઇટ- દિલ્હી અને ખજુરાહો વચ્ચે પ્રથમ ફ્લાઇટ શરૂ

- કેન્દ્રીય નાગરિક ઉડ્ડયન પ્રધાન જ્યોતિરાદિત્ય એમ સિંધિયાએ તાજેતરમાં જ દિલ્હી અને ખજુરાહો વચ્ચેની પ્રથમ સીધી ફ્લાઇટને લીલી ઝંડી આપી હતી.

મુખ્યમુદ્દા

- આ ફ્લાઇટ શરૂ થવાની સાથે જ ઉડાન-RCS સ્કીમ હેઠળ કુલ 405 રૂટનું સંચાલન કરવામાં આવશે.
- RCS-ઉડાન 3.0 હેઠળ સ્પાઇસ જેટને દિલ્હી-ખજુરાહો-દિલ્હી રૂટથી નવાજવામાં આવી હતી.
- સ્પાઇસ જેટ સપ્તાહના બે દિવસ શુક્રવાર અને રવિવારે ફ્લાઇટ્સનું સંચાલન કરશે.
- તે પોતાના Q400, 78 સીટર ટર્બોપ્રોપ એરક્રાફ્ટને તૈનાત કરશે.
- સ્પાઇસ જેટ એ સૌથી મોટી પ્રાદેશિક વાહક અને આ યોજનાનો સૌથી મજબૂત સમર્થક છે.

ઉડાન યોજના હેઠળ સ્પાઇસ જેટ

- ઉડાન યોજના હેઠળ સ્પાઇસ જેટ દરરોજ 65 ફ્લાઇટ્સનું સંચાલન કરે છે. તે 14 ઉડાન સ્થળોને ભારતના વિવિધ ભાગો સાથે જોડે છે. ખજુરાહો આ યાદીમાં સામેલ થવાની સાથે જ સ્પાઇસ જેટનું આ 15મું ફ્લાઇટ ડેસ્ટિનેશન હશે.

ખજુરાહો હવાઈ મથક

- આગ્રા, વારાણસી અને દિલ્હી સુધીની ફ્લાઇટ સેવાઓ સાથે ખજુરાહો એરપોર્ટની સ્થાપના 1978માં કરવામાં આવી હતી. નાગરિક ઉડ્ડયન મંત્રાલયે આ એરપોર્ટ પર 50 કરોડ રૂપિયાનું રોકાણ કર્યું છે. ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ લેન્ડિંગ સિસ્ટમ, નાઈટ લેન્ડિંગ સુવિધા, 1,20,000 ચોરસ ફૂટનું નવું ટર્મિનલ બિલ્ડિંગ, નવો એટીસી ટાવર અને સ્ન-વેના રિકાર્પેટિંગ સહિતની અદ્યતન સુવિધાઓ ઉમેરવામાં આવી હતી.

UDAN યોજના

- ઉડાન યોજનાનો અર્થ થાય છે “ઉડે દેશ કા આમ નાગરિક”. આ યોજના નાગરિક ઉડ્ડયન મંત્રાલયે 2016 માં પ્રાદેશિક કનેક્ટિવિટી યોજના તરીકે શરૂ કરી હતી. આ એક નવીન યોજના છે જે પ્રાદેશિક ઉડ્ડયન બજારને વિકસાવવા માટે શરૂ કરવામાં આવી હતી. પ્રાદેશિક માર્ગો પર સસ્તી, આર્થિક રીતે સદ્ધર અને નફાકારક ફ્લાઇટ્સ શરૂ કરવાના હેતુથી આ યોજના શરૂ કરવામાં આવી હતી.

મુંબઈમાં 2023ની આંતરરાષ્ટ્રીય ઓલિમ્પિક સમિતિ સિઝનની યજમાની કરવામાં આવશે

- મુંબઈ 2023ની આંતરરાષ્ટ્રીય ઓલિમ્પિક સમિતિની સિઝનની યજમાની કરશે. આ ઇવેન્ટ 2030ના વિન્ટર ઓલિમ્પિક્સના યજમાન દેશની પસંદગી કરશે અને લોસ એન્જલસમાં યોજનારી 2028ની ઓલિમ્પિક રમતો માટે રમતોનો કાર્યક્રમ નક્કી કરશે. આ IOCનું સત્ર આવતા વર્ષે મે અથવા જૂન મહિનામાં યોજાશે.

મુખ્યમુદ્દા

- ભારત 1983 બાદ પહેલી વખત IOCની આ પ્રતિષ્ઠિત મિટિંગનું આયોજન કરશે. આ ઓલિમ્પિક ચળવળ અને રાષ્ટ્રના યુવાનો વચ્ચે જોડાણ લાવવામાં મદદ કરશે. ભારત આ સિઝનની યજમાની કરી રહ્યું છે, ત્યારે ભારત 2030ના યુથ ઓલિમ્પિકની યજમાની કરવામાં મોખરે રહેશે અને 2036ના સમર ઓલિમ્પિક માટે દબાણ કરી શકે છે.

IOCનું સત્ર શું છે?

- IOCના સભ્યોની વાર્ષિક સભાને આઈઓસીના સત્ર તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. તેમાં 101 મતદાન સભ્યો અને 45 માનદ સભ્યોનો સમાવેશ થાય છે.
- વિશ્વવ્યાપી ઓલિમ્પિક ચળવળના મહત્વના પાસાઓ જેવા કે ઓલિમ્પિક ચાર્ટરમાં કોઈ પણ ફેરફારની મંજૂરી, આઈઓસીના સભ્યોની ચૂંટણી અને ઓલિમ્પિક યજમાન શહેરની પસંદગી જેવા મહત્વના પાસાઓ પર નિર્ણયો અને ચર્ચાઓ આઈઓસીના સત્રોમાં કરવામાં આવે છે.

ભારત સરકાર નેશનલ ડિજિટલ યુનિવર્સિટીની સ્થાપના કરશે

- વર્ષ 2022-23ના કેન્દ્રીય બજેટમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ (National Education Policy – NEP)ને લાગુ કરવા પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે. તેની મદદ માટે નેશનલ ડિજિટલ યુનિવર્સિટીની સ્થાપનાનો નિર્ણય જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો, જે શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં ભારતની સીટની અછતની સમસ્યાનો ઉકેલ લાવશે.

મુખ્યમુદ્દા

- ડિજિટલ યુનિવર્સિટી રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ 2020નું પાલન કરતાંની સાથે અનેક ભાષાઓમાં ઉચ્ચ ગુણવત્તાયુક્ત ઉચ્ચ શિક્ષણની એક્સેસ પ્રદાન કરશે.

ભારતમાં ડિજિટલ યુનિવર્સિટીની સંભાવના

- ભારત સરકાર વૈશ્વિક કક્ષાનું ગુણવત્તાસભર શિક્ષણ આપવા અને અનેક ભારતીય ભાષાઓમાં ઓનલાઇન શિક્ષણને પ્રોત્સાહન આપવા માટે ડિજિટલ યુનિવર્સિટી સ્થાપવાની યોજના બનાવી રહી છે.
- સરકાર રોગચાળાને કારણે શાળાઓ બંધ થવાને કારણે થયેલા શિક્ષણને થયેલા નુકસાનને પહોંચી વળવા માટે પીએમ ઇ-વિદ્યા યોજના (PM e-Vidya) હેઠળ 'One Class One TV Channel' કાર્યક્રમનો પણ વિસ્તાર કરશે.
- ટેલિવિઝન કાર્યક્રમો મારફતે ઉત્તર શિક્ષણ સાથે સૂચિત ડિજિટલ યુનિવર્સિટી અગ્રણી, આધુનિક અને વ્યવહારિક બ્લુપ્રિન્ટ દ્વારા રાષ્ટ્રને માર્ગદર્શન આપવામાં મદદ કરશે.

નિષ્કર્ષ

- સરકારે રાષ્ટ્રના ડિજિટલ વિભાજનને ઘટાડવામાં મદદ કરવી જોઈએ. મોટી શૈક્ષણિક સંસ્થાઓએ પણ દેશમાં આવી ફ્લેક્સિબલ અને સસ્તી શિક્ષણ પ્રણાલી બનાવવામાં પોતાની ભૂમિકા ભજવવી જોઈએ. SWAYAM, ePG-પાઠશાળા, SWAYAM-પ્રભા, રાષ્ટ્રીય ડિજિટલ લાઇબ્રેરી, eGyanKosh અને Virtual Labs વર્તમાન સંસાધનોનાં ઉદાહરણો છે, જેને ડિજિટલ યુનિવર્સિટીમાં સંકલિત કરી શકાય તેમ છે.

દિલ્હીમાં યોજાશે ICCR ઇન્ડિયન કાફ્ટ્સ ફેર

- ઇન્ડિયન કાઉન્સિલ ફોર કલ્ચરલ રિલેશન્સ (Indian Council for Cultural Relations – ICCR) રાજદ્વારી સમુદાયમાં પરંપરાગત ભારતીય હસ્તકલાને લોકપ્રિય બનાવવાના હેતુથી દિલ્હીમાં એક કાફ્ટ એક્ઝિબિશન ફેરનું આયોજન કરી રહી છે.

મુખ્યમુદ્દા

- આઝાદીકાઅમૃતમહોત્સવ(AKAM)ની ઉજવણીના ભાગરૂપે આ હસ્તકલા મેળાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે. આ મેળો બીકાનેર હાઉસ ખાતે યોજાશે અને તેને 'Coalescence: Craft-Culture-Community-Climax' નામ આપવામાં આવ્યું છે.
- આ મેળાનું ઉદ્ઘાટન 23 ફેબ્રુઆરીએ ICCRના પ્રમુખ વિનય સહસ્રબુદ્ધેની ઉપસ્થિતિમાં સંસ્કૃતિ અને વિદેશ રાજ્યમંત્રી મીનાક્ષી લેખીના હસ્તે કરવામાં આવશે.

- આ ત્રણ દિવસનો મેળો ભારતનાં સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ અને કાફ્ટ ટેકનિકનો અનુભવ પ્રદાન કરશે, જે પૃથ્વીનાં પર્યાવરણીય સંતુલનમાં પ્રદાન કરશે. દસ્તકરી હાટ કમિટીના જયા જેટલીએ કાર્યક્રમનું સંચાલન કર્યું હતું.
- 11 રાજ્યોના 22 કારીગરો દ્વારા કાપડ, હસ્તકલા, બ્યુટી ફેગરેન્સ, ટ્રેડિશનલ અને ફોક આર્ટ અને રિસાઈકલ પ્રોડક્ટ્સ રજૂ કરવામાં આવશે.
- આ મેળો એટલા માટે યોજવામાં આવી રહ્યો છે કે જેથી ભારતના નૃત્ય અને સંગીતને જ દેશની સંસ્કૃતિના ભાગ રૂપે પ્રદર્શિત કરી શકાય, સાથે સાથે હસ્તકલા, રાંધણકળા અને સાહિત્ય જેવી અન્ય પરંપરાઓને પણ ઉજાગર કરી શકાય.

આ ઉત્પાદનો કેવી રીતે બનાવવામાં આવે છે?

- પ્રદર્શિત તમામ ઉત્પાદનો કાર્બનિક અને કુદરતી પદાર્થોમાંથી બનાવવામાં આવે છે અને બિન-પ્રદૂષક પદ્ધતિઓનો ઉપયોગ કરીને તેનું ઉત્પાદન કરવામાં આવે છે. તેનાથી વૈશ્વિક સમુદાય એ જોઈ શકશે કે ભારતની પરંપરાગત સંસ્કૃતિ જળવાયુ પરિવર્તનને કારણે ઊભી થતી મુશ્કેલીઓનો સામનો કેવી રીતે કરી શકે છે.

ICCR નો આગામી કાર્યક્રમ

- ICCR મોટી સંખ્યામાં આગામી કાર્યક્રમો ધરાવે છે જે ફિલ્મો, ભાષા અને શૈક્ષણિક-સંબંધિત કાર્યક્રમો સાથે સંબંધિત છે, જેનું આયોજન બાકીના વર્ષ માટે કરવામાં આવે છે. FTII-પુણેના સહયોગથી “ઈન્ડિયન સિનેમા એન્ડ સોફ્ટ પાવર” વિષય પર એક વર્કશોપનું આયોજન કરવામાં આવશે.

ICCR

- ઇન્ડિયન કાઉન્સિલ ફોર કલ્ચરલ રિલેશન્સ (ICCR)ની સ્થાપના 9 એપ્રિલ, 1950ના રોજ કરવામાં આવી હતી, જેનો ઉદ્દેશ વૈશ્વિક સ્તરે રાષ્ટ્રની સંસ્કૃતિને પ્રોત્સાહન આપવાનો તેમજ તેમને અન્ય દેશો અને તેમના લોકો સાથે સાંસ્કૃતિક આદાનપ્રદાનમાં સામેલ કરવાનો છે. ICCRનું મુખ્ય મથક નવી દિલ્હીમાં છે અને વિનય સહસ્રબુદ્ધે તેના વર્તમાન અધ્યક્ષ છે. દિનેશ કે. પટનાયક આ સંગઠનના ડાયરેક્ટર જનરલ છે.

રાજસ્થાનના બારમેરમાં તેલ મળી આવ્યું

- વેદાંતા લિમિટેડ કેઈર્ન ઓઈલ એન્ડ ગેસે રાજસ્થાનના બારમેર જિલ્લામાં તેલની શોધ કરી છે. કંપનીએ પેટ્રોલિયમ અને કુદરતી ગેસ મંત્રાલય અને ડિરેક્ટોરેટ જનરલ ઓફ હાઈડ્રોકાર્બનને આ શોધ વિશે માહિતી આપી છે. આ તેલની શોધ કેઈર્ન ઓઈલ એન્ડ ગેસ દ્વારા એક બ્લોકમાં કરવામાં આવી હતી, જે તેમને ઓપન એકરેજ લાઈસન્સિંગ પોલિસી (ઓએએલપી) હેઠળ આપવામાં આવી હતી.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

87

મુખ્યમુદ્દા

- બ્લોક RJ-ONHP-2017/1 બારમેર જિલ્લાના ચોહટન અને ગુડમલાણી તાલુકામાં સ્થિત છે.
- આ બ્લોક 542 ચોરસ કિલોમીટરના વિસ્તારને આવરી લે છે અને તે કંપનીના 41 બ્લોક્સમાંનો એક હતો જે 2018 OALP-1 રાઉન્ડ બિડમાં ફાળવવામાં આવ્યો હતો.
- વેદાંતા પાસે આ બ્લોકમાં 100 ટકા ભાગ લેવાનો રસ છે.
- આ શોધ આવી ત્રીજી શોધ છે કે કંપનીએ ઓપન એકરેજ લાઇસન્સિંગ પોલિસી હેઠળ અહેવાલ આપ્યો છે.
- આ શોધને 'દુર્ગા' નામ આપવામાં આવ્યું છે.

ડિરેક્ટોરેટ જનરલ ઓફ હાઇડ્રોકાર્બન

- ડિરેક્ટોરેટ જનરલ ઓફ હાઇડ્રોકાર્બન (DGH) એક નિયમનકારી સંસ્થા છે જે પેટ્રોલિયમ અને કુદરતી ગેસ મંત્રાલયના કાર્યક્ષેત્રમાં આવે છે. DGHની રચના વર્ષ 1993માં પેટ્રોલિયમ અને કુદરતી ગેસ મંત્રાલયના વહીવટી અધિકારક્ષેત્ર હેઠળ ભારત સરકારની દરખાસ્ત દ્વારા કરવામાં આવી હતી. DGHની રચના ઉદ્યોગના સલામતી, પર્યાવરણીય, આર્થિક અને ટેકનોલોજીકલ પાસાઓને ધ્યાનમાં રાખીને કુદરતી ગેસ અને ઓઇલ સંસાધનોના અસરકારક વ્યવસ્થાપનને પ્રોત્સાહન આપવા માટે કરવામાં આવી હતી.

ઓપન એકરેજ લાઇસન્સિંગ પોલિસી

- આ પોલિસી હેઠળ કંપનીઓને એ વિસ્તારોની ઓળખ કરવાની અને ત્યાં ગેસ અને તેલ માટે શું જોઈએ છે તેની શોધ કરવાની છૂટ છે. રસ ધરાવતી કંપનીઓએ કોઈ વિશિષ્ટ ક્ષેત્રમાં રુચિની અભિવ્યક્તિ સબમિટ કરવી જરૂરી છે, જેમાં તેઓ આખું વર્ષ શોધ કરવાની ઈચ્છા રાખે છે. આ પછી, ઈચ્છિત સ્થળોની હરાજી કરવામાં આવે છે.

ભારતના 16 વર્ષીય પ્રજ્ઞાનાનંદએ વર્લ્ડ ચેમ્પિયન મેગ્નસ કાર્લસનને હરાવ્યો

- ભારતના રમેશબાબુ પ્રજ્ઞાનાનંદએ નોર્વેના હાલના વર્લ્ડ ચેમ્પિયન મેગ્નસ કાર્લસનને હરાવ્યો છે. ઓનલાઇન યોજાઈ રહેલી એરથિંગ્સ માસ્ટર્સ ચેસ ટૂર્નામેન્ટના પ્રારંભિક તબક્કાના આઠમા રાઉન્ડમાં આ જીત મળી છે.

મુખ્યમુદ્દા

- 1.6 મિલિયન ડોલરની ઈનામી રકમ ધરાવતી મેલ્ટવોટર ચેમ્પિયન્સ ચેસ ટુર અંતર્ગત યોજાનારી નવ ઈવેન્ટ્સમાંની આ પ્રથમ ટુર્નામેન્ટ છે.
- આ ટુર ફેબ્રુઆરીથી નવેમ્બર 2022 સુધી ચાલશે.
- આ ટુર્નામેન્ટનો સમય ખેલાડી દીઠ 15 મિનિટ રમત દીઠનો છે, જેમાં પ્રત્યેક ચાલ બાદ 10 સેકન્ડનો વધારો થાય છે.

- 16 વર્ષીય પ્રજ્ઞાનાનંદ વિશ્વનાથન આનંદ અને પેન્ટાલા હરિકૃષ્ણાબાદ મેગ્સ કાર્લસનને હરાવનારો ત્રીજો ભારતીય છે.

એરથિંગ્સ માસ્ટર્સ ચેસ ટુર્નામેન્ટ

- 'ધ એરથિંગ્સ માસ્ટર્સ'માં વિશ્વના 16 શ્રેષ્ઠ ખેલાડીઓનો સમાવેશ થાય છે, જેમાં કાર્લસન, ચીનના ડિંગ લિરેન, રશિયાના ઈયાન નેપોમ્નીઆચ્ચી, અમેરિકાના લેવોન એરોનિયન, નેધરલેન્ડના અનીશ ગિરિ અને અઝરબૈજાનના શખારિયાર મામેદિરોવનો સમાવેશ થાય છે.
- 2612ના એલો રેટિંગ સાથે પ્રજ્ઞાનાનંદ આ ટુર્નામેન્ટમાં સૌથી ઓછા ક્રમના ત્રીજા ક્રમના ખેલાડી છે, જ્યારે કાર્લસન 2865ના ઈલો રેટિંગ સાથે ટોપ પર છે.

આર. પ્રજ્ઞાનાનંદ (R. Praggnanandhaa)

- તે ભારતનો ચેસ ગ્રાન્ડમાસ્ટર છે. ગ્રાન્ડમાસ્ટરનો ખિતાબ મેળવનાર તે પાંચમો સૌથી નાની ઉંમરનો વ્યક્તિ છે. તેની બહેન વૈશાલી રમેશબાબુ પણ ચેસની ખેલાડી છે અને તે આંતરરાષ્ટ્રીય માસ્ટર્સ અને વિમેન્સ ગ્રાન્ડમાસ્ટર ટાઇટલ જીતી ચૂકી છે.

મેગ્નસ કાર્લસન (Magnus Carlsen)

- મેગ્નસ કાર્લસન પાંચ વખત વર્લ્ડ ચેસ ચેમ્પિયન રહી ચૂક્યો છે અને નોર્વેનો ચેસ ગ્રાન્ડ માસ્ટર છે. તે ત્રણ વખત વર્લ્ડ રેપિડ ચેસ ચેમ્પિયનશીપ અને પાંચ વખત વર્લ્ડ બ્લિટ્ઝ ચેસ ચેમ્પિયનશીપ જીતી ચૂક્યો છે. 1 જુલાઈ, 2011થી તે ફિફ્ટ વર્લ્ડ ચેસ રેન્કિંગમાં પ્રથમ ક્રમે છે. સૌથી વધુ 2882 રેટિંગ સાથે તેણે રમતના ઇતિહાસમાં સૌથી વધુ ટોપ નોંધાવવાનો રેકોર્ડ નોંધાવ્યો છે.

IIAT રૂરકીએ લોન્ચ કરી 'કિસાન' (KISAN) મોબાઇલ એપ

- ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી રૂરકી (IIAT રૂરકી)એ ખેડૂતો માટે 'કિસાન' નામની મોબાઇલ એપ્લિકેશન લોન્ચ કરી છે. આ એપના માધ્યમથી ખેડૂતોને કૃષિ-હવામાન વિષયક સલાહકાર સેવાઓ પૂરી પાડવામાં આવશે.

મુખ્યમુદ્દા

- રૂરલ એગ્રિકલ્ચરલ વેધર સર્વિસ (GKMS) પ્રોજેક્ટ હેઠળ IIAT રૂરકી દ્વારા ખેડૂત જાગૃતિ કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. આ કાર્યક્રમમાં દહેરાદૂન, હરિદ્વાર અને પૌડી ગઢવાલ જિલ્લાના ખેડૂતો હાજર રહ્યા હતા.
- ભાગ લેનારા ખેડૂતોને એગ્રોમેટ એડવાઇઝરી સેવાઓ વિશે શીખવવામાં આવ્યું હતું, જે ભારતીય હવામાન વિભાગ

(IMD) અને AMFU રૂરકી દ્વારા સંયુક્ત રીતે પ્રદાન કરવામાં આવે છે.

- હરિદ્વારના છ બ્લોકના ખેડૂતોને પહેલાથી જ અઠવાડિયામાં બે વાર એગ્રોમેટ સલાહકાર સેવાઓ આપવામાં આવી રહી છે. આ કિસાન એપના માધ્યમથી મોબાઈલ ફોન દ્વારા બુલેટીન એક્સેસ કરી શકાશે.
- આ એપની એક વિશિષ્ટ વિશેષતા એ છે કે એડવાઈઝરી બુલેટીન અને હવામાનની આગાહી માત્ર તે જ બ્લોક માટે પ્રદર્શિત કરવામાં આવશે જેની પસંદગી ખેડૂતો દ્વારા કરવામાં આવી છે.
- ખેડૂતો તેમને મળતા બુલેટીન વિશે પ્રતિસાદ શેર કરી શકે છે, જે બદલામાં વધુ સારી સેવાઓ પ્રદાન કરવામાં મદદ કરશે.
- આ એપને ખેડૂતોની જરૂરિયાત અનુસાર અપડેટ કરવામાં આવશે.

ગ્રામીણ કૃષિ હવામાન સેવા (Gramin Krishi Mausam

Sewa)

- પૃથ્વી વિજ્ઞાન મંત્રાલયે પ્રિન્ટ, વિઝ્યુઅલ, રેડિયો અને આઈટી જેવા માધ્યમો દ્વારા ખેડૂતોને સપ્તાહમાં બે વખત પાક-વિશિષ્ટ માહિતી પૂરી પાડવા માટે ગ્રામીણ કૃષિ-હવામાન સેવા શરૂ કરી હતી. ભારતીય હવામાન વિભાગ દ્વારા વિવિધ રાજ્ય કૃષિ યુનિવર્સિટીઓ અને ભારતીય કૃષિ સંશોધન પરિષદ સાથે મળીને GKMS લાગુ કરવામાં આવ્યું છે.

નિષ્કર્ષ

- અત્યાર સુધી, આ એપ્લિકેશન હરિદ્વારના ખેડૂતોને માહિતી પ્રદાન કરે છે, અને ટૂંક સમયમાં, તે આગામી મહિનાઓમાં, પૌડી ગઢવાલ અને દહેરાદૂન જિલ્લાના ખેડૂતોને આવરી લેશે. ટૂંક સમયમાં આ એપ આખા ઉત્તરાખંડને આવરી લેવાનું શરૂ કરશે.

નીના ગુપ્તાને 'રામાનુજન પ્રાઇઝ ફોર યંગ મેથેમેટિક્સ' એનાયત કરવામાં આવ્યું

- 22 ફેબ્રુઆરી, 2022 ના રોજ, પ્રોફેસર નીના ગુપ્તાને યુવા ગણિતશાસ્ત્રીઓ માટે રામાનુજન પુરસ્કાર 2021થી સન્માનિત કર્યા હતા.

મુખ્યમુદ્દા

- નીના ગુપ્તા કોલકાતાની ઇન્ડિયન સ્ટેટિસ્ટિકલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટની ગણિતશાસ્ત્રી છે.
- તેમને એફાઈન બીજગણિતીય ભૂમિતિ (affine algebraic geometry) અને કમ્યુટેટિવ બીજગણિત(commutative

algebra)માં ઉત્કૃષ્ટ કાર્ય કરવા બદલ આ એવોર્ડ એનાયત કરવામાં આવ્યો છે.

યુવા ગણિતશાસ્ત્રીઓ માટે રામાનુજન પુરસ્કાર

(Ramanujan Prize for Young Mathematicians)

- 'યુવા ગણિતશાસ્ત્રીઓ માટે રામાનુજન પુરસ્કાર' એ ગણિતનો એવોર્ડ છે, જે દર વર્ષે ઇટાલીમાં "ઈન્ટરનેશનલ સેન્ટર ફોર થિયોરેટિકલ ફિઝિક્સ" દ્વારા એનાયત કરવામાં આવે છે. તેનું નામ ભારતીય ગણિતશાસ્ત્રી શ્રીનિવાસ રામાનુજનના નામ પરથી રાખવામાં આવ્યું છે. આ એવોર્ડની સ્થાપના 2004 માં કરવામાં આવી હતી અને પ્રથમ વખત 2005 માં એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.

ફોને આ એવોર્ડથી નવાજવામાં આવે છે?

- 'યુવા ગણિતશાસ્ત્રીઓ માટે રામાનુજન એવોર્ડ' એક વિકાસશીલ દેશના સંશોધકોને આપવામાં આવે છે, જેની ઉંમર 45 વર્ષથી ઓછી છે અને તેમણે વિકાસશીલ દેશમાં ઉત્કૃષ્ટ સંશોધન કર્યું છે. તેને વિજ્ઞાન અને પ્રૌદ્યોગિકી મંત્રાલય (ભારત) તેમજ નોર્વેજિયન એકેડેમી ઓફ સાયન્સ એન્ડ લેટર્સ દ્વારા એબેલ ફંડ દ્વારા "ઈન્ટરનેશનલ મેથેમેટિકલ યુનિયન"ના સહયોગથી ટેકો આપવામાં આવે છે.

કોણ હતા શ્રીનિવાસ રામાનુજન?

- શ્રીનિવાસ રામાનુજન મહાન ભારતીય ગણિતશાસ્ત્રી હતા. તેમણે શુદ્ધ ગણિતની લગભગ કોઈ ઔપચારિક તાલીમ લીધી ન હતી, પરંતુ તેમણે ગાણિતિક વિશ્લેષણ, અનંત શ્રેણી, સંખ્યા સિદ્ધાંત, સતત અપૂર્ણાંકો (mathematical analysis, infinite series, number theory, continued fractions) અને ગાણિતિક સમસ્યાઓના ઉકેલમાં નોંધપાત્ર યોગદાન આપ્યું હતું, જે તે સમયે અસાધ્ય માનવામાં આવતું હતું.

આંતરરાષ્ટ્રીય ગાણિતિક સંઘ (IMU)

- IMU એક આંતરરાષ્ટ્રીય બિન-સરકારી સંસ્થા છે, જે વિશ્વભરના ગણિતમાં આંતરરાષ્ટ્રીય સહકાર માટે સમર્પિત છે. તે આંતરરાષ્ટ્રીય વિજ્ઞાન પરિષદનો સભ્ય છે. તે ગણિતશાસ્ત્રીઓની આંતરરાષ્ટ્રીય કોંગ્રેસને ટેકો આપે છે. લગભગ 80 દેશોની રાષ્ટ્રીય ગણિત સંસ્થાઓ તેના સભ્યો છે. IMUની સ્થાપના 1920માં થઈ હતી, જોકે સપ્ટેમ્બર 1932માં તેનું વિસર્જન કરવામાં આવ્યું હતું. 1950માં, ન્યૂયોર્કમાં બંધારણીય કન્વેન્શનમાં તેની ફરીથી સ્થાપના કરવામાં આવી હતી.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

FSSAI પેકેજ્ઠ ફૂડ્સ માટે હેલ્થ સ્ટાર રેટિંગ શરૂ કરશે(FSSAI Health Star Rating)

- ગ્રાહકો ટૂંક સમયમાં જ જાણી શકશે કે તેમનું ફૂડ પેકેજિંગ હાનિકારક છે કે આરોગ્યપ્રદ અને પૌષ્ટિક. ફૂડ સેફ્ટી એન્ડ સ્ટાન્ડર્સ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા (FSSAI) અનુસાર, નવી સિસ્ટમના ભાગરૂપે પેકેજ્ઠ ફૂડ્સ ટૂંક સમયમાં 'હેલ્થ સ્ટાર' પ્રદર્શિત કરશે.

મુખ્યમુદ્દા

- આ સિસ્ટમ ઈલેક્ટ્રિકલ ઉપકરણોમાં ઊર્જા કાર્યક્ષમતાનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે બ્યુરો ઓફ એનર્જી એફિશિયન્સી દ્વારા ઉપયોગમાં લેવામાં આવતી સિસ્ટમ જેવી જ હશે.
- પેકેજ્ઠ ખોરાક પર ઘણા સ્ટાર હશે જે સૂચવે છે કે તેમાં પેકેજ કરેલા ખોરાક તંદુરસ્ત છે કે અસ્વસ્થ છે.
- ખાદ્ય પદાર્થમાં ચરબી, ખાંડ અને મીઠાની માત્રાનો ઉપયોગ રેટિંગ નક્કી કરવા માટે કરવામાં આવશે.
- IIM અમદાવાદ દ્વારા ખોરાકના આરોગ્ય રેટિંગને દર્શાવવા માટે ઉપયોગમાં લેવામાં આવતી પદ્ધતિ અંગે એક અભ્યાસ હાથ ધરવામાં આવ્યો હતો.
- આ અભ્યાસમાં સ્ટાર રેટિંગના પ્રદર્શનની ભલામણ કરવામાં આવી હતી કારણ કે ગ્રાહક માટે તે સમજવું સરળ રહેશે.

FSSAIએ કેમ લીધો આ નિર્ણય?

- આ અધ્યયનમાં જાણવા મળ્યું છે કે દેશમાં ઊર્જા-સમૃદ્ધ ખોરાક સરળતાથી ઉપલબ્ધ છે જે ભારતમાં બિન-ચેપી રોગો અને મેદસ્વીપણાનું કારણ બની રહ્યા છે, તેથી જ FSSAIએ ગ્રાહકોને તેઓ જે ખોરાક ખાય છે તેની પોષક પ્રોફાઇલ વિશે શિક્ષિત કરવાના માર્ગો શોધવાનું શરૂ કર્યું હતું.

FSSAI (Food Safety and Standards Authority of India)

- FSSAIની સ્થાપના આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય હેઠળ એક વૈધાનિક સંસ્થા તરીકે કરવામાં આવી હતી. FSSAIની રચના ફૂડ સેફ્ટી એન્ડ સ્ટાન્ડર્સ એક્ટ ઓફ 2006 હેઠળ કરવામાં આવી હતી, જે દેશમાં ખાદ્ય નિયમન અને સલામતી સાથે સંબંધિત કાયદો છે. FSSAIની ખાદ્ય સુરક્ષાને અસરકારક રીતે નિયંત્રિત કરીને દેશમાં જાહેર આરોગ્યને પ્રોત્સાહન આપવાની અને તેનું રક્ષણ કરવાની જવાબદારી છે. તેનું મુખ્ય મથક નવી દિલ્હીમાં આવેલું છે અને તેનું નેતૃત્વ રાજેશ ભૂષણ કરે છે. અરુણ સિંઘલ આ સંસ્થાના CEO છે.

મનરેગા માટે લોકપાલ એપ લોન્ચ કરવામાં આવી

- કેન્દ્રીય ગ્રામીણ વિકાસ અને પંચાયતી રાજ મંત્રી ગિરિરાજ સિંહે મનરેગા માટે લોકપાલ એપ લોન્ચ કરી હતી. આ એપ ઈ-ગવર્નન્સની દિશામાં એક પગલું છે અને તેનાથી જવાબદારી અને પારદર્શિતામાં મદદ મળશે.

મુખ્યમુદ્દા

- આ એપ્લિકેશન લોકપાલને પારદર્શક અને જવાબદાર રીતે તેની ફરજો નિભાવવામાં મદદ કરશે.
- મંત્રીએ લોકપાલની નિયુક્તિ પર ચિંતા વ્યક્ત કરતા કહ્યું કે, ઘણા જિલ્લાઓમાં લોકપાલની નિમણૂક હજુ સુધી થઈ નથી. આથી તમામ રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોને લોકપાલ એપનો ઉપયોગ કરીને મનરેગાને વધુ પારદર્શી બનાવવા માટે કેન્દ્ર સરકાર સાથે મળીને કામ કરવાનું કહેવામાં આવ્યું છે.

શા માટે આ એપ્લિકેશન વિકસાવવામાં આવી છે?

- ગ્રામીણ વિકાસ મંત્રાલયે રાજ્યોમાં મનરેગા યોજનાના અમલીકરણ સાથે સંબંધિત વિવિધ સ્ત્રોતો એટલે કે ડિજિટલ, ભૌતિક અને સમૂહ માધ્યમો તરફથી મળેલી ફરિયાદોના આધારે નિમાયેલા લોકપાલ દ્વારા ફરિયાદોને સુવ્યવસ્થિત અને રિપોર્ટ કરવાના હેતુથી આ એપ તૈયાર કરી છે.
- એપ્લિકેશન ઓમ્બ્ડ્સમેન દ્વારા ફરિયાદોનું સરળ ટ્રેકિંગ અને સમયસર નિવારણ કરવાની મંજૂરી આપશે. એપ્લિકેશન ઓમ્બ્ડ્સમેનને વેબસાઇટ પર વાર્ષિક અને ત્રિમાસિક અહેવાલો અપલોડ કરવાની પણ મંજૂરી આપશે.

હાલ, ફરિયાદોની જાણ કેવી રીતે થાય છે અને તેનું

નિરાકરણ કેવી રીતે આવે છે?

- હાલમાં ફરિયાદોની જાણ કરવામાં આવે છે, તેમજ ભૌતિક સ્વરૂપમાં તેનું નિરાકરણ લાવવામાં આવે છે. લોકપાલ એપ્લિકેશન ફરિયાદોની વહેલી તકે જાણ કરવા અને તેનું નિરાકરણ લાવવા માટે બનાવવામાં આવી છે. આનાથી લોકપાલને કોઈ પણ મુશ્કેલીનો સામનો કર્યા વિના તેની ફરજો નિભાવવામાં મદદ મળશે.

27 ફેબ્રુઆરી : રાષ્ટ્રીય પ્રોટીન દિવસ

- ભારતમાં 27 ફેબ્રુઆરીએ પ્રોટીન ડે ઉજવવામાં આવે છે. રાષ્ટ્રીય સ્તરની જાહેર આરોગ્ય પહેલ, 'રાઈટ ટુ પ્રોટીન' એ, 27 ફેબ્રુઆરી, 2020ના રોજ ભારતમાં પ્રથમ 'પ્રોટીન ડે' ની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી. આ દિવસ પ્રોટીનના પોષક ફાયદાઓ વિશે જાગૃતિ ફેલાવે છે.
- ભારત સરકાર છેલ્લા કેટલાક સમયથી પોષણના મહત્વ વિશે જાગૃતિ ફેલાવવાના પ્રયાસો કરી રહી છે, આ માટે લેવામાં આવેલી કેટલીક મુખ્ય પહેલ નીચે મુજબ છે:

પોષણ અભિયાન

- પોષણ અભિયાન (POSHAN : Prime Minister's Overarching Scheme for Holistic Nutrition) માર્ચ, 2018માં રાજસ્થાનનાં ઝુંઝુનૂમાં શરૂ કરવામાં આવી હતી. આ અભિયાનનો ઉદ્દેશ ગર્ભવતી મહિલાઓ, માતાઓ અને બાળકોની પોષકતત્વોની જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરવાનો છે. આ ઉપરાંત બાળકો, મહિલાઓમાં લોહી (એનીમિયા)ની ઉણપને પણ દૂર કરવાનું તેનું લક્ષ્ય છે.
- તે મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલયનો મુખ્ય કાર્યક્રમ છે. આ કાર્યક્રમ આંગણવાડી સેવા, પ્રધાનમંત્રી માતૃવંદના યોજના, જનની સુરક્ષા યોજના, રાષ્ટ્રીય આરોગ્ય મિશન, સ્વચ્છ ભારત મિશન, જાહેર વિતરણ વ્યવસ્થા, મનરેગા સાથે સંબંધિત છે.

રાષ્ટ્રીય પોષણ માસ

- તેનો ઉદ્દેશ પ્રસૂતિ પૂર્વેની સંભાળ, સ્તનપાન અને એનીમિયા અને બાળકોમાં માટે પોષણનું મહત્વ, સ્વચ્છતા અને લગ્નની યોગ્ય ઉંમર વિશે જાગૃતિ ફેલાવવાનો છે. તેનું આયોજન નીતિ આયોગ, મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય, સ્વાસ્થ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય, ગ્રામીણ વિકાસ મંત્રાલય, પેયજળ અને સ્વચ્છતા મંત્રાલય, આવાસ અને શહેરી બાબતોનું મંત્રાલય, લઘુમતી બાબતોનું મંત્રાલય, માનવ સંસાધન વિકાસ મંત્રાલય, માહિતી અને પ્રસારણ મંત્રાલય, ગ્રાહક બાબતોનું મંત્રાલય, આદિજાતિ બાબતોનું મંત્રાલય અને આયુષ મંત્રાલય દ્વારા સંયુક્તપણે કરવામાં આવ્યું છે.

ભારતીય રેલવેનો પ્રથમ સોલાર પાવર પ્લાન્ટ શરૂ

- ભારત હેવી ઇલેક્ટ્રિકલ્સ લિમિટેડ (BHEL) દ્વારા મધ્યપ્રદેશના બીના ખાતે 1.7 મેગાવોટનો સોલર ફોટોવોલ્ટેઈક પ્લાન્ટ ભારતીય રેલવે માટે શરૂ કરવામાં આવ્યો છે.

મુખ્યમુદ્દા

- આ પ્લાન્ટના માધ્યમથી ભારતીય રેલવેની ટ્રેક્શન સિસ્ટમને સીધી જ વીજળી પહોંચાડવામાં આવશે.
- ભારતીય રેલવેએ તેની વીજ જરૂરિયાતો માટે આત્મનિર્ભર બનવાનો નિર્ણય લીધા બાદ આ પ્લાન્ટ શરૂ કર્યો હતો અને વિવિધ નવીનીકરણીય ઊર્જા પ્રોજેક્ટ્સ માટે ખાલી પડેલી જમીનનો ઉપયોગ કરીને રેલવે સ્ટેશનોને સોલારાઈઝ કરવાની યોજના બનાવી હતી.
- ટ્રેક્શન પાવરને સીધો ફીડ કરવા માટે ભારતીય રેલવે નેટવર્ક પર શરૂ કરાયેલો આ પ્રકારનો આ પહેલો સોલર પાવર પ્લાન્ટ છે.
- બીનામાં શરૂ થયેલો આ સોલાર પ્લાન્ટ દસ એકરથી વધુ વિસ્તારમાં ફેલાયેલો છે. આ સોલર પ્લાન્ટમાં 1015 પાઈલ ફાઉન્ડેશન પર મોડ્યુલર માઉન્ટિંગ સ્ટ્રક્ચરના 145 સેટ પર 5800 સોલર મોડ્યુલ લગાવવામાં આવ્યા છે.
- આ પ્લાન્ટથી ભારતીય રેલવેને વિના મૂલ્યે થતી વીજળી ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવશે.
- આ સોલાર પ્લાન્ટથી દર વર્ષે 8 એમયુ વીજળી ઉત્પન્ન થવાની સંભાવના છે.
- આ સોલાર પ્લાન્ટથી વાર્ષિક 2,160 ટન કાર્બન ડાયોક્સાઈડના ઉત્સર્જનની બચત થશે.

રેલવે સ્ટેશનોને વીજળી પૂરી પાડવા માટે સૌર ઊર્જાનો

ઉપયોગ કરવાની યોજના

- કેન્દ્રીય બજેટ 2017-18માં જાહેરાત કરવામાં આવી હતી કે મધ્યમ ગાળામાં દેશભરના લગભગ 7,000 રેલવે સ્ટેશનોને વીજળી આપવા માટે સૌર ઊર્જાનો ઉપયોગ કરવામાં આવશે.
- સરકારે બજેટમાં જાહેરાત કરી હતી કે તેના 1,000 મેગાવોટના સોલાર પ્રોજેક્ટ હેઠળ 2,000 રેલવે સ્ટેશનોનું નિર્માણ કરવામાં આવશે.
- ભારતીય રેલવેનો નેટ ઝીરો કાર્બન ઉત્સર્જન રેલ નેટવર્ક બનવાનો હેતુ સૌર ઊર્જાના ઉપયોગથી ઝડપી બનશે. આ માટે ભારતીય રેલવેએ વર્ષ 2030 સુધીમાં પોતાની ખાલી પડેલી જમીનનો ઉપયોગ કરીને 20 ગીગાવોટની ક્ષમતાના સોલાર પાવર પ્લાન્ટ સ્થાપવાની યોજના ઘડી હતી.

BHEL

- ભારત હેવી ઇલેક્ટ્રિકલ્સ લિમિટેડ એ સરકારી માલિકીની મેન્યુફેક્ચરિંગ અને એન્જિનિયરિંગ સંસ્થા છે, જેનું મુખ્ય મથક નવી દિલ્હીમાં છે. તે ભારે ઉદ્યોગ મંત્રાલયના કાર્યક્ષેત્રમાં આવે છે. ભેલ ભારતની સૌથી મોટી વીજ ઉત્પાદન ઉપકરણ કંપની છે અને તેની સ્થાપના 1956માં થઈ હતી. નલિન સિંઘલ ભેલના અધ્યક્ષ અને મેનેજિંગ ડિરેક્ટર છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

પ્રશ્નોત્તરી

1) આંતરરાષ્ટ્રીય માતૃભાષા દિવસ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

- આ દિવસ તેની માતૃભાષા બાંગ્લાની સુરક્ષા માટે બાંગ્લાદેશના લાંબા સંઘર્ષને પણ પ્રકાશિત કરે છે.
- 21 ફેબ્રુઆરીને આંતરરાષ્ટ્રીય માતૃભાષા દિવસ તરીકે ઉજવવાનો વિચાર કેનેડામાં રહેતા બાંગ્લાદેશી રફીકુલ ઈસ્લામ દ્વારા સૂચવવામાં આવ્યો હતો.
- તેમણે બાંગ્લા ભાષાની ચળવળ દરમિયાન ઢાકામાં 1952માં થયેલી હત્યાઓને યાદ કરવા માટે ઉપરોક્ત તારીખની દરખાસ્ત કરી હતી.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

2) રક્તપિત્ત સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

- રાષ્ટ્રીય રક્તપિત્ત નાબૂદી કાર્યક્રમે ડિસેમ્બર, 2005માં રાષ્ટ્રીય સ્તરે જાહેર આરોગ્યની સમસ્યા તરીકે રક્તપિત્ત નાબૂદીના ધ્યેયને હાંસલ કર્યો હતો.
- જેમાં રક્તપિત્ત નાબૂદી તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવેલા 10,000 લોકો દીઠ એક થી ઓછા દરનો દર હતો.
- વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગેનાઇઝેશન (WHO) દ્વારા 2016-2020 માટે વૈશ્વિક રક્તપિત્ત વ્યૂહરચના દસ્તાવેજમાં દેશોની અંદર આંતર-પ્રાદેશિક સહકારને પ્રોત્સાહન આપવાની હાકલ કરવામાં આવી છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

3) તાજ મહોત્સવ 2022 વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

- દર વર્ષે આગ્રામાં 10 દિવસનો સાંસ્કૃતિક ઉત્સવ યોજાય છે.
- તે સૌથી પ્રખ્યાત આર્ટ, ક્રાફ્ટ, ફૂડ એન્ડ કલ્ચર ફેસ્ટિવલ છે, જે ચોમાસા અને શિયાળા ઋતુની વચ્ચે યોજાય છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

4) UDAN યોજના વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

- UDAN યોજનાનો અર્થ થાય છે “ઉડે દેશ કા આમ નાગરિક”.
- આ યોજના નાગરિક ઉડ્ડયન મંત્રાલયે 2018 માં પ્રાદેશિક કનેક્ટિવિટી યોજના તરીકે શરૂ કરી હતી.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

5) આંતરરાષ્ટ્રીય ઓલિમ્પિક સમિતિ સિઝનની યજમાની વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

- IOCના સભ્યોની વાર્ષિક સભાને આઈઓસીના સત્ર તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
- તેમાં 101 મતદાન સભ્યો અને 45 માનદ સભ્યોનો સમાવેશ થાય છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

6) નેશનલ ડિજિટલ યુનિવર્સિટી વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

- ભારત સરકાર વૈશ્વિક કક્ષાનું ગુણવત્તાસભર શિક્ષણ આપવા અને અનેક ભારતીય ભાષાઓમાં ઓનલાઈન શિક્ષણને પ્રોત્સાહન આપવા માટે ડિજિટલ યુનિવર્સિટી સ્થાપવાની યોજના બનાવી રહી છે.
- સરકાર રોગચાળાને કારણે શાળાઓ બંધ થવાને કારણે થયેલા શિક્ષણને થયેલા નુકસાનને પહોંચી વળવા માટે પીએમ ઈ-વિદ્યા યોજના (PM e-Vidya) હેઠળ ‘One Class No TV Channel’ કાર્યક્રમનો પણ વિસ્તાર કરશે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

7) ICCR ઈન્ડિયન ક્રાફ્ટ્સ ફેર વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

- આઝાદી કા અમૃત મહોત્સવ (AKAM)ની ઉજવણીના ભાગરૂપે આ હસ્તકલા મેળાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે.
- આ મેળો બીકાનેર હાઉસ ખાતે યોજાશે અને તેને ‘Coalescence: Craft-Culture-Community-Climate’ નામ આપવામાં આવ્યું છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) નથી?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

8) રાજસ્થાનના બારમેરમાં તેલ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. વેદાંતા લિમિટેડ કેઈર્ન ઓઈલ એન્ડ ગેસે રાજસ્થાનના બારમેર જિલ્લામાં તેલની શોધ કરી છે.
2. આ તેલની શોધ કેઈર્ન ઓઈલ એન્ડ ગેસ દ્વારા એક બ્લોકમાં કરવામાં આવી હતી.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

9) આર. પ્રજ્ઞાનાનંદ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. તે ભારતનો ચેસ ગ્રાન્ડમાસ્ટર છે.
2. ગ્રાન્ડમાસ્ટરનો ખિતાબ મેળવનાર તે દસમો સૌથી નાની ઉંમરનો વ્યક્તિ છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

10) 'કિસાન' (KISAN) મોબાઈલ એપ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. આ એપના માધ્યમથી ખેડૂતોને કૃષિ-હવામાન વિષયક સલાહકાર સેવાઓ પૂરી પાડવામાં આવશે.
2. આ એપ્લિકેશન અત્યારે માત્ર હરિદ્વારના ખેડૂતોને માહિતી પ્રદાન કરે છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) નથી?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

11) 'રામાનુજન પ્રાઈઝ ફોર યંગ મેથેમેટિક્સ' સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. આ એવોર્ડ દર વર્ષે ઈટાલીમાં "ઈન્ટરનેશનલ સેન્ટર ફોર થિયોરેટિકલ ફિઝિક્સ" દ્વારા એનાયત કરવામાં આવે છે.
2. આ એવોર્ડ વિકાસશીલ દેશના સંશોધકોને આપવામાં આવે છે, જેની ઉંમર 35 વર્ષથી ઓછી છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

12) FSSAI Health Star Rating સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. આ સિસ્ટમ ઈલેક્ટ્રિકલ ઉપકરણોમાં ઊર્જા કાર્યક્ષમતાનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે બ્યુરો ઓફ એનર્જી એફિશિયન્સી દ્વારા ઉપયોગમાં લેવામાં આવતી સિસ્ટમ જેવી જ હશે.
2. પેકેજ્ડ ખોરાક પર ઘણા સ્ટાર હશે જે સૂચવે છે કે તેમાં પેકેજ કરેલા ખોરાક તંદુરસ્ત છે કે અસ્વસ્થ છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) નથી?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

13) મનરેગા માટે લોકપાલ એપ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. આ એપ્લિકેશન લોકપાલને પારદર્શક અને જવાબદાર રીતે તેની ફરજો નિભાવવામાં મદદ કરશે.
2. તમામ રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોને લોકપાલ એપનો ઉપયોગ કરીને મનરેગાને વધુ પારદર્શી બનાવવા માટે કેન્દ્ર સરકાર સાથે મળીને કામ કરવાનું કહેવામાં આવ્યું છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) નથી ?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

14) રાષ્ટ્રીય પ્રોટીન દિવસ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. ભારતમાં 26 ફેબ્રુઆરીએ પ્રોટીન ડે ઉજવવામાં આવે છે.
2. રાષ્ટ્રીય સ્તરની જાહેર આરોગ્ય પહેલ, 'રાઈટ ટુ પ્રોટીન' એ, 27 ફેબ્રુઆરી, 2021ના રોજ ભારતમાં પ્રથમ 'પ્રોટીન ડે' ની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

15) રેલવેના પ્રથમ સોલાર પાવર પ્લાન્ટ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. આ પ્લાન્ટના માધ્યમથી ભારતીય રેલવેની ટ્રેક્શન સિસ્ટમને સીધી જ વીજળી પહોંચાડવામાં આવશે.
2. ટ્રેક્શન પાવરને સીધો ફીડ કરવા માટે ભારતીય રેલવે નેટવર્ક પર શરૂ કરાયેલો આ પ્રકારનો આ પહેલો સોલાર પાવર પ્લાન્ટ છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એક પણ નહીં

icerajkot

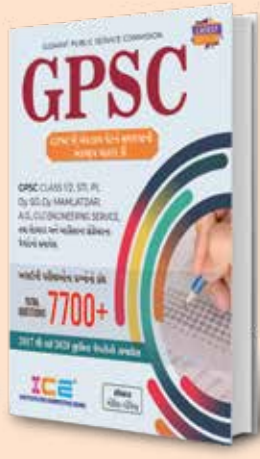
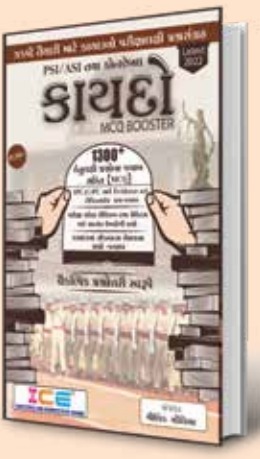
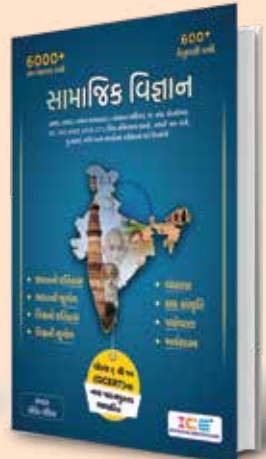
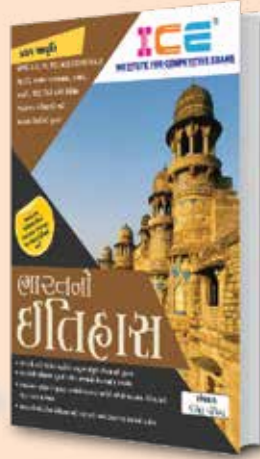
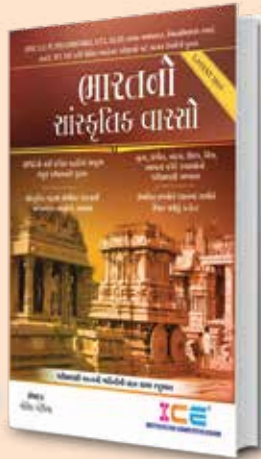
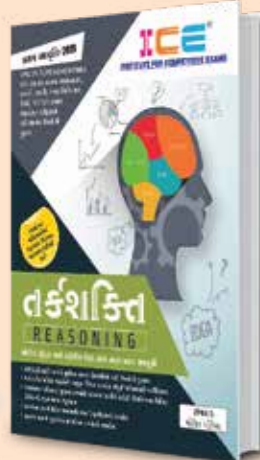
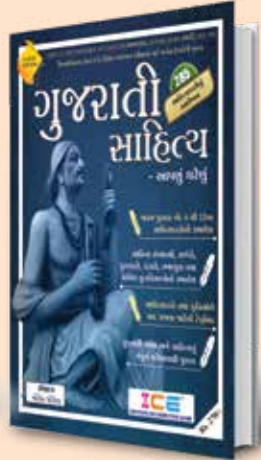
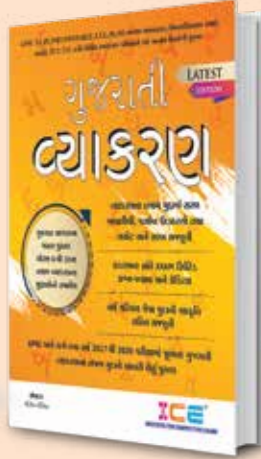
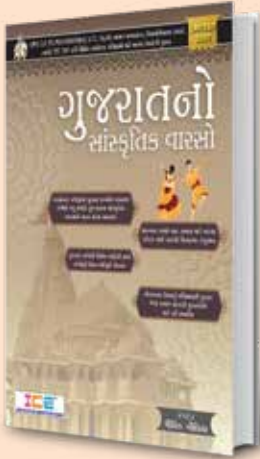

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

ICE દ્વારા GPSC તથા વર્ગ-3ની તમામ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ માટે ટુ ધી પોઇન્ટ પરીક્ષાલક્ષી નવું મટીરીયલ્સ

આ પુસ્તકો તમામ અગ્રગણ્ય બુક સ્ટોર તથા અમારી વેબસાઇટ iceonline.in પર ઉપલબ્ધ છે.

સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાની લેટેસ્ટ માહિતી અને ફ્રી મટીરિયલ્સ
તેમજ રેગ્યુલર કન્ટેન્ટ અફેર્સ મેળવવા માટે
નીચે આપેલા અમારા
Social Media Icon પર Click કરો.

JOIN OUR WHATSAPP GROUP
joinicerajkot.com

JOIN OUR TELEGRAM
t.me/icerajkotofficial

YouTube
ICE RAJKOT

Instagram
ICE RAJKOT

Facebook
like | comment | share
ICE RAJKOT

twitter
ICE RAJKOT